

LETOPIŠ

SLOVENSKE AKADEMIE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI

75. KNJIGA

2024

ISSN 0374-0315

LETOPIS
SLOVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI
75. KNJIGA
2024

THE YEARBOOK
OF THE SLOVENIAN ACADEMY
OF SCIENCES AND ARTS
VOLUME 75/2024

ANNALES
ACADEMIAE SCIENTIARUM
ET ARTIUM SLOVENICAE
LIBER LXXV (2024)

LETOPIŠ

SLOVENSKE AKADEMIJE
ZNANOSTI IN UMETNOSTI

75. knjiga

2024

Sprejeto na seji predsedstva
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI
27. februarja 2025

Slovenska akademija znanosti in umetnosti
SI-1000 Ljubljana
Novi trg 3, p. p. 323,
01 470 61 00,
sazu@sazu.si
www.sazu.si

Vsebina

- 9 **I ORGANIZACIJA SAZU**
- 10 Skupščina, redni, izredni, dopisni člani

- 23 **II POROČILO O DELU SAZU**
- 24 Slovenska akademija znanosti in umetnosti v letu 2024
- 36 Delo skupščine SAZU

- 37 I. razred: Razred za zgodovinske in družbene vede
- 39 II. razred: Razred za filološke in literarne vede
- 42 III. razred: Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede
- 44 IV. razred: Razred za naravoslovne vede
- 48 V. razred: Razred za umetnosti
- 51 VI. razred: Razred za medicinske vede

- 52 Svet za varovanje okolja
- 54 Svet za energetiko
- 56 Svet za razvoj
- 59 Svet za raziskave Antarktike in Arktike
- 61 Odbor za preučevanje narodnih manjšin
- 62 Pravopisna komisija
- 63 Komisija za tisk in publikacije
- 63 Komisija za statutarna vprašanja
- 64 Komisija za človekove pravice
- 65 Komisija za slovenski jezik v javnosti
- 67 Fundacija dr. Bruno Breschi
- 68 Fundacija akademika Ivana Vidava

- 69 Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo

- 78 Raziskovalni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda

- 82 Jubileji
86 Nagrade, odlikovanja, priznanja, izvolitve članov SAZU
- 89 **Znanstvena in umetniška srečanja**
135 Predavanja na SAZU
144 Predstavitve knjig
152 Drugo
157 Izjave, pobude SAZU
- 169 **III ČLANI**
170 I. razred: Razred za zgodovinske in družbene vede
177 II. razred: Razred za filološke in literarne vede
182 III. razred: Razred za matematične, fizikalne, kemijske
in tehniške vede
190 IV. razred: Razred za naravoslovne vede
195 V. razred: Razred za umetnosti
200 VI. razred: Razred za medicinske vede
205 Znanstveni svetniki in svetovalci SAZU
- 208 **Bibliografija članov akademije v letu 2024**
- 243 **Umri v letu 2024**
243 Janez Orešnik
247 Savo Bratos
249 Bogdan Povh
250 Ivan Gušić
252 Livio Poldini
254 Fedja Košir
257 Stanko Kristl
261 Luko Paljetak
270 Abel Lajtha
- 273 **IV BIBLIOTEKA IN PUBLIKACIJE**
274 Biblioteka v letu 2024
287 Publikacije SAZU v letu 2024

293	V SUMMARY
294	Slovenian Academy of Sciences and Arts in 2024
307	SASA organization
309	Members
309	Section I. – Historical and Social Sciences
317	Section II. – Philological and Literary Sciences
324	Section III. – Mathematical, Physical, Chemical and Technical Sciences
332	Section IV. – Natural Sciences
338	Section V. – Arts
343	Section VI. – Medical Sciences
349	Library
354	Imensko kazalo članov SAZU / <i>Members in alphabetical order</i>

I
ORGANIZACIJA SAZU

SKUPŠČINA SAZU

Izvršilni odbor

Predsednik: Peter Štih

Podpredsednika: Tatjana Avšič - Županc, Marko Snoj

Glavni tajnik: Franc Forstnerič

Redni člani (64)

Gregor Anderluh, Tatjana Avšič - Županc, Tadej Bajd, Ivan Bratko, Rajko Bratož, Matej Brešar, Bojan Čerček, Milan Dekleva, Vinko V. Dolenc, Igor Emri, Peter Fajfar, Dušan Ferluga, Franc Forstnerič, Franci Gabrovšek, Josip Globevnik, Matija Gogala, Igor Grabec, Niko Grafenauer, Janez Höfler, Valentin Hribar, Drago Jančar, Andrej Jemec, Marko Jesenšek, Gabrijel Kernel, Matjaž Kmecl, Željko Knez, Milček Komelj, Marjan Kordaš, Janko Kos, Alojz Kralj, Jože Krašovec, Ivan Kreft, Peter Križan, Janez Lamovec, Lojze Lebič, Jože Maček, Zdravko Mlinar, Jožef Muhovič, Marko Marijan Mušič, Marko Noč, Marijan Pavčnik, Matija Peterlin, Raša Pirc, Jože Pirjevec, Uroš Rojko, Blaž Rozman, Gregor Serša, Zorko Simčič, Janez Sketelj, Marko Snoj, Slavko Splichal, Marija Stanonik, Branko Stanovnik, Franc Strle, Saša Svetina, Alenka Šelih, Peter Štih, Biba Teržan, Miha Tomaževič, Vito Turk, Robert Zorec, Mitja Zupančič, Boštjan Žekš, Slavoj Žižek

Izredni člani (29)

Tadej Battelino, Mirko Bratuša, Mihael Brenčič, Evald Flisar, Špela Goričan, Herman Gvardjančič, Jana Horvat, Miha Humar, Roman Jerala, Milan Jesih, Marko Juvan, Hojka Kraigher, Janez Kranjc, Igor Maver, Dragan Mihailović, Mirjana Nastran Ule, Boris A. No-

vak, Janez Plavec, Tomaž Prosen, Renata Salecl, Brane Senegačnik, Nina Šenk Kosem, Jožica Škofic, Marko Topič, Tomaž Toporišič, Tomo Virk, Peter Vodopivec, Darja Zaviršek, Andreja Žele

Dopisni člani (79)

Michael Biggins, Jelena Vladimirovna Boldireva, Pavel Bosák, Ruben G. Carbonell, Antonio Cardesa, Reinhart Ceulemans, Henry R. Cooper Jr., Milan R. Dimitrijević, Wolfgang Dreybrodt, Frieder Dünkel, Markus Egg, Rudolf Flotzinger, Derek Clifford Ford, Manfred Geiger, Paul Gleirscher, Vinko Globokar, Wolfgang L. Gombocz, Marc Leland Greenberg, Maja Haderlap, Duncan Haldane, Tošihiko Hamano, Peter Handke, Christian Hannick, Reinhard Härtel, Philip G. Haydon, Ljudevit Ilijanić, Peter Jenni, Ludvik Karničar, Hans-Dieter Klingemann, Jürgen Kohler, Marija Kozar - Mukič, Ljubov Viktorovna Kurkina, Reinhard Lauer, Jean-Marie Pierre Lehn, Florjan Lipuš, Ljubomir Madžar, Claudio Magris, Jon Storm-Mathisen, Roberto Merletti, Henrietta L. Moore, Wolf Moskovich, Masajoši Nakašima, Erwin Neher, Velimir Neidhardt, Gerhard Neweklowsky, Denis Noble, Niall O'Loughlin, Valentin Oman, Elena Paoletti, Vladimir Parpura, Robert Pfaller, Alessandro (Sandro) Pignatti, Boris Podrecca, Heinz Dieter Pohl, Chintamani Nages Ramachandra Rao, Carlo Rubbia, Claude Sammut, Cesare Scaloni, Iris ter Schiphorst, Yehuda Shoefeld, Liliana Spinozzi Monai, Erik Valdemar Stålberg, Johannes Jacobus Steenwijk, Jože (Joseph) Straus, Ivan Supičić, Michael Talbot, Sergio Tavano, Božena Tokarz, Emil Tokarz, Zlatko Ugljen, Felix Unger, Ivan Verč, Alexei Verkhratsky, Marija Wakounig, Joseph H. H. Weiler, Anton Wernig, Herwig Wolfram, Karl Matej Woschitz, Anton Zeilinger

ORGANIZACIJA SAZU V LETU 2024

A) Predsedstvo

Predsednik: Peter Štih

Podpredsednika: Tatjana Avšič - Županc in Marko Snoj

Glavni tajnik: Franc Forstnerič

Tajnik I. razreda (Razred za zgodovinske in družbene vede): Rajko Bratož do 31. 5., Jana Horvat od 1. 6.

Tajnik II. razreda (Razred za filološke in literarne vede): Marko Jesenšek

Tajnik III. razreda (Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede): Matej Brešar

Tajnica IV. razreda (Razred za naravoslovne vede): Hojka Kraigher

Tajnik V. razreda (Razred za umetnosti): Jožef Muhovič

Tajnik VI. razreda (Razred za medicinske vede): Tadej Battelino

Člani predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU: Janez Kranjc, Marija Stanonik in Nina Šenk Kosem

Izvršilni odbor predsedstva

Predsednik: Peter Štih

Podpredsednika: Tatjana Avšič - Županc in Marko Snoj

Glavni tajnik: Franc Forstnerič

Na seje izvršilnega odbora predsedstva sta bila vabljeni tudi predstojnik Oddelka za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo Branko Stanovnik in upravni direktor Zoran Mezeg.

B) Posebni enoti SAZU

1. Biblioteka SAZU

Vodja: Petra Vide Ogrin

2. Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo

Vodja: Branko Stanovnik

C) Sveti, odbor in komisije

1. Svet za varovanje okolja

Predsednica: Hojka Kraigher

Namestnik predsednika: France Lobnik

Člani SAZU: Janez Sketelj, Boštjan Žekš, Mihael Brenčič, Franci Gabrovšek

Ostali člani: Dušan Plut, Niko Torelli, Andreja Žgajnar Gotvajn, Tilen Genov in Tomi Trilar

2. Svet za energetiko

Predsednik: Alojz Poredoš

Častni predsednik: Alojz Kralj

Tajnik: Janez Možina

Člani: Maks Babuder, Ferdinand Gubina, Andrej Kitanovski, Janez Krč, Borut Mavko, Stojan Petelin, Mihael Sekavčnik, Marko Topič, Rok Vodnik, Franc Žlahtič

3. Svet za kulturo in identiteto prostora Slovenije

Predsednik: Marko Marijan Mušič

Sodelavci: Zdravko Mlinar, Marijan Pavčnik, Biba Teržan, Peter Fajfar, Josip Globevnik, Branko Stanovnik, Miha Tomaževič, Matija Gogala, Mitja Zupančič, Andrej Jemec, Stanko Kristl (†), Lojze Lebič in Marjan Kordaš

4. Svet za razvoj

Predsednik: Igor Emri

Podpredsednik: Slavko Splichal

Člani: Mirjana Nastran Ule, Peter Štih, Marko Juvan, Tomaž Toporišič, Željko Knez, Ivan Bratko, Robert Zorec, Miha Humar, Uroš Rojko, Mirko Bratuša in Gregor Serša

Sodelujoči: Frane Adam, Igor Akrapovič, Drago Babič, Janez Bešter, Aleš Blinc, Rado Bohinc, Tugomil Borina, Matevž Bren, Vincenc Butala, Matej Černe, Lucija Čok, Leon Cizelj, Jože P. Damijan, Franci Demšar, Darja Ferčej - Temeljotov, Zlatko Fras, Peter Glavič, Andreja Gomboc, Igor Grabec, Marko Grobelnik, József Györkös, Katja Hleb, Aleksandra Kanjuo - Mrčela, Marko Kiauta, Dušan Keber, Janja Koren, Tamara Lah - Turnšek, Mitja Lainščak, Janez Malačič, Marko Munih, Saša Novak, Marijan Pavčnik, Žak Prinčič, Edo Sternad, Špela Stres, Sibil Svilan, Mitja Slavinec, Gojko Stanič, Matija Strlič, Franjo Štiblar, Peter Tancig, Andrej Tumpelj, Mojca Vizjak - Pavšič, Blaž Zupan, Franc Matjaž Zupančič, Peter Wostner

5. Svet za raziskave Antarktike in Arktike

Predsednica: Nina Gunde Cimerman

Podpredsednik: Franc Forstnerič

Člani: Miro Brumat, Cene Gostinčar, Milena Horvat, Lučka Kajfež Bogataj, Matevž Lenarčič, Tomi Mlinar, Griša Močnik, Timotej Turk Dermastia

6. Odbor za preučevanje narodnih manjšin

Predsednik: Danijel Grafenauer

Člani SAZU: Marko Jesenšek, Janez Kranjc, Peter Vodopivec

Ostali člani: Gorazd Bajc, Jure Gombač, Attila Kovács, Anja Moric, Valentin Sima, Jernej Zupančič, Mitja Žagar, Salvator Žitko

7. Pravopisna komisija

Predsednica: Helena Dobrovoljc

Podpredsednica: Tina Lengar Verovnik

Člani ožjega sestava: Domen Krvina, Tanja Mirtič, Marta Kocjan Barle, Hotimir Tivadar, Peter Weiss

Člani širšega sestava: Kozma Ahačič, Andrej Ermenc Skubic, Peter Holozan, Nataša Jakop, Janoš Ježovnik, Marko Jesenšek, Drago Perko, Nataša Logar, Mateja Petrovčič, Marko Snoj, Irena Stramljič Breznik, Mojca Žagar Karer, Andreja Žele

8. Komisija za tisk in publikacije

Vodja: Marko Snoj

Člani: Rajko Bratož, Marko Jesenšek, Igor Grabec, Ivan Kreft, Niko Grafenauer in Marjan Kordaš

9. Komisija za statutarna vprašanja

Predsednik: Janez Kranjc

Člana: Marijan Pavčnik, Franc Forstnerič

Člani širšega sestava: Branko Stanovnik, Mitja Zupančič, Andrej Jemec, Janez Lamovec, Igor Maver

Sodelavka: Urška Naglič

10. Komisija za človekove pravice

Predsednik: Valentin Hribar

Častna predsednica: Alenka Šelih

Podpredsednica: Renata Salecl

Člani: Jože Krašovec, Josip Globevnik, Ivan Kreft, Blaž Rozman,

Mihael Brenčič, Milan Dekleva, Darja Zaviršek

11. Komisija za slovenski jezik v javnosti

Predsednica: Andreja Žele

Podpredsednik: Marko Snoj

Člani SAZU: Ivan Bratko, Milan Dekleva, Matija Gogala, Andrej Jemec, Marko Jesenšek, Milan Jesih, Milček Komelj, Janez Kranjc, Igor Maver, Branko Stanovnik, Boštjan Žekš

Ostali člani: Jožica Jožef Beg, Dean Komel, Mateja Legan

Uradovalno delo: Urška Naglič

D) Fundaciji

1. Fundacija dr. Bruno Breschi

Vodil jo je Jože Faganel.

Sodelavca: Marko Jesenšek, Igor Maver

2. Fundacija akademika Ivana Vidava

Predsednik uprave: Branko Stanovnik

Člani: Josip Globevnik, Boštjan Žekš in Matej Brešar ter Zoran Mezeg

E) Uprava SAZU

Upravni direktor: Zoran Mezeg

Skupščina SAZU

Predsedstvo

Posebne enote

Biblioteka
Oddelek za
mednarodno
sodelovanje
in znanstveno
koordinacijo

Sveti, odbor in komi- sije

Svet za varovanje
okolja
Svet za energetiko
Svet za kulturo in
identiteto prostora
Slovenije
Svet za razvoj
Svet za raziskave
Antarktike in
Arktike
Odbor za preučevanje
narodnih manjšin
Pravopisna komisija
Komisija za tisk in
publikacije
Komisija za statutarna
vprašanja
Komisija za človekove
pravice
Komisija za slovenski
jezik v javnosti

Fundaciji

Fundacija dr. Bruno
Breschi
Fundacija akademika
Ivana Vidava

Razredi

I. razred: Razred za zgodovinske in družbene vede

Oddelek za
družbene vede
Oddelek za
zgodovinske vede

II. razred: Razred za filološke in literarne vede

III. razred: Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Oddelek za
matematične,
fizikalne in
kemijske vede
Oddelek za
tehniške vede

IV. razred: Razred za naravoslovne vede

V. razred: Razred za umetnosti

VI. razred: Razred za medicinske vede

Uprava

Kabinet predsednika
Upravna pisarna
Sekretariat
predsedstva
Pisarna predsedstva
Oddelek za tisk in
publikacije
Finančno-
računovodska
služba
Tehnično-nabavna in
investicijska služba

Kronološki prikaz vodstva

Akademija znanosti in umetnosti (1938–1949) Slovenska akademija znanosti in umetnosti (od 1949)

Predsedniki

RAJKO NAHTIGAL (1939–1942), član Filozofsko-filološko-historičnega razreda

MILAN VIDMAR (1942–1945), član Matematično-prirodoslovnega razreda

FRANCE KIDRIČ (1945–1950), član Razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, za filozofijo in filologijo (1945–1948), član Razreda za zgodovinske in družbene vede (1948–1950)

FRAN RAMOVŠ (1950–1952), član Razreda za filološke in literarne vede

JOSIP VIDMAR (1952–1976), član Razreda za filološke in literarne vede

JANEZ MILČINSKI (1976–1992), član Razreda za medicinske vede

FRANCE BERNIK (1992–2002), član Razreda za filološke in literarne vede

BOŠTJAN ŽEKŠ (2002–2008), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

JOŽE TRONTELJ (2008–2013), član Razreda za medicinske vede

MARKO MARIJAN MUŠIČ (2014), član Razreda za umetnosti

TADEJ BAJD (2014–2020), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

PETER ŠTIH (2020–), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

Podpredsedniki

BOŽIDAR LAVRIČ (1950–1961), član Razreda za prirodoslovne in medicinske vede

- ANTON KUHELJ (1961–1980), član Razreda za matematične, fizikalne in tehniške vede
- BORIS ZIHERL (1975–1976), član Razreda za zgodovinske in družbene vede
- BRATKO KREFT (1976–1992), član Razreda za umetnosti
- ROBERT BLINC (1980–1999), član Razreda za matematične, fizikalne in tehniške vede (1980–1994), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede (1994–2011)
- CIRIL ZLOBEC (1992–1999), član Razreda za umetnosti
- KAJETAN GANTAR (1999–2005), član Razreda za filološke in literarne vede
- ALOJZ KRALJ (1999–2002), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede
- JOŽE TRONTELJ (2002–2008), član Razreda za medicinske vede
- ALENKA ŠELIH (2005–2008), članica Razreda za zgodovinske in družbene vede
- MATIJA GOGALA (2008–2011), član Razreda za naravoslovne vede
- MARKO MARIJAN MUŠIČ (2008–2014), član Razreda za umetnosti
- TADEJ BAJD (2011–2014), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede
- ANDREJ KRANJC (2014–2017), član Razreda za naravoslovne vede
- JOŽE KRAŠOVEC (2014–2017), član Razreda za filološke in literarne vede
- ROBERT ZOREC (2017–2023), član Razreda za naravoslovne vede
- PETER ŠTIH (2017–2020), član Razreda za zgodovinske in družbene vede
- MILČEK KOMELJ (2020–2023), član Razreda za umetnosti
- TATJANA AVŠIČ - ŽUPANC (2023–), članica Razreda za naravoslovne vede
- MARKO SNOJ (2023–), član Razreda za filološke in literarne vede

Glavni tajniki

- GREGOR KREK (1939–1942), član pravnega razreda
- FRAN RAMOVŠ (1942–1950), član Filozofsko-filološko-

historičnega razreda (1942–1945), član Razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, za filozofijo in filologijo (1945–1948), član Razreda za filološke in literarne vede (1948–1950)

MILKO KOS (1950–1972), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

GORAZD KUŠEJ (1972–1980), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

JOŽE GORIČAR (1980–1985), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

JANEZ BATIS (1985–1992), član Razreda za medicinske vede

MATIJA DROVENIK (1992–1999), član Razreda za naravoslovne vede

LIDIJA ANDOLŠEK - JERAS (1999–2002), članica Razreda za medicinske vede

MATIJA GOGALA (2002–2008), član Razreda za naravoslovne vede

ANDREJ KRANJC (2008–2014), član Razreda za naravoslovne vede

UROŠ SKALERIČ (2014–2020), član Razreda za medicinske vede

FRANC FORSTNERIČ (2020–), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Člani predsedstva SAZU po 22. členu zakona o SAZU

JANEZ BATIS (1996–2002), član Razreda za medicinske vede

PRIMOŽ RAMOVŠ (1996–1999), član Razreda za umetnosti

LOJZE VODOVNIK (1996–2000), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

CIRIL ZLOBEC (1999–2002), član Razreda za umetnosti

ERNEST MAYER (2000–2003), član Razreda za naravoslovne vede

LIDIJA ANDOLŠEK - JERAS (2002–2003), članica Razreda za medicinske vede

JOŽE MAČEK (2003–2008), član Razreda za naravoslovne vede

TONE PAVČEK (2003–2008), član Razreda za umetnosti

SAŠA SVETINA (2004–2008), član Razreda za medicinske vede

KAJETAN GANTAR (2008–2011), član Razreda za filološke in literarne vede

ANDREJ JEMEC (2008–2014), član Razreda za umetnosti

ALENKA ŠELIH (2008–2014), članica Razreda za zgodovinske in družbene vede

MATIJA GOGALA (2011–2017), član Razreda za naravoslovne vede

PETER FAJFAR (2014–2020), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

LOJZE LEBIČ (2014–2020), član Razreda za umetnosti

JOŽE MENCINGER (2017–2020), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

IGOR EMRI (2020–2023), član Razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

UROŠ ROJKO (2020–2023), član Razreda za umetnosti

MARIJA STANONIK (2020–), članica Razreda za filološke in literarne vede

JANEZ KRANJC (2023–), član Razreda za zgodovinske in družbene vede

NINA ŠENK KOSEM (2023–), članica Razreda za umetnosti

II
POROČILO O DELU SAZU

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v letu 2024

Poročilo s skupščine SAZU 27. februarja 2025

Č E BI MORAL POROČILO O DELU SAZU v letu 2024 strniti v en stavek, bi lahko rekel, da so ga zaznamovale običajne akademijske dejavnosti, da je delo na Akademiji potekalo v ustaljenih tirnicah, da je bilo obenem že tradicionalno zelo raznovrstno in obsežno in da je Akademija leto preživila mirno. Naloge, ki nam jih nalaga Zakon o SAZU, smo v duhu poslanstva naše predhodnice Akademije delavnih, da je znanstveno in umetniško udejstvovanje namenjeno »nam in drugim«, opravljali v dobrobit slovenske narodne in državne skupnosti ter tudi v splošno dobro, pri čemer izpričuje evidenca naših dejavnosti, da nas navdihuje tudi samo ime naše leta 1693 ustanovljene predhodnice.

Osnovna dejavnost akademij, ki so tako kot naša organizirane kot »učene (z)družbe«, so simpoziji, posveti, okrogle mize, predavanja in druge javnosti namenjene prireditve. Z njimi smo nagovarjali aktualne vsebine, povezane s položajem in razvojem znanosti in umetnosti ter družbenim razvojem Slovenije, in se spominjali tudi pomembnih posameznikov in dogodkov iz naše preteklosti. Nosilci teh dejavnosti so bili vsi razredi Akademije in njena delovna telesa. Te aktivnosti so dosledno evidentirane na naši spletni strani, zato naj tu spomnim le na nekatere.

Že kar tradicionalno smo naše delo na začetku leta odprli s posvetom s področja sodne prakse, ki ga je SAZU kot vedno doslej organizirala skupaj s Pravno fakulteto UL, kjer je tudi potekal. Tokratni je bil namenjen izvrševanju in zlorabi pravic in spet so se ga udeležili številni predstavniki pravosodja. Skupaj z Inštitutom za arheologijo ZRC SAZU in oddelkoma za zgodovino in arheo-

logijo Filozofske fakultete UL smo v začetku septembra pripravili velik mednarodni simpozij o pozni antiki in zgodnjem srednjem veku med severno Italijo in zahodnim Balkanom, katerega povod je bila stota obletnica rojstva izr. člana SAZU Jaroslava Šašla (1924–1988). Po številu udeležencev z vsega sveta je izstopala 15. mednarodna konferenca o energetski presnovi v možganih (IC-BEM 2024), ki jo je SAZU soorganizirala v sodelovanju z Medicinsko fakulteto UL, Nacionalnim inštitutom za zdravje ZDA, Nacionalnim inštitutom za staranje ZDA, Slovenskim fiziološkim društvom in drugimi. Mednarodni so bili tudi simpoziji o (pato)-fiziologiji nevroglije (organiziran s Slovenskim nevrološkim društvom), o kemiji nukleinskih kislin (s Kemijskim inštitutom) ter o glasbenem modernizmu (z Oddelkom za muzikologijo Filozofske fakultete UL, Forumom nove glasbe in Slovenskim muzikološkim društvom), ki je bil posvečen devetdesetletnici akad. Lojzeta Lebiča in dop. člana Vinka Globokarja. S posebnima simpozijema smo obeležili tudi devetdesetletnico slikarja akad. Andreja Jemca (skupaj s Slovensko matico) in stoto obletnico rojstva akad. Alojza Rebule (prav tako s Slovensko matico), stota obletnica rojstva akad. Ivana Minattija ter dvajseta obletnica smrti akad. Janeza Menarta in izr. člana Rudija Šeliga pa sta bili povod za literarno-zgodovinski simpozij *Od intimizma do reizma* (z Inštitutom za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU).

Poleg omenjenih simpozijev, ki so jih (so)organizirali posamezni razredi Akademije, je treba omeniti tudi posvete v organizaciji naših delovnih teles, pri delu katerih, ne sicer vseh, sodelujejo tudi zunanji strokovnjaki, kar jim daje dodatno širino. Nasploh so delovna telesa zelo pomembna za delo Akademije, zato me posebej veseli, da nam je leta 2024 uspelo oživiti Odbor za preučevanje narodnih manjšin, katerega delovanje je pred tem tako rekoč ugasnilo. Posveti, ki so jih pripravila delovna telesa Akademije, so bili namenjeni širšim družbenim, predvsem razvojnim in okoljskim vprašanjem. Tako je na primer Svet za varovanje okolja pripravil posvet o svetlobnem onesnaževanju, Svet za razvoj posvete o problematiki načrtovanja vodne in kanalizacijske infrastrukture v Sloveniji, o tehnološkem razvoju v povezavi z družbenim razvo-

jem ter o vzrokih za zaostajanje Slovenije za primerljivi državami EU (slednjega z Inženirsko akademijo Slovenije), Svet za raziskave Antarktike in Arktike pa je pripravil razpravo o pomenu polarnih raziskav in težavah pri vključevanju slovenskih znanstvenikov vanje. Pomemben je bil tudi posvet o energetski prihodnosti Slovenije, ki so ga organizirali Svet za varovanje okolje, Svet za razvoj in Svet za energetiko v sodelovanju s Podnebnim svetom RS. Ob tej priložnosti so organizatorji posveta pripravili posebno izjavo, ki opozarja, da je treba energetsko prihodnost Slovenije načrtovati v povezavi z vzdržno rabo energije, do okolja prijaznimi tehnologijami ter ohranjanjem okolja in narave.

Sploh smo se na Akademiji leta 2024 v javnosti večkrat oglasili z izjavami in stališči, s katerimi smo obravnavali vsebine, kot so nacionalni energetsko-podnebni načrt, ogrožanje Botaničnega vrta zaradi predvidene širitve dolenske železnice, grožnja steklenih površin pticam selivkam, poučevanje maternih jezikov otrok priseljencev in položaj slovenščine v novem Zakonu o visokem šolstvu. SAZU se je pri slednjem vprašanju močno angažirala in ji je v skladu z njenim stališčem do pomena slovenskega jezika za slovensko identiteto in z zahtevo, da morajo imeti slovenski študentje pravico, da lahko celoten študij opravijo v maternem jeziku, uspelo vsaj nekoliko pripreti vrata poučevanju v tujih jezikih (angleščini), ki jih je osnutek zakona sprva odprl zelo na široko, tako rekoč brez omejitev.

Z omenjenimi izjavami, pa tudi s sklepi ali predlogi s posvetov in simpozijev, je SAZU redno seznanjala pristojna ministrstva in kabinet predsednika Vlade. S tem smo izpolnjevali po splošnem prepričanju eno od pomembnejših nalog akademij v 21. stoletju, to je na znanosti temelječe svetovanje političnim odločevalcem, ki pa se jim, sodeč po njihovih (ne)odzivih, takšna oblika sodelovanja ne zdi ravno pomembna. Tudi zato je SAZU skupaj z Inženirsko akademijo Slovenije predsedniku Vlade RS poslala pobudo, da bi se po zgledu Evropske komisije in njenega Mehanizma znanstvenega svetovanja (Scientific Advice Mechanism) tudi v Sloveniji oblikovalo primerljivo telo, ki bi na poziv Vlade ali mi-

nistrstev izdelalo znanstveno mnenje o zastavljenih vprašanjih.

Številna so bila tudi predavanja, ki smo jih leta 2024 imeli na Akademiji. Na stopnih, vsebinsko zelo pestrih in dobro obiskanih predavanjih so se nam predstavili novi izredni in dopisni člani (Evald Flisar, Herman Gvardjančič, Darja Zaviršek, Janez Plavec, Mihael Brenčič, Špela Goričan, Brane Senegačnik, Elena Paoletti, Gerhard Neweklowsky in Anton Zeilinger). Med njimi nas je prav posebej razveselil naš novi dopisni član Anton Zeilinger (1. slika), Nobelov nagrajenec za fiziko za leto 2023 in nekdanji predsednik Avstrijske akademije znanosti, s katero smo prav v času njegovega predsedovanja vzpostavili odlično sodelovanje. Prof. Zeilinger se je namreč kljub številnim obveznostim prijazno odzval našemu vabilu in je imel na dan SAZU, 12. novembra 2024, slavnostno predavanje o sporočilih kvanta za naše dožemanje sveta. Razveselili so nas tudi prof. Grega Strban s Prave fakultete s predavanjem o problematiki dostopnosti zdravstvenih storitev ter člani naše Akademije: akad. Jože Krašovec s predavanjem o izzivih pri pripravi novega prevoda Svetega pisma (2024, t. i. Jeruzalemska izdaja, ki je zdaj uradni prevod Katoliške cerkve v Sloveniji), akad. Igor Emri, na tem področju eden od vodilnih raziskovalcev v svetu, je predaval o novi generaciji nanoporoznih membran, akad. Biba Teržan pa je na tradicionalnem predbožičnem predavanju Oddelka za zgodovinske vede I. razreda predstavila izjemno bronastodobno gradišče (protourbano naselbino) v Monkodonji pri Rovinju in njemu pripadajoče gomilno grobišče Mušego, kjer je dolga leta (so)vodila izkopavanja.

Tradicionalno bogata je bila tudi naša založniška in izdajateljska dejavnost. I. razred je izdal že 42. (*Otrok kot žrtev kaznivih dejanj*, ur. akad. Alenka Šelih) in 43. (*Zbornik s posveta ob 100-letnici rojstva akad. prof. Vasilija Melika*, ur. izr. član Peter Vodopivec) zvezek v svoji seriji Razprav. Kot akademijska publikacija pa je izšla tudi

pomembna monografija akad. Zdravka Mlinarja o občanski znanosti (*Družboslovno raziskovanje med profesionalizacijo in podružbljanjem II*), konceptu, ki se v zadnjem času uspešno uveljavlja tudi v Sloveniji. Poleg tega je SAZU v I. razredu sozaložila elektronsko izdajo monografije akad. Slavka Splichala *Upodatkovanje javnosti in mnenjske tehnologije*, ki je razširjen slovenski prevod istoimenske angleške monografije, zanjo je avtor prejel leta 2023 mednarodno nagrado Karol Jakubowicz za medije in demokracijo, ter sofinancirala monografiji *Kakšno šolo v prelomnih časih* (Založba FDV), ki je zrastle iz posveta na SAZU in jo je uredila izr. članica Mirjam Nastran Ule, in *Izvrševanje in zloraba pravice* (GV Založba, ur. akad. Marijan Pavčnik, prof. dr. Aleš Novak) ter četrto dopolnjeno izdajo *Grške zgodovine* akad. Rajka Bratoža (Zveza zgodovinskih društev Slovenije). II. razred, ki je v zadnjem obdobju naš najaktivnejši razred pri organizaciji simpozijev in izdaji akademskih publikacij, je v svoji seriji razprav objavil kar tri zvezke, ki so posvečeni jezikoslovcu Petru Dajniku in njegovemu času (št. 30: *Danjkov zbornik*, ur. akad. Marko Jesenšek), pisateljema Josipu Stritarju in Ivanu Tavčarju (št. 31: *Od Svetinove Metke do Visoške kronike*, ur. izr. čl. Tomo Virk) ter protestantskemu pisatelju in prevajalcu Števanu Küzmiču (št. 33: *Monografija Števana Küzmiča – ob tristoletnici rojstva*, ur. akad. Marko Jesenšek). Poleg tega je II. razred pripravil, SAZU pa sofinancirala obsežno monografijo *Fran S. Finžgar (1871–1962) – župnik, pisatelj, akademik* (Celjska Mohorjeva družba, ur. akad. Marija Stanonik), knjigo *Pleteršnikova dediščina* (Šiftarjeva fundacija, ur. akad. Marko Jesenšek) ter delo *Poljanski besedni umetniki* (Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka, ur. akad. Marija Stanonik). II. razred je s III. razredom izdal v akademski seriji Korespondence pomembnih Slovencev tudi *Pisma Georga Fabra Josipu Plemlju* (št. 16, ur. izr. čl. Igor Maver). Izdajo je ob 150. obletnici Plemljevega rojstva pripravil dr. Željko Oset, ki tudi s tem delom nadaljuje proučevanje zgodovine SAZU in njenih članov. V IV. razredu pa so za objavo pripravili periodične publikacije *Fagopyrum*, *Folia biologica et geologica* ter *Acta Carsologica*, za katere skrbijo. Poleg tega je SAZU sofinancirala knjige, zbornike in periodiko (vsega skupaj deset), ki so izšle pri Založbi ZRC SAZU, Slovenski matici in Belettrini ter so povezane s člani in članicami SAZU ali Akademijo

samo. Nekatere od omenjenih publikacij, zlasti tiste iz II. razreda, so bile predstavljene tudi na tiskovnih konferencah, kamor spada tudi (zaradi epidemije koronavirusa dolgo časa prestavljena) predstavitev obsežnega zbornika monografije *Mi vsi živeti ščemo* v Pomurskem muzeju v Murski Soboti, ki je nastal ob 100. obletnici priključitve Prekmurja matični domovini, ter knjige učbenika o srčnem popuščanju (*Hot Clinical Topics in Heart Failure*), ki je izšla pri Evropskem kardiološkem društvu in katere predstavitve so se udeležili tudi člani HAZU in SANU. Čisto za konec tega dela poročila naj omenim še 74. *Letopis SAZU* za leto 2023, ki je izšel v prenovljeni vsebinski in grafični podobi.

Tradicionalna so tudi že srečanja SAZU z mladimi, ki potekajo pod naslovom *Prebujanje plemenitosti in modrosti*. Z njimi se Akademija predstavlja mladim in jim hkrati na njim razumljiv način predstavlja posamezna področja znanosti in umetnosti, udeležujejo pa se jih dijaki in dijakinje iz domovine in zamejstva. Srečanja, ki jih prirejamo s Slovensko znanstveno fundacijo, potekajo ob evropskem dnevu znanosti za mlade (14. marca), leta 2024 je bilo že šesto. Organiziral ga je V. razred za umetnosti in v Dvorani SAZU, polni naših mladih gostov, je beseda tekla o umetni inteligenci in umetnosti, poeziji kot pljučih jezika, slikarstvu in vizualni umetnosti ter o slovenskem impresionizmu, kar je bil primeren uvod v popoldanski ogled Narodne galerije. Poleg srečanj z dijaki podpiramo tudi mlade slovenske izobražence, ki študirajo ali delajo v tujini in se med seboj (ter z domovino) povezujejo v društvu VTIS, ki je priznanje za leto 2024 podelilo našemu dopisnemu članu Michaelu Bigginsu, in fundaciji ASEF.

Poleg omenjenih dejavnosti je za vsako nacionalno akademijo, in s tem tudi za SAZU, zelo pomembno mednarodno sodelovanje. SAZU ima sklenjene dvostranske sporazume o medsebojnem sodelovanju s 45. akademijami, pripravlja pa se sporazum z Nacionalno akademijo znanosti Kirgiške republike v Biškeku, s katero je sodelovanje vzpostavil akad. Robert Zorec. V okviru bilateralnih izmenjav je slovenske znanstvene in raziskovalne ustanove leta 2024 obiskalo 11 znanstvenikov in znanstvenic iz tujine (v sku-

pnem obsegu 81 dni), tuje ustanove pa 20 slovenskih znanstvenikov in znanstvenic (v skupnem obsegu 174 dni). Številke o izmenjavi so višje kot leto poprej,

kar še zlasti velja za slovensko stran, vendar je na področju znanstvenega sodelovanja še veliko neizkoriščenih možnosti. Končana je prenova Finžgarjeve hiše, ki so si jo člani in članice Akademije v novi podobi lahko prvič ogledali sredi decembra (formalno jo bomo odprli v prvi polovici leta

2025, ko bo urejen še vrt). Vila ponuja odlične možnosti za nastanitve tujih znanstvenikov ali umetnikov ter drugih gostov Akademije. V okviru bilateralnega sodelovanja tudi vzdržujemo ali krepimo stike z nekaterimi nacionalnimi akademijami iz nam bližjega okolja. Tako smo z Avstrijsko akademijo znanosti leta 2024 uspešno sklenili skupni projekt, zgodovinski pregled slovensko-avstrijskih (nemških) odnosov. Obsežna, bogato ilustrirana in s številnimi zemljevidi opremljena monografija, ki obravnava poldrugo tisočletje zgodovine od slovanske in bavarske naselitve v Vzhodnih Alpah

v zgodnjem srednjem veku do skupne poti Slovenije in Avstrije v Evropski uniji, bo pod naslovom *Na obeh straneh Alp – Slovensko-avstrijska zgodovina* izšla v ločeni slovenski in nemški izdaji v prvi polovici leta 2025 in bo predstavljena na obeh akademijah. Januarja 2024 je delegacija SAZU, ki so jo sestavljali predsednik akad. Peter Štih, podpredsednica akad. Tatjana Avšič - Županc

in tajnik V. razreda akad. Jožef Muhovič, obiskala Srbsko akademijo znanosti in umetnosti (SANU) v Beogradu (2. slika). Na sestanku

s predsednikom SANU akad. Zoranom Kneževićem in vodstvom srbske akademije je bil sklenjen dogovor, da se okrepi sodelovanje med akademijama na področjih tistih znanstvenih projektov, pri katerih sodelujejo člani ali sodelavci obeh akademij, to je izmenjav, umetniških razstav, posvetov in drugih prireditev. Vodstvo SANU je decembra 2024 vrnilo obisk (3. slika) in na srečanju smo pregledali realizacijo dogovorjenega sodelovanja ter se pogovorili o nadaljnjih možnostih. Da bi okrepi sodelovanje, sta predsednik SAZU akad. Štih in podpredsednica SAZU akad. Avšič - Županc marca obiskala tudi Črnogorsko akademijo znanosti in umetnosti (CANU) v Podgorici, ki se lahko pohvali z novo stavbo akademije. Delegacijo SAZU je sprejelo vodstvo CANU s predsednikom akad. Draganom K. Vukčevićem na čelu (4. slika).

SAZU je na srečanju izrazila pripravljenost, da na podlagi izkušenj pri pripravi Enciklopedije Slovenije in Slovenskega biografskega leksikona pomaga CANU pri realizaciji Enciklopedije Črne gore, zato je delegacija CANU maja 2024 obiskala SAZU. Dobro sodelujemo tudi z Evropsko akademijo znanosti in umetnosti s sedežem v Salzburgu, v katero so bili izvoljeni tudi številni naši člani in s katero smo lani drugič organizirali Konferenco podonavskih akademij. Ta je letos oktobra potekala na SANU v Beogradu. Udeležil se je predsednik SAZU akad. Peter Štih, ki je obiskal tudi Bolgarsko akademijo znanosti in Sofiji, kjer se je udeležil slovesnosti ob 155.

obletnici njene ustanovitve (5. slika). Ob tej priložnosti je njenemu predsedniku Julijanu Revalskemu podaril novo protokolarno

darilo SAZU (6. slika), ki ga je izdelal kipar, izr. član Mirko Bra-tuš v sodelovanju z oblikovalcem Rankom Novakom. Navezuje se na tradicijo SAZU in je izdelano iz brona. V duhu operozov in njihovega grba ga simbolizira panj kot prispodoba hrama učeno-sti in umetnosti, na njegovi levi (gledano z gledišča opazovalca) je krog z napisom *Academia operosorum 1693*, na njegovi desni pa so trije manjši krogi z napisi *Academia philharmonicorum 1701*, *Academia Emonia 1709* in *Academia pictorale 1712*. Z znanstvene in treh umetniških akademij baročne Ljubljane nosita dve čebeli nektar znanja in umetnosti v SAZU, katere znak je v prednjem in osrednjem krogu.

Na multilateralni ravni je SAZU članica več me-dakademijskih združenj. Intenzivneje sodelujemo predvsem z Združenjem evropskih akademij (AL-LEA – All European Academies) in s Svetovalnim odborom evropskih akademij za znanost (EASAC – European Academies Science Advisory Council).

Prek obeh združenj je SAZU članica mreže SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies), v okviru kate-re se pripravljajo ekspertize za posamezna vprašanja Evropske ko-misije znotraj že omenjenega Mehanizma znanstvenega svetova-nja. Smo člani oziroma sodelujemo tudi z drugimi mednarodnimi (akademijskimi) združenji, kot so Medakademijsko partnerstvo (IAP – InterAcademy Partnership), Mednarodno združenje aka-demij (UAI – Union Académique Internationale), Zveza evropskih akademij za znanost o agrikulturi, hrani in naravi (UEAA – Union of European Academies for Science Applied to Agriculture, Food and Nature), kjer je bila izr. članica Hojka Kraigher izvoljena za novo članico upravnega odbora, in Zavezništvo mednarodnih znanstvenih organizacij (ANSO – Alliance of International Science Organisation, Peking). SAZU je prek svoje Komisije za človekove pravice tudi aktivna članica Mednarodne mreže za človekove pravice (IHRN – International Human Rights Network). Smo ena od osmih ustanovnih članic Mednarodnega znanstvenega komite-ja za raziskovanje Alp (ISCAR – International Scientific Commi-tee on Research in the Alps). Junija je ISCAR v Kranjski Gori orga-

niziral konferenco Alpske konvencije in ForumAlpinuma o bio- in geopestrosti v Alpah, trenutno pa ga vodi predstavnik SAZU dr. Janez Nared. V okviru našega mednarodnega sodelovanja velja še omeniti, da sem predsednik SAZU sopodpisal poziv predsednikov nacionalnih akademij Evropske unije, namenjen kandidatom na volitvah v Evropski parlament, o pomenu znanosti in izobraževanja za evropsko prihodnost.

V zvezi z akademijami naj še omenim, da smo na seji predsedstva SAZU 4. junija sprejeli *Stališče SAZU do vedno večjega števila akademij v Sloveniji in predlog izhodišč za njihovo ustanovitev z zakonom*. Dokument je nastal kot posledica ustanovitve Slovenske akademije za trajnostni razvoj, ki želi za svoje delovanje takoj dobiti zakonsko podlago, in tudi zaradi napovedane ustanovitve Pravne akademije Slovenije. Stališče izraža zadržanost SAZU do ustanavljanja novih akademij (z zakonom), saj je Slovenija s petimi obstoječimi akademijami glede na število prebivalcev verjetno na samem vrhu v Evropi. Stališče predlaga političnim odločevalcem, naj se pri odločanju o delovanju posameznih akademij z zakonom upoštevajo neprekrivanje in s tem nepodvajanje njihovega področja delovanja z že obstoječimi akademijami in zmožnost njihovega vključevanja v mednarodne akademijske povezave ter da ima Republika Slovenija v SAZU že svojo nacionalno akademijo s statusom najvišje znanstvene in umetnostne ustanove v državi, kar se izraža tudi na simbolni ravni (naziv akademik/inja naj se tudi v prihodnje uporablja samo za njene redne člane in članice), in da so posledično vse druge akademije v državi lahko le področne akademije (za posamezna znanstvena, strokovna ali umetnostna področja, na katera se vežejo tudi njihove naloge in pristojnosti).

Tako kot si dela Akademije ni mogoče zamisliti brez mednarodnih stikov, si ga tudi ni brez obiskov domačih in tujih gostov. Teh je bilo kot običajno veliko in nekaj jih je bilo v tem poročilu že omenjenih. Med drugimi nas je obiskal podpredsednik vlade RS in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon (7. slika). Z njim smo se pogovarjali predvsem o Škerkovi domačiji v Trnovci na tržaškem Krasu; z deželo Furlanijo - Julijsko krajino je bil napo-

sled le sklenjen dogovor o fizični delitvi premoženja in zemljiškoknjižni ureditvi lastništva, ki je pred zaključkom. Obiskali so nas tudi prof. dr. Igor Papič, minister za visoko šolstvo, znanost in inovacije v vladi RS, rektor Univerze v Ljubljani prof. dr. Gregor Majdič, visoka predstavnik RS za nasledstvo mag. Mateja Vraničar Erman, veleposlanika RS v Avstriji in Republike Avstrije v Sloveniji, Aleksander Geržina in dr. Konrad Bühler, ki sta z velikim za-

nimanjem spremljala nastajanje Slovensko-avstrijske zgodovine, ter ne nazadnje tudi dr. Jana Kolar, nova ravnateljica Narodne in univerzitetne knjižnice, s katero SAZU tradicionalno dobro sodeluje. Prav na predlog SAZU je NUK ob svoji 250-letnici, ki jo je praznovala maja, prejela državno odlikovanje red za izredne zasluge; sam sem bil tudi eden od osrednjih govornikov na slovesni akademiji ob visokem jubileju naše osrednje knjižnice. Nasploh so nagovori predsednika SAZU ali predstavnikov vodstva Akademije na najrazličnejših prireditvah tista oblika navzočnosti SAZU v javnosti, na katero se radi odzivamo, saj izražajo vabila zanj zavedanje o pomenu in ugledu SAZU v slovenski družbi. Razveselili smo se tudi obiska nekdanjega hrvaškega ministra za kulturo mag. Boža Biškupića, ki je SAZU poklonil grafično mapo, izdano v spomin na leta 2024 umrlega hrvaškega akademika in našega dopisnega

člana Luko Paljetka, v kateri so s svojimi deli zastopani tudi trije slovenski avtorji (8. slika). Gospod Biškupić je že leto pred tem poklonil SAZU grafično mapo v spomin na akademika Tonka Maroevića, ki je bil prav tako naš dopisni član.

Vselej smo veseli nagrad, priznanj, odlikovanj in sploh

uspehov naših članic in članov. Med njimi je leta 2024 akad. Željko Knez prejel Zoisovo nagrado za življenjsko delo. Skladateljica, izr. članica Nina Šenk Kosem, je prejela eno najuglednejših priznanj za sodobno glasbo, nagrado Erste Bank Kompositionspreis. Izr. član Janez Plavec je prejel veliko Preglovo nagrado Kemijskega inštituta za vrhunske dosežke na področju spektroskopije jedrske magnetne resonance. Izr. član Boris A. Novak je bil na 90. kongresu Mednarodnega PEN-a v Oxfordu imenovan za častnega predsednika mednarodnega Odbora pisateljev in pisateljic za mir, za svoj pesniški življenjski opus pa je prejel zlatnik poezije. Izr. članica Renata Salecl je bila izvoljena za častno profesorico na Universidad Argentina John F. Kennedy. Akad. Jože Maček in akad. Mitja Zupančič sta prijela priznanje Prometej znanosti, ki ga podeljuje Slovenska znanstvena fundacija (SZF). Fundacija je ob svoji 30-letnici podelila posebno priznanje tudi SAZU, ki je ena od soustanoviteljic SZF (9. slika). Razveselili smo se tudi novice, da je naš izr. član Dragan Mihailović prejel že svoj drugi projekt ERC (za uveljavljene raziskovalce), in nič manj, da je bil njegov kolega v III. razredu, izr. član Tomaž Prosen, kot prvi Slovenec izvoljen za člana Znanstvenega sveta pri ERC (European Research Council – Evropskem znanstvenem svetu). Omenim naj še, da je Cankarjevo nagrado, katere soustanoviteljica je SAZU, za leto 2024 prejel pesnik Denis Škofič za pesniško zbirko *Tuskulum*. Vsem nagrajencem iskreno čestitam.

Žal tudi letošnjega poročila ne morem zaključiti brez spomina na umrle člane Akademije. Zapustili so nas: akad. Stanko Kristl, akad. Janez Orešnik, izr. član Fedja Košir in dopisni člani Bogdan Povh, Savo Bratos, Livio Poldini, Ivan Gušić, Luko Paljetak in Abel Lajtha.

PETER ŠTIH

Delo skupščine SAZU

Skupščina SAZU je zasedala enkrat, in sicer 29. februarja.

Skupščina SAZU 29. februarja

Dnevni red:

1. Potrditev zapisnika skupščine 1. junija 2023.
2. Poročilo predsednika o delu Slovenske akademije znanosti in umetnosti v letu 2023.
3. Obravnava in sprejem poročila o finančnem poslovanju Slovenske akademije znanosti in umetnosti v letu 2023.
4. Obravnava in sprejem finančnega načrta Slovenske akademije znanosti in umetnosti za leto 2024.
5. Obravnava in sprejem sprememb Sklepa o ustanovitvi ZRC SAZU.
6. Obravnava in sprejem sprememb Statuta ZRC SAZU.
7. Razno.

SKLEPI

1. sklep: Skupščina se je seznanila s poročilom predsednika o delu Slovenske akademije znanosti in umetnosti za leto 2023.
2. sklep: Zapisnik skupščine Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki je potekala 1. junija 2023, je bil soglasno potrjen.
3. sklep: Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je na svoji seji dne 29. februarja 2024 sprejela finančno poročilo Slovenske akademije znanosti in umetnosti za leto 2023.
4. sklep: Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je na svoji seji dne 29. februarja 2024 sprejela finančni načrt Slovenske akademije znanosti in umetnosti za leto 2024.
5. sklep: Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je na svoji seji dne 29. februarja 2024 sprejela Sklep o spremembi Sklepa o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno-

raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

6. sklep: Skupščina Slovenske akademije znanosti in umetnosti je na svoji seji dne 29. februarja 2024 dala soglasje k Statutu Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

I. razred: Razred za zgodovinske in družbene vede

Ob koncu leta je imel razred 11 rednih, šest izrednih in 20 dopisnih članov. Izmed rednih in izrednih članov jih je sedem članov Oddelka za zgodovinske vede in deset Oddelka za družbene vede. Tajnik razreda je bil do 31. maja Rajko Bratož, 1. junija je funkcijo prevzela Jana Horvat. Načelnik Oddelka za zgodovinske vede je Peter Vodopivec, načelnica Oddelka za družbene vede je Renata Salecl.

Razred je imel štiri redne seje (13. marca, 22. maja, 7. novembra, 4. decembra) in eno dopisno sejo (3. januarja).

V sodelovanju z drugimi ustanovami so bili organizirani štirje znanstveni posveti.

Simpozij *Izvrševanje in zloraba pravice* je potekal 9. januarja na Pravni fakulteti. Soorganizirala sta ga Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani in Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Pozdravni nagovor je imel predsednik SAZU akad. Peter Štih. Temi simpozija je bilo posvečenih devet predavanj.

Mednarodni simpozij *Gabrovčev dan 2024, nove raziskave o bronasti dobi na območju Slovenije: bronasta doba na Notranjskem in Primorskem* je potekal 26. aprila v Narodnem muzeju Slovenije. Pri organizaciji so sodelovali Oddelek za zgodovinske vede I. razreda SAZU, Slovensko arheološko društvo, Narodni muzej Slovenije, Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Inštitut za arheologijo ZRC SAZU. Pozdravne na-

govore so imeli Mateja Kos (Narodni muzej Slovenije), Predrag Novaković (Slovensko arheološko društvo) in akad. Biba Teržan (SAZU). V devetih prispevkih je bilo predstavljeno območje zahodne Slovenije, tri predavanja so obravnavala Tržaški Kras, Istro in Furlanijo.

Mednarodni simpozij *Komu je mar za ljudi: od socializma do post-socializma* je potekal 28. maja na SAZU. Simpozij so organizirali Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Fakulteta za socialno delo in Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti. Tema je bila obravnavana v treh predavanjih.

Mednarodno znanstveno srečanje ob stoti obletnici rojstva akad. Jaroslava Šašla z naslovom *Rimska doba in zgodnji srednji vek v vzhodnih Alpah, severni Italiji in na zahodnem Balkanu* je bilo 5. in 6. septembra na SAZU. Simpozij so organizirali Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani z Oddelkoma za zgodovino in arheologijo ter ZRC SAZU z Inštitutom za arheologijo. Pozdravni nagovor je imel podpredsednik SAZU akad. Marko Snoj. V dveh dneh je bilo predstavljenih 23 prispevkov, v katerih so predavatelji obravnavali izbrana vprašanja iz antične in zgodnj srednjeveške zgodovine na podlagi pisnih, epigrafskih in arheoloških virov.

Izr. članica Darja Zaviršek je imela 1. februarja na SAZU nastopno predavanje *Ljudje z ovirami v nepredvidljivih časih*, prof. dr. Grega Strban s Pravne fakultete pa 14. februarja predavanje *(Ne) dostopnost zdravstvenih storitev*. Akad. Biba Teržan je 12. decembra imela na SAZU predavanje *Vzpon in padec protourbane naselbine bronaste dobe v Istri – Monkodonja*, ki je spadalo v sklop tradicionalnih prednovoletnih predavanj Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU.

JANA HORVAT

II. razred: Razred za filološke in literarne vede

Razred je imel ob koncu leta šest rednih in šest izrednih članov – aprila je umrl akad. Janez Orešnik –, ki so se sestali na petih sestankih. Marko Jesenšek je bil ponovno izvoljen za tajnika razreda.

Razred je velik del svojih aktivnosti v drugi polovici leta namenil volilnemu letu – pripravili smo časovnico, predlagali širši nabor kandidatov za izredne in dopisne člane, po predstavljenih utemeljitvah smo o njih razpravljali in na decembrski seji izbrali štiri kandidate za izredne (določili smo prednostni vrstni red) in tri kandidate za dopisne člane. Dva člana razreda izpolnjujeta vse pogoje za napredovanje v redna člana – SAZU z njima dobiva vrhunška akademika humanista, ki sta zelo spoštovana v slovenskem jezikovno-kulturnem in literarno-zgodovinskem prostoru, njuno delo pa je odmevno tudi v mednarodnem prostoru.

Člani razreda so sodelovali na več domačih in mednarodnih konferencah (prim. izbrano bibliografijo članov II. razreda SAZU), organizirali pa smo eno predavanje in dva odmevna simpozija na SAZU: (1) Akad. Jože Krašovec je pripravil predavanje o izzivih novega prevoda Svetega pisma za člane SAZU in javnost (Dvorana SAZU, 5. 6.). (2) Izr. član. Marko Juvan je vodil znanstveno srečanje *Od intimizma do reizma: spremembe literarnega subjekta* (Dvorana SAZU, 1. 10.), ki je bilo posvečeno stoti obletnici rojstva akad. Ivana Minattija ter dvajseti obletnici smrti akademikov Janeza Menarta in Rudija Šeliga. (3) Akad. Marko Jesenšek je v sodelovanju s Teološko fakulteto UL in Univerzitetno knjižnico Maribor pripravil dvodnevni *Rajhmanov simpozij*. Ob stoti oble-

tnici rojstva teologa in literarnega zgodovinarja Jožeta Rajhmana je potekal v Ljubljani (Dvorana SAZU, 14. 11.) in Mariboru (Glaizerjeva dvorana UKM, 15. 11.).

Razred se je odločil, da bo konec vsakega leta predstavil monografije, ki so izšle v (so)založništvu SAZU in so jih napisali ali (so)uredili člani Razreda. V Dvorani SAZU je bilo 18. 12. predstavljenih šest publikacij: (1) *Dajnkova monografija*, Razprave II. razreda 30, ur. Marko Jesenšek, (2) *Od Svetinove Metke do Visoške kronike*, Razprave II. razreda 31, ur. Tomo Virk, (3) *Monografija Števana Küzmiča*, Razprave II. razreda 32, ur. Marko Jesenšek, (4) *Pisma Georga Fabra Josipu Plemlju*, Korespondence pomembnih Slovencev 16, ur. Igor Maver, (5) *Pleteršnikova dediščina*, Zora 154, ur. Marko Jesenšek, (6) *Franc Saleški Finžgar – župnik, pisatelj, akademik*, Celjska Mohorjeva založba, ur. Marija Stanonik.

Člani razreda so sodelovali na petih zelo odmevnih tiskovnih konferencah: (1) Akad. Jože Krašovec je predstavil novi katoliški prevod Svetega pisma, ki je nastal pod njegovim vodstvom (Atrij ZRC SAZU, 12. 3.). (2) Akad. Marija Stanonik je predstavila monografijo *Franc Saleški Finžgar (1871–1962): župnik pisatelj, akademik* na zahvalni tiskovni konferenci (Dvorana SAZU, 11. 12.) in (3) monografijo *Dar Poljanski dolini v Škofji Loki* (16. 4.), Poljanah (24. 5.) in Žireh (5. 6.). (3) Akad. Marko Jesenšek je predstavil *Monografijo Števana Küzmiča*, Razprave II. razreda 32 v Murski Soboti (19. 12.).

Aprila so na pobudo II. razreda (akad. M. Snoj je to predlagal že leta 2018) začele veljati spremembe in dopolnitve Zakona o javni rabi slovenščine. Zakon zdaj določneje predpisuje rabo slovenščine v digitalnem okolju (npr. dostop do storitev informacijske družbe in vsebin, ki se razširjajo prek digitalnih platform itn.), tako da mora npr. Apple omogočati slovenskim uporabnikom dostop do svojih storitev v slovenščini.

Izr. članica Andreja Žele ter akademika Marko Snoj in Marko Jesenšek so leta 2024 aktivno spremljali dogajanja ob sprejemanju

novega Zakona o visokem šolstvu, predvsem 15. člen, ki govori o učnem jeziku. Bili so pristojni, da zastopajo stališče SAZU do rabe učnega jezika na slovenskih univerzah in o tem vprašanju pripravljajo razprave na sejah II. razreda. Stališči SAZU in Rektorske konference RS do rabe slovenskega učnega jezika sta se razhajali – SAZU je vztrajala, da se lahko tuji študijski programi ali deli programov akreditirajo in izvajajo tudi v tujem jeziku le, če so ti študijski programi ali deli programov akreditirani v slovenščini in se v slovenščini tudi izvajajo. Akademika Jesenšek in Snoj sta na sestanku z ministrom Papičem pojasnila, zakaj stroka vztraja pri slovenskem učnem jeziku, in mu predstavila posledice nepremišljene anglicizacije našega visokega šolstva. Dogovorjeno je bilo, da podpredsednik SAZU in predsednica RK RS pripravita besedilo 15. člena ZViS, ki bo slovenščini zagotavljalo status učnega jezika, hkrati pa bo zakon določal potrebne izjeme glede rabe tujega učnega jezika.

Po smrti akad. Orešnika je II. razred predlagal, da njegovo mesto v ožjem sestavu Pravopisne komisije zasede akad. Snoj, za članico širše Komisije pa je predlagal izr. članico Jožico Škofic. Upravni odbor ZRC SAZU ni dal soglasja k Sklepu o spremembah in dopolnitvah sklepa o ustanovitvi Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU, čeprav je II. razred strokovno utemeljil imenovanje akad. Snoja in ga je predsedstvo SAZU že imenovalo v ožji sestav Pravopisne komisije. Člani II. razreda SAZU ugotavljamo, da v zapletu ne gre za nasprotovanje *ad personam*, temveč za nasprotovanje *ad rem*. Gre za nasprotovanje težnji po bolj sistemskih in posledično lažje usvojljivih pravopisnih pravilih. Taka pravopisna pravila bi namreč zagovarjal vsak član Pravopisne komisije, ki bi ga predlagal II. razred. Pričakujemo, da se glede članstva v Pravopisni komisiji upošteva strokovno utemeljeno mnenje II. razreda, in se zavzemamo, da SAZU in ZRC SAZU natančno dorečeta način imenovanja v ožji in širši sestav Pravopisne komisije, da do takih nestrokovnih odločitev ne bo več prihajalo.

V II. razredu smo razpravljali tudi o dogodku na odprtju 23. mednarodne konference Komisije za besedotvorje pri Mednarodnem

slavističnem komiteju (Atrij ZRC SAZU, 17. 9.), ko je igralka, ki je izvajala kulturni program, vrgla znanstveno knjigo ob tla. Člani II. razreda SAZU izražamo zaskrbljenost nad nekulturnostjo izvedenega programa, saj ni šlo za javno gledališko predstavo, temveč za performans v okviru uvoda v tridnevno znanstveno konferenco, ki ga je naročil in plačal ZRC SAZU.

V II. razredu smo podprli pobudo izr. člana Marka Juvana in predlagamo razmislek o krepitvi vloge SAZU in njenega vpliva na oblikovanje znanstvene politike v RS. Problematična je med drugim nova nomenklatura znanstvenih dejavnosti pri ARIS, ki posameznim strokam, zlasti na področju humanistike, jemlje identiteto in ne zagotavlja kompetentne presoje projektnih idej. Povezati bi bilo treba vse slovenske javne univerze, raziskovalne institucije in SAZU (zlasti njen I. in II. razred) kot pobudnico ter organizirati posvet o tem vprašanju, ki bo vzpostavil ali povečal vpliv SAZU na oblikovanje znanstvene politike v Republiki Sloveniji.

MARKO JESENŠEK

III. razred: Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Ob koncu leta je imel razred 17 rednih, pet izrednih in 12 dopisnih članov. Izmed rednih in izrednih članov je 13 članov Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede in devet članov Oddelka za tehniške vede. Tajnik razreda je Matej Brešar, načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede je Peter Križan, načelnik Oddelka za tehniške vede pa Igor Emri.

Izgubili smo dva dopisna člana. 14. februarja je umrl Bogdan Povh, 19. maja pa Savo Bratos. Oba sta bila ugledna slovenska fizika, ki sta kariero ustvarila v tujini.

Novi izredni član prof. dr. Janez Plavec je imel 21. marca nastopno predavanje z naslovom *Prostorske strukture DNK, molekule življenja in gradnice bionanomaterialov*. Zanimivo in slikovito je

predstavil svoje raziskovalno področje in nekatere najpomembnejše dosežke.

Akad. Igor Emri je imel 18. aprila predavanje z naslovom *Nova generacija nanoporoznih membran*, na katerem je predstavil več svojih prebojnih dosežkov. Interes občinstva je bil viden iz številnih vprašanj. V razpravi po predavanju je bila največja pozornost namenjena vprašanju prenosa znanstvenih izsledkov v prakso.

Konec maja so v Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri pri Vrhniki odprli razstavo ob 90. obletnici rojstva akad. Lojzeta Vodovnika (1933–2000). Odprta bo do sredine leta 2025. Ob razstavi je izšel tudi lep katalog, ki so ga pripravili akad. Tadej Bajd, akad. Lojze Kralj in dr. Orest Jarh.

V Boldražu v Beli krajini je bila 14. septembra odkrita spominska plošča našemu dopisnemu članu Antonu Mavretiču (1934–2019). Akad. Boštjan Žekš je bil član organizacijskega odbora, akad. Tadej Bajd pa je imel v Boldražu nagovor in istega dne predavanje v gradu v Metliki.

Oktobra so na sestanku vodstev SAZU in Inženirske akademije Slovenije sodelovali tudi predstavniki III. razreda. Sklenjen je bil načelni dogovor o sodelovanju. Prvi vidni rezultat dogovora je bil posvet o razvoju Slovenije, ki je potekal 3. decembra v skupni organizaciji Sveta za razvoj SAZU in IAS.

Ob 86-letnici SAZU je imel 12. novembra predavanje z naslovom *The messages of the quantum for our world view* (Sporočila kvanta našemu dojetanju sveta) dopisni član III. razreda prof. dr. Anton Zeilinger, prejemnik Nobelove nagrade za fiziko in nekdanji predsednik Avstrijske akademije znanosti. Na razumljiv način, ki je bil zanimiv za laike in tudi strokovnjake, je predstavil številna presenetljiva fizikalna odkritja in vprašanja, ki se ob tem porajajo. V sodelovanju II. in III. razreda je v zbirki Korespondence pomembnih Slovencev izšla knjiga *Pisma Georga Fabra Josipu Plemlju*. Pripravil jo je dr. Željko Oset.

Razred je imel tri redne seje (21. marca, 3. oktobra in 5. decembra), poleg teh pa tudi številna neformalna posvetovanja. O sprotnih zadevah smo razpravljali po elektronski pošti.

Na sejah smo veliko časa namenili pobudi našega izrednega člana prof. dr. Dragana Mihailovića, da se primerno nagradijo uspehi tekmovalcev na olimpijadah z znanstvenih področij. Ti temeljijo na dolgotrajnih, zahtevnih pripravah, ki so po naporih in vloženem času povsem primerljivi s pripravami vrhunskih športnikov. Naši dijaki so na tekmovanjih izredno uspešni. Med drugim sta kar dva dosegla prvi mesti na svetu v astronomiji. To sta izjemna, skoraj neverjetna dosežka, ki pa sta bila v javnosti skoraj neopazna. Prof. Mihailović je po posvetovanjih na naših sejah s pobudo o nagrajevanju najuspešnejših tekmovalcev seznanil ustrezna ministrstva, ki pa za zdaj žal niso pokazala dovolj posluha za ugoditev predlogu. Toda prizadevanja bomo nadaljevali. Cilj pobude je namreč prispevati k oblikovanju družbenih vrednot. Nasploh smo na sejah ugotavljali, da znanost v družbi nima dovolj vidnega mesta. Tako denimo nacionalna televizija prvič po dolgih letih ni neposredno prenašala podelitve Zoisovih nagrad in to se nam je zdelo nesprijemljivo.

Izredna člana prof. dr. Dragan Mihailović in prof. dr. Roman Jerala sta prejela že drugi projekt Evropskega raziskovalnega sveta (ERC), izredni član prof. dr. Tomaž Prosen pa je postal novi član Znanstvenega sveta ERC. Izrednemu članu prof. dr. Janezu Plavcu je 5. junija Kemijski inštitut podelil veliko Preglovo nagrado. Akad. Željko Knez je letos prejel Zoisovo nagrado za življenjsko delo.

MATEJ BREŠAR

IV. razred: Razred za naravoslovne vede

Članstvo in seje

Četrty razred za naravoslovne vede SAZU je imel konec leta osem rednih, štiri izredne in 13 dopisnih članov. Zapustila sta nas do-

pisna člana prof. Livio Poldini in akad. Ivan Gušić. Pripravili smo nabor kriterijev in predlogov za nove člane razreda ter za prihajajoče volilno leto oddali predlog za izvolitev dveh novih dopisnih, ene redne članice in za dva nova izredna člana, tako da bi razred ponovno združeval 14 rednih in izrednih članov s področij ved o življenju in ved o zemlji. Izvedeni sta bili dve nastopni predavanji izrednih članov, izvoljenih leta 2023, s področja ved o zemlji, in eno dopisne članice s področja ved o življenju. Sestali smo se na petih rednih in eni korespondenčni seji.

Publiciranje

Odgovorni urednici revije *Folia biologica et geologica* izr. članici Hojki Kraigher pri urednikovanju pomagata član uredništva akad. Ivan Kreft. Leta 2024 sta izšli dve številki, poudarek je na razpravah, ki obravnavajo naravno dediščino Slovenije. Izšel je tudi nekrolog dopisnemu članu. Pri reviji *Fagopyrum*, katere urednik je Ivan Kreft, sta prav tako izšli dve številki, objavljenih je bilo več razprav iz tujine. Med drugim je objavljena razprava o pridelovanju in uporabi ajde pri Slovencih v Porabju. Zaradi spremembe pravilnika ARIS, ki pogojuje prijavo s statusom prijavitelja kot raziskovalne organizacije, teh dveh revij nismo mogli prijaviti v sofinanciranje ARIS. Zato smo predlagali, naj SAZU zviša financiranje, odstopili pa smo od obveznega natisa obeh revij, ki ostajata samo v elektronski obliki. Leta 2024 sta izšli dve redni številki revije *Acta Carsologica*. Objavili smo deset izvirnih znanstvenih člankov, dve pismi uredništvu, dva intervjuja in nekrolog. Članki so geografsko in vsebinsko pestri, saj poročajo o raziskavah iz Evrope, Azije (Severna Koreja) in Južne Amerike. Temu primerno pester je tudi geografski izvor avtorjev.

Pobude in imenovanja

Na pobudo vodstva SAZU smo predlagali imenovanja članov IV. razreda v znanstvene svete ZRC SAZU in posameznih inštitutov ZRC, pripravili ali podprli mnenja glede »poplave akademij« in članstva v svetih SAZU, pripravili mnenje glede možne ponovne krčitve Botaničnega vrta zaradi širitve dolensjske železnice ter poziv o problematiki velikih steklenih površin za ptice. Akad.

Robert Zorec je bil ponovno imenovan za predstavnika SAZU v Državni komisiji za splošno maturo.

V okviru razreda in sodelujočih svetov SAZU smo (so)organizirali več posvetov:

- *Posvet o svetlobnem onesnaževanju* 15. 2., s SVO SAZU (Svetom za varovanje okolja) in Prirodoslovnim muzejem Slovenije, na SAZU.
- *Posvet Gozd in les: Podnebne spremembe in biotska raznolikost* 30. 5., s SVO SAZU ter programskimi skupinami Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS) in Oddelka za lesarstvo BF.
- *Mini slovensko-japonski simpozij (Pato)fiziologija nevroglije* 12. 9. v soorganizaciji s Slovenskim fiziološkim društvom.
- Od 17. 9. do 21. 9. je ob podpori SAZU v Grand Hotelu Union potekala mednarodna konferenca z naslovom *15th International Conference on Brain Energy Metabolism*, ta je na dan Alzheimerjeve bolezni imela tudi javni forum, ki je na voljo na kanalu YouTube. Na spletni strani SAZU je dostopen tudi intervju z naslovom *Nevroni so izredno energetske potratni*, ki ga je imel akad. Zorec za RTV Slovenija (podkast *Možgani na dlani*).
- V soorganizaciji treh svetov SAZU (Sveta za varovanje okolja, Sveta za energetiko in Sveta za razvoj) ter Podnebnega sveta RS je 8. 11. potekalo *Srečanje o energetski prihodnosti Slovenije z okroglo mizo*.
- V sodelovanju s Slovenskim fiziološkim društvom ob podpori INSTRUCT.si je bila 10. 12. v prostorih SAZU predstavitev Nobelove nagrade s področja medicine ali fiziologije. Tokratna dobitnika sta Victor Ambros in Gary Ruvkun za odkritje microRNA, ki regulira aktivnost genov v posamezni celici. Dogodek je vključeval delavnico o receptorjih, sklopljenih z G-proteini.
- Zastavili smo potek *Srečanja SAZU z mladimi* 12. 3. 2025. Po predavanjih se organizira ogled laboratorijev Oddelka za lesarstvo na Biotehniški fakulteti UL z naslovom: *Les v kulturni in tehnični dediščini na Slovenskem*.

Program predavanj na *Srečanju SAZU z mladimi*:

- Ivan Krefc: *Tatarska ajda se spreminja s selitvami ljudi*

- Robert Zorec: *Razvoj prvega inovativnega biološkega zdravila za napredno zdravljenje v Republiki Sloveniji*
- Špela Goričan: *Starost globokomorskih sedimentnih kamnin ugotavljamo s fosilnim planktonom – primer jurskih radiolarijev z Mangarta*
- Franci Gabrovšek: *Kako se okoljske spremembe odražajo in beležijo v kraških jamah?*
- Hojka Kraigher: *Podnebne spremembe in gozd*
- Miha Humar: *Vpliv podnebnih sprememb na dinamiko razkroja lesa*

Sodelovanje članov IV. razreda v svetih in komisijah, v katere jih je imenovala SAZU:

- EASAC: V okviru Odbora za okolje pri EASAC so pripravili poročilo o gozdnih požarih s soavtorji iz Gozdarskega inštituta Slovenije, recenzentka je z Zavoda za gozdove Slovenije.
- V SVO (od 11 članov so trije člani, trije svetovalci in trije kandidati za svetovalce IV. razreda) smo na devetih sejah obravnavali tudi problematiko morebitnega krčenja Botaničnega vrta, skupno stališče treh svetov SAZU do energetske problematike, soorganizirali več posvetov in nekaj predavanj, znanstveni svetovalec IV. razreda prof. dr. dr. h.c. Nikolaj Torelli je predstavil svojo monografijo *Majevski lesovi*.
- V Podnebnem svetu RS, kjer aktivno sodelujeta dva člana IV. razreda, smo obravnavali osnutke NEPN, Podnebnega zakona, problematike TEŠ in finančnih podlag za posamezne ukrepe za razogljičenje ter se udeležili več posvetov o energetske problematiki in podnebnih spremembah.
- V Svetu za trajnostni razvoj in varstvo okolja RS (STRiVO) sodeluje ena članica razreda, v Svetu za vode pa tudi en član razreda.
- Zveza evropskih akademij za kmetijstvo, hrano in naravo (UEAA): predstavnica SAZU je imela na srečanju v Bukarešti predstavitev, izvoljena je bila v izvršilni odbor in skupino za oceno izvlečkov.

HOJKA KRAIGHER

V. razred: Razred za umetnosti

V leto 2024 je V. razred stopil z 32 člani, 11 rednimi, osmimi izrednimi in 13 dopisnimi. Že januarja (18. 1.) nas je 11 dni pred svojim 102. rojstnim dnevom zapustil akad. Stanko Kristl (1922–2024), mojster arhitekturne kompozicije in pionir inovacij na področju stanovanjske, javne in bolnišnične arhitekture. 12. maja nas je zapustil dop. član dr. Luko Paljetak (1943–2024), literarni zgodovinar, pesnik in prevajalec, 5. julija pa povsem nepričakovano še izr. član prof. dr. Fedja Košir (1941–2024), arhitekt, urbanist, zgodovinar, velik praktik in velik teoretik arhitekture. Leto je V. razred tako sklenil z 29 člani, desetimi rednimi, sedmimi izrednimi in 12 dopisnimi.

Dejavnost prve tretjine leta sta zaznamovali priprava in organizacija *6. letnega srečanja članic in članov SAZU z mladimi*. Srečanje je tokrat nosilo poetičen naslov *Umetnost vse odvečno poradira in vse na bistveno zgosti* (prirejen po verzju pesnika, akad. Milčka Komelja). Srečanje, ki ga je spremljala istoimenska brošura (Ljubljana, SAZU in SZF, 2024, 63 str., ilustr.), je imelo več vsebinskih sklopov. Vsebina prvega, ki je nosil naslov *Glas umetnikov*, je bila predstavitev V. razreda v zgodovinski in aktualni perspektivi, drugi sklop kratkih predavanj pa *Umetnost in umetna inteligenca* (Meduza ali Pegaz?; Beethovnova 10. simfonija; Človek, umetnost in umetna inteligenca). Tretji sklop *Poezija, likovna umetnost, glasba* je spregovoril o poeziji kot pljučih jezika, odnosu med likovno in vizualno umetnostjo ter poslušanju, zvoku, decibelih in preskakovanju. Srečanje se je končalo v Narodni galeriji s predavanjem *Zgodovinski pomen slikarjev slovenskega impresionizma* in praktično verifikacijo predvanih in poslušanih vsebin v stalni zbirki Narodne galerije, v kateri imajo slovenski impresionisti pomembno mesto.

To je bilo tudi leto okroglih spominskih obletnic. V dejavnosti razreda se je to izražalo v pripravi spominskih simpozijev. Razred je tako 22. in 23. oktobra pripravil simpozij o življenju in delu akad. Alojza Rebule ob stoti obletnici njegovega rojstva. Referenti

(27) so prišli iz domovine in zamejstva, kjer je pisatelj do upokojitve živel in delal. Zbornik simpozija bo izšel v prvi polovici leta 2025. V sodelovanju z Oddelkom za muzikologijo FF UL je bil 28. novembra mednarodni muzikološki simpozij *Modernism in East and West: Contrasts, Intersections and Parallels*, posvečen tudi našima rednemu članu Lojzetu Lebiču in dopisnemu članu Vinku Globokarju. Istega dne pa je bil v dvorani Slovenske matice tudi simpozij ob 90-letnici akad. Andreja Jemca. Dobro obiskani in organizirani simpozij je nosil naslov *Transformacije in konstante: Slikarski opus Andreja Jemca v dispozitivu časa*. Zbornik bo prav tako izšel v prvi polovici leta 2025.

Poseben vidik dejavnosti razreda leta 2024, ki ima »prihodnostne potencial«, pa sta projekta, ki izvirata iz načrtovanega recipročnega sodelovanja s Srbsko akademijo znanosti in umetnosti (SANU). Oba sta se izoblikovala po januarskem obisku delegacije SAZU na SANU v Beogradu. (i) Kratkoročni vidik sodelovanja s SANU ponuja razstavo arhitekturne risbe akademikov Marjana in Marka M. Mušiča v Galeriji znanosti in tehnike SANU. Projekt bi bilo mogoče realizirati v prvi polovici leta 2025 (maj–junij). Gre za predstavitev risb dveh izjemnih slovenskih arhitektov, ki prikazujejo inicialne trenutke in razvojne faze njunega arhitekturnega mišljenja in ustvarjanja, obsegajo pa prese- netljivi čas enega stoletja, od dvajsetih let 20. stoletja do dvajsetih let 21. stoletja. Dela so vrhunska po risarski veščini in tudi po invenciji. Razstava bo del cikla razstav »Arhitekturna risba«, ki že dalj časa poteka v Galeriji znanosti in tehnike SANU. (ii) Dolgoročni vidik sodelovanja s SANU pa obsega predlog razstave z delovnim naslovom *Kontrapunkt muz. Razstava umetnostnih dosežkov članov razreda za umetnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti (slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, literatura, glasba)* v Galeriji SANU (Kneza Mihaila 35, Beograd). Gre za recipročni projekt, ki naj bi bil realiziran v letu 2027. Razstava je zamišljena kot pregled vrhuncev umetniške ustvarjalnosti sedanjih članov razreda, na njej bi bila kontrapunktično predstavljena dela slikarstva, kiparstva, arhitekture, glasbene kompozicije in literature (poezija, proza, dramatika). Posebnost bo v tem, da bo omogoči-

la nenavadna in inspirativna srečevanja umetnin. Danes bi temu rekli intermedijske povezave, v katerih se slikarska slika druži z zvočno sliko glasbene kompozicije, arhitekturna maketa s poezijo, roman s skulpturo, esej z načrtom, olje na platnu s partituro in slikarski kolaž s kiparskim asemblažem. Namen projekta je vzajemna predstavitev vrhunske slovenske umetniške ustvarjalnosti v srbskem kulturnem miljeju in obratno. Zgodovina takih recipročnih predstavitev kaže, da bi bil res že čas za njihovo oživitve. Razstavo bomo realizirali leta 2027 kot napoved razstave ob 90-letnici SAZU v Mestnem muzeju Ljubljana leta 2028.

V zadnjem delu volilnega leta je bilo precej redne dejavnosti razreda namenjene skrbnemu razmisleku o predlogih morebitnih kandidatov za nove člane razreda in postopkom njihovega izbiranja. Posledica tega prizadevanja je bila izpeljava prve, interne faze kandidacijskih postopkov.

Med številnimi ustvarjalnimi dejavnostmi in dosežki članov razreda je tu mogoče izpostaviti le naslednje:

- 18. marca je pri založbi Logos izšla knjiga Jožefa Muhoviča z naslovom: *Jaz in moj svet. Skice za avtoportret* (Ljubljana, Logos, 2024, 196 strani, ilustr.).
- 17. aprila je bil v okviru 38. Slovenskih glasbenih dnevov koncert za dva klavirja in orkester z naslovom »Odtokanje časa VII« akad. Uroša Rojka.
- 14. junija je pri založbi Goga izšla knjiga z naslovom *Tudi*, ki sta jo izdala izr. člana Milan Jesih in Mirko Bratuša.
- 27. avgusta je celjska občina pesniku Borisu A. Novaku v okviru podelitve 28. Veronikine nagrade vročila zlatnik poezije. Lavreat je nagrado prejel za življenjski pesniški opus.
- 12. septembra je bila v Galeriji Bažato (Dunajska cesta 53, Ljubljana) odprta razstava del izr. člana Mirka Bratuše z naslovom *Skotom*.
- 18. septembra je pri Mohorjevi družbi v Celju izšla pesniška zbirka izr. člana dr. Braneta Senegačnika z naslovom *Prosojnosti*.
- Med 29. in 31. oktobrom je imel izr. član Evald Flisar na uni-

- verzi v Regensburgu predavanje o svojih 15 dramah, prevedenih v nemščino.
- 5. novembra je bilo v Grošljevi galeriji na Prevaljah odprtje razstave »Življenje in delo skladatelja akad. Lojzeta Lebiča«. V imenu SAZU sta se otvoritve udeležila akademika Milček Komelj in Jožef Muhovič (otvoritveni nagovor). Ob tej priložnosti je izšla mapa *Lojze Lebič: Srce – uganka živa (za sopran in klavir)*, ki obsega tekst samospeva in njegov notni zapis, opremljena pa je s čudovitimi akvareli akad. Andreja Jemca.
 - 21. novembra (2024) je bila izr. članici Nini Šenk Kosem podeljena avstrijska nagrada Erste Bank Kompositionspreis 2024 za delo na področju kompozicije.
 - 28. novembra je na knjižnem sejmu novo zbirko esejev z naslovom *Zakaj pisati* predstavil akad. Drago Jančar (Ljubljana, Slovenska matica, 2024).
 - 3. decembra je Društvo VTIS (V tujini izobraženih Slovencev) dop. članu prof. Michaelu Bigginsu za prispevek h kroženju znanja in spodbujanje mednarodnega sodelovanja podelilo nagrado VTIS leta.

JOŽEF MUHOVIČ

VI. razred: Razred za medicinske vede

V prvem trimesečju leta 2024 so člani razreda (RMV) sodelovali pri prizadevanjih za ohranjanje statusa SAZU kot edine znanstvene in umetniške akademije v RS ter pri pripravah sprememb zakona o varovanju osebnih podatkov, ki je UKCL postavil v neenakopraven položaj pri uporabi zdravstvenih podatkov v raziskovalne namene. V drugem trimesečju so se začele priprave na jesensko kardiološko srečanje ob izidu evropskega učbenika o srčnem popuščanju, pripravili smo tudi poslovnik RMV glede postopkov za identifikacijo in izbor potencialnih kandidatov za nove dopisne člane SAZU, usklajen s statutom. V prvem tednu oktobra je RMV v sodelovanju s Združenjem kardiologov Slovenije izvedel simpozij o srčnem popuščanju, na katerem sta predavala redna člana srbske in hrvaške akademije znanosti in

umetnosti, ob tem pa je bil predstavljen tudi novi evropski učbenik, ki ga je v imenu slovenske strani predstavil prof. dr. Lainščak. RMV je interno obeležil tudi izid 15. izdaje mednarodnega učbenika *Williams Textbook of Endocrinology* (Elsevier), v katerem ima poglavje izr. član Battelino. V zadnjem trimesečju je RMV pripravil pisne utemeljitve za štiri potencialne kandidate za nove izredne člane, ki so dosegali najvišje kazalce znanstvene odličnosti po vnaprej sprejetem rokovniku. Po tajnih volitvah je RMV predsedstvu SAZU predlagal eno kandidatko.

Člani RMV so na svojih strokovnih področjih objavili več kot 50 člankov v revijah, ki jih indeksira SCI in imajo faktor vpliva; njihove objave so bile v 2024 uporabljene v več tisoč citatih.

TADEJ BATTELINO

Svet za varovanje okolja

Svet (SVO) je bil 27. 2. ponovno imenovan za dobo treh let. Sestavlja ga 11 članov, izmed teh so trije člani, trije svetovalci in trije kandidati za svetovalce IV. razreda za naravoslovne vede, član razreda za medicinske vede in član razreda za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede, s kandidatko za svetovalko v tem razredu.

Poleg devetih rednih mesečnih sej smo imeli tudi skupno sejo s Svetom za energetiko (SE) in Svetom za razvoj (SR) SAZU, na kateri so člani svetov predstavili svoje poglede na problematiko področja energetike v Sloveniji, obravnavali smo skupno stališče treh svetov do predloga NEPN, ki je bil tedaj v javni obravnavi, in organizacijo skupnega posveta. Na samostojnih devetih sejah SVO smo obravnavali problematiko morebitne krčitve Botaničnega vrta in stališče SAZU do ohranitve Botaničnega vrta na neokrnjeni površini, stališče SVO in skupno stališče treh svetov do energetske problematike, vprašanja s sej Podnebnega sveta (člana iz SVO sta akad. F. Gabrovšek in H. Kraigher), Sveta za trajnostni razvoj in varstvo okolja RS (STRiVO, članica iz SVO je H. Krai-

gher), Sveta za vode (član iz SVO je M. Brenčič), Svetovalnega odbora evropskih akademij EASAC s področja varovanja okolja (član iz SVO je akad. F. Gabrovšek) in več pobud članov SVO SAZU. Poročila o posvetih, stališča SVO in skupno stališče treh svetov SAZU in Podnebnega sveta do energetske prihodnosti Slovenije so objavljena ločeno. Opozorili bi na poročilo s sej STRiVO o predlaganih spremembah Zakona o vodah in oblikovanju delovne skupine za ta vprašanja, v kateri se nadamo sodelovanja člana SVO prof. M. Brenčiča, in nadvse aktivno delo Podnebnega sveta, ki je med drugim obravnaval predloge Podnebnega zakona, Zakona o energetiki, Zakona o TEŠ, NEPN in druge probleme, povezane z energetsko prihodnostjo Slovenije in podnebnimi spremembami. Diskusije in zapisniki teh sej so bili predstavljeni in obravnavani tudi na sejah SVO.

Soorganizirali smo februarski *Posvet o svetlobnem onesnaževanju* na SAZU (s Prirodoslovnim muzejem in Razredom za naravoslovne vede), posvet *Gozd in les: Podnebne spremembe in biotska raznovrstnost* na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS) maja 2024 (skupaj s IV. razredom SAZU ter programskimi skupinami GIS in Oddelka za lesarstvo BF) in *Posvet o energetski prihodnosti Slovenije* (skupaj s SE, SR in Podnebnim svetom RS).

Spomladi je za člane SVO imel doc. dr. Žiga Zaplotnik, predsednik Podnebnega sveta, na Zoomu predavanje Podnebne spremembe v Sloveniji, na skupni seji treh svetov maja sta prof. dr. Dušan Plut in prof. dr. Mihael Brenčič predstavila možnosti za vzdržni razvoj na področju energetike v Sloveniji, na zadnji seji v letu pa je znanstveni svetovalec IV. razreda prof. dr. dr. h.c. Nikolaj Torelli predstavil svojo monografijo *Majevski lesovi* ob pomoči slovenskega raziskovalca Majev prof. dr. Ivana Šprajca. Ob koncu nadvse zanimive predstavitve je prof. Torelli poudaril dragoceno lastnost majevske kulture – izjemno povezanost človeka z naravo. Živeli so v gozdu in od gozda – živeli so z naravo.

HOJKA KRAIGHER

Svet za energetiko

Svet je nadaljeval delo v okviru poslanstva in ciljev, ki jih je za svoje delovanje oblikoval ob konstituiranju in jih glede na aktualna dogajanja po potrebi tudi dopolnjeval. Dinamične, nemalokrat tudi zaostrene razmere na energetske trgu bodo stalnica tudi v prihodnjih letih, zato je nujno zavedanje, da bo za tekoče zagotavljanje zanesljive in za okolje sprejemljive oskrbe z energijo treba namenjati veliko pozornosti in aktivnosti, da se zagotovijo ustrezni viri energije.

Obravnava in razvoj slovenske energetike v naslednjih letih bosta morala zajemati vse segmente energetike s poudarkom na intenzivni rabi obnovljivih virov energije in morda tudi decentralizirane oskrbe z električno energijo in toploto iz malih modularnih reaktorjev z višjimi energetske izkoristki.

Svet se je sestel na redni 27. seji 24. marca. Osrednja tema seje Sveta je bila priprava predlogov za izboljšanje in dopolnitev objavljenega osnutka posodobljenega Nacionalnega energetskega podnebne načrta (NEPN). V razpravi je bilo poudarjeno, da je v dokumentu preveč podrobnosti in ponavljanja istih podatkov ter navedb, zato je ta preobsežen, posledično pa premalo osredotočen na pomembne aktivnosti. Vse načrtovane spremembe v organizaciji in delovanju energetskega sistema bi morale temeljiti na upoštevanju razvoja realnega stanja v vseh drugih podsistemih družbe, ki se srečujejo z energijo. Pri načrtovanju proizvodnje električne energije na osnovi fotovoltaike se je treba bolj zavedati njene časovne omejenosti. V okviru že razvitih tehničnih rešitev je nujno ovrednotiti, kakšni so lahko učinki na zagotavljanje potrebne električne energije. Analiza najustreznejše sestave virov za proizvodnjo električne energije sicer zahteva temeljit razmislek, zaradi zagotovitve nemotene oskrbe z energijo pa je treba odločitve sprejemati pravočasno.

Na skupni seji Sveta za energetiko, Sveta za varovanje okolja in Sveta za razvoj pri SAZU 15. maja je Svet za energetiko pred-

stavil predloge za izboljšave osnutka posodobljenega NEPN tako, kot smo jih oblikovali na 27. seji Sveta. Med predstavitvijo mnenj predstavnikov drugih dveh svetov smo se člani Sveta vključevali s svojimi predlogi in mnenji. Sprejet je bil sklep, da oblikujemo skupno stališče, v katerem naj se poudarijo učinkovitost rabe energije, hranilniki energije in sistem za zmanjševanje različnih izpustov ter upošteva celoten proces od virov prek pretvorb in distribucije do končne rabe za vse vrste energije. Osnutek skupnega stališča do posodobljenega NEPN smo uskladili znotraj posameznih treh navedenih svetov in med sveti. Takšen dokument je bil posredovan na Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo kot pripombe za obravnavo v javni razpravi.

Predsednik in nekateri člani Sveta so se udeležili tudi posveta *Vloga malih modularnih reaktorjev v slovenski energetiki*, ki ga je 1. marca organizirala Gospodarska zbornica Slovenije. Predstavljene so bile razvojne možnosti in aplikacije ter prednosti manjših enot modularnih reaktorjev, ki delujejo z bistveno višjimi energetske izkoristki kot klasične velike enote. Prednost teh je tudi v tem, da poleg električne energije lahko koristno izrabimo velike količine toplote, ki jo pri velikih enotah odvajamo v okolico. S tem lahko bistveno zmanjšamo uporabo fosilnih goriv za ogrevanje.

V sodelovanju s Svetom za varovanje okolja, Svetom za razvoj pri SAZU in Podnebnim svetom RS smo 8. novembra v Dvorani SAZU soorganizirali posvet *Energetska prihodnost Slovenije*. Svoje poglede in mnenja o pristopu k nadaljnjemu razvoju slovenske energetike so predstavili tudi nekateri vidni strokovnjaki, ki niso člani omenjenih treh svetov pri SAZU. V razpravah je bilo veliko pozornosti namenjene tudi načrtovanju rabe jedrske energije za proizvodnjo električne energije v naslednjih desetletjih. Na koncu posveta je bila organizirana okrogla miza z udeleženci iz različnih strok. Eden od pomembnejših sklepov posveta in okrogle mize je bil, da Slovenija nujno potrebuje strategijo razvoja energetike. Skupna organizacija posveta je pomembna zato, da smo osvetlili vse vidike trajnostne rabe energetske virov, proizvodnje

energetskih produktov, transporta in distribucije ter končne rabe energije. Cilj posveta je, da slovenski javnosti in odločevalcem energetske politike predstavimo celovit pogled na prihodnji razvoj slovenske energetike, političnim odločevalcem pa pošljemo poziv, da svoje odločitve utemeljujejo na strokovnih podlagah.

V Cankarjevem domu v Ljubljani je 15. in 16. oktobra potekala *Vseslovenska energetska konferenca*, na kateri je bil predsednik SAZU akad. Peter Štih slavnostni govornik, vabljeni plenarna predavanja pa so imeli tudi trije člani Sveta.

JANEZ MOŽINA, ALOJZ POREDOŠ

Svet za razvoj

Sodelujoči člani Sveta za razvoj (SR) smo se sestali na 11 sejah vsako prvo sredo v mesecu. Vse seje so potekale virtualno. Avgusta seje ni bilo. Zapisniki sej in drugo gradivo o delu sveta so javno dostopni na spletni strani SAZU. Svet je na sejah obravnaval različne, za Slovenijo pomembne tematike ter občasno oblikoval tematske delovne skupine in organiziral javne razprave.

SR je na nekaj prvih sejah nadaljeval razpravo o predlogu novega instrumenta financiranja raziskav, ki je bil pripravljen leta 2023 in ki bi spodbujal sodelovanje med raziskovalci z različnih področij, disciplin in ved. Predlog, ki ga je pripravila posebna delovna skupina, je bil posredovan Javni agenciji za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS). Službe ARRS so predlog novega dodatnega načina financiranja pregledale in pozitivno ocenile možnost njegove realizacije. Na žalost novo ustanovljena Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS) predlaganega instrumenta ni implementirala.

Ker se je članom SR junija iztekel triletni mandat, je bilo v prvi polovici leta več sej namenjenih pripravi načrta dela SR za novo mandatno obdobje. Predlaganih je bilo sedem tematik, ki so bile

usklajene z Vizijo Slovenije 2050 in Strategijo 2030: (i) Umetnost ni le dodatek, je vsebina družbe; (ii) Zakaj Slovenija zaostaja, (iii) Razvoj kulture dela in učinkovitosti za višjo dodano vrednost; (iv) Šolstvo, inovativnost, finančni trg; (v) Administrativna razbremenitev in normativna konsolidacija ter debirokratizacija, zlasti pa drugačne stimulacije; (vi) Naravna tveganja, varnost, energetika; (vii) Povečajmo vpliv in odgovornost umetnosti. Načrt dela je bil potrjen na prvi seji SR v novi sestavi julija in nato posredovan predsedstvu SAZU.

Sprejeta so bila pravila in navodila kot pomoč delovnim skupinam za organizacijo posvetov. Pravila obvezujejo organizatorje, da pred posvetom objavijo na blogu SR izhodiščni dokument z opisom ciljev posveta (*Position paper*).

Dvaindvajsetega marca je bil organiziran posvet s tematiko *Sistemski problemi načrtovanja vodne in kanalizacijske infrastrukture v Sloveniji*. Na njem so poudarili, da je bogastvo s čisto pitno vodo ena od velikih razvojnih prednosti Slovenije, ki zagotavlja kakovostno življenjsko okolje lastnim prebivalcem, omogoča zeleni turizem in z njim povezane gospodarske dejavnosti. Za obvarovanje kakovosti podtalnice je treba pri načrtovanju in gradnji vsakršne vodne in kanalizacijske infrastrukture dosledno spoštovati okoljevarstvene standarde, ki jih predpisuje zakonodaja Republike Slovenije in Evropske unije. Rešitve okoljevarstvenih in vodovarstvenih problemov morajo biti celovite, pretehtane in v svoji končni bilanci koristne za družbeno skupnost. Izhodiščni dokument in sklepi posveta so bili objavljeni na blogu SR.

Osemnajstega septembra je bil organiziran posvet *Visoko strokovno šolstvo: izzivi in perspektive*. Obravnaval je poslanstvo in vlogo visokih strokovnih šol pri prispevku k družbeni in gospodarski uspešnosti v novih razvojnih trendih države Slovenije. Na posvetu so poskusili odgovoriti na vprašanje, ali je visokošolski strokovni študij, kot je bil zastavljen z bolonjsko reformo, treba premisliti, o čemer naj bi potekali posveti leta 2025.

Veliko zanimanja je vzbudila okrogla miza *Načela in pristop pri izboru kandidatov za ključne položaje v državi*, ki je bila organizirana 4. oktobra. Izbor ustreznih ljudi na ustrezna mesta je v vsaki družbi zelo pomembno in zahtevno delo. Kako ti postopki potekajo, kakšni so kandidati in kdo jih predlaga ali izbira, pa je še pomembneje, če se želi preprečiti negativna selekcija. Okrogla miza je postavila izhodišča za organizacijo posvetov s to tematiko leta 2025.

V okviru treh svetov SAZU (Sveta za varovanje okolja, Sveta za energetiko in Sveta za razvoj) ter Podnebnega sveta RS je bil 8. novembra organiziran *Posvet o energetske prihodnosti Slovenije*. Na njem so bili obravnavani vsi vidiki trajnostne rabe energetskih virov, proizvodnje energetskih produktov, transporta in distribucije ter končne rabe energije. Cilj posveta je bil prispevati k celovitemu pogledu na prihodnji razvoj slovenske energetike s sporočilom političnim odločevalcem, da svoje odločitve utemeljujejo na strokovnih podlagah.

Zelo odmeven je bil posvet *Od tržne konkurenčnosti tehnologije k družbeni tehnološki zrelosti* 15. novembra. Namenjen je bil preseganju razlik v pristopih k vrednotenju tehnologij v odnosu do ekonomije, okolja in družbe. Namesto da bi se usmerili na visoko raven pripravljenosti tehnologije v obliki materializiranega novega znanstvenega spoznanja v industrijskem proizvodni, namenjenega komercializaciji, se moramo usmeriti na raven pripravljenosti tehnologije in družbe za uporabo novega znanstvenega spoznanja, ki bo namenjeno družbeno konstruktivni uporabi v resničnem svetu. Povzetki s posveta bodo objavljeni v obliki zbornika.

V sodelovanju z Inženirsko akademijo Slovenije je bila 3. decembra organizirana okrogla miza *Zakaj Slovenija zaostaja za primerljivimi državami EU?*. Njen cilj je bil predstaviti analize sedanjega zaostajanja in mogoče rešitve ter se dogovoriti za nadaljnje tri ali štiri posvete o izvedbi rešitev oziroma potrebnih ukrepov, kot so nov razvojni model z višjo dodano vrednostjo, večjo produk-

tivnostjo in s tem boljšo konkurenčnostjo, oblike in načini investicij in drugih vlaganj ter selekcija subvencij in s tem povečanje raziskav, inovacij, razvoja in naložb v gospodarstvu. Posvetovanje je bilo posneto in je dostopno na spletnih straneh SR in VZMD (www.youtube.com/live/snCMXZoK-SY).

Na vseh sejah SR je potekala razprava o tem, kako povečati število na raziskavah temelječih invencij, ki lahko vodijo do tehnološkega preboja, in dvigniti konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Slovenija resnično potrebuje belo knjigo tehnološkega potenciala Slovenije, predstavitev možnosti uporabe bazičnega znanja, ki bi vodila do preboja in uvrstitve Slovenije na zemljevid inovativnih družb. Ta tematika bo rdeča nit razprav tudi leta 2025.

IGOR EMRI, SLAVKO SPLICHAL

Svet za raziskovanje Antarktike in Arktike

Slovenija je leta 2019 kot 54. država podpisala *Pogodbo o Antarktiki*. Temu koraku bi moral slediti strateški načrt sodelovanja slovenskih znanstvenikov pri polarnih raziskavah, to pa mora biti podprto tudi s podpisi ustreznih mednarodnih sporazumov, ki za Slovenijo niso finančno zavezujoči. Da bi spodbudilo ustanovitev nacionalnega centra za polarne raziskave in podpise mednarodnih sporazumov, je predsedstvo SAZU ustanovilo Svet SAZU za znanstvene raziskave na Antarktiki in Arktiki (ANA).

V letu 2024 je Svet ANA vodil različna dogovarjanja z MOP, MVŠZI in MZZ. Ker dogovarjanja niso pripeljala nikamor, je Svet ANA 28. marca na SAZU organiziral okroglo mizo z naslovom *Zamujene priložnosti: Razprava o Sloveniji, pomenu polarnih raziskav in neodzivnosti politike* (na sliki). Kot govorci so sodelovali Nina Gunde - Cimerman, Matevž Lenarčič, Griša Močnik in Miro Brumat. Pozdravni nagovor je imel glavni tajnik SAZU akad. Franc Forstnerič. Okroglo mizo, ki jo je moderirala novinarka Maja Ratej, so tudi predvajali na programu Val 202 Radia Slovenija, v oddaji Vroči mikrofoni. Tematika okrogle mize je bila

predstavljena tudi v članku novinarko Judite Trajber (<https://za-misli.si/qpost/351702/Katero-ministrstvo-je-slepo-za-svetovno-priloznost-Slovenije>).

V okviru okrogle mize sta bili poudarjeni ključna vloga polarnih raziskav v sodobnem svetu in pomembnost teh raziskav (tudi) za Slovenijo. V imenu predsednice RS gospe Nataše Pirc Musar se je okrogle mize udeležila svetovalka predsednice Eva Tomič. Na njen predlog je Svet ANA je oblikoval dopis, ki je bil uporabljen za pripravo poslanice predsednice RS ob svetovnem dnevu Zemlje 22. aprila. Ta del poslanice se je glasil: »Vsi spremljamo posnetke, kako se lomijo in talijo gore ledu na obeh polarnih polih. Gladina morja se zaradi taljenja ledu, žal tudi na naših alpskih ledenikih, počasi, a nezadržno dviguje. Razumljivo je, da v času intenzivnih podnebnih sprememb postajajo znanstvene raziskave na Arktiki in Antarktiki vedno bolj pomembne. Pri tem imajo pomembno vlogo tudi slovenski raziskovalci. Slovenija je leta 2019 kot 54. država podpisala *Pogodbo o Antarktiki*. S tem se Slovenija uvršča med globalno-okoljsko in medgeneracijsko najbolj odgovorne države sveta. Temu koraku bi moral slediti strateški

načrt sodelovanja slovenskih znanstvenikov pri polarnih raziskavah, za to pa je potrebno, da Slovenija pristopi tudi k ustreznim mednarodnim sporazumom, ki zagotavljajo potrebno pravno podlago in mednarodno logistično podporo. Ob zavedanju pomena polarnih raziskav v sodobnem svetu in njihovega pomena tudi za Slovenijo pozivam slovensko vlado k odločitvi o nacionalnem centru in

k podpisu ustreznih mednarodnih sporazumov, med temi tudi t. i. Madridskega protokola, ki bi slovenskim raziskovalcem omogočil delo na polarnih območjih.«

V drugem delu leta je Ministrstvo za naravne vire in prostor prevzelo skrbništvo nad *Pogodbo o Antarktiki* in postopkom za podpis Madridskega protokola.

NINA GUNDE - CIMERMAN

Odbor za preučevanje narodnih manjšin

Junija je predsedstvo SAZU sprejelo sklep, s katerim je opredelilo že znane naloge in osvežilo sestavo njenega Odbora za preučevanje narodnih manjšin. Odbor sestavljajo člani SAZU akad. Marko Jesenšek, zasl. prof. dr. Janez Kranjc in prof. dr. Peter Vodopivec ter drugi člani: prof. dr. Gorazd Bajc, izr. prof. dr. Jure Gombač, viš. znan. sod. dr. Attila Kovács, doc. dr. Anja Moric, dr. Valentin Sima, prof. dr. Jernej Zupančič, prof. dr. Mitja Žagar, dr. Salvator Žitko ter viš. znan. sod. dr. Danijel Grafenauer kot predsednik.

Odbor je na svoji prvi seji 24. oktobra sprejel program dela za obdobje 2024–2027 ter opredelil načrtovane aktivnosti v letih 2024 in 2025. Program dela vsebuje organizacijo posvetov/simpozijev, namenjenih tematiki narodnih manjšin, osveščanje javnosti o problematiki manjšinskih skupnosti, odzive na posamezne situacije glede vprašanja manjšinskih pravic v Republiki Sloveniji in sosednjih državah, kjer živijo pripadniki slovenskih narodnih skupnosti, ter načrtovane obiske narodnih manjšin v Sloveniji in zamejstvu.

Cilj programa je izkoristiti sinergijo različnih visokošolskih in raziskovalnih zavodov na področju preučevanja manjšin. S tem bi aktivnosti Odbora zajemale celoten slovenski etnični prostor. Takšen program dela sledi viziji bolj organiziranega preučevanja narodnih manjšin v sklopu SAZU, vse od začetkov delovanja leta 1986, ko je bil akad. Anton Vratuša »spiritus agens« pri ustanavljanju jugoslovanskega Medakademijskega odbora za preučevanje narodnih manjšin in narodnosti, kot se je imenoval ob formalni ustanovitvi leta 1987. Po osamosvojitvi Slovenije je bil leta 1993 oblikovan Odbor za preučevanje narodnih manjšin pri

SAZU, ki se je osredotočal na multidisciplinarno obravnavo narodnih manjšin, njihovih jezikov, kultur in zgodovine, v Sloveniji in tudi v sosednjih državah. Vodja obeh imenovanih odborov je bil vse od ustanovitve do leta 2001 akad. Vratuša. Odbor je imel vseskozi interdisciplinarno naravo in se je pri svojem delu povezoval in sodeloval z različnimi raziskovalnimi, univerzitetnimi in kulturnimi institucijami ter predstavniki narodnih manjšin v Sloveniji in v sosednjih državah. Želja vodstva Odbora je bila, da bi postal stična točka vseh, ki se ukvarjajo s problematiko manjšin. Vodstvo je podpiralo mnenje tistih, ki so opozarjali, da je za dobro upravljanje etnične različnosti potrebno nenehno sodelovanje stroke in politike. Takšni viziji je sledil tudi naslednji dolgotletni predsednik Odbora akad. Jože Pirjevec. Rezultati delovanja Odbora so bila številna znanstvena srečanja ter objavljene publikacije in zborniki.

Osrednja naloga Odbora za leto 2025 bo organizacija enodnevne posveta o stanju na področju manjšinskega varstva v sosednjih državah in Sloveniji v primerjalni perspektivi. Takšen posvet bo zanimiv, še posebej za Slovenijo, ki ima na tem področju nekatere uspehe (ureditev manjšinskega varstva za avtohtoni narodni skupnosti in Rome) ter nekaj odprtih vprašanj in dilem pri zasnovi in tudi pri izvedbi (nepriznane manjšine, neizvajanje določb, romska problematika itn.).

Leta 2025 obeležujemo tudi 100. obletnico ustanovitve Manjšinskega instituta, predhodnika današnjega Inštituta za narodnostna vprašanja, najstarejše institucije v Sloveniji, ki se kontinuirano ukvarja z vprašanji manjšin, zato bomo dogodek umestili v sklop praznovanj te obletnice.

DANIJEL GRAFENAUER

Pravopisna komisija

Delovna skupina Pravopisne komisije se je sestala petkrat, podskupina za pripravo pravil za prevzemanje iz tujih jezikov pa

sedemkrat. Delo med sestanki je potekalo vsak dan dopisno ali individualno. Od 5. 4. do 20. 6. je potekala javna razprava o poglavjih *Glasovno-črkovne premene* (2. del poglavja *Slovnični oris za pravopis*) in *O prevzemanju iz tujih jezikov* (pravila za prevzemanje imen iz I. baskovščine, češčine, danščine, hrvaščine, islandščine, katalonščine, kitajščine, latinščine, nizozemščine, norveščine, švedščine; II. bolgarščine, bosanščine, japonščine, makedonščine, nemščine, nove grščine, portugalsčine, romunščine, ruščine, srbsčine in stare grščine). Javnost je po spletu prispevala 425 komentarjev. Vsa predstavljena poglavja spremlja komentar sestavljavcev pravil z utemeljitvami predlogov. V drugem delu leta so bila usklajena pravila za rabo ločil in dopolnjen koncept slovničnega poglavja.

HELENA DOBROVOLJC

Komisija za tisk in publikacije

Komisija za tisk in publikacije se je sestala na seji 27. februarja. Na podlagi prijav v napovedanem roku je tekoča sredstva v višini 78.000 evrov, ki so bila na voljo za tisk in publikacije, razdelila v skladu s *Poslovníkom o izdajanju in razdeljevanju publikacij SAZU*. Poslovník v 3. členu določa, da so prednostno upoštevane stalne publikacije SAZU, zatem publikacije članov SAZU in šele nato tudi morebitne preostale. Do konca leta je bilo za 31 publikacij porabljenih 60.690 evrov, za razpošiljanje publikacij in knjig pa 4521 evrov. Dela, ki do predvidenega roka za izrabo sredstev iz upravičenih razlogov niso bila natisnjena, so bila prenesena v leto 2025.

MARKO SNOJ

Komisija za statutarna vprašanja

Statutarna komisija se je v letu 2024 nekajkrat sestala v ožji sestavi. Obravnavala je tekoča vprašanja s svojega področja.

JANEZ KRANJC

Komisija za človekove pravice

Komisija ima po sklepu predsedstva SAZU z dne 22. februarja 2022 ter popravka z dne 7. julija 2022 in dopolnila z dne 8. oktobra 2024 naslednjo sestavo: akad. Valentin Hribar, predsednik, izr. članica prof. dr. Renata Salecl, podpredsednica, akad. Milan Dekleva, akad. Josip Globovnik, akad. Jože Krašovec, akad. Ivan Kreft, akad. Blaž Rozman ter izr. članica prof. dr. Darja Zaviršek in izr. član Mihael Brenčič. Kot stalna častna članica pri delu komisije sodeluje akad. Alenka Šelih.

Darja Zaviršek in Mihael Brenčič sta postala člana komisije, ker je leta 2025 pri njenem delu predviden prenos poudarka z globalnih vprašanj človekovih pravic na lokalne probleme v slovenskem okolju. O tem smo se pogovarjali na 11. redni seji komisije 29. maja in na 12. redni seji komisije 24. oktobra. Na tej seji sta nova člana predstavila že tudi tematsko in datumsko določena programa: Darja Zaviršek za območje socialnih pravic v Sloveniji, Mihael Brenčič pa za območje naravovarstvenih dolžnosti ljudi v Sloveniji. Na 13. redni seji 5. decembra pa je Renata Salecl predstavila tematiko *Nove človekove pravice do življenja brez fizične in psihološke grožnje od zgoraj* (zračnega prostora in vesolja). Poročala je tudi o pripravi mednarodnega posveta o tej problematiki in spremljajoči razstavi v Ljubljani leta 2025.

Na podlagi komisijinega *Odprtega pisma generalnemu sekretarju Združenih narodov Antóniou Guterresu s Pobudo o ustanovitvi mednarodnega sodišča za vojne zločine nad otroki* (v Delu in drugih časopisih je bilo objavljeno 4. novembra 2023) je akad. Alenka Šelih v sodelovanju s Pravno fakulteto in pod okriljem SAZU organizirala ustrezno posvetovanje. Referati s tega posvetovanja so izšli v zborniku *Otrok kot žrtev kaznivih ravnanj*, SAZU, Razprave I. razreda/Dissertationes Classis I, št. 42, Ljubljana 2024.

V okviru Komisije za človekove pravice smo dali tudi pobudo za Nobelovo nagrado za mir in predsedstvu SAZU pripravili ustrezno gradivo za oblikovanje predloga.

TINE HRIBAR

Komisija za slovenski jezik v javnosti

Komisija za slovenski jezik v javnosti se je praviloma sestajala vsak prvi torek v mesecu.

S sklepom 4. 6. 2024 je nova članica Komisije postala dr. Jožica Jožef Beg. Vse potrebno uradno delo, tudi sklicevanje sej in pisanje zapisnikov, je opravila sekretarka predsedstva SAZU Urška Naglič.

Kontinuirana dejavnost Komisije je bila usmerjena na:

- Nadaljevanje razprave o učnem jeziku v visokošolskem izobraževanju v sklopu prenove Zakona o visokem šolstvu (ZViS). Člani Komisije za slovenski jezik v javnosti pri SAZU smo se letos spet vključili v razpravo o prenovi Zakona o visokem šolstvu. V noveli zakona je 15. člen, ki obravnava učni jezik. Predlagali smo popravke, ki bi ponatančili dosedanje dikcijo zakona. Predlog spremenjenega člena o učnem jeziku je bil z vsemi potrebnimi varovalkami za zaščito slovenščine kot učnega jezika, usklajen z zavezujočimi (evropskimi) določbami, že pred leti predložen kot pobuda SAZU na sestanku z ministrom za izobraževanje, znanost in šport dr. Jernejem Pikalom. Sicer pa se v osnovi sklicujemo na *Izjavo* (dostopna je na: <https://www.sazu.si/events/586e5c8130c533591a7ef5e2>), ki jo je v zvezi s slovenščino kot učnim jezikom na visokošolskih zavodih leta 2016 sprejelo predsedstvo SAZU.

Po večmesečnih usklajevanjih še čakamo na končni razplet, zadnja novica 16. 1. 2025 (STA): Visokošolski minister Igor Papič zagotavlja, da gre v zadnji različici zakona le za dve pomembni vsebinski spremembi, in sicer za uvedbo športne vzgoje v prve letnike na univerze in uporabo slovenskega jezika. Ta člen zakona so po navedbah Papiča že prejšnji teden uskladili s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (SAZU). »Osnutek zakona se je od poletja do danes spremenil vsebinsko samo v teh dveh zadevah, vse ostalo pa so administrativne spremembe, ki ne spreminjajo duha zakona,« je za STA zatrdiril Papič (<https://www.tax-fin-lex.si/Home/Novica/31686>).

- Komisija se je s svojim stališčem vključila tudi v razpravo o vprašanju slovenščine kot učnega predmeta na splošni maturi, in sicer se je s svojo obrazložitvijo pridružila Izjavi proti večnivojskosti mature iz slovenščine: Kongresni zborniki – Zveza društev Slavistično društvo Slovenije.
- Komisija za slovenski jezik v javnosti pri SAZU se je z izjavo (10. izjava Komisije: Poučevanje maternih jezikov otrok priseljencev v slovenskih osnovnih in srednjih šolah - sazu. si) odzvala na amandma, predlagan v drugi obravnavi Zakona o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (SFRJ) v Republiki Sloveniji, in sicer na uvajanje poučevanja maternih jezikov otrok priseljencev iz držav nekdanje SFRJ v slovenskih osnovnih in srednjih šolah, kot je predvideno v 5.a členu, ki je bil sprejet 14. 2. 2024. Ustrezno dopolnilo v obliki 5.a člena je po mnenju Komisije neustrezno, ker ne temelji na predhodnih analizah dejanskega stanja in potreb: svojo izjavo je zato utemeljila s pravnega in praktičnega vidika (slednji temelji na izkušnjah učiteljev in ravnateljev, ki so se s tem vprašanjem obrnili na komisijo).
- Komisija nadaljuje pogovore z Radiem Slovenija (3. program Ars) za od pet- do desetminutne tedenske pogovorne oddaje o aktualnih tematikah z delovnega področja Komisije. V oddajah bi posamič sodelovali vsi člani Komisije. Oddaje bi bile dveh tipov: 1) nastop člana Komisije s svojim pogledom o aktualni rabi in stanju slovenščine (splošno ali z vidika svojega področja) ali 2) predstavitev oz. komentiranje katere izmed javnih izjav, ki je bila sprejeta in objavljena v imenu Komisije. Sproti se bomo usklajevali in svoje prispevke ponudili skladno s t. i. programsko shemo Radia Slovenija.
- Komisija odgovarja na sprotna vprašanja in pobude. Vedno napiše svoje stališče, hkrati pa naslovnikom posreduje tudi naslove ustreznih ustanov in inšpektoratov, kamor naj pošljejo svoja opažanja in pritožbe.

Obravnava aktualnih vprašanj, povezanih s slovenskim jezikom:

- Komisija je z Razredom za filološke in literarne vede 11. junija

v akademijski dvorani organizirala dogodek z naslovom *Primer dobre terminološke prakse: slovenska in angleška različica Terminološkega slovarja avtomatike*.

ANDREJA ŽELE

Fundacija dr. Bruno Breschi

Leta 2020 sta SAZU in dr. Bruno Breschi ustanovila Fundacijo dr. Bruno Breschi. Dr. Breschi je umrl leta 2022, prav tako so pokojni predsednik in dva člana prvotno imenovane uprave. Namen SAZU je, da se Fundacija ohrani, da se imenuje manjkajoči član uprave (naknadno je bil imenovan v upravo le en »nadomestni« član – akad. Marko Jesenšek) in da Fundacija še naprej izvaja naloge, za katere je bila ustanovljena.

Z Ministrstva za kulturo smo prejeli pojasnilo, da iz temeljnega akta in statuta izhaja, da člane uprave imenujeta ustanovitelja soglasno – da je eden od ustanoviteljev pokojni, ne bi smelo vplivati na delovanje ustanove. Ta lahko deluje in izpolnjuje svoj namen ne glede na ustanovitelja. Zakon o ustanovah ne predvideva postopka prenosa ustanoviteljskih pravic ali postopka za spremembo ustanovitelja. V postopku ustanavljanja ustanove je naloga ustanovitelja, da ustanovo ustanovi in zagotovi ustanovitveni kapital, da lahko začne izvajati svoj namen. Pri Fundaciji dr. Bruno Breschi sta ustanovitelja dva, en ustanovitelj je pokojen, prav tako predsednik uprave in en član. Na podlagi Zakona o ustanovah v tem položaju je SAZU imenovala manjkajočega člana uprave.

Na 15. seji II. razreda, 21. 5., je bil sprejet predlog, da postane novi član Fundacije dr. Bruno Breschi izr. član SAZU Igor Maver. Predsedstvo SAZU je sprejelo soglasni sklep, da se za novega člana uprave Fundacije dr. Bruno Breschi imenuje izr. član Igor Maver. SAZU je izdala ugotovitveni sklep, da je mandat članu prvotne zasedbe uprave prenehal zaradi smrti, zato se imenuje nov član uprave, ki z imenovanjem soglaš.

Nova uprava (Jesenšek, Maver, Faganel) se je sestala na prvi seji v novi sestavi in izvolila za predsednika Fundacije prof. Jožeta Faganela. Sklep o imenovanju novega člana, njegovo soglasje ter sklep o izvolitvi predsednika uprave smo poslali na Ministrstvo za notranje zadeve, ki je v AJPES vneslo novega predsednika – zastopnika Fundacije. Po vpisu v AJPES pa je uprava oz. predsednik začel/a veljavno odločati oz. poslovati.

Fundacija bo nadaljevala zastavljeno delo. Prednostna naloga bo dokončanje projekta, ki ga je zasnoval nekdanji predsednik akad. Kajetan Gantar, izdajo prekmurskih rokopisnih pridig, ki jih bo jezikovno in kulturnozgodovinsko analizirala Nina Zver. Pri urešničitvi projekta (knjižna izdaja) se dogovarjamo za sodelovanje s Celjsko Mohorjevo družbo in ZRC SAZU.

MARKO JESENŠEK

Fundacija akademika Ivana Vidava

Pri SAZU deluje Fundacija akademika Ivana Vidava, ki je bila ustanovljena predvsem za delovanje na področjih znanosti in izobraževanja. Njen namen je štipendirati nadarjene študente matematike in naravoslovnih ved na doktorskem študijskem programu.

Fundacija je pri SAZU sprva delovala kot Sklad donatorjev za poudiplomski študij matematike in naravoslovnih ved, šele po smrti akad. Ivana Vidava pa se je s privolitvijo njegovih dedičev poimenovala po svojem dobrotniku in mecenu znanosti. Štipendije, ki jih Fundacija podeljuje, so tako del njegove zapuščine, namenjen nadarjenim mladim doktorandom.

Fundacija izvaja dejavnosti pod vodstvom akad. Branka Stanovnika, člani uprave, ki skrbi za izvajanje namena ustanove, pa so še akad. Josip Globevnik, akad. Boštjan Žekš, akad. Matej Brešar in upravni direktor SAZU Zoran Mezeg, univ. dipl. ekon.

Fundacija na razpis za študijsko leto 2024/2025 ni prejela nobene prijave.

BRANKO STANOVNIK

Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo

Oddelek za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo SAZU (v nadaljevanju Oddelek) je nadaljeval svojo dejavnost izmenjave znanstvenikov v okviru večine dvostranskih pogodb, ki jih je Slovenska akademija znanosti in umetnosti sklenila s 45 tujimi akademijami. Seznam akademij je objavljen na spletni strani SAZU: Bilateralno sodelovanje - sazu.si.

V letu 2024 je slovenske znanstvene ustanove obiskalo 11 znanstvenikov iz tujine v skupnem obsegu 11 tednov in pet dni. Dvajset slovenskih znanstvenikov je obiskalo tuje znanstvene ustanove v skupnem obsegu 24 tednov in šest dni.

Predsednik akad. Peter Štih se je 17. maja udeležil slavnostne seje Avstrijske akademije znanosti, 12. oktobra pa se je v Sofiji udeležil slovesnosti ob 155. obletnici ustanovitve Bolgarske akademije znanosti. Akad. Robert Zorec se je novembra udeležil 70-letnice Nacionalne akademije znanosti Kirgiške republike v Biškeku. V pripravi je osnutek sporazuma o sodelovanju med akademijama.

Delegacija SAZU, predsednik akad. Peter Štih, podpredsednica akad. Tatjana Avšič - Županc in tajnik V. razreda za umetnosti akad. Jožef Muhovič, je 16. in 17. januarja obiskala Srbsko akademijo znanosti in umetnosti (SANU) v Beogradu, s katero ima SAZU sklenjen bilateralni sporazum o sodelovanju. Delegacijo SAZU so sprejeli člani izvršilnega odbora SANU. Na sestanku je bila izražena obojestranska želja, da se okrepi sodelovanje na znanstvenem področju in pri izmenjavah, umetniških razstavah, prireditvah, posvetih in predavanjih. Od 16. do 18. decembra je SAZU obiskala delegacija SANU v sestavi: predsednik Zoran Knežević,

podpredsednika Zoran Popović in Miodrag Marković, glavni tajnik Nebojša Lalić, predsednik izpostave v Novem Sadu Stevan Pilić in nekdanji predsednik Vladimir S. Kostić. Pogovor je teklo o realizaciji bilateralnih projektov za obdobje 2024–2025 in možnosti sodelovanja v prihodnje.

Predsednik SAZU akad. Peter Štih in podpredsednica SAZU akad. Tatjana Avšič - Županc sta 5. marca obiskala Črnogorsko akademijo znanosti in umetnosti (CANU) v Podgorici. Sprejel ju je predsednik CANU akad. Dragan K. Vukčević s člani predsedstva. Sogovorniki so izmenjali izkušnje in prakse svojih aktivnosti in razpravljali o možnostih medsebojnega sodelovanja, katerega dobra podlaga je sklenjeni bilateralni sporazum. Možnosti se kažejo zlasti v organizaciji skupnih simpozijev in podobnih prireditvev, projektov, ki so v skupnem znanstvenem in kulturno-umetniškem interesu, ter tudi v gostovanjih. Sogovorniki so podprli idejo o organizaciji periodičnih srečanj predstavnikov nacionalnih akademij v regiji, da bi okrepili medsebojno sodelovanje v vsebinah, ki so skupnega znanstvenega in kulturnega pomena. Na sestanku je delegacija SAZU izrazila pripravljenost, da na podlagi izkušenj pri pripravi Enciklopedije Slovenije pomaga CANU pri realizaciji projekta Enciklopedije Črne gore.

SAZU je prejela predloge bilateralnih projektov v okviru sodelovanja z Madžarsko akademijo znanosti za obdobje 2025–2027.

Predsednik akad. Peter Štih in predstojnik Oddelka akad. Branko Stanovnik sta se udeležila generalne skupščine in slavnostnega plenuma EAZU 5. in 6. aprila v Salzburgu.

Predsednik akad. Peter Štih je podpisal izjavo *The future of Europe depends on robust, open and free science and education*, s katero so predsedniki nacionalnih akademij znanosti držav članic Evropske unije nagovarjali kandidate za volitve v evropski parlament 2024, da priznajo pomen znanosti in vrednote za prihodnost Evropske unije. Izjava je bila objavljena na spletni strani SAZU.

Potekalo je tudi sodelovanje s številnimi drugimi akademijami, ki so nas obveščale o svojih dejavnostih, vabile na različna srečanja, sporočale kadrovske spremembe ali pa prosile za različne podatke. Razpisi o štipendijah tujih akademij in organizacij so bili objavljeni na spletni strani SAZU.

Oddelek je sodeloval z medakademijskimi združenji, v katera je včlanjena tudi SAZU. Članstvo SAZU je aktivno v Združenju evropskih akademij (ALLEA, All European Academies), Svetovalnem odboru za znanost evropskih akademij (EASAC, European Academies Science Advisory Council) in Skupnosti mednarodnih znanstvenih organizacij (ANSO – Alliance of International Science Organizations).

Dr. Franc Žlahtič se je kot predstavnik SAZU v energijskem panelu EASAC udeležil sestanka energijskega panela od 5. do 8. februarja v Bruslju. Akad. Franci Gabrovšek se je udeležil sestanka okoljskega panela Svetovalnega odbora za znanost evropskih akademij (EASAC), ki je potekal 18. in 19. marca v Varšavi. Prejeli so osnutek poročila o gozdnih požarih. Med recenzente je bila sprejeta Marija Kolšek z Zavoda za gozdove Slovenije. Akad. Franci Gabrovšek se je po spletu udeležil sestankov Sveta EASAC, ki sta potekala 6. in 7. junija ter 23. oktobra. Akad. Gabrovšek je sodeloval v komisiji, ki išče naslednika Wima van Saarlösa na predsedniškem mestu. V slovenščino prevedeni *Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto* je bil objavljen na spletni strani ALLEA in SAZU. Predstojnik Oddelka akad. Branko Stanovnik se je po spletu udeležil *Generalne skupščine ALLEA* in javnega simpozija *European Research Collaboration in a Shifting Geopolitical Landscape*, ki sta potekala v Berlinu od 22. do 23. maja.

SAZU je aktivna članica v Mednarodni mreži za človekove pravice (IHRN, International Human Rights Network). Mednarodno mrežo za človekove pravice je leta 1993 ustanovila skupina raziskovalcev, ki so se čutili dolžne, da se zavzamejo za svoje kolege po svetu, ki so v kazenskem postopku zaradi svojega znanstvenega in raziskovalnega dela. Predstavnik SAZU v IHRN je akad. Valentin

Hribar. Prof. dr. Renata Salecl se je udeležila *Simpozija o človekovih pravicah in akademski svobodi*, ki sta ga organizirali Norveška akademija znanosti in književnosti ter Nemška nacionalna akademija znanosti Leopoldina v Berlinu od 20. do 21. marca. Javni del simpozija je bil namenjen razpravi o človekovih pravicah in akademski svobodi. Razpravljavci so ugotovili, da je tudi v Evropi vse pogosteje opaziti grožnje akademski svobodi in njene kršitve. Zaradi številnih kriz je znanost vse bolj pod pritiskom zahtev, ki vplivajo tudi na individualno svobodo in avtonomne pravice znanstvenikov. V drugem delu simpozija so predstavniki akademij predstavili delo komisij za človekove pravice. Prof. dr. Renata Salecl je zbrane seznanila z razpravami o potrebi po novi človekovi pravici, ki bi ljudi obvarovala pred psihološkimi in fizičnimi grožnjami iz zraka.

Akademija sodeluje tudi v naslednjih medakademijskih združenjih: Medakademijsko partnerstvo (IAP, InterAcademy Partnership), Mednarodno združenje akademij (UAI, Union Académique Internationale), Mednarodna mreža mediteranskih akademij (Network of Mediterranean Academies), Znanstveni komite alpskega foruma (Internationales Wissenschaftliches Komitee Alpenforschung), Švicarski medakademijski odbor za preučevanje Alp (ICAS, Swiss Interacademic Commission for Alpine Studies), Mednarodni znanstveni komite za raziskovanje Alp (ISCAR, International Scientific Committee on Research in the Alps), Zveza podonavskih akademij (DAC, Danube Academies Conference) ter drugimi.

Predsednik SAZU akad. Peter Štih je med 8. in 10. oktobrom obiskal Srbsko akademijo znanosti in umetnosti v Beogradu, kjer se je udeležil 13. Konference podonavskih akademij v organizaciji akademije gostiteljice in Evropske akademije znanosti in umetnosti s sedežem v Salzburgu. Konferenca z naslovom *Na zeleni modri Donavi* je bila posvečena ekološkim in naravovarstvenim problemom in izzivom, med drugim ekološkim tveganjem načrtovanega rudnika litija v zahodni Srbiji ter izzivom zaradi zviševanja temperatur in podnebnih sprememb, saj je že srednjeročno pričakovati sušo na nekaterih osrednjih regijah na Balkanu.

Štiriindvajsetega januarja in 22. aprila sta se dr. Irma Potočnik Slavič, ki je prevzela koordinacijo Foruma Alpinuma 2024 in predseduje organizacijskemu odboru te konference, in dr. Janez Nared, ki je prevzel vodenje ISCAR, sestala s predsednikom akad. Petrom Štihom in predstojnikom Oddelka akad. Brankom Stanovnikom. Pogovori so tekli o nadaljnjem sodelovanju. Od 12. do 14. junija je bila v Kranjski Gori konferenca Alpske konvencije o biopestrosti in ForumAlpinum 2024 o bio- in geopestrosti v Alpah v organizaciji ISCAR. Tretji dan je bil namenjen terenskim ekskurzijam. V dogovoru s slovenskim predsedstvom Alpski konvenciji so obeležili stoletnico Triglavskega narodnega parka in tridesetletnico ForumAlpinuma.

Mednarodna speleološka zveza si aktivno prizadeva za ustanovitev Unescovega dneva jam in krasa v sodelovanju s Slovensko nacionalno komisijo za UNESCO. Predlagani dan je 13. september. Predsednik akad. Peter Štih je s pismom podprl prizadevanja prof. dr. Nadje Zupan Hajna z Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU pri projektu za ustanovitev *UNESCO Day of Caves and Karst*.

V okviru Zveze evropskih akademij za znanost o agrikulturi, hrani in naravi (UEAA) se je izr. članica prof. dr. Hojka Kraigher 10. oktobra udeležila sestanka UEAA po povezavi Zoom. Na Generalni skupščini je bilo izvoljeno novo vodstvo. Med novimi člani upravnega odbora so izvolili tudi prof. dr. Hojko Kraigher, ki je na popoldanskem znanstvenem srečanju predstavila prispevek *Genetically diverse landscapes require an integrated concept for conservation of genetic resources among domains* (v soavtorstvu).

Šestindvajsetega novembra je akad. Branko Stanovnik na SAZU sprejel dr. Suang-Jing Ponga, direktorja evropskega urada Nacionalnega sveta za znanost in tehnologijo (National Science and Technology Council – NSTC) iz Tajvana, ki skrbi za znanstveno in tehnološko sodelovanje med Tajvanom in Slovenijo, in gospo Chiu-Yi Kuo, tajnico NSTC. Pisarna urada je v Bonnu in pokriva območje Slovenije, Nemčije, Švice, Avstrije in Bolgarije (države

SV Evrope). Dr. Pong je izrazil zanimanje za proizvodnjo avtomobilskih baterij in fotovoltaike v Sloveniji.

Triinsedemdesetega srečanja Nobelovih nagrajencev z mladimi v nemškem mestu Lindau, ki je bilo posvečeno fiziki, se je udeležil mladi raziskovalec Jaka Pišljar z Inštituta Jožef Stefan. Srečanje leta 2025 bo posvečeno kemiji.

Doma je oddelek sodeloval s slovenskimi univerzami, Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU, Slovensko znanstveno fundacijo, Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, številnimi fakultetami, inštituti, umetniškimi ustanovami, zavodi ter številnimi drugimi ustanovami in posamezniki. Še posebej je sodeloval v Akademiji sami s pripravo različnih gradiv za kabinet predsednika, izvršilni odbor, predsedstvo, skupščino in druge enote.

Društvo VTIS je 23. decembra v Prešernovi dvorani SAZU organiziralo zbor članov in članic. Društvo si prizadeva spodbujati medsebojno sodelovanje slovenskih strokovnjakov, ki delujejo v tujini, ter njihovo sodelovanje z izobraževalno-raziskovalnimi ustanovami in gospodarstvom v Sloveniji in tujini. Prejemnik priznanja VTIS leta 2024 je dopisni član SAZU prof. Michael Biggins.

Tudi v letu 2024 je akad. Branko Stanovnik sodeloval kot predsednik uprave v Fundaciji akademika Ivana Vidava, ustanovi za štipendiranje študentov matematike in naravoslovnih ved doktorskega študijskega programa. Fundacija na razpis za študijsko leto 2024/2025 ni prejela nobene prijave.

Mednarodna izmenjava raziskovalcev

Prihodi tujih znanstvenikov v slovenijo

Bolgarska akademija znanosti

Dr. Ekaterina Dimitrova Todorova z Inštituta za literaturo Bolgar-

ske akademije znanosti je obiskala Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU v okviru sodelovanja v skupnem projektu (19.–25. 2.).

Dr. Nikolaj Genčev Genov z Inštituta za literaturo Bolgarske akademije znanosti je obiskal Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU v okviru skupnega projekta (21.–27. 10.).

Češka akademija znanosti

Sodelujoči raziskovalci, prof. Pavel Bosák (16.–22. 6., 7.–13. 7.), mag. Šimon Kdýr (8.–14. 7.) in mag. Hakan Ucar (8.–14. 7.), so v okviru bilateralnega projekta obiskali Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU.

Estonska akademija znanosti

Dr. Mare Kõiva iz Estonskega literarnega muzeja v Tartuju je obiskala Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU in Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani (17. 8.–3. 9.).

Madžarska akademija znanosti

Ddr. Imre Fertő, dr. Lajos Baráth in dr. Zoltán L. Bakucs z Ekonomskega inštituta Madžarske akademije znanosti so v okviru sodelovanja v skupnem medakademijskem projektu obiskali Univerzo na Primorskem (14.–18. 10.).

Srbska akademija znanosti in umetnosti

Dr. Milan Sudar in dr. Divna Jovanović s Srbske akademije znanosti in umetnosti sta v okviru sodelovanja v skupnem projektu obiskala Geološki zavod Slovenije (4.–10. 7.).

Odhodi slovenskih znanstvenikov v tujino

Avstrijska akademija znanosti

Prof. dr. Marko Štuhec s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je opravljal raziskovalno delo v arhivih in knjižnicah na Dunaju (31. 5.–30. 6.).

Akad. Jože Pirjevec je opravljal raziskovalno delo v Državnem arhivu in nacionalni knjižnici na Dunaju (25. 11.–15. 12.).

Bolgarska akademija znanosti

Dr. Andrejka Žejn in dr. Mojca Šorli z Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU sta obiskali Inštitut za literaturo Bolgarske akademije znanosti in Narodno knjižnico v Sofiji (2.–9. 6.).

Češka akademija znanosti

Sodelujoči raziskovalci, dr. Duša Divjak Race, dr. Nina Ledinek, dr. Urška Vranjek Ošlak, dr. Andrej Perdih in dr. Mija Michelizza z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, so v okviru bilateralnega projekta obiskali Češko akademijo znanosti (8.–12. 4.).

Prof. dr. Nadja Zupan Hajna, dr. Bojan Otoničar in dr. Astrid Švara z Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU so v okviru medakademijskega projekta s češkimi sodelavci opravljali terensko delo na Moravskem krasu in raziskave na Inštitutu za geologijo v Pragi (7.–13. 5.).

Sodelujoči raziskovalci, dr. Jana Murovec, dr. Marko Flajšman, dr. Luka Bitežnik in dr. Sinja Svetlik z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, so v okviru bilateralnega projekta obiskali Češko akademijo znanosti (17.–20. 6.).

Latvijska akademija znanosti

Prof. dr. Marko Juvan z Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU je bil na študijskem obisku na Univerzi v Rigi (9.–12. 5.).

Madžarska akademija znanosti

Dr. Štefan Bojnec z Univerze na Primorskem, Fakultete za management v Kopru, je obiskal Ekonomski inštitut Madžarske akademije znanosti v Budimpešti in se udeležil konference, na kateri je bil predstavljen skupni prispevek medakademijskega projekta (3.–9. 11.).

Slovaška akademija znanosti

Sodelujoči raziskovalci, prof. dr. Andraž Čarni, dr. Mateja Breg - Valjavec in Aljaž Jakob z Biološkega inštituta Jovana Hadžija

Poročilo o delu SAZU

ZRC SAZU, so v okviru bilateralnega projekta obiskali Slovaško akademijo znanosti (17.–20. 4.).

Prof. dr. Andraž Čarni in Aljaž Jakob z Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU sta v okviru bilateralnega projekta s Slovaško akademijo znanosti opravljala terensko raziskovalno delo na Slovaškem krasu (Rožnava), (27.–30. 5.). Dr. Čarni je bil na znanstvenem obisku na Slovaškem tudi jeseni (10.–13. 10.).

Srbska akademija znanosti in umetnosti

Dr. Tea Kolar - Jurkovšek z Geološkega zavoda Slovenije in dr. Bogdan Jurkovšek, upokojeni znanstveni svetnik GZS, sta opravljala raziskovalno delo v sodelovanju z znanstveniki Srbske akademije znanosti in umetnosti (17.–23. 7.).

Znanstvene izmenjave SAZU

Država	Prihod		Odhod	
	Št. znan.	dni	Št. znan.	dni
Avstrija	0	0	2	52
Bolgarija	2	14	2	16
Češka	3	21	11	57
Estonija	1	18	0	0
Latvija	0	0	1	4
Madžarska	3	15	1	7
Slovaška	/	/	3	24
Srbija	2	14	2	14
SKUPAJ	11	82 dni (11 tednov, 5 dni)	20	174 dni (24 tednov, 6 dni)

BRANKO STANOVNIK

Raziskovalni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda

Pogodba št. 1/2024 z dne 29. 2. 2024

1. Temeljne raziskave slovenskega jezika

Vrsta: aplikativni raziskovalni projekt

Čas trajanja: 2009 do preklica

Vodja: dr. Kozma Ahačič

Vsebina raziskovalnega dela:

V okviru projekta smo dofinancirali delo pri več dejavnostih Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU:

Redakcija tretje izdaje *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, ki kot rastoči slovar pod oznako eSSKJ izhaja na slovarskem portalu Fran, in s tem povezane raziskave ter svetovanja

Leta 2024 smo v okrnjenem obsegu pripravljali slovarske sestavke različnih besednih vrst na podlagi slovarskega koncepta in dosedanjih rešitev; obenem smo oblikovali nove slovaropisne rešitve za zaznane (metodološke, tehnične, vsebinske ...) probleme. Vzporedno so se izvajale tudi raziskave knjižne slovenščine, zlasti na področjih leksikologije, skladnje, oblikoslovja in glasoslovja.

Posodobitev pravopisnih pravil in redakcija novega pravopisnega priročnika in s tem povezane raziskave ter svetovanja

Delo je potekalo v okrnjenem obsegu. Nadaljevala se je priprava pravopisnega slovarja. Za pravopisni slovar *ePravopis* smo pripravili slovarske sestavke, ki gradivsko razširjajo pravopisna pravila in objavljene preglednice. Potekalo je svetovanje v Jezikovni svetovalnici.

Redakcija terminoloških slovarjev različnih strok in s tem povezane raziskave ter svetovanja

Nadaljevalo se je delo pri terminoloških slovarjih različnih strok, in sicer: živinoreja, agronomija, kriminalistika, fizioterapija, geo-

informatika, meteorologija. Potekalo je svetovanje v Terminološki svetovalnici na Terminologišču.

Redakcija Slovarja slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja in s tem povezane raziskave ter svetovanja

V okrnjenem obsegu so se nadaljevali redakcije in medsebojni pregledi gesel za letni prirastek eSSKJ16 2024 na portalu Fran in za drugi zvezek SSKJ16. Potekale so jezikovnoznodovinske raziskave aktualnih leksikoloških in leksikografskih dilem.

Izdelovanje geolingvističnih del in s tem povezane raziskave ter svetovanja

V okviru možnosti se je nadaljevalo jezikovnogeografsko delo za SLA 4 *Vas in poklici* (terensko delo v še neraziskanih točkah, analiza posnetkov in transkripcija gradiva, izdelava indeksov v podatkovni zbirki in aplikaciji DiAtlas). Nadaljevala se je digitalizacija (prepis) rokopisnega gradiva SLA in zvočnega arhivskega gradiva.

2. Historična topografija Posavinja in Posotelja

Vrsta: aplikativni raziskovalni projekt

Oznaka: L6-4604

Čas trajanja: 1. 10. 2022–30. 9. 2025

Vodja: dr. Matjaž Bizjak

Vsebina raziskovalnega dela:

Leta 2024 smo nadaljevali dopolnjevanje in korigiranje vsebinske plati obstoječih vnosov v bazi historične topografije (arhivskih signatur, citatov ipd.). Predvsem je šlo za vire, ki so bili v preteklosti iz avstrijskih arhivov preneseni v slovenske. Razrešeni so bili tudi vsi nepopolni citati iz Zahnove *Ortsnamenbuch der Steiermark im Mittelalter* s konca 19. stoletja. Obenem smo sproti dopolnjevali zbirko z novimi vnosi na podlagi CKSL, novejših izdaj virov in novih arhivskih raziskav ter korigirali številne Blaznikove napačne lokalizacije; oba navedena segmenta se bosta nadaljevala tudi v prihodnje. Opravljene so bile dodatne arhivske raziskave v Štajerskem deželnem arhivu v Gradcu (aprila) in v dunajskem Avstrijskem državnem arhivu (julija in avgusta); še en tak sklop

arhivskih raziskav bo potreben leta 2025, za kar so bile že opravljene priprave na obravnavanem gradivu. Začeli smo dodeljevati geografske koordinate toponimom v podatkovni bazi, kar bo omogočilo prikazovanje zadevnih lokacij na spletnem zemljevidu. Ta faza bo končana v prvi polovici leta 2025. Spletno aplikacijo SHT smo preselili na nov strežnik, na katerem imamo nameščene sodobne različice okolja PHP in MySQL. Bazo podatkov smo tudi prilagodili, tako da je bilo mogoče implementirati datumski standard EDTF (extended date-time format). Pripravljeni so bili spletni obrazci za delo s podatki, ki omogočajo ustvarjanje, spreminjanje in brisanje vsebin. V ozadju je bila implementirana PHP-knjižnica Slim4 za boljšo preglednost in lažje vzdrževanje kode.

3. Digitalizacija zapuščine Franceta Marolta ter razumevanje njegovega znanstvenega in umetniškega dela

Vrsta: aplikativni raziskovalni projekt

Oznaka: L6-4621

Čas trajanja: 1. 10. 2022–30. 9. 2025

Vodja: dr. Urša Šivic

Vsebina raziskovalnega dela:

Leta 2024 smo nadaljevali digitalizacijo gradiva (notnega in besedilnega gradiva, končali smo digitalizacijo zvočnega gradiva) iz zapuščine Franceta Marolta. Vzporedno smo izvajali evidentiranje in tipologizacijo gradiva v skupni popis zapuščine. Pregledali smo arhivsko gradivo v drugih zbirkah (Glasbena zbirka NUK, Zgodovinski arhiv Ljubljana) in pridobili digitalne kopije gradiva, povezanega s F. Maroltom. Začeli sta se analiza zvočnega in notnega gradiva za potrebe znanstvenih prispevkov o Maroltovem skladateljskem opusu ter analiza besedilnega in primerjalnega historičnega gradiva za oblikovanje znanstvenih prispevkov o Maroltovih perspektivah pri konstruiranju glasbene dediščine in nacionalne identitete; teme teh raziskav so štiri raziskovalke GNI predstavile na mednarodnem simpoziju v Zagrebu (23. 9.). Vse leto sta potekala izbor in digitalizacija gradiva za razstavo v Slovenskem etnografskem muzeju. Odprtje razstave je bilo 16. 10.; soavtorici sta izvedli šest vodenj po razstavi. Za koncert ljudske

glasbe *Zajuckaj in zapoj* (18. 10.) so bili pripravljene izbor izvajalcev, notno gradivo in spremno besedilo.

Jubileji

V letu 2024 so praznovali:

95 let: akademik Jože Maček;

90 let: akademiki Matjaž Kmecl, Dušan Ferluga, Lojze Lebič in Andrej Jemec ter dopisni člani Herwig Wolfram, Carlo Rubbia, Chintamani Nages Ramachandra Rao in Vinko Globokar;

85 let: akademik Igor Grabec ter dopisni člani Wolfgang Dreybrodt, Antonio Cardesa, Claudio Magris, Rudolf Flotzinger, Jean-Marie Lehn in Cesare Scalco;

80 let: akademika Jože Krašovec in Blaž Rozman ter dopisni člani Erwin Neher, Christian Hannick, Emil Tokarz in Anton Wernig;

75 let: akademiki Tadej Bajd, Franc Strle in Slavoj Žižek, izredni član Janez Kranjc ter dopisni član Ludvik Karničar;

70 let: akademiki Željko Knez, Uroš Rojko in Jožef Muhovič ter dopisni člani Reinhart Ceulemans, Markus Egg in Michael Biggins;

65 let: akademik Marko Snoj, izredna članica Jana Horvat, dopisna članica Marija Wakounig in dopisni član Johannes Jacobus Steenwijk;

60 let: izredna članica Jožica Škofic;

55 let: akademik Gregor Anderluh.

Jožef Muhovič: Razstava o življenju in delu akademika Lojzeta Lebiča

(uvodni nagovor; Grošljeva galerija, Prevalje, 5. novembra 2024)

Pomemben filozof je nekoč dejal, da živimo ljudje življenje s pogledom uprtim naprej, za silo razumemo pa ga le, ko ga gledamo za nazaj. Zato stopiti v življenje in delo nekoga, kot bomo to storili danes na razstavi, posvečeni akademiku Lojzetu Lebiču, ne pomeni zares vstopiti v jubilentov življenjski svet, ker je ta enkratno, ampak zgolj polistati po njegovih zemljevidih. Zemljevidi se osredotočajo na bistveno, predvsem pa se razlikujejo po tem, ali beležijo zunanji ali notranji utrip sveta, o katerem govorijo.

Na zunanjem zemljevidu Lebičevega sveta sta v ospredju njegova rodna Koroška in Ljubljanska kotlina, kraji, kot so Prevalje, Ravne, Ljubljana ali Darmstadt s poletnimi tečaji za sodobno glasbo, ter postaje, kot so zborovsko dirigiranje, profesura na pedagoški akademiji in filozofski fakulteti, članstvo v SAZU, v Kraljevi flamski akademiji znanosti in umetnosti, Prešernova nagrada za življenjsko delo, Tišlerjeva nagrada na avstrijskem Koroškem in podobno. Lebičev notranji življenjski zemljevid pa kaže eno samo pokrajino. Širno pokrajino glasbe, razpeto med bližino človeškemu glasu in instrumentalnim oddaljevanjem od njega, med zvočno silovitostjo in meditativno zadržanostjo, med svetovljansko modernostjo in tankočutnim posluhom za arhetipske vsebine in invencije ljudske pesmi. V tej zemljevidni pokrajini so mesta in kraji Lebičeve kompozicije. Na primer orkestralni skladbi *Simfonia* iz leta 1962, ki je bila nagrajena s študentsko Prešernovo nagrado, in *Požgana trava* iz leta 1979, ki se na krilih sodobne kompozicijske tehnike spoprijema s človekovimi večnimi bivanjskimi vprašanji; nadalje je tu *Epifanija*, monumentalna skladba za zbor, orkester in soliste iz leta 1989, ki je izjemen primer zlitja sakralnih in posvetnih glasbenih prvin; sledi *Simfonija z orglami* iz leta 1991, pa *Ekklesia* iz leta 2007, ki izraža Lebičev poglobljeni odnos do religiozne in duhovne glasbe, *Klavirski koncert* iz leta 2009, samospev *Srce – uganka živa* in še mnoga druga zvočna domovanja, ki dajejo zavetje človeški duši.

Biti nekje, kjer še ni bilo sveta, in tam ustvarjati, kar more trajati, kar more prenavljati in širiti obzorja našega doživljanja – to je nekaj zelo zelo težavnega ... in nekaj zelo zelo velikega. To zmore samo nekdo, ki mu prostosti še niso skrhalo skušnjava, svetni egoizem, lagodnost ali rutina. In natančno tak ustvarjalec je prof. Lebič, ko se mu bližamo skozi prizmo njegove glasbene poetike.

Med letoma 1962 in 1972 je bil Lebič stalni umetniški vodja in dirigent Komornega zbora RTV Ljubljana. Z njim je gostoval na številnih glasbenih festivalih doma in po svetu, v njegov repertoar je vpeljeval sodobnejše skladbe in prijeme, vrednost dirigentskega dela pa sprti potrjeval s snemanji plošč – tudi za tuje produ-

cente. Po zaključenem dirigentskem obdobju pri radijskem zboru se začena Lebičeva glasbeno-pedagoška pot. Od leta 1972 je bil profesor dirigiranja in metodike dela v ansamblih na Pedagoški akademiji v Ljubljani, vse dokler ni leta 1986 postal redni profesor za glasbenoteoretske predmete na Muzikološkem oddelku Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je ostal do upokojitve.

Lebičeva temeljna življenjska zavezanost pa je vseskozi veljala komponiranju. Prva skladateljska dela v obliki zborovskih skladb in samospevov so nastajala že v ravenskih dijaških letih, komponiranje pa se bistveno poglobi za časa študija v Ljubljani, še posebej v skupini *Pro musica viva* (Za živo glasbo) iz 60. let prejšnjega stoletja, ko ansambel Slavko Osterc z dirigentom Ivom Petričem doma in po svetu izvede številna Lebičeva izvirna dela.

Kot skladatelj se je Lebič uveljavil z inovativnim in sodobnim pristopom h glasbenemu ustvarjanju. Ta pristop je vključeval vplive zahodnoevropske avantgarde ter slovenske ljudske in sakralne glasbe. Njegovo komponiranje temelji na sodobnih kompozicijskih tehnikah, kot so atonalnost, serialnost in kolažiranje različnih glasbenih prvin, vendar ohranja tudi melodične in harmonske poteze, ki izvirajo iz slovenske kulturne dediščine. Ena ključnih značilnosti Lebičevega ustvarjanja je iskanje smisla v glasbi. Zato njegova dela niso nikoli zgolj zvočne strukture, temveč so vanje kot bistvene sestavine vgrajene eksistencialne, filozofske, religiozne in literarne vsebine. Pomemben vir navdiha so mu bili antična in sakralna kultura ter teme, ki odsevajo eksistencialna samospraševanja sodobnega človeka. Za Lebiča umetnost, če povem s Christianom Bobinom, nikoli ni dekoracija, nekaj ljubkega ali nekaj zgolj estetskega. Je, kot bi položil roko na najbolj izostreno točko resničnosti. In ko to točko Lebič po svoje izoblikuje, ji da glasbeni izraz in jo s tem poimenuje, resničnosti ni več strah priti do nas. Približa se nam in pride po svoje ime.

Igor Stravinsky je v *Glasbeni poetiki* zapisal, da nam je bil fenomen glasbe dan samo zato, da prinese zakonitost in red v stvari,

še posebej red v odnose med človekom in časom. Na to običajno ne mislimo veliko. Prevzame pa nas, ko se zavemo, da ima glasba, ki nastaja v času in je iz časa, včasih, ko se skladateljem to posreči, sposobnost, da se v času ne postara, kakor se postarajo druge stvari in mi z njimi. Da v njem ostaja sveža, mlada in inspirativna. Kot kakšna peč za zvezde na nebu našega najglobljega doživljanja. Ko pomislim na to, mi vstane v spominu koncert pregleda Lebičeve vokalne glasbe v izvedbi zbora Slovenske filharmonije pod izjemnim vodstvom Jerice Bukovec 29. avgusta v cerkvi Device Marije na jezeru. Tam je Lebičeva glasba živela, kakor bi bila sveže napisana dan pred tem. In za vedno.

Da bi v nas z dovršenostjo, prizadevanjem, da bi bil ton, ki sledi prejšnjemu, edino pravi, vzbujala dragocen občutek, da je na svetu vendarle nekaj pravnega, kar vedno velja, čemur lahko zaupamo in kar nas nikoli ne izda, kot pri analizi Beethovneve 5. simfonije zapiše dirigent Leonard Bernstein. Glasba te vrste je polna luči. Še posebej tiste v očeh ljudi.

In Lebičeva je zares takšna.

Boris A. Novak: Zahvala in hvalnica Matjažu Kmeclu

Kako bogat je Kmeclov jubilej!
Kar pomnim, je bil modri um pouka
književnosti, svetel pogum, ki mukam
slovenstva daje smeh in čar duha brez mej,

sodobni glas na sledi starih epopej,
branik jezika, kjer je dom in luka
za širni svet, mag peresa, ki ga suka
svobodno in tradicijo vihtí naprej ...

Ko ga je poklicala nuja etike,
je menjal kabinet za hrup politike;
opravil je dolžnost do družbe, dal slovo

javnosti, šel domov, k družini rož,
in spet ostal, kar je povsod in vedno bil in bo:
Matjaž Kmecl, odprt, pogumen, velik mož!
BORIS A. NOVAK

Nagrade, odlikovanja, priznanja, izvolitve članov SAZU

IGOR EMRI je postal član Azijsko-pacifiškega združenja za umetno inteligenco (Asia-Pacific Artificial Intelligence Association) v Hongkongu.

MARKO JESENŠEK je bil ponovno izvoljen za tajnika II. razreda SAZU. Postal je častni član Zveze društev Slavistično društvo Slovenije.

ŽELJKO KNEZ je prejel Zoisovo nagrado za življenjsko delo.

MILČEK KOMELJ je bil na 21. Slomškovem dnevu razglašen za častnega člana Društva katoliških pedagogov Slovenije.

JOŽE MAČEK je prejel priznanje Prometej znanosti.

BORIS A. NOVAK je prejel zlatnik poezije za pesniški opus in požlahtnjenje slovenskega jezika Veronikinega festivala poezije v Celju ter naziv zaslužnega predsednika Mirovnega komiteja Mednarodnega PEN-a za humanitarno dejavnost med jugoslovanskimi vojnami in mirovna prizadevanja.

JANEZU PLAVCU je Kemijski inštitut podelil veliko Preglovo nagrado za raziskovalno delo, Hrvaško prirodoslovno društvo pa medaljo Spiridion Brusina za izjemne zasluge.

RENATA SALECL je bila izvoljena za častno profesorico na Universidad Argentina John F. Kennedy v Buenos Airesu.

GREGORJU SERŠI je International Bioelectrics Consortium za leto 2024 podelil nagrado Frenk Reidy Award for Outstanding Achievements in Bioelectrics.

NINA ŠENK je prejela eno najuglednejših priznanj za sodobno glasbo, skladateljsko nagrado Erste Bank.

BIBA TERŽAN je s Kristino Mihovilić (†) prejela posebno priznanje zunaj kategorije Hrvatskega muzejskega društva za dolgoletno delo pri seriji monografij o Monkodonji in letno nagrado

Josip Brunšmid Hrvatskega arheološkega društva za področje objave znanstvene publikacije – za 4. zvezek monografije Monokodonja 4. Monografije i katalogi 37, Arheološki muzej Istre (Pulj 2022).

MIHA TOMAŽEVIČ je postal častni član Mednarodnega združenja za potresno inženirstvo (International Association for Earthquake Engineering – IAEE) zaradi izjemnega prispevka k potresnemu inženirstvu in varstvu pred potresi. Zaradi »izjemnih zaslug za razvoj gradbeništva in uresničevanje ciljev in nalog Zveze gradbenih inženirjev Srbije« ga je ta imenovala za častnega člana. MITJA ZUPANČIČ je prejel priznanje Prometej znanosti.

Zoisova nagrada za življenjsko delo akad. Željku Knezu

Utemeljitev

PROF. DR. ŽELJKO KNEZ JE EDEN od vodilnih strokovnjakov na področju separacijskih procesov in produktne tehnike s pod- in nadkritičnimi tekočinami pri visokih tlakih. Nadkritične tekočine, ki jih je raziskoval, so izjemno uporabne v industriji, saj jih lahko na napreden način izkoriščajo za ekstrakcijo zelenih sestavin, na primer kofeina iz kave. Uporaba nadkritičnih tekočin poteka pri visokih tlakih in relativno nizkih temperaturah, je učinkovita in okolju prijazna. Prof. dr. Željko Knez je zaslužen za razvoj številnih inovativnih in tehnoloških postopkov, zaščitenih z več kot 40 patenti.

Priznanje Slovenske znanstvene fundacije Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

SAZU JE SPOMLADI 1994 PODPISALA pismo o nameri, da se ustanovi Slovenska znanstvena fundacija (SZF), in takoj zatem še *Pogodbo o ustanovitvi Slovenske znanstvene fundacije*. Zato je SZF ob 30-letnici delovanja 20. junija 2024 Akademiji izkazala hvaležnost z jubilejnim priznanjem »za ustanoviteljstvo

in prispevek k skupni dobrobiti«. Na slovesnosti ga je prevzela podpredsednica SAZU akad. Tatjana Avšič - Županc.

SZF je s SAZU med letoma 1996 in 2015 omogočala vključevanje slovenskih raziskovalk in raziskovalcev v aktivnosti Evropske znanstvene fundacije (European Science Foundation, ESF). SZF in Akademija sta tudi uspešno izvedli letna srečanja SAZU z mladimi v okviru srednjeročnega projekta *Prebujanje plemenitosti in modrosti* od leta 2017.

SZF je ob tej priložnosti priznanja za pomembna dejanja podelila tudi drugim svojim soustanoviteljem.

Znanstvena in umetniška srečanja

Podrobnejši opisi in videoposnetki dogodkov so dostopni na spletni strani SAZU.

9. JANUARJA

Izvrševanje in zloraba pravice

(znanstvena konferenca v sodelovanju s Pravno fakulteto; Zlata predavalnica PF)

Program

- Marijan Pavčnik: *Normativna konkretizacija ustave in zakonov (nekateri teze za razpravo)*
- Matej Accetto: *Med ustrezno rabo in zlorabo pravic*
- Janez Kranjc: *Izvrševanje in zloraba pravic v rimskem pravu*
- Primož Gorkič: *Preprečevanje zlorab procesnih pravic v kazenskem postopku: ustavnopravna izhodišča in zakonske podlage*
- Erik Kerševan: *Zloraba upravnega prava in neodvisnost sodstva kot temelj njenih omejitev*
- Matej Čujovič: *O (ne)zlorabi pravic pri uveljavljanju pravnih sredstev v civilnem pravnem postopku*
- Miro Cerar: *Zloraba pravice z vidika načela sorazmernosti*
- Rok Čeferin: *Zloraba pravice do svobode izražanja*
- Polona Farmany: *Zloraba konvencijskih pravic v praksi Evropskega sodišča za človekove pravice*

Organizacijo konference sta na operativni ravni vodila akad. Marijan Pavčnik in doc. dr. Aleš Novak.

V modernem pravu so pravice bistvenega pomena, saj varujejo ključne vidike pravnih razmerij, v katera osebe vstopajo. S priznanjem pravic pa se pojavi tudi možnost njihove zlorabe, torej uresničevanja pravice na način, ki ni skladen z njenim namenom. Referentka in referenti so osvetlili pravnoteoretične, zgodovinske, pravnodogmatične in praktične vidike izvrševanja in zlorabe pravic. Nanizali so dragocene teoretične in praktične razmisleke o tem, kdaj o zlorabi pravice sploh lahko govorimo, kako na ta problem

gleda domača in tuja sodna praksa ter kdaj in kako je zlorabo dopustno omejiti. V nastopih so tako združili pomembne teoretične uvide, poglobljeno analizirali domačo in tujo sodno prakso, pa tudi ponudili oprijemljive odgovore na vprašanje, kdaj se uporaba pravice prevesi v njeno zlorabo, na katera merila se pri iskanju odgovora na to vprašanje lahko opremo, kako se je na zlorabo najprimerneje odzvati in kakšne praktične posledice imajo lahko vsi ti problemi.

Na konferenci je sodelovala vrsta uglednih strokovnjakov, med njimi predsednik in podpredsednik Ustavnega sodišča, trije vrhovni sodniki ter ugledni člani akademske skupnosti. Zbrane je na konferenci s poglobljenim nagovorom pozdravil predsednik SAZU akad. Peter Štih.

Konferenca je bila v strokovni javnosti zelo odmevna, saj se je dogodka udeležilo okoli 120 udeležencev, med njimi sodnice in sodniki Vrhovnega sodišča, višje sodnice in sodniki, ugledni predstavniki odvetništva, strokovni svetovalci Ustavnega sodišča, vidni pravni strokovnjaki iz pomembnih institucij (ministrstev, Urada informacijskega pooblaščenca, predstavniki Urada zagovornika načela enakosti, Državnega sveta itn.) ter študentke in študenti Pravne fakultete.

Referentka in referenti so razširjene in poglobljene prispevke objavili v znanstveni monografiji, ki je izšla v ugledni zbirki Pravna obzorja založbe Lexpera.

15. FEBRUARJA

Posvet o svetlobnem onesnaževanju

(v organizaciji Razreda za naravoslovne vede SAZU, Sveta za varovanje okolja pri SAZU (SVO) in Prirodoslovnega muzeja Slovenije (PMS))

Program

- Tatjana Avšič - Županc, Uroš Vajgl, Miha Jeršek: uvodni pozdravi

- Tomaž Zwitter: *Sipanje svetlobe in nočno nebo*
- Jure Stare: *Spremljanje svetlobnega onesnaženja s pomočjo satelitov*
- Aleš Šubic: *Razsežnosti svetlobnega onesnaževanja v Sloveniji*
- Miha Piber: *Javna razsvetljava v bivalnem naselju – primer iz prakse*
- Herman Mikuž: *Vpliv svetlobnega onesnaževanja na astronomska opazovanja*
- Marko Debeljak: *Vpliv svetlobnega onesnaževanja na ekosistemske storitve*
- Tomi Trilar, Maja Zgajmajster: *Vpliv svetlobnega onesnaževanja na žuželke in netopirje*
- Damjana Rozman: *Vpliv svetlobnega onesnaževanja na človeka*
- Matej Kobav: *Problematika standarda SIST EN 13201*
- Andrej Mohar: *Zakaj svetlobno onesnaženje v Sloveniji stalno narašča in kdo so krivci za to?*
- Marjeta Zupančič: *Predstavitev novelirane Uredbe o omejevanju svetlobnega onesnaževanja*

Posvet, ki se ga je udeležilo 32 udeležencev, je odprl organizator dr. Tomi Trilar, nato so navzoče nagovorili podpredsednica SAZU za naravoslovne, tehnične in biomedicinske vede akad. Tatjana Avšič - Županc, državni sekretar, pristojen za okolje in podnebje na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo RS, Uroš Vajgl in direktor Prirodoslovnega muzeja Slovenije dr. Miha Jeršek.

Prof. dr. Tomaž Zwitter (Fakulteta za matematiko in fiziko UL) je prikazal, kako se svetloba v različnih vremenskih razmerah širi skozi atmosfero, ter to povezal z umetnimi viri svetlobe. Neprimerno osvetljevanje lahko vodi v težave z orientacijo v času in prostoru ter zmanjšanje

kontrast, to pa lahko povzroči bleščanje, predvsem pri starejših ljudeh, ki jim zaradi staranja motnita leča in steklovina v očesu.

Jurij Stare je pojasnil stanje in trende svetlobnega onesnaženja v Sloveniji z analizami posnetkov satelitov, ki jih prikazuje spletna stran www.lightpollutionmap.info. Ta je plod slovenskega znanja in je postala standardni pripomoček znanstvenikov pri analizi satelitskih meritev svetlobnega onesnaženja.

Aleš Šubic (Iniciativa za ureditev problematike zunanje razsvetljave) je poudaril, da se vedno bolj utapljamo v vseprisotni javni razsvetljavi, ki ne samo z izsevano umetno svetlobo, temveč tudi z opremo za razsvetljavo vizualno degradira in neprimerno urbanizira prostor. V to vodijo popolna nezmožnost teoretskega in posledično tudi praktičnega definiranja ustreznih prostorskih politik (tudi na najvišji mednarodni ravni), nepripravljenosti na aktivno omejevanje lokacij in neprimerna strokovna priporočila. Opozoril je tudi na problem oglasnih panojev in dekorativnega osvetljevanja različnih objektov, od fasad do naravnih znamenitosti.

Mag. Miha Piber je s konkretnim primerom predstavil izkušnjo občanov z motečo javno razsvetljavo v slepi ulici in trnovo pot do poravnave z občino in uvedbe omilitvenih ukrepov, ki so zmanjšali vpliv javne razsvetljave.

Herman Mikuž (UL, Fakulteta za matematiko in fiziko, Astro-nomski observatorij Golovec) je opozoril na umetno svetlobo, ki se širi nad vodoravnico in osvetljuje nočno nebo, kar močno omejuje kakovost astronomskih opazovanj. Uredba iz leta 2007 je pozitivno učinkovala na zmanjšanje svetlobnega onesnaženja nočnega neba, vendar pa se z uvedbo svetil LED, ki imajo v spektru precej modre svetlobe, spet povečuje sipanje svetlobe v atmosferi in posledično slabša kakovost nočnega neba.

Prof. dr. Marko Debeljak (Institut Jožef Stefan) je v prispevku *Vpliv svetlobnega onesnaževanja na ekosistemske storitve*, ki

nam brezplačno (ocenjeno na 44 bilijonov dolarjev na leto) zagotavljajo oskrbo s hrano, uravnavajo podnebje in zagotavljajo čisto pitno vodo, omogočajo naravne cikle hranil in bogatijo naš svet kulturnih vrednot, prikazal izrazite negativne vplive na kopenske in vodne ekosisteme.

Dr. Tomi Trilar (Prirodoslovni muzej Slovenije) in doc. dr. Maja Zagmajster (UL, Biotehniška fakulteta) sta prikazala žuželke, živalsko skupino, ki z največjim številom vrst in biomaso na našem planetu (tudi v Sloveniji) prispevajo največji delež k biotski raznovrstnosti, in netopirje, ki so edini aktivno leteči sesalci. Prikazana je bila raziskava, objavljena januarja 2024, ki razkriva, da se žuželke v težnji po stabilnem letu s hrbtom obračajo proti najsvetlejši vidni površini in zato krožijo okoli umetnega vira svetlobe ali celo strmoglavijo na tla ter se pri tem smrtno poškodujejo. Netopirji zaradi svetlobnega onesnaževanja pozneje izletavajo iz zatočišč in zamudijo vrhunec aktivnosti žuželk, v naših klimatih so te njihov glavni viri prehrane. Nameščanje novih svetilk v naravno okolje ima za posledico fragmentacijo habitatov in s tem onemogočanje dostopa do ključnih življenjskih virov za netopirje.

Prof. dr. Damjana Rozman (UL, Medicinska fakulteta) je prikazala, da številni življenjski procesi, kot so uravnavanje telesne temperature, prebava, izločanje hormonov itn., kažejo dnevno-nočna nihanja, zato je pomembno ohranjati reden vzorec spanja in izpostavljenosti svetlobi, da se ohranja zdrav cirkadiani ritem. Pomanjkanje izpostavljenosti naravni svetlobi, še posebej zjutraj, in pretirana izpostavljenost umetni svetlobi ponoči lahko motita cirkadiani ritem in izzove ta zdravstvene težave, kot so hormonsko odvisni raki, predvsem rak dojke, hiperholesterolemija in druge komponente presnovnega sindroma.

Doc. dr. Matej Kobav (UL, Fakulteta za elektrotehniko) je povedal, da standard *SIST EN 13201* zapoveduje, kako naj bo razsvetljava izvedena, če se odločevalec odloči, da se bo neko območje osvetlilo. Kje se postavlja razsvetljava, pa je zapisano v različnih

predpisih, ki govorijo o cestni opremi. Prikazal je tudi napake pri izbiri svetlobnotehničnih razredov, ki jih določa standard.

Andrej Mohar (Temno nebo Slovenije) je v prispevku pojasnil, da se v Sloveniji svetlobno onesnaževanje še vedno povečuje, čeprav je od sprejetja Uredbe v letu 2007 zagotovo investirano bistveno več kot sto milijonov evrov v okoljsko sanacijo javne razsvetljave. Po njegovem mnenju so glavni krivci osvetljevanje avtocest, osvetljevanje tam, kjer to ni potrebno, mednarodna in slovenska osvetljevalska stroka, ki promovira uporabo močno pretiranega standarda EN 13201, onesposobitev inšpekcije za okolje in MOPE, ki je strokovno nekompetenten za obravnavo svetlobnega onesnaževanja.

Marjeta Zupančič (MOPE) je predstavila razmišljanja MOPE o noveliranju *Uredbe o omejevanju svetlobnega onesnaževanja*, ki bo med drugim predpisala obvezno poročanje občin in večjih upravljavcev razsvetljave o porabljeni električni energiji in izsevani svetlobni energiji za preteklo leto, bistveno strožje zahteve in omejitve na območjih, ki so zaščitena v skladu s predpisi o varovanju narave, ter popolno prepoved osvetljevanja prometnic zunaj naselij.

Predavatelji so s predavanji in udeleženci z razpravo, ki je potekala med predavanji, včasih pa celo s prekinjanjem predavateljev, za dve uri prekoračili predvideni čas. Omeniti velja pobudo predavateljev, da MOPE k sodelovanju pri nastajanju nove uredbe, ki jo je leta 2017 zapovedalo tudi računsko sodišče, povabi strokovnjake.

TOMI TRILAR

14. MARCA

6. srečanje z mladimi

(v organizaciji SAZU in Slovenske znanstvene fundacije)

Program

- Peter Štih, SAZU; Edvard Kobal, SZF: *Pozdravna nagovora*
- Jožef Muhovič: *Kratek uvod v vsebino letnega srečanja*

GLAS UMETNIKOV

- Milček Komelj: *Predstavitev razreda za umetnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti*

I. UMETNOST IN UMETNA INTELIGENCA

- Milan Dekleva: *Meduza ali Pegaz?*
- Andrej Jemec: *Človek, umetnost in umetna inteligenca*

II. POEZIJA, LIKOVNA UMETNOST, GLASBA

- Brane Senegačnik: *Poezija – pljuča jezika*
- Jože Muhovič: *O likovni in vizualni umetnosti*
- Uroš Rojko: *O poslušanju, zvoku, decibelih in preskakovanju*
- Milček Komelj: *Zgodovinski pomen slikarjev slovenskega impresionizma*
- Obisk Narodne galerije: pozdravni nagovor direktorice Barbare Jaki, uvodne besede Milčka Komelja, ogled razstavnih prostorov

Glavni namen srečanja, ki postaja tradicionalno in smo ga poimenovali *Prebujanje plemenitosti in modrosti*, je približati najvišjo znanstveno in umetniško ustanovo – njeno poslanstvo, članstvo in dosežke najpomembnejših slovenskih znanstvenikov in umetnikov – mladim, šolajočim se ljudem, v nadaljevanju pa tudi vzpostaviti trajnejše povezave med Akademijo in srednjimi šolami na Slovenkem.

Šesto srečanje z mladimi je organiziral Razred za umetnosti, in sicer z naslovom *Umetnost vse odvečno poradi- ra in vse na bistveno gosti*, ki je prirejen po verzu akad. Milčka Komelja. Prispevki predavateljev so objavljeni v posebni brošuri.

22. MARCA

Sistemska problematika načrtovanja vodne in kanalizacijske infrastrukture v Sloveniji

(posvet v organizaciji Sveta za razvoj pri SAZU)

Program

- Uroš Rojko: *Uvodni pozdrav*
- Jože Novak: *Strategija Republike Slovenije za varovanje vodnih virov*
- Zoran Janković: *Pričakovane koristi projekta Odvajanja in čiščenja odpadne vode na območju vodonosnika Ljubljanskega polja*
- Peter Černigoj: *Spodbude razvoju v Sloveniji na področju gradnje javne infrastrukture in varstva okolja z boljšo sistemsko urejenostjo gradbeništva*
- Damir Josipovič: *Problem nesistematičnosti pri umeščanju v prostor*
- Andrej Čufer: *Strateška varnost vodonosnika*
- Franc Maleiner: *Ocena trditev investitorja glede gradnje kanala C0*
- Miha Jazbinšek: *Kršitve gradbene in okoljske zakonodaje na nacionalni ravni*
- Metoda Dodič Fikfak: *Zdravstveni problemi zaradi onesnaženja pitne vode*
- Jože Duhovnik: *Uporaba EN standardov v državah članicah EU*
- Tomaž Ogrin: *Varovanje pitne vode, alternativne rešitve in predlogi*

Slovenija je bogata s kakovostno, pitno podtalno vodo. Če želimo ohraniti naravne vodne vire v dobrem stanju, jih moramo varovati pred onesnaženjem. To vključuje ustrezno čiščenje komunalnih odplak, preden jih vrnemo v vodotoke, in varovanje vodonosnikov pred bakteriološkim in kemičnim onesnaženjem. Pri graditvi objektov gre skoraj vedno za unikatne izdelke, pri katerih napak ni mogoče odpravljati ali se te odpravljajo z zelo velikimi sredstvi, zato je odgovornost še posebej izjemno pomembna. Temelj za dvigovanje gradbene kulture je dobra inženirska praksa.

Trajnostni razvoj na področju grajenega okolja ni odvisen samo od zakonov in predpisov ter standardov, temveč tudi od naše sposobnosti in predvsem od naše sposobnosti povezovanja različnih strok. V skladu z gradbenim zakonom morajo zgrajeni objekti izpolnjevati predpisane bistvene zahteve, pri čemer je namen gradbenega zakona zaščita javnega interesa pri graditvi objektov. Na primeru čistilne naprave Brod s povezovalnim kanalom C0, ki bi komunalne odplake vodil prek glavnega vodonosnika za Ljubljano do centralne čistilne naprave v Zalogu, smo analizirali, kako rešitev enega problema lahko povzroči drugi, potencialno mnogo večji problem. Navedli smo mogoče alternative reševanja neustreznosti. Ugotavljamo, da je pri načrtovanju, gradnji, vzdrževanju in razgradnji vodne in kanalizacijske infrastrukture treba spoštovati relevantne okoljevarstvene in druge standarde ter tehnične predpise. Rešitve okoljevarstvenih in vodovarstvenih problemov morajo biti celovite, pretehtane in v svoji končni bilanci koristne družbeni skupnosti.

28. MARCA

Zamujene priložnosti: Razprava o Sloveniji, pomenu polarnih raziskav in neodzivnosti politike

(okrogla miza v organizaciji Sveta SAZU za raziskave Antarktike in Arktike (ANA))

Slovenija je leta 2019 kot 54. država podpisala *Pogodbo o Antarktiki*. Temu koraku bi moral slediti strateški načrt sodelovanja slovenskih znanstvenikov pri polarnih raziskavah, to pa bi moralo biti podprto tudi s podpisi ustreznih mednarodnih sporazumov, ki zagotavljajo potrebno pravno podlago in mednarodno logistično podporo.

V letih 2022 in 2023 je Svet ANA vodil številna dogovarjanja z MOP, MIZŠ in MZZ o ustanovitvi nacionalnega centra in o podpisu ustreznih mednarodnih sporazumov, ki bi omogočali slovenskim raziskovalcem delo na polarnih območjih. Vsa tri ministrstva so sicer izrazila načelno pozitiven odnos do teh pobud,

vendar obenem sporočila, da tematika polarnih raziskav za Slovenijo ni prednostna.

Ker vsa dosedanja prizadevanja Sveta ANA niso pripeljala nikamor, smo se odločili, da organiziramo okroglo mizo *Zamujene priložnosti: Razprava o Sloveniji, pomenu polarnih raziskav in neodzivnosti politike*, ki so jo tudi predvajali na programu Vala 202 Radia Slovenija. Na njej sta bila poudarjena ključna vloga polarnih raziskav v sodobnem svetu in pomen teh raziskav (tudi) za Slovenijo. Osvetlili smo zamujene priložnosti, ki izhajajo iz prelaganja odgovornosti in neodzivnosti politike, ter poudarili pomen globalnega sodelovanja znanstvenikov, politične ter civilne odgovornosti kot pomembnih dejavnikov za trajnostno prihodnost našega planeta.

28. MAJA

Komu je mar za ljudi: od socializma do postsocializma/Who Cares for the People: from socialism to post-socialism

(mednarodni simpozij v organizaciji SAZU, Fakultete za socialno delo UL in Inštituta za kriminologijo pri PF UL)

Program

- Susan Zimmermann: *Women trade unionists and the gendered mass worker: State-socialist Hungary, the International Labour Organization, and the politics of women's work*
- Darja Zaviršek: *Navdušenje in nelagodje: pionirski začetki socialnega dela v socializmu in njegova marginalizacija v postsocializmu*
- Renata Salecl: *Apatija – med socializmom in postsocializmom*

V obdobju državnega socializma je bila država »skrbni oče«, ki naj zagotovi blaginjo vsem državljanom in državljankam »od zibelke do groba«, v obdobju postsocialistične privatizacije in neoliberalizacije vsakdanjega življenja pa se je država s področja socialnih zadev ljudi umaknila in jih prepustila prostovoljskemu delu, pastoralnim organizacijam, družinam in posameznikom. Ženske, ki so

bile ključni gradnik nekdanje socialistične družbe, so bile vse pogosteje označene kot nekompetentna delovna sila, še posebno v državni birokraciji, v skrbstvenih službah, šolstvu, zdravstvu in sodstvu, in kot okorela ostalina socialističnega sistema. Ljudje so v tranzicijskem postsocializmu postali vse bolj nezadovoljni s tem, kako država skrbi za ljudi. Hkrati pa sta se v družbi vse bolj širila tudi apatija in občutek nemoči, da bi se družba lahko spremenila na bolje. Simpozij je obsegal tri plenarna predavanja, ki so znotraj specifičnih tematik osvetlila vprašanje, komu je mar za ljudi.

30. MAJA

GOZD in LES: Podnebne spremembe in biotska raznolikost

(znanstveno srečanje v sodelovanju raziskovalnih organizacij s področja gozdarstva, lesarstva in papirništva ter z Razredom za naravoslovne vede in Svetom za varovanje okolja pri SAZU)

Program

Moderatorja: Hojka Kraigher, Miha Humar

- Nike Krajnc, Marina Pintar: *Pozdravne besede*
- Odprtje srečanja: *Pismo akad. Mitje Zupančiča*

Moderatorica: Jožica Gričar

- Elena Paoletti: *Ozone and urban forestry*
- Žiga Zaplotnik idr.: *Podnebne spremembe, obnovljivi in nizkoogljični viri energije*
- Tanja Mrak idr.: *Vpliv načina gospodarjenja z gozdom na ekto-mikorizne glive v sestojih bukve*
- Osolnik idr.: *Uporaba celuloznih nanofibril in bioaktivnih polifenolov za pripravo polimernih biokompozitov*
- Primožič idr.: *Are professional stakeholders in the field of sustainable construction concerned about climate change?*

Predstavitve plakatov in izbranih projektov. Moderator: Marko Petrič

- Kravanja idr.: *Prilagodljivost navadne bukve (Fagus sylvatica) na spreminjajoče se okolje*
- Mrak idr.: *Ektomikorizne glive in podnebne spremembe*
- Suban: *Protivetrne zasaditve in mejice – neizkoriščena elementa kulturne krajine*
- Prisljan idr.: *Značilnosti lesa oljke (Olea europaea L.)*
- Mencarelli et al.: *Optimizing low-quality wood value through charcoal production using mobile charcoal kiln*
- Bizjak Štrus idr.: *Primerjava okoljskih in ekonomskih vplivov razmaščevanja bukovega lesa s terpentinom v primerjavi z DCSBD plazmo pred nanosom antivegetativnega premaza z uporabo LCA in LCC analize*
- Brus idr.: *Proteinska lepila za visoko zmogljive notranje lesene konstrukcije (SEAFARER)*
- Pivk idr.: *Analiza impregnacije železniških pragov s hiperspektралnim oslikovanjem*
- Simončič idr.: *20 let intenzivnega spremljanja stanja gozdnih ekosistemov v Sloveniji*
- Pintar idr.: *Osutost dreves na ploskvah intenzivnega monitoringa »ICP Forests« v Sloveniji*
- Kutnar idr.: *Število rastlinskih vrst v slovenskih gozdovih se zmanjšuje: Intenzivni monitoring stanja gozdov*
- Marinšek idr.: *20 let intenzivnega spremljanja stanja gozdnih ekosistemov – GOZDNA TLA*
- Šercer: *Vremenski vzorci: Pogled na 20-letni intenzivni monitoring gozdnih ekosistemov*
- Žlindra idr.: *20 let intenzivnega spremljanja stanja gozdnih ekosistemov – zračne usedline*
- Žlindra idr.: *20 let intenzivnega spremljanja stanja gozdnih ekosistemov – OZON*

Okrogla miza: Zgodovina intenzivnega monitoringa v Sloveniji.

Moderator: Primož Simončič

Tokratno srečanje je bilo namenjeno predstavitvam vplivov podnebnih sprememb na gozd in biotsko raznolikost. Velika temperaturna odstopanja od dolgoletnih povprečij v zadnjih letih opozarjajo, da so spremembe podnebja izrazitejše, kot smo menili do-

slej. Te spremembe se kažejo tudi v gozdovih in na lastnostih lesa. Eden od pogosto spregledanih vplivov podnebnih sprememb je vpliv na biotsko raznolikost. Gozdovi so izpostavljeni številnim ujmam, spreminja se drevesna sestava, vedno pogosteje opažamo številne tujerodne in invazivne vrste.

Raziskovalci s področja gozdarstva, lesarstva in papirništva v okviru različnih projektov obravnavajo probleme prihodnosti ter poskušajo pripraviti izhodišča za razumevanje procesov in pripravo ukrepov. Eden od izzivov je dejstvo, da poizkusi v gozdarstvu zahtevajo veliko časa in pogosto trajajo dalj od obdobja financiranja posameznega projekta. Zato je smiselno in nujno podpirati dolgoletne raziskave ter mednarodno, interdisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje.

Med vabljenimi predavatelji sta bila letos dopisna članica SAZU prof. dr. Elena Paoletti iz Italije, vodilna strokovnjakinja s področja vplivov ozona na vegetacijo, in doc. dr. Žiga Zaplotnik, predsednik Podnebnega sveta RS, ki je predstavil projekcije podnebnih sprememb za Slovenijo. Preostali predavatelji so med drugim obravnavali vplive gozdnogojitvenih sistemov na biotsko raznovrstnost organizmov v gozdnih tleh, vplive podnebnih sprememb na les kot gradbeni material in uporabo lesa kot sestavino različnih biokompozitov. Posvet se je sklenil z okroglo mizo *Zgodovina intenzivnega monitoringa v Sloveniji ob 20-letnici intenzivnega monitoringa gozdov v Sloveniji*.

Leta 2024 smo praznovali 20 let izvajanja aktivnosti intenzivnega monitoringa gozdov v okviru mednarodnega programa za gozdove (ICP Forests) pod okriljem ženevske konvencije o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja. Na okroglo mizo smo povabili predstavnike MKGP, ARSO in ZGS, institucij, ki so imele poleg sodelavk in sodelavcev Gozdarskega inštituta Slovenije ključno vlogo pri izvajanju in zagotavljanju programa. Na okrogli mizi so bili predstavljeni pogledi na program in mnenja, kako nadaljevati intenzivni monitoring gozdnih ekosistemov. Pomembna je sinergija obstoječega programa z bodočim EU-monitoringom,

npr. s predlogom EU-monitoringa gozdov in monitoringa tal ter drugimi politikami in trajnimi spremljanji gozdnih ekosistemov in biodiverzitete na vseh ravneh v času hitrih in intenzivnih okoljskih sprememb.

5.–6. SEPTEMBRA

The Roman period and the early Middle Ages in the eastern Alps, northern Italy and the western Balkans/Rimska doba in zgodnji srednji vek v vzhodnih Alpah, severni Italiji in na zahodnem Balkanu

(mednarodni simpozij v organizaciji SAZU, Inštituta za arheologijo ZRC SAZU, Oddelka za zgodovino in Oddelka za arheologijo FF UL)

Program

5. SEPTEMBRA

- Greeting words and introduction
- Feđa Milivojević: *From ephemerality to permanence: lex Vatinia and the creation of the province of Illyricum*
- Renate Lafer: *Spectacula und private Munifizenz in der epigraphischen Dokumentation Oberitaliens – einige Überlegungen zur Finanzierung von Spielen und den dafür vorgesehenen Spiel- und Sportstätten*
- Amra Šačić Beća: *Administrative organization of Roman silver mines in Pannonia*
- Reinhold Wedenig: *New epigraphic evidence concerning onomastics in the area of Noricum and Austria*
- Robert Matijašič: *The Calpurnii Pisones in Istria and Liburnia*
- Andrej Gaspari, Žan Špendal: *Tombstone for Lucius Obulsius, veteran of legio XV Apollinaris from the northern necropolis of Emona*
- Anja Ragolič: *Theta nigrum, ... quae mortem [significat]. Geographical distribution and onomastic analysis of the accompanying names on the funerary inscriptions in the south-eastern Alps*
- Boštjan Laharnar, Milan Lovenjak: *Inscribed Roman bronze tablets discovered in Slovenia*

- Julijana Visočnik, Janez Žiga: *Valentin Popovič (1705–1774) and Peter Fendi (1796–1842) and their contribution to the study of Celeia*
- Inga Vilogorac Brčić: *Isis and Serapis in Poetovio*
- Aleksandra Nestorović: *Roman villa with a private Mithraeum?*
- Bojan Djurić: *Ariadne at St Margaret's and the promise of a new life*
- Stefano Magnani: *Dangers of traveling in the Alpine regions in Roman times: the epigraphic documentation*
- Jana Horvat: *The route along the rivers Nadiža (Natisone) and Soča*

6. SEPTEMBRA

- Jan Dominik Bogataj, Miran Špelič: *The cradle of Latin patristic exegesis (Victorinus, Fortunatianus, Hieronymus)*
- Alenka Cedilnik: *Theodorus, bishop of Heraclea in Thrace, in the service of Constantinople*
- Aleš Maver: *Civil war as punishment?: Constantius II in the Latin Christian Historiography of the 4th and 5th Centuries*
- Matej Petrič: *The battle of Frigidus in the context of Rufinus' Church History*
- Slavko Ciglencečki: *The transformation of late Roman military fortifications and fortifying of the north-eastern border of Italy*
- Ana Kovačič: *Glass from the late Roman fortress Castra (Slovenia)*
- Ana Kruh, Andrej Šemrov: *Roman finds from the slope of Gora east of Ajdovščina (Castra)*
- Vesna Tratnik, Janka Istenič: *Late Roman conflict landscape near Ajdovščina (Castra)*
- Hrvoje Gračanin: *Jaroslav Šašel's Antiqui Barbari half a century later*
- Zvezdana Modrijan: *Carnium and Carneola – Anonymous Ravennate and archaeological research in recent decades*
- Aljaž Sekne: *Martin of Braga as a source for the history of the Slavs in Pannonia*
- Tina Milavec: *Defense of the eastern border of northern Italy in the early Middle Ages*

- Concluding remarks
- Visit of the National Museum of Slovenia and the Roman lapidarium

Z znanstvenim simpozijem smo počastili spomin na velikega raziskovalca antike, akad. Jaroslava Šašla. Šašla je zanimala vloga vzhodnoalpskega prostora in Balkana v zgodovini rimskega

imperija. Podatke je črpal iz epigrafskega gradiva, iz zapisov antičnih piscev in iz arheoloških podatkov. Še vedno so aktualna vprašanja, ki jih je odprl, in aktualni odgovori, ki jih je ponudil. Kljub časovni oddaljenosti štirih desetletij in več je njegov opus temeljnega pomena in dragocen smerokaz za nadaljnje raziskave. Simpozij je bil priložnost, da naredimo

korak naprej v tistih raziskovalnih temah, ki se jim je posvečal Šašel. Raznolikost predstavljenih tem je odsevala tudi širok spekter njegovega dela.

Simpozij so organizirale tri ustanove, katerih član je bil Jaroslav Šašel v času svojega delovanja: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani z oddelkoma za zgodovino in arheologijo ter Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti z Inštitutom za arheologijo.

Prvi del simpozija je bil namenjen raziskavam literarnih in epigrafskih virov. Feđa Milivojević je s primerom Ilirika predstavil proces oblikovanja provinc v poznorepublikanskem obdobju. Z amfiteatri in teatri v severnoitalijanskih mestih je povezano razmeroma malo epigrafskih spomenikov, ki pa pričajo o finančnih donacijah mestne aristokracije (Lafer). Sledili sta predavanji o ra-

zvoju administrativne organizacije panonskih rudnikov srebra, ki so ležali ob spodnjem toku reke Drine in na delu severozahodne Srbije (Šačić Beća), ter o vplivni rimski družini *Calpurnii Pisones*, ki je imela posesti v Istri in Liburniji (Matijašić). Epigrafiko in onomastiko so povezale analize napisov na uporabnih predmetih (*instrumenta inscripta*) v Noriku (Wedenig) in študija okrajšave *theta nigrum* na nagrobnikih jugovzhodnoalpskega prostora (Ragolič). Nagrobnik Lucija Obluzija, veterana 15. Apolonove legije, je bil eden najstarejših grobov ob severni vpadnici v Emono (zgodnje 1. st.; Gaspari, Špendal). Odlomek vojaške diplome s konca 1. stoletja je bil odkrit v Petovioni, delček druge diplome pa je bil najden na podeželski naselbini Gradišče nad Gornjo Košano na Notranjskem (Lovenjak, Laharnar). Dva do sedaj spregledana avtorja iz srede 18. (Popovič) in zgodnjega 19. stoletja (Fendi) prinašata zanimive podatke o kamnitih spomenikih z območja Celeie (Visočnik).

V Petovioni je med številnimi kulti izstopalo čaščenje Izide in Serapisa (Vilogorac Brčić). Luksuzna stavba iz 3. stoletja z Zgornjega brega v Petovioni je bila večkrat delno raziskana, a nikoli v celoti. Morda je bila povezana s Tretjim mitrejem v enoten kompleks (Nestorović). Nagrobnik z upodobitvijo mitološke scene z Ariadno, ki je unikatna na spomenikih Norika in Panonije, je bil vzdian v cerkev sv. Marjete v Kemblju nad Oplotnico. Gre za izdelek petovionskih delavnic (Djurić).

V rimski dobi so pot ob Nadiži in Soči različno intenzivno uporabljali, o čemer najbolje pričajo darovani predmeti na svetih mestih na Gradiču nad Kobaridom in na Ravelniku pri Bovcu (Horvat).

Drugi dan simpozija je bil posvečen pozni rimski dobi, pozni antiki in zgodnjemu srednjemu veku. Tri predavanja so bila s področja patristike. Delovanje škofa Teodorja iz Herakleje v Traciji je bilo predstavljeno v luči razmerij 4. stoletja (Cedilnik). Latinška interpretacija Svetega pisma ima svoje začetke na severnojadranskem prostoru z avtorji, kot so Viktorin Ptujski, Fortunat iz

Akvileje in Hieronim (Bogataj, Špelič). Historiografski viri iz 4. in 5. stoletja so povezovali domnevno zgrešeno versko politiko Konstancija II. s katastrofalnimi državljanskimi vojnami v njegovem času (Maver).

V pozni rimski dobi so se postopoma preoblikovale vojaške utrdbe, spreminjal se je izbor strateških lokacij, vedno pa je bilo pomembno utrjevanje meje z Italijo (Ciglenečki). Ključna vojaška postojanka je bila Castra (Ajdoščina), kjer so bile nedavno izkopane obsežne stavbe, trenutno pa potekajo raziskave drobnih predmetov, predvsem stekla (Kovačič). Rufinovo poročilo o bitki pri Mrzli reki (394) je bilo kritično ovrednoteno (Petrič). S to bitko so morda povezani tudi vojaški sledovi na južnih pobočjih Trnovskega gozda, med Ajdoščino in Colom (Tratnik, Istenič). Kasiodor omenja pojem *antiqui barbari*, ki se verjetno nanaša na naselitev nerimskih skupin v 5. in 6. stoletju na območju vzhodnega Norika in v Panoniji (Gračanin). Zvezdana Modrijan je primerjala seznam naselij v *Carneoli*, ki jih navaja Anonimni Ravenat, s karto arheoloških najdišč 5. in 6. stoletja v osrednji in zahodni Sloveniji ter ponudila novo interpretacijo geografskega obsega Karneole. Posvetilna pesem sv. Martina iz Brage, v kateri so omenjeni Slovani, je bila kot zgodovinski vir na novo osvetljena (Sekne). Prostor zahodne Slovenije v zgodnjem srednjem veku bi lahko razumeli tudi kot potencialno konfliktno območje med Italijo in srednjo Evropo. Ta pogled omogoči tudi drugačno interpretacijo zgodnesrednjeveških višinskih postojank z vojaškim gradivom (Milavec).

JANA HORVAT

18. SEPTEMBRA

Visoko strokovno šolstvo: izzivi in perspektive

(posvet v organizaciji Sveta za razvoj)

Povzetek je v poročilu Sveta za razvoj.

19. SEPTEMBRA

(Pato)fiziologija nevroglije

(mednarodni mini simpozij v organizaciji SAZU in Slovenskega fiziološkega društva)

Program

- Robert Zorec & Tatjana Avšič - Županc: Opening Chair persons: Maja Potokar & Robert Zorec
- Akinori Nishi: *Anti-inflammatory drugs that suppress depression-like behaviors in mice associated with systemic inflammation*
- Jernej Jorgačevski: *Plectin in glioblastoma; from biomarker to therapeutic target*
- Mahomi Kuroiwa: *Unveiling astrocyte 3D structures using FIB-SEM technique* Chair persons: Marko Kreft & Jernej Jorgačevski
- Takahito Komori & Mitsuhiro Morita: *Understanding the brain activities underlying pupil response by widefield Ca²⁺ imaging and machine learning*
- Keita Sugiyama: *Dopamine facilitates L-lactate production in cortical astrocytes through β -adrenoceptors*
- Danaja Kuhanec: *Second messengers and GPR27*

Nevroglija je najštevilnejša populacija celic v možganih in ima pomembno vlogo pri ohranjanju homeostaze, zagotavljanju presnovne in nevrotrofične podpore ter moduliranju sinaptične plastičnosti. Astrociti so ključne celice nevroglije, ki za izvajanje omenjenih funkcij uporabljajo bogat repertoar signalnih mehanizmov, tesno povezanih z njihovo morfološko kompleksnostjo. Te celice sodelujejo pri razvoju in poteku nevrodegenerativnih bolezni, raka, možganske kapi in okužb, vendar pa so natančni mehanizmi le delno raziskani. Na mini simpoziju so raziskovalci iz Slovenije in Japonske predstavili najnovejše raziskave na področju nevroglije, da bi spodbudili sodelovanje in izboljšali razumevanje delovanja teh pomembnih celic.

20. SEPTEMBRA

15. mednarodna konferenca o energetski presnovi v možganih (ICBEM 2024)

(javni forum v organizaciji SAZU, Medicinske fakultete UL, Nacionalnega inštituta za zdravje ZDA, Nacionalnega inštituta za staranje ZDA, Slovenskega fiziološkega društva, podjetja Zeiss idr.)

Konferenca je med 17. in 21. septembrom 2024 potekala v Kongresnem centru Grand Hotela Union v Ljubljani. Na njej so se zbrali znanstveniki in klinični strokovnjaki ter razpravljali o raziskavah presnovnih procesov v možganih, ki potekajo različno v specifičnih celicah, vključno z zgodnjimi motnjami v energijskem metabolizmu, ki prispevajo k nevrodegeneraciji.

Ob koncu znanstvenega dela je bil na dan Alzheimerjeve bolezni organiziran javni forum, na katerem je udeležence nagovorila dr. Nataša Pirc Musar, predsednica Republike Slovenije. Javno predavanje je imel sir prof. dr. John Hardy z University College v Londonu, ki se je osredotočil na mehanizme Alzheimerjeve bolezni. Nedavno je Uprava za hrano in zdravila (Food and Drug Administration, FDA), ne pa tudi Evropska agencija za zdravila (European Medicines Agency, EMA), po 25 letih odobrila prva nova zdravila za zdravljenje Alzheimerjeve bolezni, in sicer specifično protitelesa, ki ciljajo na β -amiloid, usedlino v možganih, značilno za nevrodegeneracijo in okvare v energetskih procesih možganov. Čeprav ta zdravila niso idealna, so znova spodbudila raziskovalce k razvoju učinkovitejših terapij.

Upamo, da bo konferenca ICBEM 2024 spodbudila znanstvenike in klinične strokovnjake, da se bodo osredotočili na starostno povezane upade možganskih presnovnih procesov in patološke spremembe ter k razvoju novih terapij z majhnimi molekulami, usmerjenih v starostne spremembe v možganih.

ROBERT ZOREC

1. OKTOBRA

Od intimizma do reizma: spremembe literarnega subjekta

(znanstveni posvet v organizaciji SAZU in Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU)

Program

- Peter Štih, Marko Jesenšek, Marko Juvan: uvodni nagovori
- Marko Snoj: *O priimkih Minatti, Menart in Šeligo*
- Darja Pavlič: *Romantične lastnosti Minattijeve lirike*
- Marija Stanonik: *Kontrapunkt Minattijeve poezije*
- Brane Senegačnik: *Subjekt, historični narativ in lirično obzorje v poeziji Ivana Minattija*
- Branislava Vičar, Vesna Liponik: *Zmožnosti preseganja antropocentrizma v intimistični poetiki Ade Škerl in Ivana Minattija*
- Vita Žerjal Pavlin: *Intima v javnosti: poezija Ade Škerl v Obledelih pastelih*
- Boris A. Novak: *Konflikt intimizma in reizma v »svinčenih letih«*
- Marijan Dović: *»Anti-pesem je potiskan / (malo trd) klozet papir«: intimisti in modernisti v obdobju neoavantgarde*
- Marko Juvan: *Antologija »57 pesmi od Murna do Hanžka«: vpis neoavantgarde v kanon modernega pesništva*
- Alojzija Zupan Sosič: *Pripovedni subjekt v romanu Triptih Agate Schwarzkobler Rudija Šeliga*
- Alenka Koron: *Pripovedni opus Rudija Šeliga: Nekaj naratoloških in drugih opazanj*
- Tomaž Toporišič: *Šeligovo magijsko performativno gledališče krutosti*
- Varja Balžalorsky Antić: *Razvoj literarnega subjekta v pesniških zbirkah Saše Vegri*
- Andrejka Žejn, Mojca Šorli: *Intimizem in reizem v korpusu slovenskih modernističnih besedil (1964–1972): empirični pogled*

Izhodišče posveta, posvečenega stoti obletnici rojstva akad. Ivana Minattija ter dvajseti obletnici smrti akademikov Janeza Menarta in Rudija Šeliga, je bila kanonična literarnozgodovinska pripoved o slovenski književnosti po drugi svetovni vojni, oprta na pojme Tarasa Kermaunerja. Ta pripoved povezuje preloma, ki

si sledita v dobrih desetih letih: prvi povojni petletki sledi prvi prelom – zavrnitev socialističnega kolektivismu v imenu uveljavitve subjekta posameznika in njegove zasebnosti; drugi prelom je sredi šestdesetih let zavrnil subjekta posameznika v imenu biti ter onkrajčloveškega sveta reči in narave. Vsakega od omenjenih

prelomov uvaja literarna smer, ki jo je opredelil Kermauner: prvega intimizem in drugega reizem. Intimizem navadno predstavljajo *Pesmi štirih* (1953), generacijski nastop Cirila Zlobca, Toneta Pavčka, Janeza Menarta in Kajetana Koviča, reizem pa kratki roman *Triptih Agate Schwarzkobler* (1968) Rudija Šeliga. Ivan Minatti ob avtorjih *Pesmi štirih* velja za vodilnega predstavnika intimizma, Rudi Šeligo pa ob skupini OHO za vodilne-

ga predstavnika reizma. Intimizem izhaja iz subjektivnega doživljajskega sveta posameznika in se navezuje na izročilo romantične literarne govornice 19. stoletja. Reizem, njegova antiteza, pa subjekt izbriše, da bi omogočil dojetje navzočnosti biti kot take, zlasti kakor se kaže prek predmetnosti in narave. Namen posveta, na katerem je sodelovalo 16 referentk in referentov s SAZU, ZRC SAZU ter z univerz v Ljubljani, Mariboru in Novi Gorici, je bil preučiti preoblikovanja literarnega subjekta v slovenski književnosti v drugi polovici 20. stoletja, s poudarkom na opusih Ivana Minattija, Janeza Menarta in Rudija Šeliga.

Uvodoma so bili razgrnjeni izvori in pomeni priimkov osebnosti, ki jim je bil posvet posvečen: priimek Minatti ima romanski izvor, Menart nemškega, Šeligo pa slovanskega (Marko Snoj). Prvi sklop posveta se je ukvarjal z romantičnimi potezami Minattijevega pesniškega intimizma (Darja Pavlič), z njegovo tiho polemiko z zahtevo po angažiranosti partizanske umetnosti (Marija Stanonik) in z avtentičnostjo osebnega doživljanja sveta v njegovi liriki (Branne Senegačnik). Pesnica Ada Škerl, ki je prva po vojni uveljavila izrazito osebno izkušnjo, je bila v literarni zgodovini potisnjena na obrobje, deloma zaradi zastrte lezbičnosti, deloma pa zaradi

nadaljevanja gradnikovske tradicije v dobi, ko se je uveljavljal »temni modernizem« (Vita Žerjal Pavlin). Oba, Ivan Minatti in Ada Škerl, sta v nekaterih pesmih o naravi že presegla antropocentrizem (Branislava Vičar, Vesna Liponik). Drugi sklop se je lotil »nevarnih razmerij« med reističnim modernizmom in antimodernizmom intimistov, ki so se izražala v polemikah, satirah, epigramih, parodijah, medtem ko so se vrstili konflikti neoavantgard z oblastjo (Marijan Dović in Boris A. Novak). Reisti so poskušali doseči širše priznanje tudi s tem, da so ponudili svojo antologijo slovenske moderne pesniške tradicije (Marko Juvan). Tretji sklop se je posvetil Šeligovi pripovedni prozi, *Triptihu*, morda najskrajnejšemu primeru opisnosti v kontekstu evropskega novega romana (Alojzija Zupan Sosič), in tudi spremembam pripovednih postopkov v njegovem poznejšem opusu (Alenka Koron). Obrat od reizma k magizmu, opazen že v *Triptihu*, je značilen tudi za njegovo dramatiko, ki se približuje Artaudovi ideji gledališča krutosti (Tomaž Toporišič). Ime Ada Škerl je pogosto izpadlo iz celostnih prikazov intimizma, Saša Vegri, pionirka tako imenovanega ženskega pisanja, pa je premalo upoštevana sopotnica modernizma (Varja Balžalorsky Antić). Simpozij, na katerem ni manjkalo diskusij, se je sklenil s prispevkom o računalniško podprti analizi korpusa slovenske lirike iz obdobja študentskega gibanja, ki je ugotovila (večkrat presenetljive) sorodnosti med avtorskimi slogi (Andrejka Žejn, Mojca Šorli).

MARKO JUVAN

4. OKTOBRA

Načela in pristop pri izboru kandidatov za ključne položaje v državi

(okrogla miza v organizaciji Sveta SAZU za razvoj)

Vsebina je povzeta v poročilu Sveta za razvoj.

21. in 22. OKTOBRA

Alojz Rebula: Slovenec med zgodovino in nadčasnim

(znanstveni posvet ob stoti obletnici rojstva akad. Alojza Rebule)

Program

21. OKTOBRA

– Marko Snoj, Ignacija Fridl Jarc: *Uvodna nagovora*

OSEBA

– Vinko Ošlak: *Moje peripatetične steze z Alojzom Rebulo*

– Sergij Pahor: *Alojz Rebula kot soustreljitelj in usmerjevalec*
Drage

– Janko Kos: *Desetletja ob Alojzu Rebuli*

– Tomaž Simčič: *Alojz Rebula kot pedagog in mentor*

– Erika Jazbar: *Sejati iz sejalskega imperativa*

– Mojca Petaros: *Iz zakladnice spominov: pričevanja Marija Ma-*
verja o Alojzu Rebuli

OSEBA IN DRUŽBA

– Ignacija Fridl Jarc: *Alojz Rebula in Slovenska matica*

– Milček Komelj: *Rebulovi najzgodnejši dnevniki 1948–1954*

– David Movrin: *Ira, Reb, cave, notum: sprejemljiva in prepoveda-*
na klasična filologija v študentskem dnevniku Alojza Rebule

PISATELJ, DRAMATIK, SCENARIST

– Vilma Purič: *Jezik kot vprašanje smisla v delih Alojza Rebule*

– Tatjana Rojc: *Resnici zvesto iskanje Smisla*

– Martina Ožbot: *Nekaj značilnosti Rebulove slovenščine*

– Irena Avsenik Nabergoj:

»Veličastne možnosti meta-
foričnega« v prikazih ženskih
in moških likov v Rebulovem
romanu Jutri čez Jordan

– Matej Venier: *Alojz Rebu-*
la: tri dramska dela

– Maja Lapornik: *Radijski*
medij kot priložnost potr-
jevanja slovenske besede in
kraj svobodnega ustvarja-
nja: Rebulove radijske igre

22. OKTOBRA

- David Bandelj: *Od literature do oznanila*
- Jože Faganel: *Biografski roman kot svetovnonazorska avtorefleksija*
- Andrej Lokar: *Dnevnik kot jazenje: poskus personalistične interpretacije dnevnikov Alojza Rebule*

ANTIČNE IN RENESANČNE RESONANCE

- Jadranka Cergol: »V grško-rimski antiki vidim previdnostno pripravo na edinstveni Prihod«: preplet klasičnih antičnih in krščanskih korenin Evrope
- Marko Marinčič: *Livijin vinograd in Rebulova težavna ljubezen do rimstva*
- Anja Božič in Jan Dominik Bogataj: *Rebulov roman Zeleno izgnanstvo ter viri za upodobitev humanista in tržaškega škofa Piccolominija*
- Brane Senegačnik: *Gledališče besed*

PISATELJ IN TEOLOG

- Marija Stanonik: *Alojz Rebula med (krščansko) duhovnostjo in slovenstvom*
- Edvard Kovač: *Rebulov spopad z ničem ali njegov krščanski eksistencializem*

ESEJIST IN MISLEC SLOVENSTVA

- Aleš Maver: *Alojz Rebula in janezopavlovski kompromis*
- Igor Škamperle: *Eshatološka vizija v delih Alojza Rebule: Smer Nova zemlja*
- Jernej Šček: *Med cesarji in kozolci. Rebulovo esejistično leposlovje kot kraljeva pot v dominsvetovstvo*
- Martin Grum: *Bibliografija Alojza Rebule 1946–2018*

Posvet sta z uvodnim nagovorom odprla predstavnika obeh soorganizatorjev, podpredsednik SAZU akad. Marko Snoj in glavna urednica Slovenske matice doc. dr. Ignacija Fridl Jarc. Poglavitni namen srečanja je bil ugotoviti, kako živ je akademikov raznovrstni opus v sodobni slovenski kulturi, in zabeležiti sledi, ki jih je s svojo osebnostjo pustil v zavesti in ustvarjalnosti zamejskih Slovencev, v številnih generacijah svojih dijakov, v svojih prijateljih in kolegih v Sloveniji in po svetu. Široko zasnovan in odprt

koncept je pritegnil veliko število udeležencev iz slovenskih in italijanskih akademskih in kulturnih institucij: 28 prispevkov je bilo tematsko razdeljenih v več sklopov: pričevanjskim in spominskim prikazom pisateljve osebnosti (*Oseba*) so sledile najprej predstavitve notranje prelomnih let v času študija in izkušenj s socialističnim režimom (*Oseba in družba*); potem interpretacije različnih vidikov njegove literature (*Pisatelj, dramatik, scenarist*) in njenega historičnega zaledja (*Antične in renesančne resonan- ce*), slednje pa so dopolnili premisleki o religiozni razsežnosti Rebulove umetniške besede (*Pisatelj in teolog*) in o smislu človeka in slovenstva v moderni dobi (*Esejist in mislec slovenstva*). Prvi sklop je prinesel dragoceno gradivo za sistematično raziskovanje pisateljve biografije. Tovrstne beležke so prispevali udeleženci in udeleženke različnih generacij: Rebulovi vrstniki, ki so o njem spregovorili iz različnih osebnih perspektiv (Vinko Ošlak, Sergij Pahor, Janko Kos), ter njegovi učenci in mlajši zamejski glasovi (Tomaž Simčič, Erika Jazbar), sliko pa je dopolnilo »oddaljeno« pričevanje udeleženke, ki pisatelja pozna le iz prijateljskih spominov svojega deda Marija Maverja (Mojca Petaros).

Celovite refleksije Rebulovega literarnega opusa so odprle pomembno vprašanje razmerja med narodnostno vlogo in umetniško individualnostjo v literaturi (Vilma Purič), etično ozadje umetnosti (David Bandelj), pa tudi vprašanje narečnih elementov v zbornem jeziku in meje zbornosti (Martina Ožbot Currie). Z analitičnimi branji posameznih del so bile osvetljene gradnja in (etične) specifike ženskih in moških likov (tako zlasti Irena Avsenik Nabergoj). V zgodovinski in kulturni perspektivi je bila tematizirana biografska osnova kot matrica Rebulovega romanopisja (Jože Faganel), z literarnoteoretičnega vidika pa koncept njegovih dnevnikov (Andrej Lokar). Oris pisateljvega sodelovanja s Slovensko matico (Ignacija Fridl Jarc) sta dopolnila slikovit prikaz njegovih najzgodnejših, na novo odkritih dnevnikov (Milček Komelj) in prispevek o »temni strani meseca«, o nasilju in nadzoru, ki ju je bil deležen od komunistične oblasti (David Movrin). Več prispevkov je obravnavalo antične, renesančne in krščanske elemente njegovega leposlovnega opusa, bodisi panoramsko (Ja-

dranka Cergol) bodisi s poudarkom na Rebulovem kritičnem odnosu do rimstva kot orožja italijanskega nacionalizma (Marko Marinčič), ali pa v povezavi z njegovim prevajanjem grške tragedije (Brane Senegačnik). Posebej velja omeniti pionirsko literarnozgodovinsko raziskavo o virih romana *Zeleno izgnanstvo* v različnih pisanjih Eneja Silvija Piccolominija in drugih zgodovinskih dokumentih (Anja Božič in Jan Dominik Bogataj). Prav tako pomembna sta prikaza Rebulovega dramskega opusa (Matej Venier) in njegovega obsežnega opusa radijskih iger, ki je bil doslej povsem zunaj radija kritiške pozornosti (Maja Lapornik). Če sta (krščanska) duhovnost in slovenstvo prepoznavni etični temelj njegovega zrelega literarnega opusa (Marija Stanonik), to morada še bolj velja za neleposlovno pisanje: v zadnjem delu posveta so razpravljavci osvetlili globlje teološke razsežnosti esejistike in dnevnškega pisanja: Rebulov kritični spopad z navdihujočo in izzivalno Nietzschejevo mislijo (Edvard Kovač) in nezmanjšano aktualnost razmišljanj iz knjige *Smer Nova Zemlja*, ki je izšla pred pol stoletja (Igor Škamperle). Drugi del razprav iz tega sklopa je postavil vodilne ideje Rebulove publicistike v kontekst sočasnih evropskih in svetovnih političnih dogajanj in teoloških tokov (Aleš Maver) ter prikazal pisatelja kot edinstven primer ukoreninjenega svetovljanstva – dominsvetovstva (Jernej Šček).

Posvet so zaznamovali žive diskusije in zelo dober obisk (o čemer med drugim priča tudi potreba po natisu dodatnih izvodov predstavitvene brošure). Ob napovedi zbornika s prispevki je bil omenjen tudi načrt za obsežno pisateljevo izbirno bibliografijo (Martin Grum), ki bo že sama na sebi zgovoren dokument o njegovi literarni in duhovni dediščini.

BRANE SENEGAČNIK

23. OKTOBRA

Giants and Forerunners – Velikani in predhodniki kemije nukleinskih kislin

(mednarodni simpozij)

Program

– Janez Plavec: *Welcome address*

Chair: Chuanzheng Zhou

– Robert Kaptein

– Naoki Sugimoto

– Yogesh S. Sanghvi

Chair: P. I. Pradeepkumar

– Stephen Neidle

– Leif Kirsebom

– Daniela Montesarchio

Chair: Janez Plavec

– Markus Müller and Thomas Carell

– Rakesh Veedu

– Zhen Xi

– P. I. Pradeepkumar

Chair: Zhen Xi

– Parag Acharya

– Sandipta Acharya

– Herve Bazin

– Qing Li

– Chuanzheng Zhou

– Jyoti Chattopadhyaya

Domači in tuji znanstveniki so svoje ideje in dosežke predstavili v predavanjih. Sledili so živahna razprava in mreženje za krepitev dialoga ter spodbujanje nadaljnjih študij o vplivu teh pionirskih osebnosti na današnjo znanost. Pomemben prispevek k uspešnosti simpozija je omogočila tudi navdihujoča Dvorana SAZU, ki kar spodbuja k poglobljenemu razmisleku in diskusiji.

V predavanju *Chemically Induced Dynamic Nuclear Polarization* (CIDNP) je prof. Robert Kaptein z Univerze v Utrechtu na

Nizozemskem predstavil zgodovino in razvoj CIDNP od prvih opažanj v NMR-spektroskopiji leta 1967. Kot doktorski študent se je posvetil raziskovanju tega pojava in leta 1969 z Gerhardom Clossom razvil *radikalni parni mehanizem* (RPM) za razlago CIDNP. Predavanje je osvetlilo RPM ter pravila polarizacije, ob tem pa so bile predstavljene aplikacije v organski in biokemiji ter uporaba RPM v navigaciji ptic in drugih selivk.

V predavanju »*To B or not to B*« in *Nucleic Acids Chemistry* je prof. Naoki Sugimoto z univerze Konan na Japonskem obravnaval stabilnost strukture nukleinskih kislin, ki ni odvisna zgolj od njihovega zaporedja, temveč tudi od okolice. Ker so znotrajcelične razmere zelo specifične, standardni pogoji v eksperimentih ne zagotavljajo ustreznih napovedi stabilnosti. Napredni modeli najbližjih sosedov vključujejo korekcije glede na pogoje hidratacije in nestandardne strukture, kot so G-kvadrupleksi, z aplikacijami za zdravje in bolezni.

Prof. Stephen Neidle z University College London iz Velike Britanije je v predavanju predstavil svojo pionirsko raziskavo ciljanja telomerne G-kvadrupleksne DNA v boju proti raku, začeto pred več kot tremi desetletji. Kljub začetnim dvomom o uporabnosti G-kvadrupleksov kot tarč je s sodelavci razvil inovativne spojine, kot je trisubstituiran akridin z imenom BRACO-19, ki zavira telomerazo in deluje protirakavo. Nadaljnja optimizacija je privedla do spojine QN-302, ki obeta uspeh pri zdravljenju odpornih rakov, kot je rak trebušne slinavke, in kaže obetavne rezultate v kliničnih preizkusih.

Prof. Leif Kirsebom z Uppsalske univerze na Švedskem je predstavil vlogo RNase P, ključne endoribonukleaze pri obdelavi RNA

transkriptov, posebej pri zorenju tRNA na 5' koncih. Raziskoval je katalitično funkcijo RNA v odsotnosti proteinov in odvisnost reakcije od Mg^{2+} ionov, pri čemer so izsledki temeljili na nedavnih funkcionalnih in strukturnih podatkih.

Prof. Daniela Montesarchio z univerze v Neaplju je predstavila iskanje inhibitorjev proteina HMGB1, ki ima ključno vlogo pri vnetju, avtoimunskih boleznih in raku. Razvili so aptamere, ki tvorijo G-kvadrupleksne strukture in ciljno zavirajo HMGB1. Aptamer L12, ki tvori dimerni G-kvadrupleks, se je izkazal s stabilnostjo pri fizioloških pogojih in visoko selektivnostjo ter nizko toksičnostjo.

Prof. Rakesh Veedu z univerze Murdoch iz Perth v Avstraliji je predstavil thiomorfolinske oligonukleotide (TMO), novo kemijsko platformo za antisense terapije, usmerjene v spremembo izrezovanja (angl. splicing), kar je pomembno pri zdravljenju bolezni, kot je Duchennova mišična distrofija (DMD). TMO oligonukleotidi izboljšujejo učinkovitost in zmanjšujejo potrebo po visokih odmerkih. V raziskavah so TMO oligonukleotidi pokazali visoko zmogljivost pri ciljanju na exon 23 v DMD modelu, kar jih postavlja kot obetavno novo generacijo za terapevtski razvoj na področju RNA ciljne terapije.

Prof. Zhen Xi z univerze Nankai v Tianjinu na Kitajskem je opisal svojo pot od raziskav nukleinskih kislin v laboratoriju do ustanovitve prvega podjetja za siRNK terapijo na Kitajskem. Zdaj se osredotoča na razvoj »genomske terapije« za natančno regulacijo več genov pri zdravljenju kompleksnih bolezni in omogoča personaliziran in naraven pristop v terapiji proti raku.

Prof. Pradeepkumar z Indian Institute of Technology Bombay iz Mumbaja v Indiji je s sodelavci raziskoval vpliv safrola, naravne spojine, ki lahko tvori DNK adukte, povezane z rakom, na delovanje človeških polimeraz hpolk in hpol η . Njihova raziskava je pokazala, da ti encimi uspešno in brez napak preskočijo N2-SF-dG adukt med replikacijo, kar nakazuje, da morda ne prispevajo k safrolom sproženi kancerogenezi. Njihove ugotovitve temeljijo na

primerjalnih študijah podaljšanja primerjev in modeliranju molekularne dinamike, kar odpira nove vpoglede v DNK popraviljanje pri safrolnih poškodbah.

Prof. Chuanzheng Zhou z Univerze Nankai v Tianjinu na Kitajskem je raziskoval vpliv strukture RNK na reakcijo transesterifikacije, ki vključuje deprotonirano 2'-OH skupino. Ugotovili so, da ribozna konformacija pomembno vpliva na hitrost cepitve RNK, pri čemer so ribonukleotidi, zaklenjeni v južno konformacijo, pokazali najvišjo aktivnost. Poleg tega so spremembe v nukleobazah razkrile, da atomi O2 in N3 katalizirajo reakcijo s koordinacijo z Mg^{2+} ioni. Ta dognanja so pomembna za razumevanje razgradnje RNA in oblikovanje umetnih ribonukleaz za terapevtske namene.

Prof. Jyoti Chattopadhyaya z uppsalske univerze na Švedskem je v svojem predavanju govoril o ključni vlogi 2'-OH skupine v RNK, ki omogoča konformacijsko prožnost in različne sladkorne konformacije. Ta prožnost omogoča dinamične strukturne spremembe nukleinskih kislin, na katere vplivajo dejavniki, kot sta koncentracija anorganske soli in pH. Kemijske modifikacije, vključno z zamenjavami 2'-F in 2'-OH, povečajo stabilnost in afiniteto za vezavo pri aplikacijah, kot je siRNK. Poleg tega je bilo ugotovljeno, da je nalaganje nukleobaz (angl. *stacking*) glavna stabilizacijska sila v enoverižnih vijačnicah, ki je bistvena za encimsko specifičnost in prepoznavanje substratov.

JANEZ PLAVEC

8. NOVEMBRA

Posvet o energetske prihodnosti Slovenije

(v organizaciji Sveta za varovanje okolja, Sveta za razvoj in Sveta za energetiko pri SAZU v sodelovanju s Podnebnim svetom RS)

Program

- Mojca Dolinar: *Kako se podnebje spreminja v Sloveniji?*
- Mycle Schneider: *World nuclear report (Coordinator of the World Nuclear Industry Status Report (WNISR), Paris, France)*

- Drago Babič in Jože P. Damijan: *Ekonomska in okoljska analiza scenarijev oskrbe z električno energijo*
- Andrej Gubina in Ferdinand Gubina: *Kako pospešiti prehod v nizkoogljično družbo?*
- Alojz Poredoš: *Pomen URE in OVE v energetskega prehodu Slovenije*
- Uroš Stritih in Andrej Senegačnik: *Obnovljivi viri energije v Sloveniji*
- Marko Topič: *Fotovoltaika*
- Leon Cizelj in Luka Snoj: *Vloga jedrske energije pri razogličanju*
- Mihael Brenčič in Nina Rman: *Geotermija v Sloveniji – današnje stanje in perspektive*
- Dušan Plut: *Gradniki trajnostnega in pravičnega energetskega prehoda v Sloveniji*
- Pavel Gantar: *Družbena tveganja in veliki projekti: primer JEK 2*
- Jonas Sonnenschein: *Ekonomska analiza energetskega prehoda – veliko več kot le ozko osredotočenje na finance*
- Okrogla miza: uvodne besede Bojan Kumer, moderator: Jonas Sonnenschein. K razpravi vabljeni: Zoran Kus, Krešimir Bakić, Danijel Levičar, Bogomir Kovač, Lučka Kajfež Bogataj, Miroslav Gregorič in Peter Trontelj.

Udeležence (50 v dvorani, 20 po Zoomu) je v prvem odmoru pozdravil glavni tajnik SAZU, akad. Franc Forstnerič. Okroglo mizo pa je nagovoril minister za okolje, podnebje in energijo, mag. Bojan Kumer. V nadaljevanju navajamo poudarke, ki so jih predavatelji in posamezni razpravljavci na Okrogli mizi posredovali organizatorjem.

Mojca Dolinar je poudarila, da bo manj snega, povečale se bodo zimske padavine, zaradi dviga morske gladine se bo pogostost obalnih poplav povečala za en velikostni razred. Vsak ukrep prilagajanja je vsaj dvakrat cenejši kot škoda, ki nastane, če se ne prilagodimo, pri čemer ne upoštevamo rešenih človeških življenj.

Mycele Schneider je pojasnil, da se v nasprotju s splošnim prepričanjem jedrska industrija zmanjšuje, vrhunec je dosegla že pred

desetletji. Na današnjem tržišču tehnologij za proizvodnjo električne energije je JE nepomembna.

Drago Babič (soavtor J. P. Damijan) je opozoril, da bi moral biti cilj NEPN razogljichenje proizvodnje električne energije in gošpodarstva, ob hkratni zagotovitvi zanesljive oskrbe z električno energijo in stabilnega elektroenergetskega sistema ob konkurenčnih cenah za odjemalce. Vendar pa NEPN, kot podrobno dokumentira njuna analiza, teh ciljev ne izpolnjuje.

Ferdinand Gubina (soavtor A. F. Gubina) je poudaril, da moramo za vsako področje napraviti načrt razvoja. Za reševanje teh problemov je nujno izdelati načrt pokrivanja predvsem moči porabe in ne le energije, kot je to v NEPN, za naslednjih 30 let in jih popravljati vsakih 10 let zaradi razvoja tehnologij, kot smo to delali doslej, zadnjič leta 1993.

Alojz Poredoš je poudaril, da moramo zagotavljati energetska učinkovitost v vseh členih verige energetske oskrbe: pretvorbah, transportu, distribuciji in rabi energije. Tesna povezava med URE in OVE je ključnega pomena za trajnostno energetska prihodnost.

Andrej Senegačnik in Uroš Stritih sta pojasnila, da je potencial obnovljivih virov energije v Sloveniji, tehnološka zrelost uporabe časovno naključnih virov energije, iluzija v konceptu razogljichenja Slovenije do 2050.

Luka Snoj (soavtor Leon Cizelj) je poudaril, da je jedrska energija najpogostejši vir energije. Je trajnosten, nizkoogljichen in vremenško neodvisen vir energije z minimalno rabo virov.

Mihael Brenčič (soavtorica Nina Rman) je opozoril, da ima Slovenija na področju uporabe geotermalne energije pomemben potencial. Geotermalna energija lahko v Sloveniji veliko prispeva k ozelenitvi sektorja ogrevanja in hlajenja. Razumevanje stanja plitvih geotermalnih virov je dobro, izboljšati moramo poznavanje globokih geotermalnih virov.

Dušan Plut je poudaril nujo po prepолоvitvi porabe primarne energije na prebivalca, čim manjšem povečanju porabe električne energije, opustitvi rabe fosilnih goriv in rabe jedrske energije ter po ekosistemsko pretehtani rabi obnovljivih virov energije, kar so ključni globinski trajnostni gradniki energetskega prehoda Slovenije do leta 2050.

Pavle Gantar je opozoril, da gradnja velikih (mega) projektov, kot je na primer JEK 2, prinaša specifična družbena tveganja, ki segajo onkraj klasičnih inženirsko tehnoloških, ekonomskih in okoljskih kalkulacij. Družbena tveganja, ki jih razumemo kot »človeško proizvedena tveganja«, se ne nanašajo samo na energetske oskrbo, ki vključuje jedrsko energijo, pač pa tudi na alternativne proizvodnje energije. Narava tveganj je pri tem različna.

Jonas Sonnenschein je poudaril, da preozke finančne analize lahko privedejo do ekonomsko neoptimalnih odločitev za energetske sisteme. Politične odločitve o energetskih scenarijih morajo temeljiti na multidisciplinarni ekonomski analizi, tudi na ugotovitvah makroekonomije, okoljske, inovacijske in vedenjske ekonomije.

Okroglo mizo je vodil Jonas Sonnenschein, podpredsednik Podnebnega sveta Slovenije, sodelovali so Peter Trontelj, Krešimir Bakić, Danijel Levičar, Miroslav Gregorič, Bogomir Kovač in Zoran Kus.

Poudarki:

- Izguba vrst je nepovratna. Pri vseh posegih in načinih pretvorbe energije je treba upoštevati ohranjanje narave. (Peter Trontelj)
- Pogled na globalni razvoj elektroenergetike do leta 2050 in slovenske dileme razvoja: Razogljičenje energetike in posebej elektroenergetike spodbuja znanost k novim rešitvam razvoja globalnega sistema in nacionalnih energetskih sistemov. Modeliranje dolgoročnega razvoja EES zahteva nove pristope in razvoj novih orodij za dinamične simulacije. (Krešimir Bakić)
- Ekonomika ni nekaj obrobnega, je nujna, da bodo sklepi COP zaživi. Slovenija ni sposobna financirati tako velikega projekta, kot je JEK 2. Razmislek o (javnem) financiranju nove jedrske elek-

- trarne je treba vključiti že na začetku postopka in ne šele takrat, ko so vse tehnične podrobnosti že analizirane. (Bogomir Kovač)
- S podaljševanjem delovanja jedrskih elektrarn se povečuje možnost poškodb (*stress cracking*), ki se ob rutinskih pregledih ne zaznajo. Do začetka obratovanja načrtovane JE bo nujno razvijati zmogljivosti OVE. (Miroslav Gregorič)
 - Odpovedani referendum je odprl javno razpravo. V NEPN izbrani scenarij OVE + JE je nujen, ker druge opcije ni. (Danijel Levičar)
 - Energetska revolucija z obnovljivimi viri: Trajnostni energetski prehod temelji na eksponentnem razmahu obnovljivih virov energije, zlasti sončne, baterij in hranilnikov velike zmogljivosti, ter P2X goriv oziroma prenosnikov energije, kot so zeleni vodik in druga, ob hkratnem rapidnem zmanjševanju stroškov kapitala in cen elektrike. Nujno je odpreti demokratičen, odprt proces razprave, nadomestiti intuitivno »linearno« razmišljanje z eksponentnim, pogovori se morajo preusmeriti od splošnega h konkretnim rešitvam. (Zoran Kus)
 - V razpravi je sodelovalo več navzočih, od sodelujočih po e-mediju je uspelo prebrati vprašanje samo enemu. V živo so sodelovali Andrej Gubina, Tomi Trilar, Aljoša Petek idr. Med poudarki povzemimo, da so nujni zmanjšanje rabe, skrb za naravo in okolje, vzpostavitev sistema »civilnega nadzora« (ker je bila pobuda za Državni prostorski načrt (DPN) za JEK 2 že vložena), nujna je potreba po strateški študiji (ne samo študiji neodvisnih ekspertov o JEK 2), po več konkretnih alternativah, poudarili so obstoječo »politično mimikrijo« in pričakovano »politično koruptivnost«. Opozorilo: Slovenija je geostrateško občutljiva z vidika oskrbe z energijo!

Ob koncu je bilo dogovorjeno, da se posvet ponovi v roku enega (ali pol) leta s spodbujanjem udeležbe mladih.

HOJKA KRAIGHER

(Sprejeta je bila izjava. – gl. poglavje *Izjave, pobude SAZU*)

14. NOVEMBRA

Simpozij ob stoti obletnici rojstva teologa in literarnega zgodovinarja Jožeta Rajhmana

Program

- Marko Snoj: *O priimku Rajhman*
- Fanika Krajnc -Vrečko: *Življenje in delo Jožeta Rajhmana*
- Aleš Maver: *Pogledi Jožeta Rajhmana na slovensko zgodovino 19. in 20. stoletja*
- Marko Jesenšek: *Rajhmanov Trubar*
- Jonatan Vinkler: *Rajhmanova vloga v raziskovanju slovenske reformacije*
- Janez Juhant: *Filozofija jezika in Rajhmanova filozofska misel*
- Edvard Kovač: *Jože Rajhman kot znanilec »Božjega okolja«*
- Blanka Bošnjak: *Rajhmanova gesla v slovenskih leksikonih*

V Dvorani SAZU je potekal simpozij ob 100. obletnici rojstva kritičnega misleca in filologa Jožeta Rajhmana. V imenu predsednika SAZU je navzoče pozdravil podpredsednik SAZU akad. dr. Marko Snoj, sledil je nagovor prodekana Teološke fakultete UL Davida Kranerja, pozdravno pismo pa je poslal tudi mariborski nadškof metropolit Alojzij Cvikl.

Razred za filološke in literarne vede SAZU se je z organizacijo akademijskega simpozija poklonil Rajhmanovemu delu na področju protestantizma. Njegovi znameniti in odmevni monografiji (1) *Pisma Primoža Trubarja* in (2) *Pisma slovenskih protestantov* sta izšli v akademijski zbirki *Korespondence pomembnih Slovencev* 7 in 11 (Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede). Leta 1986 je pripravil prevode Trubarjevih latinskih in nemških pisem ter jih opremil z opombami in znanstvenimi spremnimi besedili – pisma so slovenskemu bralcu odkrila Trubarjevo svetovljanstvo in vpetost v evropski kulturni prostor ter njegovo prizadevanje za rast slovenske Cerkve in slovenskega človeka. Leta 1997 je izdal še drugi del korespondence, tj. prevode pisem Dalmatina, Bohoriča, Krelja, Znojliška, Tulščaka in drugih slovenskih protestantskih piscev –

izstopa Dalmatinova »biblijska« korespondenca, dopolnjujejo pa jo dogmatična pisma in skrb za šolanje slovenskih pridigarjev.

Marko Snoj je razložil, da priimek *Rajhman* izvira iz nemškega *Reichmann* – motiviran je iz pridevnika *reich* v pomenu 'bogat' ter samostalnika *Mann* 'človek, moški'. Nemški priimek *Reichmann* se je razvil iz srednjevisokonemškega Rihhiman, ki je zložen iz rihhi 'bogat' in man 'človek'. Prvotno je torej vzdevek bogatemu človeku.

Fanika Krajnc - Vrečko je predstavila Rajhmanovo življenje in delo. Rajhman (17. 11. 1924–25. 6. 1998) spada v generacijo slovenskih teologov in literarnih zgodovinarjev, ki so se v drugi polovici 20. stoletja močno uveljavili v slovenskem znanstvenem prostoru. Njegov bogati znanstveni opus obsega okoli 500 bibliografskih enot s področja pastoralne teologije, duhovne teologije, teološke antropologije, ekleziologije in ekumenizma.

Marko Jesenšek je razpravljal o Trubarju, ki je bil Rajhmanu izhodišče za duhovno razmišljanje o Bogu ter raziskovanje slovenskega jezika v odnosu do vere in slovenstva. Rajhmanov Trubar je sinonim za razumevanje človekovega ustvarjanja. Trubar je kot predmet znanstvenega raziskovanja prerastel v Rajhmanovo teološko teorijo: »Ne moreš se srečati s človekom, ki ga ne ljubiš. Ne moreš se srečati s človekom, ki tebe ne ljubi. Moreš se srečati s človekom, v katerem zazveni tvoja beseda.«

Aleš Maver je razmišljal o Rajhmanovem razumevanju slovenske zgodovine 19. in 20. stoletja, Rajhman je poudarjal duhovno dediščino škofa Antona Martina Slomška, hkrati pa je dajal prednost narodnostni pripadnosti pred versko. Z interpretacijo slovenske zgodovine in zgodovine katoliške skupnosti je poskušal osmisliti katoliško navzočnost v Cerkvi v izhodišču nenaklonjeni socialistični Sloveniji.

Janez Juhant je predstavil Rajhmanov razvoj filozofskega jezika in filozofsko-teološki pogled v dialogu z družbenimi in cerkvenimi

tokovi časa. Močno je nanj vplivala pastoralno-teološka paradigma (slovenskih) protestantov, ki so v spreminjajočih se in zahtevnih razmerah postavljali temelje slovenske filozofsko-teološke govornice.

Jonatan Vinkler je predstavil Rajhmana kot objektivnega raziskovalca teologa, ki bi ga lahko, če bi svoje izsledke objavljali v tujem jeziku, enakovredno postavili ob bok pomembnim evropskim raziskovalcem reformacije, npr. tujejezičnim obravnavam Lutra in Husa.

Edi Kovač je spregovoril o duhovni podobi filologa in teologa Rajhmana, ki ga visoko sholastični pojmi niso odtujili od polnosti krščanstva, ampak so mu tudi omogočili, da se je iz spekulativnih višin, kamor se je z lahkoto podajal, brez težav vračal v konkretno realni svet. Rajhman je bil prepričan, da je človek kot celota poklican k odrešenju. Božje stvarstvo, ki je pravzaprav »Božje okolje«, je že v samem človeku. Za Rajhmana tudi *kenosis* (izničenje) Janeza od križa ni slavospev trpljenju, ampak je predvsem zmaga ljubezni nad vsako stisko in bolečino.

Blanka Bošnjak je predstavila Rajhmana kot leksikografa, tj. pisca številnih biografskih gesel o protestantskih piscih in reformacijskem gibanju, ki jih je izvrstno predstavil, ker je zelo dobro poznal vire.

Simpozij na SAZU, ki je potekal v sodelovanju s Teološko fakulteto UL in Univerzitetno knjižnico Maribor (15. novembra 2024 se je nadaljeval v Univerzitetni knjižnici Maribor), je predstavil Rajhmanovo širino, znanstveno natančnost in zavzeto raziskovanje reformacije, s tem pa ga je uvrstil med zelo pomembne evropske avtorje na tem področju; mariborski del simpozija je k temu dodal še Rajhmanov vizionarni pogled na pastorale malih skupin ter predstavil njegovo globoko mistično duhovnost, ki jo je živel in posredoval drugim.

MARKO JESENŠEK

15. NOVBEMBRA

Od tržne konkurenčnosti tehnologije k družbeni tehnološki zrelosti

(posvet v organizaciji Sveta SAZU za razvoj)

Program

- Slavko Splichal: *Od instrumentalne k reflektivni tehnologiji*
- Mirjana Ule: *Družbeni konteksti in vrednotna obloženost tehnološkega razvoja*
- Ivan Bratko: *Etične razsežnosti razvoja umetne inteligence*
- Zlatko Fras: *Sprejemanje tehnologije ob spoštovanju humanističnih načel v medicini – vzpostavljanje in vzdrževanje ravnovesja*
- Matija Strlič: *Nedenarno vrednotenje zbirk knjižne in arhivske dediščine*
- Franci Pušavec: *Pomembnost inovacij za trg, raziskovanje in izobraževanje*
- Andreja Jaklič: *Pametna specializacija – tehnološki in družbeni izziv*
- Aleksandra Kanjuro Mrčela: *Trajnostni razvoj platformne tehnologije*
- Matjaž Maček: *Demokratska deliberacija kot politična tehnologija*
- Srečo Dragoš: *Socialna tehnologija in univerzalni temeljni dohodek*
- Franc Mali: *Vloga in pomen znanstvene transdisciplinarnosti pri vzpostavljanju novega koncepta TRL*

Povzetek je v poročilu Sveta za razvoj.

28. NOVEMBRA

Modernizem na vzhodu in zahodu: nasprotja, stičišča in vzporedja

(mednarodni simpozij v organizaciji SAZU, Oddelka za muzikologijo FF UL, Društva UHO in Slovenskega muzikološkega društva; v sklopu festivala Forum nove glasbe 2024; Dvorana SAZU, Modra soba FF, Cankarjev dom)

Program

- Peter Štih: *Pozdravni nagovor*

Sekcija 5: Vinko Globokar in Lojze Lebič 1 (vodja: Gregor Pompe)

- Martin Kaltenecker: *Richard Taruskin and the Historiography of Recent Classical Contemporary Music (Richard Taruskin in zgodovino pisje novejšje sodobne klasične glasbe)*
- Marija Maglov: *Vinko Globokar and Radio Art (Vinko Globokar in radijska umetnost)*
- Michaela Schwarzbauer: »They Missed the Subject Completely!« *Reflections on a Research Project Focussing on a Realisation of Vinko Globokar's Individuum ↔ Collectivum (»Popolnoma so zgrešili temo!« Razmišljanja o raziskovalnem projektu o realizaciji zbirke Individuum ↔ Collectivum Vinka Globokarja)*

Sekcija 6: Vinko Globokar in Lojze Lebič 2 (vodja: Matjaž Barbo)

- Christoph Schuller: *Transitioning into postmodernity: Minimalism in 80's Belgrade (Prehajanje v post moderno: Minimalizem v 80-tih letih v Beogradu)*
- Gregor Pompe: *Music-theatrical Elements in the works of Vinko Globokar and Lojze Lebič – Different Ways of breaking out of Modernism (Glasbeno-gledališki elementi v delih Vinka Globokarja in Lojzeta Lebiča – različne poti preboja iz modernizma)*
- Tomaž Bajželj: *Intermediality as a Compositional Concept in the works of Vinko Globokar (Intermedialnost kot kompozicijski koncept v delih Vinka Globokarja)*

Sekcija 7: Vinko Globokar in Lojze Lebič 3 (vodja: Katarina Bogunović Hočevar)

- Sabine Beck: *Music and Politics – A Controversial Relationship Exemplified by Vinko Globokar's Artistic Stance and Work (Glasba in politika – kontroverzno razmerje s ponazoritvijo umetniške držje in dela Vinka Globokarja)*
- Matjaž Barbo: *Role models and teachers in the emergence of Modernism in music in the sixties of the 20th century (Vzorniki in učitelji ob vzniku modernizma v glasbi v šestdesetih letih 20. stoletja)*
- Leon Stefanija: *Types, tags, and labels in the internet music culture: notes on archetypes in modern music (Vrste, etikete in oznake v internetni glasbeni kulturi: opombe o arhetipih v sodobni glasbi)*

Sekcija 8: V neposredni bližini (vodja: Sara Zupančič)

- Simone Heilgendorff: *Shimmering in the Composed Sound or How the Slovenian Composer Larisa Vrhunc Transformed Spectral Aesthetics into her own (Lesketanje v komponiranem zvoku ali kako je slovenska skladateljica Larisa Vrhunc preoblikovala spektralno estetiko v sebi lastno)*
- Nada Bezić: *Operatic Poetics in the Operas of Zoran Juranić (1999–2021) (Operna poetika v operah Zorana Juranića (1999–2021))*
- Niall O’Loughlin: *Music and Words in the Works of Lojze Lebič (Glasba in besede v delih Lojzeta Lebiča)*
- Sara Zupančič: *A lecture on the music of Pavle Merku (Predavanje o glasbi Pavla Merkuja)*
- Forum nove glasbe, 3. koncert: Glasba za godala od Bartóka do sodobnosti

Simpozij je bil posvečen 90-letnici skladateljev, dopisnega člana SAZU Vinka Globokarja in akad. Lojzeta Lebiča.

Poleg letnice rojstva je skladateljema skupna tudi zavezanost radikalni estetiki povojnega modernizma, a uresničujeta ga vsak na poseben način, pri čemer se zdi, da so takšne realizacije v marsičem povezane z drugačnim sprejemanjem modernističnega izročila. Globokar se je v Parizu in Berlinu kot del širšega modernističnega konteksta (učencem Renéja Leibowitza in Luciana Beria, predavatelj na Visoki šoli za glasbo v Kölnu, direktor Oddelka za instrumentalne in vokalne raziskave na ustanovi IRCAM, član improvizacijske skupine New Phonic Art) z modernistično tradicijo srečeval v »prvi osebi«, Lebič (dirigent Mešanega pevskega zboru RTV Slovenije, profesor na Pedagoški fakulteti in Filozofski fakulteti v Ljubljani) pa je večino časa ostajal doma in sprejemal vplive modernizma iz »druge roke«, še najbolj prek obiskov festivala Varšavska jesen in Zagrebškega

bienala. Kljub različnim potem modernističnih vplivov oba skladatelja modernizma ne sprejemata brez pridržkov – Globokar se postavi zoper larpurlartizem modernizma in svoje ideje izpeljuje iz družbenih konfliktov, Lebič pa ne zaupa v univerzalizem modernizma in se raje navezuje na lokalno, mistično, preteklo. Tako ustvarjata svoje značilne modernistične svetove, ki dajejo slutiti, da je modernizem kljub svoji univerzalistični utopiji vendarle bistveno bolj regionalno obarvan. Globokarja tak odnos pripelje na rob konceptualno zasnovane družbenokritične umetnosti, Lebič pa se spogleduje z oblikami postmodernizma.

Simpozij je dihotomijo, ki jo razpira primerjava med obema skladateljema, poskušal postaviti v kontekst razlik v dojemanju in eksekuciji modernističnih idej na evropskem vzhodu in zahodu, pri čemer ne gre za geografsko, temveč predvsem družbenopolitično ločnico, po kateri je bila vsa Evropa vpeta v globalni konflikt med dvema supersilama, Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo, ter posledično med kapitalistično logiko in socialistično dogmatiko. Povojno občutje novega začenjanja, izkušnja »leta nič« (U. Dibelius, R. P. Morgan, H. Danuser), je sprožalo valove modernističnega odklona, ki se je kazal v na videz globalnem prizadevanju po defunkcionalizaciji in umetnostni osvoboditvi od nacionalsocialističnega bremena in tudi socrealističnih spon. Hkrati pa so se na drugi strani v razmerah različnih kulturnih politik iskale konkretne rešitve, pogosto odvisne od ožjih, celo lokalnih pogojev. V širšem diskurzu se pogosto izpostavlja »svoboda« zahodnega sveta nasproti politični in kulturni represiji na vzhodu, ki pa vendarle ni bila v vseh državah enako močna in uspešna. Temeljni premisleki bi tako veljali vprašanjem, koliko je modernizem po letu 1945 na obeh straneh železne zavese potekal po vzporednih tirnicah, koliko je bilo skupnih poudarkov in rešitev, koliko specifičnih poetik, kako so prehajali vplivi z ene na drugo stran in kaj vse to pomeni za glasbo po padcu Berlinskega zidu leta 1989 ter za sodobne pluralistične glasbene prakse.

28. NOVEMBRA

Transformacije in konstante. Slikarski opus Andreja Jemca v dispozitivu časa

(simpozij v organizaciji SAZU in Slovenske matice; Dvorana Slovenske matice)

Program

- Ignacija Fridl Jarc: *Pozdravni nagovor*
- Peter Štih, Toshihiro Hamano, Lojze Lebič: *Slavnostni nagovor*
- Alojz Peterle
- Milček Komelj: *Porajanje svetlobe v slikarstvu Andreja Jemca*
- Nadja Zgonik: *Leta umetniškega formiranja Andreja Jemca in kulturna klima petdesetih let*
- Robert Simonišek: *Razstave in umetniška dela Andreja Jemca v Moderni galeriji*
- Bernarda Stenovec: *»Svoboda izraza, odprta v življenje«*
- Andrej Medved: *Jemčeva podoba kot enkratni umetniški dogodek in slika kot eksplozija barv*
- Jožef Muhovič: *Kontrapunkt življenja in likovnega jezika. O nekaterih oblikotvornih ospredjih in ozadjih Jemčevega slikarskega opusa*

Akad. Jemec, ki je leta 2024 obhajal 90 let, je slikar z izjemno slikarsko »kilometrino«. Na slovenski in mednarodni likovni sceni je aktivno prisoten že častitljivih sedem desetletij. In je, kot kažejo njegove zadnje razstave in njegova pred dvema letoma izdana obsežna monografija z lapidarnim naslovom *Slike* (Slovenska matica, 2022), še vedno v zavidanja vredni umetniški formi. Njegov opus je v desetletjih preživel kar nekaj preišljenih transformacij – enako, kot jih je preživel slikarjev čas. Kljub temu je mogoče reči, da imajo vse te slikarske menjave pri Jemcu tudi neki skupni imenovalc. Če ne drugega, slikarjevo težnjo, da v svojih delih vztrajno beleži globinski utrip svojega življenja in časa in da je stalno na njuni sledi. Zato je bila za naslov simpozija, na katerem smo celovito preišljevali o formalnih, konceptualnih in semantičnih horizontih Jemčevega ustvarjanja, izbrana sintagma *Transformacije in konstante*.

3. DECEMBRA

Zakaj Slovenija zaostaja za primerljivimi državami EU?

(okrogla miza v organizaciji Sveta za razvoj)

Program

- Peter Štih, Matjaž Mikoš: *Pozdravna nagovora*
- Peter Glavič: *P. Glavič, V. Dragojlovič, H. Levičnik, Trajnostna, konkurenčna, ustvarjalna in uspešna Slovenija 2030?, Letopis 2023, Inženirska akademija Slovenije, Ljubljana, 2024, št. 20, str. 71–448. <https://www.ias.si/analiza-ias-2023>*
- Peter Wostner: *Uresničevanje Strategije razvoja Slovenije 2030, rast produktivnosti in konkurenčnosti*
- Gojko Stanič: *Celovita družbena preobrazba Slovenije*
- Jože P. Damijan, Drago Babič: *Pomen tehnološkega razvoja in investicij za razvoj Slovenije*
- Velimir Bole: *Možne oblike novega »Razvojnega modela Slovenije«*
- Božo Repe: *Obljube, programi in realnost slovenskega družbenega razvoja*

Svet za razvoj SAZU in IAS ugotavljata, da Slovenija ne napreduje tako hitro kot primerljive države EU: Češka, Estonija, Poljska, Portugalska, Slovaška itn. Celotna EU zaostaja tudi za ZDA in Kitajsko, zato Mario Draghi v *Poročilu o prihodnosti evropske konkurenčnosti* predlaga povečanje gospodarske rasti in zmanjšanje inovacijskega zaostanka za ZDA in Kitajsko ter evropski načrt za energetske razogljčenje, povečanje konkurenčnosti, varnosti in obrambne neodvisnosti.

Cilji okrogle mize so bili predstaviti analize sedanjega zaostajanja in mogoče rešitve ter se dogovoriti za nadaljnje tri ali štiri posvete o izvedbi rešitev oziroma potrebnih ukrepov, kot so 1) nov razvoj-

ni model z višjo dodano vrednostjo, večjo produktivnostjo in s tem boljšo konkurenčnostjo, oblike in načini investicij in drugih vlaganj ter selekcija subvencij in s tem povečanje raziskav, inovacij, razvoja in naložb v gospodarstvu, 2) družbeno koristnejše upravljanje prihrankov v družbi in državnem premoženju, 3) boljše kadrovanje v gospodarstvu, javnem sektorju in politiki ter 4) bistveno večja produktivnost in boljši servis javnega sektorja, zlasti pa boljše izkoriščenje dokazane nadpovprečne sposobnosti našega prebivalstva.

10. DECEMBRA

Dan fiziologije 2024 in delavnica GPCR

(v organizaciji SAZU, Medicinske fakultete UL in Slovenskega fiziološkega društva)

Program

- Tatjana Avšič - Županc: *Pozdravne besede* Moderatorja/Chair: Nina Vardjan & Robert Zorec: Dan fiziologije 2024
 - Tomaž Bratkovič: *Nobelova nagrada iz fiziologije ali medicine 2024: Odkritje mikro RNA: nov pogled na uravnavanje izražanja genov* (predavanje)
- Moderatorja/Chair: Robert Zorec & Maja Potokar, Workshop GPCR Structure and Function
- Franz Hagn: *Plasticity of GPCRs and G-proteins probed by structural methods*
 - Xiangyu Liu: *A Survival Pressure Selection Method for GPCR drug screening*
 - Robert Zorec: *Introduction: Function of the orphan receptor GPR27*
 - Duško Lainšček & Maja Potokar: *Properties of the GPR27 knock-out mice*
 - Danaja Kuhanec: *Second messengers and GPR27 activation by surrogate GPR27 agonists*
 - Ena Sanjković: *Citrate measurements in single cells: regulation of the coupling between glycolysis and mitochondrial metabolism studied by surrogate agonists of GPR27*

Letošnja Nobelova nagrajenca za fiziologijo ali medicino sta odkrila mehanizme, ki uravnavajo aktivnost genov na posttranskripcijski ravni. To je prelomno odkritje, saj je do tedaj veljalo prepričanje, da izražanje genov nadzirajo izključno proteinski dejavniki. Tako se je pogled na diferenciacijo celic v večceličnem organizmu spremenil. Uravnavanje delovanja celic v večceličnem organizmu je tudi pod nadzorom dejavnikov, ki se sproščajo v zunajcelični prostor, in prek receptorjev, ki so na

membrani celic, vplivajo na izražanje genov. Med receptorji so tudi tisti, ki so v delovanju sklopljeni z G-proteini.

Po uvodnem predavanju o podeljeni Nobelovi nagradi prof. Garyju Ruvkunu in prof. Victorju Ambrosu iz ZDA, ki ga je imel prof. Tomaž Bratkovič (MF UL) v slovenščini, je potekala delavnica v angleščini z naslovom GPCR Structure and Function o delovanju, strukturi in delovanju z receptorji, sklopljenimi z G-proteini.

Predavanja

14. FEBRUARJA

Grega Strban: *(Ne)dostopnost zdravstvenih storitev*

Oblikovanje tako imenovanih ambulant za neopredeljene, podaljševanje čakalnih dob, delo v javni mreži zdravstvene dejavnosti in hkrati zunaj nje, pritisk na urgentno medicino, ki ga povečuje tudi stavka zdravnikov, kažejo na družbeno realnost težave, ki se ji je treba (tudi pravno) posvetiti. Zato številni politični in pravni dokumenti poudarjajo pomen dostopnosti visokokakovostnih zdravstvenih storitev oziroma pravice do zdravstvenega varstva, kot jo opredeljuje Ustava.

Dostopnost zdravstvenih storitev je mogoče razčleniti na geografsko, časovno, ekonomsko, postopkovno in informacijsko. Izvajalec zdravstvene dejavnosti, ki lahko zagotovi kakovostno in varno zdravstveno obravnavo, mora biti dovolj blizu, to velja predvsem za izvajalce splošnih zdravstvenih storitev, za bolj specializirane pa je razumljivo, da so v (pogosto) oddaljenih centrih.

Zdravstvene storitve morajo biti dostopne v medicinsko razumnem času. Če niso, je v pravu EU urejeno sodelovanje javnih zdravstvenih sistemov med državami članicami, obstajajo pa tudi pravila prostega pretoka (zdravstvenih) storitev v EU. Pomemben vidik je ekonomska dostopnost, ki omogoča uveljavljanje zdravstvenih storitev. Zagotavlja se s kolektivnim zbiranjem sredstev, pri tem pa se odpira vprašanje razmejitve med solidarnostjo in samoodgovornostjo, tudi v povezavi z novim obveznim zdravstvenim prispevkom.

Pomembni sta postopkovna in informacijska dostopnost do zdravstvenih storitev. Postopki uveljavljanja in varstva pravic so za paciente lahko razdrobljeni, neformalni in težko razumljivi. Informacijska tehnologija je lahko nepovezana in nedostopna vsem, asimetrija informacij pa lahko povzroči usmerjanje pacientov.

Vsi vidiki dostopnosti zdravstvenih storitev in njihova pravna ureditev so vredni razprave, saj lahko pripomorejo k pravičnejšemu doseganju mednarodnega standarda najvišje dosegljive ravni zdravja za vse. Za doseg tega cilja je nujen pravno oblikovan dogovor v družbi med različnimi možnostmi, kot so npr. izbira med zavarovanjem, ki zagotavlja storitve in natura ali se omeji na povrnitev stroškov, načrtovanje splošne ali specializirane medicinske infrastrukture, skrajšanje čakalnih vrst, posodobitev metod financiranja, izostritev postopkov ter večje informiranosti pacientov in izvajalcev. Pri tem je nujno sodelovanje med pravom, ki mora področje urediti sistemsko skladno (ne le z ad hoc interventnimi ukrepi), in medicino, ki mora vsebinsko napolniti pravni pojem zdravstvenih storitev in bistveno vpliva na njihovo dostopnost.

18. APRILA

Igor Emri: ***Nova generacija nanoporoznih membran – teoretično ozadje in njihova uporaba v tehniki in medicini***

Elektropredene membrane se uporabljajo v različnih inženirskih in medicinskih aplikacijah, za katere so potrebni posebni premeri vlaken, porazdelitev velikosti por, topologija površine in različne elektromehanske lastnosti. Premer vlaken in poroznost, ki določata funkcionalnost membran, sta odvisna od viskoelastičnih lastnosti polimerne raztopine in proizvodnih pogojev. Za izdelavo v svetu prvih membran s poroznostjo, manjšo od 50 nm (v povprečju 20 nm), je bil uporabljen posebej modificiran postopek elektrospredanja z raztopino nad žico, imenovan »*Force-Network spinning technology*«. Membrane so lahko izdelane iz skoraj vseh topnih polimerov ali njihovih mešanic in imajo lahko večplastno

strukturo, pri čemer je vsaka plast izdelana iz drugega polimera in ima lahko drugačno poroznost. Takšne membrane prepuščajo zrak in vodno paro, ter so (lahko) stoo odstotno vodotesne. Zaradi zelo visoke orientacije molekul znotraj vsakega vlakna imajo membrane izjemno dobre mehanske lastnosti in veliko odpornost proti mehanskemu utrujanju.

Predavatelj je predstavil teoretično ozadje tehnologije za izdelavo omenjenih membran. Tehnologija temelji na lastnih raziskovalnih dognanjih o razumevanju interakcij procesov, ki potekajo na makro skali, s procesi, ki potekajo znotraj materiala na atomski in molekularni skali. Predavatelj je pokazal, da z izbiro ustreznih viskoelastičnih lastnosti polimerne raztopine (molekularna skala) in primernih termomehanskih pogojev, ki jim je polimerna raztopina izpostavljena v procesu elektropredenja (makro skala), lahko najdemo zelo ozko *proizvodno okno*, znotraj katerega preprečimo elastično krčenje raztegnjenih nanovlaken. Slednje omogoči izdelavo ultratankih vlaknenih tkanin (membran) z nadzorovano poroznostjo in topologijo površine. Predstavljenih je bilo tudi nekaj praktičnih primerov uporabe takšnih membran v tehniki in medicini, ki lahko pomenijo tehnološko in razvojno priložnost Slovenije.

5. JUNIJA

Jože Krašovec: ***Razsežnosti izzivov v pripravi novega slovenskega prevoda Svetega pisma (2024)***

Poglavitni izziv za vsak komentiran prevod Svetega pisma so problemi tekstne kritike izvirnega besedila v hebrejščini, aramejščini in grščini. Drugi zahtevni izziv so dvatisočletna tradicija hermenevtike ter specifične potrebe sodobne splošne in biblične znanosti. Tretji pomembni izziv je razvoj prevodnega jezika, ki je vedno bogatejši s filološkimi študijami, književnostjo in literarno kritiko. V obdobju od leta 1980 do leta 2024 sta pri nas nastala kar dva prevoda Svetega pisma. Leta 1996 je izšel komentirani ekumenski prevod Svetega pisma, ki je dobil podnaslov »Sloven-

ski standardni prevod« (SSP). V letih od 2006 do 2024 smo zelo skrbno pripravljali novi komentirani prevod z mandatom Slovenske škofovske konference. Ta prevod sledi načelu točnega prevoda po izvorniku na jezikovni, semantični in literarni ravni, glede osnovne strukture besedil in razčlenitve z vmesnimi naslovi pa se drži svetovno razširjene francoske *La Bible de Jérusalem* (BJ) iz

leta 2000. Naš novi, uradni prevod Svetega pisma kljub temu ne ukinja prejšnjega, ekumenskega, ampak ga v vseh bistvenih postavkah dopolnjuje.

12. NOVEMBRA

Anton Zeilinger: *The Messages of the Quantum for Our World View* (Sporočila kvanta našemu dojetju sveta)

Na dan Akademije, ki ga obhajamo 12. novembra, smo že drugo leto zapored povabili dopisnega člana SAZU, ki je nobelovec. Leta 2023 je bil to prof. dr. Jean-Marie Lehn, ki je imel v Galeriji Cukrarna predavanje z naslovom *Korak za korakom proti življenju – s kemijo*. Leto pozneje je prof. dr. Zeilinger laikom in strokovnjakom v predavanju na razumljiv način predstavil številna presenetljiva odkritja, zanimiva vprašanja, ki se ob njih porajajo, in prihodnje izzive na področju kvantne fizike.

12. DECEMBRA

Biba Teržan: *Vzpon in padec protourbane naselbine bronaste dobe v Istri – Monkodonja*

Akad. Teržan je predstavila rezultate arheoloških izkopavanj na utrjeni naselbini Monkodonja pri Rovinju in grobnih gomil na sosednjem hribu Mušego/Monsego, predstavnici kaštelirske kulture bronaste dobe v Istri in na Krasu. Raziskave so prispeva-

le nova spoznanja o nastanku in gradnji utrdbenega sistema, o strukturiranosti in organiziranosti naselbine, kot jih je razbrati iz odkritih gradbenih in arhitekturnih ostalin. Analize drobnih najdb, kot so keramične posode, kovinski in koščeni predmeti ter ostanki živalskih kosti, omogočajo vpogled v vsakodnevne dejavnosti in kažejo vpetost Monkodonje med srednjo/severno Evropo in Sredozemljem.

Z raziskavami gomil je bila odkrita presenetljiva monumentalna grobna arhitektura in pa nenavaden, doslej komajda poznan način pokopavanja umrlih. Na podlagi C 14 analiz kostnih ostalin sta utemeljena datacija obstoja naselbine in pripadajoče nekropole ter njen konec med 20. in 15./14. stol. pr. n. št. Rezultati raziskav nedvomno kažejo, da sta bili Monkodonja in z njo kaštelirska kultura Istre pomemben vezni člen med bronastodobnimi kulturami vzhodnomediteranskega in srednjeevropskega sveta.

Predavanje je bilo eno v nizu tradicionalnih prednovoletnih predavanj Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU.

NASTOPNA PREDAVANJA

12. JANUARJA

Evald Flisar: *Na kaj naleti slovenska dramatika, ko prestopi meje*

Evald Flisar, avtor 15 dram, je najbolj znan slovenski dramatik zunaj slovenskih meja. Igrajo ga poklicna gledališča na različnih koncih sveta, od Washingtona do Londona, od Reykjavika do Vitebska, od Niša do Kaira, od Sydneyja do Džakarte, od New Delhija in Mumbaja do Kolkate, od Tokia do Tajpeja, od Gradca do Moskve.

V zabavnem predavanju je spregovoril o nenavadnih odzivih na svoje drame v kulturnih okoljih, ki so zelo drugačna od našega.

31. JANUARJA

Herman Gvardjančič: ***H. G. Temni modernizem. Resnica ali fikcija?***

Likovni kritik in umetnostni zgodovinar Tomaž Brejc je leta 1991 izdal knjigo *Temni modernizem*. Knjiga je polna natančnih interpretacij slovenskega modernizma – od Jožefa Petkovška do Vena Piona in Zorana Mušiča, Gabrijela Stupice, Marija Preglja – prav do Janeza Bernika. V epilogu omeni tudi tri slikarje tedanje srednje generacije: Dušana Kirbiša, Zdenka Huzjana in Hermana Gvardjančiča. O slikarstvu slednjega je Brejc zapisal: »Psihične opne pa razpolagajo z nekakšno vnaprejšnjo eleganco in možnostjo nobilitete (čeprav brez težav zdrsnejo v trivialnost mestnega grafita ali opraskanega zidu). Vanje je mogoče zarisati trepetanje najbolj osebne izkušnje ali pa travmatični doživljaj, prikazen duha v vaškem okolju, kot bi se vznemirila sama pokrajina in jo slikar samo notranje registrira: slika je zdaj sama po sebi Verjetni kraj samomora, je Hiša samomorilke Silve ali prostor nočnih mor, ki se vračajo kot težki, boleči spomini in jih ni mogoče odgnati. Take so Gvardjančičeve psihične opne.«

1. FEBRUARJA

Darja Zaviršek: ***Ljudje z ovirami v nepredvidljivih časih***

Darja Zaviršek, začetnica študij oviranosti (*disability studies*) v Sloveniji in raziskovalka človekovih pravic ljudi z ovirami, se je osredotočila na tematiko, ki zadeva vsakogar. Nekateri šaljivo pravijo, da smo, gledano v vseživljenjski perspektivi, vsi ljudje le začasno *neovirani*. Današnji nepredvidljivi in kar krizni časi, hkrati pa vse večje zavedanje človekovih pravic ljudi z ovirami, prinašajo številne izzive. Predavateljica se je osredotočila na zgodovinske in mednarodne vidike nekaterih izmed njih.

21. MARCA

Janez Plavec: *Prostorske strukture DNK, molekule življenja in gradnice bionanomaterialov*

Janez Plavec, vodja nacionalnega NMR-centra na Kemijskem inštitutu, je predstavil rezultate nedavnih raziskav prostorskih struktur oligonukleotidnih zaporedij, ki so visoko zastopana v telomernih koncih in promotorskih regijah genov. Poznavanje prostorskih struktur z gvanini bogatih ponovitev, povezanih s krajšanjem telomernih zaporedij pri ljudeh, je pomembno pri procesih staranja, pojavnosti kardiovaskularnih obolenj in zapletov, povezanih z metabolizmom sladkorjev, ter tudi pri nekontrolirani rasti rakavih celic. V predavanju je bilo poudarjeno iskanje povezav med zaporedjem DNK in prostorsko strukturo v povezavi s fiziološko funkcijo in potencialom za razvoj terapevtskih učinkovin in nanožičk.

4. APRILA

Mihael Brenčič: *Podzemna voda – skriti del vodnega kroga*

V sodobnem razvitem zahodnem svetu je samoumevno, da imamo dostop do zdrave in čiste pitne vode, le redkokdaj pomislimo, od kod priteče. V Sloveniji se njena pot začne v vodonosnikih, v podzemni vodi. Kaj je podzemna voda, kako je povezana z drugimi komponentami vodnega kroga? In kako razumemo njeno pojavljanje in njeno dinamiko? Predavatelj se je dotaknil razvojnega loka znanosti o podzemni vodi, hidrogeologije. Skozi pogled na razvoj dinamike podzemne vode, v katerem je pomembno vlogo odigrala tudi Slovenija, je obravnaval pojavne oblike podzemne vode, njene povezanosti s preostalimi komponentami vodnega kroga ter konceptov plitvega in globokega vodnega kroga. Ob omembi podzemne vode kot vira pitne vode pa se ni mogel izogniti vprašanju o njeni zaščiti in njeni vlogi v sodobni družbi.

9. MAJA

Špela Goričan: *Vzpon in upad zanimanja za mezozojske radiolarije*

Dr. Špela Goričan, zaposlena na Paleontološkem inštitutu Ivana Rakovca ZRC SAZU, se ukvarja s fosilnimi radiolariji – planktonskimi enoceličarji, ki so živeli že v spodnjem kambriju in so še danes pogosti v vseh svetovnih morjih. V predavanju je predstavila zgodovino raziskav teh mikroorganizmov in njihov pomen za napredek geologije s poudarkom na ugotovitvah o geološki zgodovini Dinaridov.

30. MAJA

Elena Paoletti: *Najnovejša dognanja pri preučevanju vplivov troposfernega ozona na vegetacijo*

Ozon je zelo oksidativen plin in je sekundarno onesnaževalo, kar pomeni, da se ne izpušča neposredno iz virov onesnaževanja. Kljub velikim prizadevanjem za zmanjšanje emisij prekurzorjev

je ugotovljeno, da je troposferni ozon še vedno problem za zdravje vegetacije, zlasti v Aziji in Afriki. Predstavljeni so bili indeksi (na podlagi izpostavljenosti, kot je AOT40, in na osnovi fitotoksičnosti ozona za delovanje listnih rež (Phytotoxic Ozone Dose - PODy)) pristopi (sistemi brez zraka, epidemiološko spremljanje, uporaba antioksidantov), ki so bili razviti za oceno tveganj zaradi ozona. Predavateljica je povzela najnovejše rezultate o učinkih na

biotsko raznovrstnost, delovanje listnih rež in sekvenciacijo ogljika v kopenskih rastlinskih ekosistemih. Obravnavala je tudi iz-

boljšanje kakovosti zraka z uporabo mestne zelene infrastrukture z vidika vrstno specifičnih biogenih hlapnih emisij.

4. JUNIJA

Gerhard Neweklowsky: *Na začetkih avstrijske slavistike: Jernej Kopitar in njegov učenec Franc Miklošič*

Govor je bil o nekaterih Kopitarjevih znanstvenih nazorih, ki jih je prevzel njegov učenec Miklošič: o vprašanju knjižnega jezika, poznavanju sanskrta, balkanologiji, panonski teoriji in kajkavskem narečju.

Kopitar je bil samouk. Osnovno poznavanje slovanskih narodov in znanje jezikov je pridobil v Zoisovem krožku in knjižnici barona Zoisa, nato pa se je nenehno izpopolnjeval. Leta 1808 je odšel na Dunaj študirat pravo, že leta 1810 pa se je zaposlil v cesarski dvorni knjižnici, kar mu je olajšalo dostop do slavistične znanosti. Raziskovati je začel tudi balkanska ljudstva. Leta 1838 je po končanem študiju filozofije in prava prišel na Dunaj Miklošič in postal Kopitarjev učenec. Od učitelja je prevzel veliko znanja, ki ga je leta 1849, ko je postal prvi profesor slavistike na dunajski univerzi, začel širiti med svojimi študenti. Sprejet je bil v Avstrijsko akademijo znanosti in gosposko zbornico ter postal vplivna osebnost javnega življenja na Dunaju. Bogato znanje je predstavil v številnih esejih, v katerih je objavljal nova strokovna spoznanja, vendar mu je pogosto zmanjkovalo časa za dokončno znanstveno sintezo.

Primerjava predstavljenih področij Kopitarjevega in Miklošičevega znanstvenega dela z dosežki sodobne slavistike kaže, da je bilo treba popraviti le njuno panonsko teorijo o

izvoru stare cerkvene slovanščine. Jezikoslovca sta o hrvaškem kajkavskem narečju razlagala, da gre za jezikovno bližino s slovenskim jezikom, nikoli pa nista zanikala, da se jezik v kraljevini Hrvaški imenuje hrvaški.

Ob predstavljenih skupnih pogledih na jezik sta imela tudi različna mnenja o nekaterih slavističnih vprašanjih, npr. o slovenskem pravopisu, srbsčini in hrvaščini.

21. NOVEMBRA

Brane Senegačnik: *Lirski prostor*

Lirska poezija, lirski subjekt, pesemska resničnost, empirični avtor ali avtorica in podobni izrazi so literarnovedne kategorije, globlji premislek o njih pa neizbežno vodi k temeljnim vprašanjem o jeziku, zavesti, doživljanju in resničnosti. Problemi sodobne lirike torej niso ozko akademska, teoretična zadeva, temveč ob njih zadevamo ob vprašanja smisla umetnosti in celo smisla humanitete. V liričnem prostoru, v prostoru radikalnega liričnega samodoživljaja, se na poseben način okrepi predrefleksivno samoobčutje človeškega sebstva in razgrne ultimativno antropološko obzorje; tako se ob vsakem branju znova lahko potrdi ne le nenadomestljivost lirske pesmi, temveč tudi nenadomestljivost človeškega sebstva.

Besedila nastopnih predavanj novih izrednih članov bodo objavljena v posebni knjižici.

PREDSTAVITVE KNJIG

22. FEBRUARJA

Mi vsi živeti ščemo. Prekmurje 1919: okoliščine, dogajanja, posledice (Pomurski muzej Murska Sobota)

Maja 2019 je v organizaciji SAZU in v sodelovanju s Pomurskim muzejem Murska Sobota, Pokrajinskim arhivom Maribor, In-

štitutom za narodnostna vprašanja v Ljubljani in Oddelkom za zgodovino FF UL potekal mednarodni interdisciplinarni simpozij *Mi vsi živeti ščemo*. Posvet je bil del vseslovenskih aktivnosti ob obeležitvi stote obletnice združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom.

»Združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom in priključitev Prekmurja Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev pred stotimi leti je v zgodovinski perspektivi eden najpomembnejših dogodkov v narodnem oblikovanju Slovencev in ozemljskem zaokroževanju Slovenije. Slovenci so po koncu prve svetovne vojne, ko je na ruševinah starega sveta nastala nova ureditev Evrope, spadali med zmagovalce in poražence obenem. Z nastankom Države Slovencev, Hrvatov in Srbov v zadnjih oktobrskih dneh leta 1918 so si Slovenci prvič v zgodovini sami vladali in svoje, takrat pridobljene državnosti niso več izpustili iz rok.« (Peter Štih, vodja organizacijskega odbora simpozija)

V monografiji je zbranih 23 referatov. Predstavitev monografije v grajski dvorani soboškega gradu dokazuje, da ima zapisana beseda trajen pomen, zato časovni zamik ne more zmanjšati vrednosti in aktualnosti znanstvenega dela. Predsednik SAZU akad. Peter Štih je spregovoril o simpoziju in predstavil nekatere značilnosti znanstvene monografije *Mi vsi živeti ščemo*. Akad. Milček Komelj je predstavil Prekmurje v slovenski likovni umetnosti. Znanstveno monografijo in njen večpomenski naslov so predstavili tudi na omizju pod vodstvom Metke Fujs, spregovorili o vprašanju meje in razložili, kako nanj odgovarjajo avtorji monografije, predstavili so svoje poglede in pokazali nadaljnje možnosti raziskovanja.

11. JUNIJA

Primer dobre terminološke prakse: slovenska in angleška različica Terminološkega slovarja avtomatike

(v organizaciji Razreda za filološke in literarne vede in Komisije za slovenski jezik v javnosti)

Oba slovarja so predstavili njuni avtorji: zasl. prof. dr. Rihard Karba, prof. dr. Juš Kocijan, doc. dr. Mojca Žagar Karer, doc. dr. Gorazd Karer in akad. Tadej Bajd.

Avtomatika spada med vede, kjer se visokošolski pedagogi in raziskovalci zavedajo pomena jasnega in nedvoumnega strokovnega sporazumevanja. Zato že desetletja skrbijo za svojo terminologijo. V predavanju je bilo predstavljeno terminološko delo na področju avtomatike s poudarkom na *Terminološkem slovarju avtomatike*, ki je v slovenščini izšel leta 2014 in 2018 pri Založbi ZRC, ter slovarju *Terminological Dictionary of Automatic Control, Systems and Robotics*, ki je leta 2024 izšel pri založbi Springer.

8. OKTOBRA

Predstavitve knjige o srčnem popuščanju

Knjiga *Hot Clinical Topics in Heart Failure* je izšla pri European Society of Cardiology (ESC). Dogodek je bil v angleščini.

Program

Predsedujoči: Marko Noč, Petar M. Seferović, Davor Miličić, Zlatko Fras, Mitja Lainščak

– Peter Štih: *Pozdravne besede*

- Zlatko Fras: *Pozdravne besede v imenu Združenja kardiologov Slovenije*
- Petar M. Seferović: *Magic Jump from Diabetology to Cardiology: SGLT2 Inhibitors and GLP1 Receptor Agonists*
- Marko Noč: *Temporary Hemodynamic Support in Cardiogenic Shock*
- Davor Miličić: *Heart Transplantation: Still a Gold Standard*
- Mitja Lainščak: *Heart Failure Association Projects and Relevance for the Region*
- Marko Noč, Petar M. Seferovic, Davor Miličić, Mitja Lainščak, Marija Polovina: *The Importance of the ESC Textbook on Heart Failure in Improving Clinical Knowledge of Young Heart Failure Specialists* (okrogla miza)

11. DECEMBRA

Finžgarjev zbornik

Znanstvena monografija iz petih (5) razdelkov *Franc Saleški Finžgar (1871–1962): župnik, pisatelj, akademik* v spomin na njegovo stopetdeseto obletnico rojstva in šestdeseto obletnico smrti (2024) sledi pisateljevi želji, da tudi javno (p)ostaja Franc.

Finžgarjev rod po očetovi strani izvira s Tirolskega, po materini strani pa ima skupne korenine s Prešernom. Genius loci je trajno zaznamoval Finžgarjevo osebnost, o čemer pričajo njegova vnema za domače narečje in ljubljanska kuha ter mladostna poema *Triglav* in na folkloro naslonjena *Ma-kalonca*.

Čeprav je bilo zamišljeno, da bo jedro monografije tematika *Finžgar in literatura*,

se je razpisu odzvalo avtorjev le za eno poglavje. Kot da pisatelj za ambiciozne raziskovalce ni več privlačen. Največ pozornosti sta doživela roman *Pod svobodnim soncem* in Finžgarjeva kratka proza. Bolj jih je privlačil Finžgar kot človek, o čemer pričajo minuciozne teme: pisateljevi stiki s prevajalcem Ferdinandom Koldnikom, svetovljanom Izidorjem Cankarjem, škofom Antonom B. Jegličem, sosedom arhitektom Jožetom Plečnikom.

Najresneje so prošnjo za sodelovanje vzeli zgodovinarji. Zato so temeljito predstavljeni pisateljeva življenjska pot, njegova družbena aktivnost med dvema vojnama in posebej njegova drža med drugo svetovno vojno ter vse do zadnjega Finžgarjeva vloga urednika pri Mohorjevi družbi.

Vsebinska novost monografije je pisateljeva organizatorska sposobnost za praktične zadeve: zaslužen ni le za monumentalni odkup Prešernove rojstne hiše, z bistro potezo je prav tedaj zgrajeni študentski Jegličev dom, namesto da bi bil ta nacionaliziran, predal SAZU in ji v oporoki prepustil tudi hišo ob Gradaščici v Trnovem.

Članek o materinščini Marka Jesenška je epilog v monografiji. Kaj bomo, če ne bo več našega jezika! Ves Finžgarjev trud ter tudi naš in naših prednikov sta bila zaman!

MARIJA STANONIK

18. DECEMBRA

Predstavitev publikacij II. razreda

Dajnkova monografija. Razprave II. razreda SAZU 30. Ur. Marko Jesenšek. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 333 str.

Monografija je nastala ob stopetdeseti obletnici smrti vzhodnoštajerskega duhovnika, slovničarja in pisatelja Petra Dajnka (23. 4. 1787–22. 2. 1873), ki je slovenski kulturno-jezikovni prostor zaznamoval s pisavo dajnčico in normativno slovnico (1825)

vzhodnoštajerske pokrajinske različice slovenskega knjižnega jezika. V 17 samostojnih poglavjih so strokovnjaki s področja jezika, literature, umetnostne zgodovine, zgodovine, geografije ter didaktike jezika in književnosti ovrednotili Dajnkovo življenje in delo. Monografija prinaša nova spoznanja o vzhodnoštajerski različici slovenskega knjižnega jezika in dopolnjuje vedenje o Dajniku, ki je bilo predstavljeno leta 1998 v *Dajnkovem zborniku* – novost sta predstavitev umetnostne podobe krajev Dajnkovega bivanja in natančen prikaz slovensko-nemške jezikovne meje na območju Radgone v Dajnkovem času; ponatančeni sta ocena njegovega literarnega (nabožno slovstvo) ustvarjanja, delovanja na področju slovničarstva, zbiranja ljudskih pesmi ter recepcija Dajnkovega pesništva in poskusa prevajanja Svetega pisma. (Marko Jesenšek)

Od Svetinove Metke do Visoške kronike. Razprave II. razreda, 31. Ur. Tomo Virk. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 194 str.

Monografija je nastala ob stoti obletnici smrti Josipa Stritarja in Ivana Tavčarja in vsebuje 12 razprav. Marko Snoj je pojasnil izvor priimkov Stritar in Tavčar. Boris A. Novak je predstavil verzološko podobo Stritarjevega soneta v primerjavi s Prešernovim in opozoril na Stritarjevo modernizacijo slovenske poezije. Katja Mihurko je s primerjalno analizo osvetlila reprezentacijo ženske spolne želje v Stritarjevih delih. Tone Smolej je obravnaval Goethejev vpliv na Stritarjevega *Zorina* in *Rosano* ter Stritarjevo delo postavil v širši kontekst predvsem nemških »wertherijad«. Tomaž Toporišič je analiziral Stritarjev prispevek k teoriji in praksi slovenskega gledališča v luči dileme med estetsko in narodno-etično dominantno. Alen Širca je spregovoril o Stritarjevi morebitni navezavi na Schopenhauerja. Marko Juvan je ob analizi ironije detektiral dvoglasnost besede v Tavčarjevi *Visoški kroniki* in raziskal, kakšno vlogo je imela v poznejših slovenskih zgodovinskih romanih o obdobju tridesetletne vojne in protireformacije. Marija Stanonik je podrobno obravnavala temo prostora in časa v Tavčarjevi literaturi v navezavi na pisateljevo rodno Poljansko

dolino. Marijan Dović je predstavil Tavčarjeve spopade s poskusi cenzurnih posegov v gledališču in s cenzuriranjem Masljevega romana *Gospodin Franjo*. Vanesa Matajč je Tavčarjevo pisanje – posebej v navezavi na satirični roman *4000* – obravnavala z gledišča razmerja med estetsko in meščansko modernostjo. Janko Kos je preresetal politično in literarno delovanje Stritarja in Tavčarja ter ugotavljal, da je bil Tavčar neuspešen politik, a uspešen pisatelj, Stritar pa neuspešen pisatelj, a vrhunski literarni kritik in esejist. Tomo Virk je preveril, v kakšnem razmerju je opus obeh obravnavanih avtorjev do dela Dostojevskega. (*Tomo Virk*)

Monografija Števana Küzmiča. Razprave II. razreda SAZU 32. Ur. Marko Jesenšek. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 228 str.

Monografija je nastala ob tristoti obletnici rojstva prekmurskega protestantskega pisca, prevajalca, utemeljitelja prekmurskega knjižnega jezika in preslabo poznanega znamenitega Slovence Števana Küzmiča (1723–1779) v sodelovanju SAZU, Slovenske matice in Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija. Števan Küzmič je prvi slovenski prevajalec Svetega pisma (Nouvi Zákon, 1771) iz stare grščine. Gre za enega najpomembnejših dogodkov iz kulturne zgodovine Slovencev, ki je predramil slovensko krajino ter narodnoprubudno in jezikovno ozavestil Slovence med Muro in Rabo, hkrati pa je odločilno vplival na poenotenje slovenske knjižne norme sredi 19. stoletja. V monografiji je objavljenih 14 razprav, ki predstavljajo jezikovni, literarni in širši kulturnozgodovinski prostor, v katerem je deloval Števan Küzmič. Najpomembnejše odkritje monografije je razprava Francija Justa, ki je dokazal, da je bil Küzmičev prevod Nouvoga Zákona v evropskem prostoru znan že pred njegovim »odkritjem« na Kranjskem – gre za odkritje doslej nepoznanega članka Karla Gottloba von Antona iz leta 1797, ki je prvi natisnjeni zapis o prekmurskih Slovencih, njihovem jeziku in Nouvem Zákonu (izšel je v leipziškem časopisu Allgemeiner litterarischer Anzeiger 8. julija 1798). (*Marko Jesenšek*)

Željko Oset: *Pisma Georga Fabra Josipu Plemlju.* Korespondence pomembnih Slovencev 16. Ur. Igor Maver. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 233 str.

Josip Plemelj (11. december 1873–22. maj 1967) je bil redni profesor za matematiko na Univerzi v Ljubljani, častni doktor matematičnih in tehniških znanosti, redni član SAZU od 7. oktobra 1938. Monografija je v sodelovanju II. in III. razreda nastala ob 150. obletnici Plemljevega rojstva; pripravil jo je Željko Oset, uredil pa izr. član SAZU Igor Maver. Gre za diplomatični prepis ohranjenih pisem in dopisnic (hrani jih Arhiv RS) nemškega matematika Georga Fabra Plemlju. Dodane so vsebinske opombe in razrešene okrajšave za boljše razumevanje zgodovinskih okoliščin in življenja obeh matematikov.

V uvodnem delu je predstavljen zgodovinski oris Plemljeve intelektualne mreže, pogledov in njegove vloge pri oblikovanju slovenskega akademskega okolja (9–64), sledijo pa prepis pisem (65–270), tujejezična povzetka (nemščina, angleščina), seznam literature ter imensko in krajevno kazalo. (*Igor Maver*)

Pleteršnikova dediščina. Mednarodna knjižna zbirka Zora 154. Ur. Marko Jesenšek. Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru, 378 str.

Monografija je nastala ob stoti obletnici smrti vodilnega slovenskega slovaropisca in avtorja *Slovensko-nemškega slovarja*, v njej pa 20 vrhunskih slovenskih jezikoslovcev pokriva dva tematska sklopa: (1) Slovaropisje v sinhronem in diahronem razvoju, (2) Jezikovni viri in tehnologije.

V prvem sklopu je predstavljena Pleteršnikova slovaropisna dediščina, in sicer (A) Pleteršnikovo slovarsko gradivo, njegova *Slovensko-nemški slovar* in rokopisna zbirka zemljepisnih imen; (B) rastoči besednjak *Slovenskega lingvističnega atlasa*, ki si ga je Ramovš zamislil kot »nekakšen slovar, ki pa ni alfabetsko, marveč geografsko urejen«; (C) vprašanja jezikoslovne terminologije, to-

nemskosti, frazeologije in feminativov, ki izhajajo iz Pleteršnikovich slovarskih rešitev.

Drugi sklop razprav se osredinja na (A) *eSSKJ*, (B) *Portal Franček*, (C) *Sprotni slovar slovenskega jezika*, (Č) digitalno izdajo *Tezavra slovenskega ljudskega jezika na Koroškem*, (D) *Slovar pregovorov*, (E) *Slovar slovenskega taroka*, (F) zgodovinsko slovaropisje in (G) sodobne dvojezične slovarje.

Monografija je izšla v mednarodni humanistični zbirki Zora v sodelovanju s SAZU, Občino Brežice in Ustanovo dr. Šiftarjeva fundacija. (*Marko Jesenšek*)

Franc Saleški Finžgar – župnik, pisatelj, akademik. Ur. Marija Stanonik. Avtorji besedil Peter Štih et al. Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba. 437 str.

Opis je objavljen pod Predstavitve knjig.

DRUGO

29. FEBRUARJA

SAZU knjižnici v Weimarju podarila slovenski izvod Biblije Slavice

V Weimarju sta veleposlanica Slovenije v Nemčiji dr. Ana Polak Petrič in mag. Saša Šavel Burkart znameniti Knjižnici vojvodinje Anne Amalie svečano podarili izjemno donacijo Slovenske akademije za znanost in umetnost (SAZU): izvod Biblije Slavice. Za to je zaslužen tudi svetovalec SAZU za raziskave kulturnega delovanja Slovencev po svetu gospod Ivan Martelanc.

Gre za izjemno pridobitev v knjižnici v smislu prezenca slovenske kulturne dediščine ter tkanja vezi tudi v prihodnje.

29. MAJA

Obisk Prekmurja/Srečanje članov SAZU

Člani in članice SAZU so obiskali Pomursko akademsko znanstveno unijo. Dr. Mitja Lainščak jim je predstavil raziskovalno dela v Pomurju. Z brodom so se odpeljali po Muri in obiskali Otok ljubezni. Sprejel jih je župan Beltincev. V Murski Soboti so si pod vodstvom izrednega člana SAZU Mirka Bratuše ter Branka Kermana in dr. Mitje Lainščaka ogledali spomenike na ulici Štefana Kovača in v parku, Gledališče Park in murskosoboški muzej. Sledila je podelitev pomurske raziskovalne nagrade v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota, pri kateri so sodelovali predsednik SAZU akad. Peter Štih, akad. Igor Emri in dr. Mitja Slavinec.

16. DECEMBRA

Dan odprtih vrat v prenovljeno Finžgarjevo hišo

Vila, v kateri je pisatelj Fran(c) Saleški Finžgar preživel svoja zadnja leta, je zasnovana v Plečnikovem slogu. Načrte zanjo je izdelal inž. Anton Suhadolc, ki se je arhitekture priučil pri Plečniku. Pred nakupom parcele komende viteškega reda je Finžgar pisal prijatelju Plečniku: »Toda tolmun in žabe? In nič ceste?« Plečnik

mu je odgovoril: »Hitro jo kupite! (...) Gradaščico bomo regulirali (...) Cesto bomo tudi naredili.«

Leta 1934 zgrajena hiša je zasnovana tridelno. Spodnji del tvori kamnit podstavek z okni na nivoju ceste, zaščitnimi z umetelno oblikovanimi kovinskimi mrežami. Srednji del zaznamujejo velika okna s širokimi profiliranimi obrobami, venec pa sestavljajo manj izrazna okna najvišje

etaže. Široki napušči dvokapne strehe z majhnim naklonom so s spodnje strani oblikovani kot kasetiran strop iz armiranobetonske mreže in opečnih polnil. »Tisoč let bo hiša imela mir s streho,« je napovedal Plečnik – leta 1945 pa jo je uničila bomba.

Sprva so bila v vili tri stanovanja, do katerih je vodilo stopnišče, ki je med najlepšimi elementi stavbe. Zasnovano je okoli jedra, sestavljenega iz dveh zamaknjenih elipsastih prizem, med katerima se odstirajo prečni pogledi čezenj. Umeščeno je v severni del stavbe in vodi z nivoja dvorišča navzdol v pritličje ter navzgor v prvo in drugo nadstropje.

Posebno pozornost pri oblikovanju je Suhadolc posvetil tudi stavbnemu pohištvu, ki smo ga pri obnovi stavbe v celoti ohr-

nili. Skrbno so oblikovana vhodna vrata in vrata vetrolova ter okna s podoknicami – omaricami v poglobljenih nišah pod okni v prvem nadstropju. Okna s podoknicami in škatlo za roletu segajo od tal do stropa, kar daje prostoru enakomeren ritem polnih in praznih delov. V okenskih krilih so manjša krila, namenjena prezračevanju.

K vili spada velik vrt, ki ga je prav tako načrtoval Suhadolc in v katerem je Finžgar zelo rad posedal. V njem so bili cvetlične in zelenjavne gredice ter sadno drevje in je zadostoval za lastno oskrbo.

Leta 1956 je Finžgar z darilno pogodbo hišo z vrtom zapustil SAZU, katere eden ustanovnih članov je bil. Želel si je, da bi v njej uživali akademiki, zlasti iz Razreda za umetnosti.

Akademija je leta 2019 začela prenovu; načrte je izdelala arhitektka Mima Suhadolc, vnukinja snovalca te stavbe. Danes je v hiši urejenih šest enot s skupnimi prostori. V pritličju je stalna razstava zapuščine Janeza Jagra, v prvem nadstropju nad galerijo sta Klub pod svobodnim soncem, namenjen manjšim kulturnim dogodkom ali delavnicam, in Finžgarjeva spominska soba. V vili so tudi trije apartmaji, poimenovani po Finžgarjevih literarnih junakih – Irena in Iztok (iz zgodovinskega romana *Pod svobodnim soncem*) ter Makalonca (po istoimenski pravljici) – in namenjeni bivanju gostujočih znanstvenikov SAZU in inštitutov.

Besedila na panojih in napisnih tablah v vili so v pisavi Makalonca, ki jo je zasnoval oblikovalec Lucijan Bratuš. Ta črkovni sistem je v njegovem oblikovalskem opusu najobsežnejši in zajema latinške, cirilske, grške in hebrejske znake z vsemi naglasnimi znamenji. Osnova zanj so bili napisi, ki jih je izdelal arhitekt Jože Plečnik za Finžgarjevo istoimensko knjigo.

Celotna obnova je bila financirana s sredstvi SAZU in radodarno podporo Ministrstva za finance RS. Donatorska sredstva je prispevalo podjetje KRKA, tovarna zdravil, d. d., Novo mesto, ob-

novo stavbne lupine pa je s sredstvi iz naslova »Ljubljana – moje mesto« sofinancirala Mestna občina Ljubljana.

V vili je stalna razstava del iz zapuščine Ivana Jagra (več v poglavju Biblioteka SAZU).

24. DECEMBRA

Dan NAKVIS

(v organizaciji SAZU in Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu)

Program

– Peter Štih: *Uvodni nagovor*

– *Predstavitev dosežkov NAKVIS v letu 2024 in načrt za leto 2025*

Franci Demšar: NAKVIS izvaja akreditacijske in evalvacijske postopke, pripravlja analize in je vpet v mednarodni prostor. Skupaj z ministrstvom sodeluje pri pripravi področne zakonodaje.

Boris Dular: Podaljšanja akreditacij visokošolskih zavodov so rezultat obsežnega postopka preverjanja evropskih standardov kakovosti mednarodne sku-

pine strokovnjakov, ki vključuje tudi obisk visokošolskega zavoda in pogovore z deležniki.

– *Podelitev plaket o podaljšanju akreditacije za leta 2022–2024*

Na dogodku so predstavili dosežke in načrte agencije in podelili plakete o podaljšanju akreditacij za leta 2022–2024.

IZJAVE, POBUDE SAZU

Poučevanje maternih jezikov otrok priseljencev v slovenskih osnovnih in srednjih šolah

(10. izjava Komisije za slovenski jezik v javnosti pri SAZU; 5. 3.)

Komisija za slovenski jezik v javnosti pri SAZU meni, da uvajanje poučevanja maternih jezikov otrok priseljencev iz držav nekdanje SFRJ v slovenskih osnovnih in srednjih šolah, kot je predvideno v 5.a členu, ki je bil 14. 2. 2024 kot amandma predlagan v drugi obravnavi Zakona o uresničevanju kulturnih pravic pripadnikov narodnih skupnosti narodov nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji, ne deluje v korist slovenski državi in njenim prebivalcem.

Predlagana zakonska ureditev izobraževanja učencev in dijakov otrok priseljencev iz držav nekdanje SFRJ o njihovih jezikih in kulturah v slovenskih javnih šolah je s pravnega stališča vprašljiva, s praktičnega pa vsaj na nekaterih področjih neizvedljiva. Za učence in dijake ne bi bilo dobro, da bi navidezno všečna rešitev tem istim učencem in dijakom oteževala usvajanje učne snovi, ki jo potrebujejo za pridobitev ustrezne izobrazbe in kakovostno vključevanje v slovensko družbo.

Za kakršnokoli nadaljnjo razpravo je treba napraviti temeljito analizo o izvedbenih postopkih ter o vsebinskih, kadrovskih, prostorskih, časovnih in finančnih posledicah predlaganega 5.a člena.

ANDREJA ŽELE

Izjava SAZU o morebitni širitvi dolenjske železnice

(6. 6.)

Slovenska akademija znanosti in umetnosti nasprotuje širitvi dolenjske železniške proge na območju Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani. Taka širitev bi poleg splošne krnitve že tako majhnega prostora Botaničnega vrta zahtevala tudi posek več dvestoletnih

dreves, ki jih ni mogoče presaditi in med katerimi so tudi taka, ki bodo lahko živela še več stoletij. Poudarjamo, da je Botanični vrt najstarejša neprekinjeno delujoča znanstvena ustanova na Slovenskem. Ustanovljen je bil leta 1810, v času evropskega razsvetljenstva. Dejanje, ki bi bilo uperjeno v njegovo krnitev, bi torej upravičeno označili za protirazsvetlensko. Zato pozivamo odločevalce, da pri morebitni širitvi dolenske železnice najdejo rešitev, ki v nobenem pogledu ne bo škodovala Botaničnemu vrtu. Vse vrednote, od življenja, ljubezni pa do strpnosti in demokracije, so neprecenljive, vendar nekaj stanejo. Tudi kultura je vrednota, in sicer izmerljiva. Eden izmed njenih kazalnikov je tudi način upravljanja lastne kulturne dediščine. V tej luči smo prepričani, da bodo odločevalci izbrali civilizacijsko rešitev, ki bo zagotavljala, da bomo lahko ta pomembni del naše znanstvene in kulturne dediščine z dvignjeno glavo predali naslednji generaciji v splošno dobro in nadaljnji razvoj.

PETER ŠTIH

Steklene površine so smrtna grožnja selečim se pticam

(poziv Sveta za varovanje okolja pri SAZU; 17. 1.)

Urbanizacija v večjih mestih se spoprijema z vrsto problemov glede narave in okolja, kot so na primer »mestni toplotni otok« in prilagajanje na spremembe podnebja, gospodarjenje in ravnanje z vodnimi viri, neustrezno in do ljudi neprijazno ravnanje z drevjem, gospodarjenje s podzemnim prostorom, vodotoki v mestu itd. V tem urgentnem dopisu pa opozarjamo na problematiko gradnje velikih steklenih objektov. Vsako pomlad, ko se dnevi podaljšujejo in postajajo toplejši, čez Slovenijo proti severu poteka množična selitev ptic. Prihajajo iz prezimovališč v Sredozemlju pa vse do južne Afrike, posamezne celo z indijske podceline. Usmerjene so proti gnezdiščem, ki so večinoma severno od nas, vse do Sibirije in Arktike. Ptice pevke se selijo ponoči in posamezno. Orientirajo se po zvezdah s pomočjo lastnih notranjih kompasov. Poganjajo jih zaloge maščobe, ki jih proti jutru porabijo. Takrat začnejo iskati mesto za počitek in dnevno

prehranjevanje. Številne tako pristanejo tudi v mestih, kot je Ljubljana, v njenih parkih, na uličnih drevesih in tudi posameznih grmih na zelenicah ali med stavbami, saj so ulice zanje kanjonom podobne strukture. Medtem ko se zadržujejo in iščejo hrano v teh mestnih kanjonih, nehote trčijo v steklo. Steklo je prisotno povsod in z njim se ljudje srečujemo vsak dan, za ptice pa je to eden najbolj motečih materialov na svetu. Ptica, ki leti proti prozornemu oknu, zaznava samo prostor in predmete onstran, ne pa tudi nevidnih ovir na svoji poti. Še nevarnejše je odsevno steklo, ki prekriva številne sodobne objekte. V njihovih velikih steklenih površinah odseva okoliška pokrajina, bodisi stavbe, drevesa ali nebo. Ptice, ki letijo mimo njih, ne razlikujejo med realnimi mestnimi in pokrajinskimi strukturami in odsevom v steklu, zato se vanj zaletavajo. Nekatere ptice trke preživijo in obsedijo oamljene, a nepoškodovane, pri tem pa tvegajo, da jih bodo uplenile vrane, domače mačke ali mestne podgane. Večina jih trka ne preživi in podležejo možganskim poškodbam in notranjim krvavitvam. Raziskovalci po svetu so o trkih ptic v steklene površine izvedli številne raziskave. V Veliki Britaniji ocenjujejo, da vsako leto zaradi trkov pogine 253 milijonov ptic in da ta problematika pomeni kar 44 odstotkov vseh antropogenih vzrokov za pogin ptic. Tudi raziskave iz Kanade in ZDA potrjujejo nevarnost trkov v steklene stavbe. Tamkajšnji raziskovalci ocenjujejo, da gre za drugi največji neposredni dejavnik, ki vpliva na smrtnost ptic, takoj za plenjenjem domačih mačk. V Kanadi zaradi trkov v stavbe na leto pogine 16–42 milijonov ptic, v ZDA 365–988 milijonov, za Evropo pa tovrstnih ocen žal ni. Domače mačke, ujede in drugi naravni plenilci iz seleče se populacije izločajo bolne, šibkejše in nepredvidnejše osebkke, steklo pa je popolnoma neselektiven »plenilec«, saj pobija in iz populacije odstranjuje zdrave in bolne osebkke ter tako zmanjšuje vitalni del populacije. Še posebej dovzetne za trke v steklo so nekatere vrste gozdnih ptic, saj so v gozdu živeči selivci navajeni spretno letati skozi vrzeli med drevesnimi krošnjami. Za te in druge ranljive vrste steklo pomeni eksistenčno grožnjo. Izkušnje izpred poslovne stavbe ob Nazorjevi ulici v strogem središču Ljubljane (nekoč Modna hiša) kažejo, da so se takim oviram prilagodili samo lokalni mestni golobi in sive

vrane, vse druge vrste, še posebej osebkovi tistih vrst, ki so med selitvijo, pa se zaletavajo in ubijajo. V desetdnevni opazovanju konec septembra in v začetku oktobra 2012 so opazovalci zabeležili 0,59 trka na uro opazovanja (Šumrada 2015). Podoben, vendar glede na velikost in lokacijo ob parku Tivoli še večji problem se bo pojavil na treh ogromnih zastekljenih površinah olimpijskega bazena v Športnem centru Ilirija. Potem ko se bo vsako pomlad na steklenih površinah pobila lokalna populacija gnezdečih ptic, bo bazen svoj neusmiljeni davek terjal tudi med spomladansko in jesensko selitvijo ptic. Tudi razgrnjeni načrti bodočega kompleksa železniške in avtobusne postaje ob Vilharjevi cesti kažejo na do ptic neprijazni stekleni kolos. Danes že obstajajo znanje in načini, kako se izogniti gradnji smrtonosnih pasti za ptice. V tujini pri gradnji že uporabljajo steklo z UV-vzorcem ali prosojno motno steklo, ki je jedkano ali barvano, nanj nalepijo obarvane folije ali nalepke v obliki pik ali preprostih trakov ter take, ki spominjajo na silhuete živali, namestijo zunanja senčila in zaslone ali preprosto stavbe oblikujejo tako, da uporabijo neravne površine, ki ustvarjajo kontrast in neenakomerne odseve ter preprečujejo iluzijo neprekinjenega prostora (npr. Cook 2022). Pozivamo urbaniste, načrtovalce, arhitekto in oblasti v mestnih občinah, da za zgoraj omenjene objekte in za vse bodoče načrtovane stavbe poiščejo tehnološke rešitve, ki bodo naredile stavbe vidne tudi pticam in tako preprečile njihovo pobijanje. Poskrbijo naj tudi za čim manjše toplotne izgube in ogljično nevtralnost novogradenj, česar gradnja s steklom ne zagotavlja.

TOMI TRILAR, HOJKA KRAIGHER

Skupno stališče Sveta za energetiko, Sveta za varovanje okolja in Sveta za razvoj pri SAZU do prenovljenega Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN)

(v javni razpravi do 23. 6.)

Izhodišča NEPN morajo temeljiti na ohranjanju narave in okolja, torej upoštevati zmanjševanje vplivov na okolje in naravo (upoštevati biodiverzitetni, ogljični, vodni odtis) v celotnem življenj-

skem krogu pretvorbe, transporta, distribucije in rabe energije, vključno s pridobivanjem energentov in goriv iz drugih držav na svetovni ravni.¹

– Izguba vrst in življenjskih okolij je nepovratna, zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pa lahko v doglednem času zaustavi intenzivnost hitrih podnebnih sprememb.

– Varčevanje in zmanjševanje rabe energije sta temeljno izhodišče za pripravo NEPN. Zaradi omejene nosilnosti planetarnega sistema je prvo izhodišče varčevanje z energijo. Nadaljevanje neomejene rasti na omejenem planetu je medgeneracijsko nesprejemljivo. Pri energetskih virih, pretvorbah, transportu, distribuciji in rabi energije je treba upoštevati energetsko učinkovitost v vseh členih verige energetske oskrbe² in porabnikov (prometa, industrije ter poleg ogrevanja in hlajenja gospodinjstev tudi javnih porabnikov toplote in hlajenja). Opozarjamo, da se v razvitih državah ob višanju BDP raba energije znižuje.

– Slovenija naj pospešeno opušča fosilne vire energije. Podpiramo uporabo različnih načinov proizvodnje energetskih produktov (električna energija, toplota ...), ob upoštevanju energetske učinkovitosti. Podpiramo diverzifikacijo načinov proizvodnje energijskih produktov in prostorsko decentralizacijo energetskih sistemov (razporeditev po regijah, ob neposrednih uporabnikih³).

– V prehodnem času in za uravnavanje nihanj (dnevna in letna nihanja proizvodnje in rabe električne energije) bi bilo koristno podaljšati čas obratovanja obstoječe (že amortizirane) JEK, upoštevati omejeno in prehodno možnost proizvodnje električne energije in toplote v plinskih enotah⁴, hkrati pa podpreti gradnjo

¹ Nikakor ne moremo negirati tehnologije pridobivanja urana v nekaterih drugih državah v svetu, ki temeljijo na nepovratnem uničevanju narave in okolja.

² Načini pretvorbe energije: obnovljivi viri energije (OVE) – sončne (SE), vetrne (VE), vodne (HE), geotermalne (GE), biomasne (BE) 'elektrarne'; viri energije iz rudnin: jedrske (JE), in fosilna goriva: plinske (PE), oglje (TE) elektrarne.

³ Primer: TEŠ ima že vzpostavljeno vso infrastrukturo za daljinsko ogrevanje.

⁴ Kriza glede dobave plina ni več aktualna, velik delež ga pridobivamo iz Alžirije.

dodatnih SE⁵, spremeniti način upravljanja geotermalne energije, podpreti gradnjo VE, kjer so zanje ustrezne razmere.

– Za oceno energetske prihodnosti Slovenije je treba pripraviti dva nova energetska scenarija s konkretnimi (neodvisno pridobljenimi) podatki ob upoštevanju ohranjanja okolja in narave:

– zmanjševanje rabe energije + OVE,

– zmanjševanje rabe energije + OVE + JE.

Nujno je treba prevzeti pobudo za pripravo neodvisne raziskave z jasnimi in javnimi izhodiščnimi podatki in algoritmi glede energetske samooskrbe Slovenije. V skupino strokovnjakov, ki bi pripravila to raziskavo, bi morali vključiti verodostojne strokovnjake iz neodvisnih institucij, ki bi pripravili simulacije razvoja za pripravo NEPN. Poleg navedenega naj bi NEPN vseboval neodvisne ekonomske raziskave in oblike financiranja posameznih energetskih scenarijev.

– Podpiramo raziskave in razvoj na področju alternativnih virov in shranjevanja energije in zajema izpustov ter izobraževanje in medsektorsko sodelovanje.

– V celotnem dokumentu NEPN je treba ob ciljih navajati ukrepe in kazalnike rednega spremljanja učinkovitosti izvajanja ukrepov za doseganje ciljev ter transparentno predstaviti financiranje, vključno z državno-zasebnim partnerstvom. Brez jasnega akcijskega načrta, kazalnikov in merilcev doseganja ciljev obstaja nevarnost, da bo tudi ta NEPN ostal zgolj »mrtva črka na papirju«.

– SAZU naj predlaga predsednici države, da se organizira znanstveno-strokovni posvet o energetske prihodnosti Slovenije s predstavitvijo objektivnih podatkov, nujno v obdobju pred referendumom o energetske prihodnosti Slovenije⁶.

⁵ Študije članov SvE kažejo, da je mogoče do leta 2030 povečati proizvodnjo energije iz SE do 7000 MW (trenutno več kot 1200 MW).

⁶ Poleg ostalih konferenc: 16.-17. oktober 2024: <https://www.sze.si/povezovanje-energetskih-sektorjev-na-vseslovenski-energetskikonferenci/> in v prvi polovici novembra konferenca v organizaciji treh svetov SAZU.

Predlog Slovenske akademije znanosti in umetnosti za spremembo

15. člena predlaganega novega Zakona o visokem šolstvu

(2. 7.)

15. člen predloga novega Zakona o visokem šolstvu, ki je ta čas v javni obravnavi, je v izhodišču dober, vsebuje pa nekaj določil, ki izhodišče izničujejo.

Izhajajoč s stališča SAZU o učnih jezikih v slovenskih visokošolskih zavodih iz leta 2016 imajo slovenski študentje, ki študirajo na slovenskih visokošolskih zavodih, pravico do izobraževanja v slovenskem jeziku, pri čemer smiselne izjeme določa zakon. Da bi dosegli ta namen, bi bilo treba 15. člen predlaganega novega Zakona o visokem šolstvu spremeniti v treh podrobnostih.

1. V 4. alineji 2. odstavka je treba črtati del besedila »ali če je vanje vpisano večje število tujih študentov«. Obrazložitev: Formula-cija »večje število tujih študentov« ni jasna, zato se interpretira poljubno in omogoča anomalije. V praksi zadnjih desetletij se je tako pokazalo, da se kot »večje število tujih študentov« pojmu-jejo tudi trije neslovenski, zaradi katerih je moralo 30 sloven-skih študentov poslušati slovenskega predavatelja v angleščini.
2. Na koncu 6. alineje 2. odstavka je treba dodati vejico, za njo pa besedilo »s tem, da se izvajanje v tujem jeziku ne financira iz javnih sredstev«. Obrazložitev: Praksa je pokazala, da študijske programe v angleščini vpisujejo predvsem tisti študentje, ki se nameravajo po končanem izobraževanju zaposliti v tujini. Ker beg možganov ni v interesu slovenske države, naj se izobraže-vanje, ki ga spodbuja, ne financira iz javnih sredstev.
3. Prvi odstavek 15. člena jasno pove, da je učni jezik v sloven-skih visokošolskih zavodih slovenski. Drugi odstavek določa smiselne izjeme tega določila, tretji pa govori o izjemah k iz-jemam, kar deluje neresno. Hkrati uzakonja nespametno ob-vezo, da bi moralo biti študentu, ki, denimo, študira francoski jezik in književnost, študijsko gradivo na voljo v slovenščini, kar resnično nima nobenega smisla. Zato predlagamo, da se 3. odstavek 15. člena v celoti črta.

Predlagamo torej, da se 15. člen glasi takole:

15. člen (učni jezik)

(1) Učni jezik na visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji je slovenski. Študent v Republiki Sloveniji ima pravico, da se na visokošolskih zavodih izobražuje in izpopolnjuje v slovenskem jeziku.

(2) Visokošolski zavod v Republiki Sloveniji v tujem jeziku lahko izvaja:

- študijske programe tujih jezikov in književnosti,
- študijske programe, če jih izvaja tuji visokošolski zavod v skladu z drugim oziroma tretjim odstavkom 45. člena tega zakona,
- skupne študijske programe s tujimi visokošolskimi zavodi,
- dele študijskih programov, ki jih izvajajo gostujoči visokošolski učitelji iz tujine,
- dele študijskih programov, ki so namenjeni mednarodni izmenjavi študentov,
- študijske programe in dele študijskih programov, če se na visokošolskem zavodu hkrati izvajajo tudi v slovenskem jeziku, s tem, da se izvajanje v tujem jeziku ne financira iz javnih sredstev.

(3) Visokošolski zavod s statutom podrobneje opredeli področja, pogoje in način izvajanja študijskih programov in delov študijskih programov v tujem jeziku.

(4) Visokošolski zavodi skrbijo za razvoj slovenščine kot strokovnega oziroma znanstvenega jezika tako, da z izdelano strategijo rabe slovenskega jezika spodbujajo njegovo rabo pri objavljanju znanstvenih, strokovnih in poljudnoznanstvenih del, objavljanju preglednih znanstvenih del in objavljanju terminoloških slovarjev kot samostojnih publikacij ali dodatka k drugim publikacijam. Visokošolski zavodi preverjajo uresničevanje strategije v okviru rednih samoevalvacij.

(5) Tujcem in Slovencem brez slovenskega državljanstva se omogoči učenje slovenščine.

Izjava za javnost treh svetov SAZU in Podnebnega sveta RS ob organizaciji znanstvenega srečanja o energetski prihodnosti Slovenije na SAZU

(8. 11.)

Vzdržna raba virov energije in ohranjanje narave in okolja sta prvi pogoj za ohranitev civilizacije, kot jo poznamo danes. Energetska prihodnost Slovenije mora temeljiti:

- na varčevanju in zmanjševanju rabe energije: Nadaljevanje neomejene rasti rabe energije na omejenem planetu je medgeneracijsko nesprejemljivo. Zaradi omejene nosilnosti planetarnega sistema je prvo izhodišče varčevanje z energijo. Vsi podatki kažejo, da se raba energije v svetu povečuje, v razvitih državah pa se ob višanju BDP v zadnjih desetletjih raba energije znižuje;
- na ohranjanju narave in okolja: Zavedamo se, da je izguba vsake vrste nepovratna in da so pri tem posledice za človeka nepredvidljive. Da bi zmanjšali neizogibne negativne vplive energijskih pretvorb na okolje, moramo razvijati in uporabljati tehnologije s čim manjšim biodiverzitetnim, ogljičnim in vodnim odtisom;
- na upoštevanju tehnične, okoljske in ekonomske učinkovitosti pretvorb energije: Učinkovitost na vseh področjih je treba upoštevati za vse vire energije, tudi obnovljive, z zajemom izpustov in njihovim skladiščenjem ter z upravljanjem odpadkov vred.

Podpiramo uporabo vseh znanih načinov pretvorb energije, ki omogočajo doseganje podnebne nevtralnosti in imajo najmanjši negativen vpliv na okolje in biodiverzitetno. Pri energetskih virih, pretvorbah, transportu, distribuciji, shranjevanju in končni rabi energije je treba upoštevati energetsko učinkovitost v vseh členih verige energetske oskrbe in porabnikov (prometa, industrije, kmetijstva ter poleg ogrevanja in hlajenja gospodinjstev tudi javnih porabnikov toplote in hlajenja) ter vplive na naravo in okolje.

Iz razprave o energetske prihodnosti Slovenije na posvetu povzemamo:

- Podpiramo uporabo vseh znanih načinov pretvorb energije, ki omogočajo doseganje podnebne nevtralnosti in imajo najmanjši negativen vpliv na okolje in biodiverzitetno. Izguba vsake vrste je nepovratna, posledice za človeka so nepredvidljive.
- Podpiramo tehnološki razvoj in rabo najnaprednejših, a preizkušenih tehnologij.
- V državi nimamo nacionalnih strategij in tudi ne nacionalnega strateškega dokumenta. NEPN ni strateški dokument, ampak je del ener-

getske politike EU. Brez nacionalne strategije izgublamo tudi suverenost.

- V državi nimamo popolnih analiz možnih energetskih scenarijev. Le na podlagi njihovega ovrednotenja moramo določati smeri razvoja energetike. Le en energetski scenarij ne more zagotoviti trajnostnega razvoja družbe in energetike.
- Scenariji morajo zajeti biodiverzitetno – podnebno sprejemljivost in celovito obremenjevanje okolja. Naravne danosti v državi ne omogočajo energetske samozadostnosti. Zato sta potrebni intenzivno vključevanje v regijske in mednarodne energetske trge ter sodelovanje na vseh z energetiko povezanih področjih.
- Določiti je treba, kako in koliko smo sposobni kot država financirati projekte ter kakšne so njihove koristi in bremena. Nujna je ocena tveganja predlaganih projektov.
- Ravnanju z energijo je treba posvetiti prvenstveno skrb in jo vključiti v vse segmente preoblikovanja energije. Stopnjo učinkovitosti rabe energije je treba spodbujati finančno, tudi s subvencijami, pri tem pa poudarjeno uporabljati nacionalno znanje in tehnologije, ki jih obvladujemo.

- Obdobje, v katerem smo, ocenjujemo kot obdobje energetske revolucije. V tem času moramo spreminjati razmišljanja in postaviti temelje za nove paradigme razvoja družbe ter z njo tudi energetike. Linearna načrtovanja in projekcije ne upoštevajo meje rasti ter naravnih in okoljsko-podnebnih omejitev.
- Vse tu napisano bi moralo biti temelj za javne razprave.

III ČLÁNÍ

Redni, izredni in dopisni člani

I. Razred za zgodovinske in družbene vede

Redni člani

BRATOŽ, Rajko, dr. zgodovinskih znanosti, zaslužni profesor za zgodovino starega veka Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 17. februarja 1952 v Braniku. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001. Načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 19. marca 2002; tajnik I. razreda SAZU od 1. aprila 1999 do 19. marca 2002; tajnik I. razreda in načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 10. februarja 2005 do 6. maja 2008. Tajnik I. razreda SAZU od 1. julija 2022 do 31. maja 2024.

Zasebni naslov: Malgajeva 6, 1000 Ljubljana, 01 231-18-14, 031-268-395.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-11-92, faks: 01-425-93-37, rajko.bratoz@guest.arnes.si.

HÖFLER, Janez, dr. muzikoloških znanosti, dr. umetnostnozgodovinskih znanosti, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani. Rojen 11. decembra 1942. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; 01 241-12-10; janez.hoefler@ff.uni-lj.si.

HRIBAR, Valentin, dr. političnih znanosti, redni profesor za fenomenologijo in filozofijo religije Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 28. januarja 1941 v Goričici pri Ihanu. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001.

Zasebni naslov: Tomišelj 31a, 1292 Ig, 059 939-439, valentin.hribar@siol.net.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-10-06, faks: 01 425-93-37.

MLINAR, Zdravko, dr. družbenopolitičnih znanosti, redni profesor za prostorsko sociologijo Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 30. januarja 1933 v Žireh. Izredni član od 24. aprila 1981, redni član od 23. aprila 1987. Načelnik Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 1. aprila 1995 do 5. maja 1998 in tajnik I. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 1. aprila 1999.

Zasebni naslov: Pod topoli 93, 1000 Ljubljana, 01 28-31-032.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-64-23, faks: 01 425-34-23, zdravko.mlinar@fdv.uni-lj.si.

PAVČNIK, Marijan, dr. znanosti, redni profesor za teorijo prava in filozofijo prava Pravne fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 8. decembra 1946 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Načelnik Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 10. februarja 2005 do 31. maja 2011 in tajnik I. razreda SAZU od 1. junija 2008 do 31. maja 2011.

Zasebni naslov: Poljanski nasip 28, 1000 Ljubljana, 01 232-26-90 ali 01 232-58-62.

Službeni naslov: Pravna fakulteta, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 420-31-97, faks: 01 420-31-15, marijan.pavcnik@pf.uni-lj.si.

PIRJEVEC, Jože, dr. znanosti, redni profesor za novejšo zgodovino Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v Koprju. Rojen 1. junija 1940 v Trstu v Italiji. Dopisni član od 6. junija 1995, izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. maja 2009.

Zasebni naslov: Trg 28. avgusta 6, 6210 Sežana, pirjevecj@gmail.com.

Službeni naslov: Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Titov trg 5, 6000 Koper, 05 663-77-40, faks: 05 663-77-42, info@fhs-kp.si ali joze.pirjevec@fhs.upr.si.

SPLICAL, Slavko, dr. znanosti, redni profesor za komunikologijo Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani. Rojen 14. junija 1947 v Novem mestu. Izredni član od 12. junija 2003, redni član

od 21. maja 2009. Načelnik Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 1. junija 2011 do 8. maja 2017, tajnik I. razreda od 8. maja 2017 do 13. junija 2022.

Zasebni naslov: Pot na Golovec 1, 1000 Ljubljana, slavko.splichal@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Fakulteta za družbene vede, Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana, 01 580-52-42, faks: 01 580-51-06, slavko.splichal@fdv.uni-lj.si.

ŠELIH, Alenka, dr. znanosti, redna profesorica za kazensko pravo Pravne fakultete Univerze v Ljubljani in njena zaslužna profesorica. Raziskovalka na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojena 2. oktobra 1933 v Mariboru. Izredna članica od 27. maja 1997, redna članica od 12. junija 2003. Načelnica Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 5. maja 1998 do 10. februarja 2005; tajnica I. razreda SAZU od 19. marca 2002 do 10. februarja 2005; podpredsednica SAZU od 5. maja 2005 do 6. maja 2008; članica predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU od 22. aprila 2008 do 6. maja 2014.

Zasebni naslov: Pod bukvami 40, 1000 Ljubljana, 01 283-47-01 ali Grič 7a, 4260 Bled.

Službeni naslov: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 420-31-93, faks: 01 420-32-45, alenka.selih@pf.uni-lj.si.

ŠTIH, Peter, dr. zgodovinskih znanosti, redni profesor za srednjeveško zgodovino in pomožne zgodovinske vede na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 27. novembra 1960. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015. Načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 6. maja 2008 do 31. maja 2014. Tajnik I. razreda SAZU od 1. junija 2011 do 8. maja 2017. Podpredsednik SAZU od 8. maja 2017 do 31. maja 2020, predsednik SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Bratovševa ploščad 36, 1000 Ljubljana, 059 018908, peter.stih@siol.net.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-11-98, faks: 01 425-93-37, peter.stih@guest.arnes.si.

TERŽAN, Biba, dr. arheoloških znanosti, redna profesorica za prazgodovinsko arheologijo kovinskih obdobij na Oddelku za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in njena zasluzna profesorica. Rojena 25. julija 1947 v Mariboru. Izredna članica od 7. junija 2001, redna članica od 1. junija 2007. Načelnica Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 19. marca 2002 do 10. februarja 2005 in od 1. junija 2014 do 31. maja 2020.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Arheološki oddelek, Zavetiška 5, 1000 Ljubljana, faks: 01 423-12-20, biba.terzan@ff.uni-lj.si.

ŽIŽEK, Slavoj, dr. znanosti, redni profesor filozofije in teoretske psihoanalize, raziskovalec na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 21. marca 1949 v Ljubljani. Izredni član od 5. maja 2005, redni od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: Metelkova 7b, 1000 Ljubljana, 01 431-70-16, szizek@yahoo.com.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241-10-00.

Izredni člani

HORVAT, Jana, dr. arheoloških znanosti, znanstvena svetnica na Inštitutu za arheologijo ZRC SAZU. Rojena 1. maja 1959 v Ljubljani. Izredna članica od 1. junija 2023. Tajnica I. razreda SAZU od 1. junija 2024.

Službeni naslov: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 4706 386, 041 816 914, jana.horvat@zrc-sazu.si.

KRANJC, Janez, dr. pravnih znanosti, redni profesor za rimsko pravo in pravno zgodovino na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru ter za nemško pravno terminologijo na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 11. maja 1949. Izredni član od 6. junija 2019. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 420 31 98, janez.kranjc@pf.uni-lj.si.

NASTRAN ULE, Mirjana, dr. psiholoških znanosti, zaslužna profesorica za socialno psihologijo na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani v pokoju. Izredna članica SAZU od 3. junija 2021.

Zasebni naslov: mirjana.ule@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, mirjana.ule@fdv.uni-lj.si.

SALECL, Renata, redna profesorica, znanstvena svetnica na Inštitutu za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani. Rojena 9. januarja 1962. Izredna članica SAZU od 1. junija 2017. Načelnica Oddelka za družbene vede I. razreda SAZU od 1. junija 2020.

Službeni naslov: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, tel. 01 420-32-46, renata.salecl@pf.uni-lj.si.

VODOPIVEC, Peter, dr. zgodovinskih znanosti, do 1999 redni profesor obče zgodovine 18. in 19. stoletja na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, 1999–2012 znanstveni svetnik na Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani, 2012 upokojen. Rojen 7. julija 1946. Izredni član SAZU od 6. junija 2019. Načelnik Oddelka za zgodovinske vede I. razreda SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Poljanska 15, 1000 Ljubljana, 01 2313 354, 041 796 713, peter.vodopivec@guest.arnes.si.

ZAVIRŠEK, Darja, doktorica socioloških znanosti, redna profesorica na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. Rojena 31. avgusta 1962. Izredna članica SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana, 01 280 92 40, 041 973 333, darja.zavirsek@fsd.uni-lj.si.

Dopisni člani

DÜNKEL, Frieder, rojen 10. maja 1950, zaslužni profesor za kriminologijo na Univerzi v Greifswaldu in njen nekdanji dekan. Dopisni član od 1. junija 2023.

EGG, Markus, rojen 24. junija 1954, vodja Oddelka za prazgodovino pri Raziskovalnem inštitutu in restavratorski delavnici ter namestnik generalnega direktorja Rimsko-germanskega muzeja v Mainzu, upokojen 2019. Dopisni član od 3. junija 2021.

FLOTZINGER, Rudolf, rojen 22. septembra 1939. Direktor Inštituta za muzikologijo Univerze v Gradcu, Avstrija. Dopisni član od 23. maja 1985.

GLEIRSCHER, Paul, rojen 7. oktobra 1960, vodja Oddelka za prazgodovinsko in zgodnj srednjeveško arheologijo v Deželnem muzeju v Celovcu, Avstrija. Dopisni član od 18. junija 2015.

GOMBOCZ, Wolfgang L., rojen 28. septembra 1946. Redni profesor za zgodovino filozofije Univerze v Gradcu, Avstrija. Dopisni član od 7. junija 2001.

HÄRTEL, Reinhard, rojen 24. novembra 1945. Upokojeni profesor srednjeveške zgodovine in pomožnih zgodovinskih znanosti na Univerzi v Gradcu. Dopisni član od 6. junija 2019.

KLINGEMANN, Hans-Dieter, rojen 3. februarja 1937. Dr. znanosti, profesor emeritus, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB). Dopisni član od 1. junija 2017.

KOHLER, Jürgen, rojen 14. marca 1953, profesor civilnega in civilnega procesnega prava na Pravni fakulteti Univerze v Greifswaldu. Dopisni član od 1. junija 2023.

MADŽAR, Ljubomir, rojen 30. septembra 1938. Dr. znanosti, upokojeni profesor ekonomije in predsednik Akademije ekonomskih nauk na Ekonomski fakulteti Univerze v Beogradu. Dopisni član od 1. junija 2017.

MOORE, Henrietta L., rojena 18. maja 1957, dama, poveljnica britanskega imperija in članica Britanske akademije, ustanoviteljica in direktorica Inštituta za globalno blaginjo ter Katedre za filozo-

fijo in kulturo oblikovanja na University College London (UCL). Dopisna članica od 3. junija 2021.

O'LOUGHLIN, Niall, rojen 30. septembra 1941. Dr. znanosti, muzikolog, predavatelj na univerzi v Loughboroughu v Veliki Britaniji in direktor Centra za umetnosti v pokoju. Dopisni član od 1. junija 2007.

PFALLER, Robert, rojen leta 1962, profesor filozofije, član Nove dunajske skupine Lacanove šole in dunajske Raziskovalne skupine za psihoanalizo. Dopisni član od 1. junija 2023.

SCALON, Cesare, rojen 20. novembra 1939. Dr. znanosti, upokojeni profesor za latinsko paleografijo na Filozofski fakulteti Univerze v Vidmu. Dopisni član od 1. junija 2017.

STRAUS, Jože (Joseph), rojen 14. decembra 1938, naslovni redni profesor za intelektualno lastnino Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, honorni profesor za patentno pravo Univerze Ludwig Maximilian v Münchnu, zaslužni direktor Inštituta Maxa Plancka za inovacije in konkurenco (nekdanjega Inštituta Maxa Plancka za intelektualno lastnino, konkurenčno pravo in davčno zakonodajo) v Münchnu, častni doktor univerz v Ljubljani in Kragujevcu. Dopisni član od 6. junija 1995.

SUPIČIĆ, Ivan, rojen 18. julija 1928. Redni profesor Akademije za glasbo Univerze v Zagrebu in predstojnik Zavoda za muzikološke raziskave Hrvaške akademije znanosti in umetnosti, Zagreb, Hrvaška, v pokoju. Dopisni član od 24. aprila 1981.

TALBOT, Michael, rojen 4. januarja 1943 v Lutonu. Muzikolog. Dopisni član od 1. junija 2023.

TAVANO, Sergio, rojen 13. marca 1928. Redni profesor za zgodnje-krščansko arheologijo in bizantinsko umetnost Univerze v Trstu, Italija. Dopisni član od 7. junija 2001.

WAKOUNIG, Marija, rojena 19. marca 1959. Zgodovinarica, izredna profesorica na Inštitutu za vzhodnoevropsko zgodovino Univerze na Dunaju. Dopisna članica od 5. maja 2011.

WEILER, Joseph H. H., rojen 2. septembra 1951, profesor in sodirektor Centra Jean-Monet za mednarodno in regionalno gospodarsko pravo ter pravičnost na Pravni fakulteti Univerze v New Yorku, Dopisni član od 3. junija 2021.

WOLFRAM, Herwig, rojen 14. februarja 1934. Zaslužni profesor za srednjeveško zgodovino in pomožne zgodovinske vede Univerze na Dunaju, nekdanji direktor Institut für Österreichische Geschichtsforschung. Dopisni član od 18. junija 2015.

II. Razred za filološke in literarne vede

Redni člani

JESENŠEK, Marko, dr. jezikoslovnih znanosti, redni profesor na Oddelku za slovanske jezike in književnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Rojen 14. marca 1960. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023. Tajnik II. razreda SAZU od 1. oktobra 2021.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Koroška cesta 166, 2000 Maribor, tel. 02 22- 93- 630, 051 324 250 marko.jesensek@um.si; marko@jesensek.si.

KMECL, Matjaž, dr. znanosti, redni profesor za slovensko literarno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokojju. Rojen 23. februarja 1934 v Dobovcu (Trbovlje). Izredni član od 27. maja 1997, redni član od 12. junija 2003. Tajnik II. razreda SAZU od 3. oktobra 2002 do 1. julija 2007.

Zasebni naslov: Pot v Čeželj 14, 1231 Ljubljana Črnuče, 01 537-40-14.

KOS, Janko, dr. znanosti, redni profesor za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

in njen zaslužni profesor. Rojen 9. marca 1931 v Ljubljani. Izredni član od 10. marca 1977, redni član od 6. junija 1983.

Zasebni naslov: Pleteršnikova 1, 1000 Ljubljana, 01 436-80-99.

KRAŠOVEC, Jože, dr. bibličnih znanosti, dr. filozofije, dr. teologije, dr. zgodovine religij – religijske antropologije, redni profesor za biblični študij Stare zaveze Teološke fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 20. aprila 1944 v Sodni vasi pri Podčetrtku. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 6. junija 1995. Podpredsednik SAZU od 6. maja 2014 do 8. maja 2017.

Zasebni naslov: Dolničarjeva 1, 1000 Ljubljana, 01 434-01-98, faks: 01 433-04-05.

Službeni naslov: Teološka fakulteta, Poljanska 4, 1000 Ljubljana, 01 434-58-10, faks: 01 434-58-54, joze.krasovec@guest.arnes.si.

SNOJ, Marko, primerjalni jezikoslovec, etimolog, slovaropisec na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, profesor na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 19. aprila 1959. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Tajnik II. razreda SAZU od 1. oktobra 2015 do 30. septembra 2021. Podpredsednik SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, tel. 01 470-62-35, marko.snoj@zrc-sazu.si.

STANONIK, Marija, literarna zgodovinarica, slovstvena folkloristka, etnologinja; znanstvena svétnica v pokoju; prof. na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojena 23. maja 1947. Izredna članica SAZU od 18. junija 2015, redna članica od 3. junija 2021. Članica predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2020.

Službeni naslov: Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU, Novi trg 5, 1000 Ljubljana, 01 519-88-64, stanonik@zrc-sazu.si.

Izredni člani

JUVAN, Marko, dr. literarnih ved, znanstveni svetnik na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, redni profesor slovenske književnosti na Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 2. junija 1960. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 4706 305, marko.juvan@zrc-sazu.si.

MAVER, Igor, dr. literarnih znanosti, anglist in francist, redni profesor na Oddelku za anglistiko in amerikanistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 1. decembra 1960 v Ljubljani. Izredni član SAZU od 6. junija 2019.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta UL, Oddelek za anglistiko in amerikanistiko, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, 01 241 13 34, igor.maver@ff.uni-lj.si.

ŠKOFIC, Jožica, dr. jezikoslovnih znanosti, dialektologinja, znanstvena svetnica na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, redna profesorica za slovenski jezik na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem v Kopru. Rojena 4. marca 1964. Izredna članica SAZU od 3. junija 2021.

Službeni naslov: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, 01 4706 221, jozica.skofic@zrc-sazu.si.

TOPORIŠIČ, Tomaž, dr. literarnih ved, redni profesor na Oddelku za dramaturgijo in scenske umetnosti Akademije za gledališče, radio, film in televizijo, Univerza v Ljubljani. Rojen 27. decembra 1962. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: AGRFT UL, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, 01 251 04 12, tomaz.toporisc@agrft.uni-lj.si.

VIRK, Tomo, dr. literarnih ved, redni profesor za primerjalno književnost in literarno teorijo na Oddelku za primerjalno književ-

nost in literarno teorijo Filozofske fakultete, Univerza v Ljubljani. Rojen 31. maja 1960. Izredni član od 3. junija 2021.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tomo.virk@ff.uni-lj.si.

ŽELE, Andreja, visokošolska učiteljica na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, znanstvena svetnica na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Rojena 7. avgusta 1963. Izredna članica od 6. junija 2019.

Zasebni naslov: 051 335 052, andrejaz@zrc-sazu.si.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Aškerčeva 2/II, 1000 Ljubljana, 01 241 10 00, andreja.zele@ff.uni-lj.si.

Dopisni člani

COOPER, Henry R. Jr., rojen 30. septembra 1946. Redni profesor in predstojnik Oddelka za slovanske jezike in književnosti Univerze v Bloomingtonu, Indiana, ZDA. Dopisni član od 6. junija 1995.

GREENBERG, Marc Leland, rojen 9. novembra 1961. Profesor slovanskih jezikov in književnosti na Fakulteti za jezike, literature in kulture Univerze v Kansasu, ZDA, in njen dekan. Dopisni član od 1. junija 2017.

HANNICK, Christian, rojen 3. septembra 1944. Predstojnik Oddelka za slovansko filologijo na Julius-Maximilians-Universität v Würzburgu. Dopisni član od 1. junija 2007.

KARNIČAR, Ludvik, rojen 23. avgusta 1949. Izr. univ. profesor v pokoju (Univerza v Gradcu), slavist, dialektolog in slovaropisec. Dopisni član SAZU od 1. junija 2017.

KOZAR - MUKIČ, Marija rojena 8. marca 1952, višja kustodinja etnologinja v pokoju (Muzej Savaria, Szombathely, Madžarska), etnologinja in slavistka. Dopisna članica SAZU od 6. junija 2019.

KURKINA, Ljubov Viktorovna, rojena 17. februarja 1937. Slavistka, etimologinja, leksikografinja na Inštitutu za ruski jezik V. V. Vinogradova RAN, Moskva, Rusija. Dopisna članica od 18. junija 2015.

LAUER, Reinhard, rojen 15. marca 1935. Vodja Seminarja za slovansko filologijo in redni profesor na Georg-Augustovi univerzi v Göttingenu, Nemčija. Dopisni član od 12. junija 2003.

MOSKOVICH, Wolf, rojen 7. aprila 1936. Redni profesor na Oddelku za ruske in slovanske študije Hebrejske univerze v Jeruzalemu, Izrael. Dopisni član od 5. maja 2005.

NEWEKLOWSKY, Gerhard, rojen 14. aprila 1941. Doktor jezikoslovja, upokojeni redni profesor na Inštitutu za slavistiko na Univerzi na Dunaju. Dopisni član od 1. junija 2023.

POHL, Heinz Dieter, rojen 6. septembra 1942. Redni profesor za splošno in diahrono jezikoslovje Univerze v Celovcu, Avstrija. Dopisni član od 5. maja 2005.

SPINOZZI MONAI, Liliana, rojena 30. oktobra 1936, zunanja sodelavka Mednarodnega središča za večjezičnost (CEIP) Univerze v Vidmu in nekdanja raziskovalka na Inštitutu za jezikoslovje iste ustanove. Posveča se teoretičnemu jezikoslovju in raziskavam slovenskih narečij v Furlaniji. Objavila je več rokopisnih besedil Jana Baudouina de Courtenayja. Dopisna članica od 6. junija 2019.

STEENWIJK, Johannes Jacobus, rojen 27. maja 1959, dr. slovanskih jezikov in književnosti, izredni profesor za slovenski jezik in književnost na Oddelku za jezike in književnosti (DiSLL) Univerze v Padovi. Dopisni član od 3. junija 2021.

TOKARZ, Božena, rojena 17. oktobra 1946, literarna teoretičarka, polonistka in slovenistka, komparativistka, redna profesorica in vodja Enote za literarno teorijo in prevodoslovje na Oddelku za slovansko filologijo na Filološki fakulteti Šlezijske univerze, Kato-

vice, Poljska, glavna urednica prevodoslovne revije *Prevajanje slovanskih književnosti*. Dopisna članica razreda od 18. junija 2015.

TOKARZ, Emil, rojen 6. oktobra 1944, jezikoslovec, slavist in splošni lingvist, upokojeni redni profesor Šlezijske in Bielske univerze (Poljska). Dopisni član od 6. junija 2019.

VERČ, Ivan, rojen 2. februarja 1950, redni profesor za področje slavistike na Oddelku za pravne, jezikovne in prevajalske vede Univerze v Trstu, v pokoju. Nekdanji vodja Inštituta za slovansko filologijo na Filozofski fakulteti Univerze v Trstu in ustanovitelj prve slavistične revije tržaške univerze *Slavica tergestina*. Dopisni član od 6. junija 2019.

WOSCHITZ, Karl Matej, rojen 19. septembra 1937. Redni profesor na Teološki fakulteti Univerze v Gradcu, Avstrija, v pokoju. Dopisni član od 7. junija 2001.

III. Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede

Redni člani

BAJD, Tadej, dr. znanosti, redni profesor za robotiko Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. Rojen 19. januarja 1949 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Podpredsednik SAZU od 5. maja 2011 do 6. maja 2014, predsednik SAZU od 6. maja 2014 do 31. maja 2020.

Zasebni naslov: Bobenčkova 12, 1000 Ljubljana, 01 256-23-80, tadej.bajd@robo.fe.uni-lj.si.

BRATKO, Ivan, dr. računalniških znanosti, redni profesor za področje računalništva in informatike Fakultete za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani. Rojen 10. junija 1946 v Ljubljani. Izredni član od 27. maja 1997, redni član od 12. junija 2003. Načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda SAZU od 1. maja

2014 do 1. maja 2020.

Zasebni naslov: Podrožniška 4, 1000 Ljubljana, 01 251-39-11.

Službeni naslov: Fakulteta za računalništvo in informatiko, Tržaška cesta 25, 1000 Ljubljana, 01 476-83-93, 01 476-83-87, 01 476-83-93, faks: 01 426-46-47, bratko@fri.uni-lj.si.

BREŠAR, Matej, dr. znanosti, redni profesor za matematiko Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani in Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru. Rojen 26. septembra 1963. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. maja 2017 do 31. maja 2020. Tajnik III. razreda SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Kosarjeva 47b, 2000 Maribor, 02 251-47-34.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, tel. 01 476-66-23, faks: 01 251-72-81, in Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Koroška c. 160, 2000 Maribor, 02 229-36-91, faks: 02 251-81-80; matej.bresar@fmf.uni-lj.si ali matej.bresar@um.si.

EMRI, Igor, dr. znanosti, redni profesor za mehaniko Fakultete za strojništvo Univerze v Ljubljani. Rojen 22. maja 1952 v Murski Soboti. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. februarja 2013. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2020 do 1. junija 2023, načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda SAZU od 1. maja 2020.

Zasebni naslov: Grampovčanova 17, 1125 Ljubljana, 01 257-27-52, ie@emri.si.

FAJFAR, Peter, dr. znanosti, upokojeni redni profesor za teorijo konstrukcij in potresno inženirstvo Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 27. maja 1943 v Ljubljani. Izredni član od 18. maja 1989, redni član od 27. maja 1993. Načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 18. aprila 2002; tajnik III. razreda SAZU od 18. aprila 2002 do 18. aprila 2008. Član predsedstva SAZU po 22. členu zakona o SAZU od 6. maja 2014 do 31. maja 2020.

Zasebni naslov: Puharjeva 6, 1000 Ljubljana, 01 251-98-52.

Službeni naslov: Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, 1000 Ljubljana, Jamova 2, 01 476-85-92, pfajfar@fgg.uni-lj.si.

FORSTNERIČ, Franc, dr. znanosti, redni profesor za matematično analizo Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Rojen 1. maja 1958 v Ljubljani. Izredni član od 8. aprila 1999, redni član od 5. maja 2005. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. maja 2014 do 1. maja 2017. Tajnik III. razreda SAZU od 1. maja 2017 do 31. maja 2020. Glavni tajnik SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: Pot v Hrastovec 8, 1231 Ljubljana Črnuče, 01 561-17-87.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, 01 476-65-56, 01 476-65-00, faks: 01 251-72-81, franc.forstneric@fmf.uni-lj.si.

GLOBEVNIK, Josip, dr. znanosti, redni profesor za matematično analizo Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani v pokoju in njen zaslužni profesor. Rojen 6. decembra 1945 v Ljubljani. Izredni član od 23. maja 1985, redni član od 18. maja 1989; načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 18. aprila 2002 do 6. maja 2008, tajnik III. razreda SAZU od 18. aprila 2008 do 30. aprila 2014.

Zasebni naslov: Trnovska 2, 1000 Ljubljana, 01 283-50-11.

Službeni naslov: Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Jadranska 19, 1111 Ljubljana, 01 476-65-48, 01 476-65-00, faks: 01 251-72-81; josip.globevnik@fmf.uni-lj.si.

GRABEC, Igor, dr. znanosti, redni profesor za fiziko Fakultete za strojništvo Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 17. novembra 1939. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001; načelnik Oddelka za tehniške vede III. razreda SAZU od 18. aprila 2002 do 6. maja 2008.

Zasebni naslov: Kantetova 75, 1000 Ljubljana, 01 256-37-18, igor.grabec@fs.uni-lj.si.

KERNEL, Gabrijel, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor za fiziko Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 14. septembra 1932. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001; načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. junija 2008 do 30. aprila 2014.

Zasebni naslov: Pod bukvami 7, 1000 Ljubljana, 01 425-96-61.

Službeni naslov: 01 477-37-95, faks: 01 425-70-74, gabrijel.kernel@ijs.si.

KNEZ, Željko, dr. znanosti, redni profesor za kemijsko inženirstvo na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Mariboru. Rojen 26. avgusta 1954. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Aljaževa 15, 2000 Maribor; 02 320-30-00, 041 672-545; zeljko.knez@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Univerza v Mariboru, Smetanova 17, 2000 Maribor, 02 22-944-31, 041 371-666; zeljko.knez@um.si.

KRALJ, Alojz, dr. znanosti, redni profesor za biomedicinsko tehniko, biomehaniko in robotiko Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 12. marca 1937 v Novem Sadu, Vojvodina. Izredni član od 27. maja 1993, redni član od 27. maja 1997; podpredsednik SAZU od 6. maja 1999 do 25. aprila 2002.

Zasebni naslov: Planinska 26, 1231 Ljubljana Črnuče, 01 537-48-25, alojzkralj7@gmail.com.

KRIŽAN, Peter, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor za fiziko Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani, raziskovalni svetnik na Institutu »Jožef Stefan«, gostujoči profesor na Univerzi v Nagoji. Rojen 21. maja 1958. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 1. junija 2020.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Univerza v Ljubljani, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, peter.krizan@ijs.si.

PIRC, Raša, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor, sodelavec Instituta »Jožef Stefan« v Ljubljani, Odsek za teoretično fiziko. Rojen 15. junija 1940 v Ljubljani. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015.

Zasebni naslov: Jamova 52, 1000 Ljubljana, 01 256-57-20.

Službeni naslov: Institut »Jožef Stefan«, Odsek za teoretično fiziko, Jamova 39, 1000 Ljubljana, 01 477-35-88, faks: 01 251-93-85, rasa.pirc@ijs.si.

STANOVNIK, Branko, dr. znanosti, redni profesor za organsko kemijo Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 11. avgusta 1938 na Brezovici pri Ljubljani. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 6. junija 1995, predstojnik Oddelka za mednarodno sodelovanje in znanstveno koordinacijo od 21. septembra 1999.

Zasebni naslov: Tičnica 26, 1360 Vrhnika, 01 755-11-40.

Službeni naslov: Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Večna pot 113, 1000 Ljubljana, 01 479-85-67, branko.stanovnik@fkkt.uni-lj.si; SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 3, 01 470-61-34, faks: 01 425-53-30, international@sazu.si.

TOMAŽEVIČ, Miha, dr. znanosti, znanstveni svetnik Zavoda za gradbeništvo Slovenije, redni profesor za potresno inženirstvo in zidane konstrukcije Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani, upokojen. Rojen 19. septembra 1942 v Ljubljani. Izredni član od 7. junija 2001, redni član od 21. maja 2009.

Zasebni naslov: 1000 Ljubljana, Kvedrova 1, tel. 041 667-497.

Službeni naslov: Zavod za gradbeništvo Slovenije, 1000 Ljubljana, Dimičeva 12, tel. 01 280-44-00, faks: 01 280-44-84, miha.tomazevic@zag.si.

TURK, Vito, dr. kemijskih znanosti, redni profesor za biokemijo Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani, znanstveni svetnik Instituta »Jožef Stefan«. Rojen 27. junija 1937 v Osijeku. Izredni član od 5. maja 2005, izredni član od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: Lamutova 4, 1000 Ljubljana, 01 519-96-51.

Službeni naslov: Institut »Jožef Stefan«, Oddelek za biokemijo in molekularno biologijo, Jamova 39, 1000 Ljubljana, 01 477-33-65 ali 01 477-39-25, faks: 01 477-39-84, vito.turk@ijs.si.

ŽEKŠ, Boštjan, dr. znanosti, redni profesor za biofiziko Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 26. junija 1940 v Ljubljani. Izredni član od 23. aprila 1987, redni član od 30. maja 1991. Načelnik Oddelka za matematične, fizikalne in kemijske vede III. razreda SAZU od 5. oktobra 1994 do 18. aprila 2002; tajnik III. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 18. aprila 2002; predsednik SAZU od 25. aprila 2002 do 6. maja 2008.

Zasebni naslov: Poštna 4, 1360 Vrhnika, 041 741-898.

Službeni naslov: Inštitut za biofiziko Medicinske fakultete, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, bostjanzeks66@gmail.com, 01 543-76-18, 01 543-76-00, faks: 01 431-51-27; SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 3.

Izredni člani

JERALA, Roman, dr. kemijskih znanosti, redni profesor za biokemijo in molekularno biologijo na Univerzi v Ljubljani in vodja Odseka za sintezno biologijo in imunologijo na Kemijskem inštitutu v Ljubljani. Rojen 24. januarja 1962. Izredni član od 6. junija 2019.

Službeni naslov: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, roman.jerala@ki.si.

MIHAILOVIĆ, Dragan, dr. fizikalnih znanosti, znanstveni svetnik in vodja odseka za kompleksne snovi na Institutu »Jožef Stefan«, redni profesor fizike na Fakulteti za matematiko Univerze v Ljubljani ter Mednarodni podiplomski šoli Jožefa Stefana in direktor Nanocentra. Rojen 2. marca 1958. Izredni član od 3. junija 2021.

Službeni naslov: Institut Jožef Stefan, 01 477 33 88, 041 787 196, dragan.mihailovic@ijs.si.

PLAVEC, Janez, dr. kemijskih znanosti, redni profesor za strukturno biokemijo na Univerzi v Ljubljani in vodja Nacionalnega centra za NMR spektroskopijo visoke ločljivosti na Kemijskem

inštitutu v Ljubljani. Rojen 4. julija 1962. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Kemijski institut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, 01 476 03 53, 031 689 342, janez.plavec@ki.si.

PROSEN, Tomaž, dr. fizikalnih znanosti, redni profesor na fakulteti za matematiko in fiziko na Univerzi v Ljubljani. Rojen 6. aprila 1970. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, 01 4766 578, tomaz.prosen@fmf.uni-lj.si.

TOPIČ, Marko, dr. elektrotehniških znanosti, redni profesor za elektrotehniko na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani. Rojen 8. julija 1967. Izredni član od 3. junija 2021.

Službeni naslov: UL FE, Tržaška 25, 1000 Ljubljana, 01 4768 470, marko.topic@fe.uni-lj.si.

Dopisni člani

BOLDIREVA, Jelena Vladimirovna, rojena 4. februarja 1961. Vodja raziskav na Inštitutu za kemijo trdnih stanj in mehanske kemije pri sibirski izpostavi Ruske akademije znanosti v Novosibirsku in vodja Katedre za kemijo trdnih stanj Univerze v Novosibirsku. Dopisna članica od 1. junija 2017.

CARBONELL, Ruben G., rojen 27. decembra 1947. Doktor znanosti, profesor kemijskega in biomolekularnega inženiringa na Univerzi Severne Karoline. Dopisni član od 1. junija 2017.

GEIGER, Manfred, rojen 13. junija 1941. Dr. strojništva, redni profesor za proizvodne tehnologije na Univerzi Erlangen-Nürnberg, častni doktor Univerze v Ljubljani, redni član Brandenburške akademije znanosti v Berlinu, Nemčija. Dopisni član od 21. maja 2009.

HALDANE, Duncan, rojen 14. septembra 1951, profesor fizike na Univerzi Princeton, ZDA, Nobelov nagrajenec leta 2016. Dopisni član od 6. junija 2019.

JENNI, Peter, rojen 17. aprila 1948, zaslužni profesor (Freiburg, Nemčija, in USTC Hefei, Kitajska), eksperimentalni fizik osnovnih delcev. Projektni vodja raziskovalne skupine ATLAS velikega hadronskega trkalnika v CERN-u. Dopisni član od 1. junija 2023.

LEHN, Jean-Marie Pierre, rojen 30. septembra 1939, direktor laboratorija za supramolekularno kemijo na Inštitutu za supramolekularno znanost in inženiring pri Univerzi v v Strasbourgu. Profesor na Inštitutu za specialistične študije Univerze v Strasbourgu. Nobelov nagrajenec za kemijo leta 1987. Dopisni član od 12. junija 2003.

MERLETTI, Roberto, rojen 6. marca 1945, upokojeni izredni profesor biomedicinskega inženiringa na Univerzi v Bostonu, ZDA, upokojeni profesor rehabilitacijskega inženiringa na Univerzi Politecnico iz Torina, Italija. Dopisni član od 3. junija 2021.

NAKAŠIMA, Masajoši, rojen 28. januarja 1952. Zaslužni profesor potresnega inženirstva na Univerzi v Kjotu. Dopisni član od 3. junija 2021.

RAO, Chintamani Nages Ramachandra, rojen 30. junija 1934. Redni profesor za kemijo in predsednik Indijskega znanstvenega inštituta Centra Jawaharlala Nehruja za pospeševanje znanstvenih raziskav, Bangalore, Indija. Dopisni član od 24. aprila 1981.

RUBBIA, Carlo, rojen 31. marca 1934, fizik, Nobelovec. Dopisni član od 1. junija 2023.

SAMMUT, Claude, rojen 9. marca 1956, profesor na School of Computer Science and Engineering, University of New South Wales, Sydney, Avstralija, vodja laboratorija za umetno inteligenco. Dopisni član od 6. junija 2019.

ZEILINGER, Anton, rojen 20. maja 1945, zaslužni profesor fizike na Univerzi na Dunaju in višji znanstvenik na Inštitutu za kvantno optiko in kvantne informacije Avstrijske akademije znanosti. Dopisni član od 1. junija 2023.

IV. Razred za naravoslovne vede

Redni člani

ANDERLUH, Gregor, dr. bioloških znanosti, redni profesor za področje biokemije Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, znanstveni svetnik na Kemijskem inštitutu. Rojen 15. julija 1969. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, 01 476-02-61, gregor.anderluh@ki.si.

AVŠIČ - ŽUPANC, Tatjana, dr. medicinskih znanosti, redna profesorica za mikrobiologijo in imunologijo, vodja laboratorija na Katedri za mikrobiologijo in imunologijo na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojena 11. julija 1957 v Brežicah. Izredna članica od 1. junija 2007, redna članica od 18. junija 2015. Tajnica IV. razreda SAZU od 25. maja 2017 do 1. junija 2023. Podpredsednica SAZU od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Močilnikarjeva 4, 1000 Ljubljana, 01 529-20-87.

Službeni naslov: Inštitut za mikrobiologijo in imunologijo, Zaloška 4, 1000 Ljubljana, 01 543-74-50, faks: 01 543-74-01, tatjana.avsic@mf.uni-lj.si.

GABROVŠEK, Franci, dr. fizike, izredni profesor krasoslovja na Univerzi v Novi Gorici, znanstveni svetnik na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni. Rojen 20. oktobra 1968. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Stara Vrhnika 79, 1360 Vrhnika, 031 530-711, gabrovsek@zrc-sazu.si.

Službeni naslov: Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Titov trg 2, 6230 Postojna, 05 700-19-07.

GOGALA, Matija, dr. znanosti, upokojeni muzejski svetnik in direktor Prirodoslovnega muzeja Slovenije; habilitirani redni profesor za fiziologijo živali na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 11. decembra 1937 v Ljubljani. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 8. aprila 1999. Glavni

tajnik SAZU od 25. aprila 2002 do 6. maja 2008; podpredsednik SAZU od 6. maja 2008 do 5. maja 2011. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 5. maja 2011 do 8. maja 2017.

Zasebni naslov: Pot na Tičnico 6, 1351 Brezovica pri Ljubljani, 01 756-55-39, matija.gogala@guest.arnes.si.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-61-26, faks: 01 425-64-92.

KREFT, Ivan, dr. znanosti, dr. h. c. (Slovaška kmetijska univerza v Nitri), redni profesor genetike na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 23. novembra 1941 v Novem mestu. Izredni član od 27. maja 1997, redni član od 12. junija 2003. Tajnik IV. razreda SAZU od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2012.

Zasebni naslov: Kremžarjeva ulica 36, 1000 Ljubljana, 01 517-44-29, ivan.kreft@guest.arnes.si.

Službeni naslov: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1001 Ljubljana, 01 320-32-61.

MAČEK, Jože, dr. agronomskih znanosti, dr. ekonomskih znanosti, dr. zgodovinskih znanosti, redni profesor za fitopatologijo, gozdno fitopatologijo in fitofarmakologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 28. oktobra 1929 v Oleščah pri Laškem. Izredni član od 18. maja 1989, redni član od 6. junija 1995. Tajnik IV. razreda SAZU od 7. maja 1996 do 10. januarja 2002; član predsedstva po 22. členu Zakona o SAZU od 27. novembra 2003 do 22. aprila 2008.

Zasebni naslov: Jerančičeva 12, 1133 Ljubljana Brod, 01 512-35-31.

ZOREC, Robert, dr. znanosti, redni profesor za patološko fiziologijo na Inštitutu za patološko fiziologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 23. januarja 1958 v Kopru. Izredni član od 7. junija 2001, redni član od 1. junija 2007. Tajnik IV. razreda SAZU od 1. januarja 2013 do 8. maja 2017. Podpredsednik SAZU od 8. maja 2017 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Brdnikova 31, 1125 Ljubljana, 01 256 13 84.

Službeni naslov: Inštitut za patološko fiziologijo Medicinske fakul-

tete, Zaloška 4, 1104 Ljubljana, 01 543 70 80, 01 543 70 20, faks: 01 543 70 21, robert.zorec@mf.uni-lj.si.

ZUPANČIČ, Mitja, dr. gozdarskih znanosti, fitocenolog, znanstveni svetnik na Biološkem inštitutu Jovana Hadžija ZRC SAZU v pokoju. Rojen 25. decembra 1931 v Ljubljani. Izredni član od 27. maja 1993, redni član od 7. junija 2001. Tajnik IV. razreda SAZU od 10. januarja 2002 do 31. decembra 2006.

Zasebni naslov: Dom upokojencev Tabor, Enota Tabor, Tabor 10, 1000 Ljubljana.

Službeni naslov: Biološki inštitut Jovana Hadžija ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 470-63-24, faks: 01 425-33-24.

Izredni člani

BRENCIČ, Mihael, doktor geoloških znanosti in redni profesor za področje geologije na Univerzi v Ljubljani. Rojen 20. avgusta 1967. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Aškerčeva cesta, 1000 Ljubljana, 01 4704 523, mihael.brencic@ntf.uni-lj.si.

GORIČAN, Špela, dr. geoloških znanosti, znanstvena svetnica na Paleontološkem inštitutu Ivana Rakovca ZRC SAZU. Rojena 17. februarja 1960. Izredna članica od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Polje c. XXXVI št. 7, 1260 Ljubljana - Polje.

Službeni naslov: Paleontološki inštitut Ivana Rakovca ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, 01 4706 371, spela.gorican@zrc-sazu.si.

HUMAR, Miha, doktor znanosti s področja Biotehniških znanosti, smer lesarstvo, in redni profesor za lesarstvo na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 27. januarja 1975. Izredni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, 01 3203 638, miha.humar@bf.uni-lj.si.

KRAIGHER, Hojka, dr. kmetijskih znanosti za področje gozdarstva, redna profesorica na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, znanstvena svetnica na Gozdarskem inštitutu Slovenije v Ljubljani. Rojena 4. septembra 1956. Izredna članica od 6. junija 2019. Tajnica IV. razreda SAZU od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Brdnikova 31, 1125 Ljubljana, 01 256 13 84, 041 330 543, hojkakz@gmail.com.

Službeni naslov: Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, 01 200 78 20, hojka.kraigher@gozdis.si.

Dopisni člani

BOSÁK, Pavel, rojen 14. avgusta 1951. Krasoslovec, geolog, sedimentolog in geomorfolog, redni profesor ved o Zemlji. Češka republika. Dopisni član od 5. maja 2005.

CEULEMANS, Reinhart, rojen 15. januarja 1954. Zaslužni profesor ekologije na Univerzi v Antwerpnu. Častni doktor na Mendlovi univerzi v Brnu (Češka) in Université d'Orléans (Francija). Član belgijske Kraljeve akademije znanosti in umetnosti. Dopisni član od 18. junija 2015.

DREYBRODT, Wolfgang, rojen 10. januarja 1939, profesor eksperimentalne fizike na Univerzi v Bremnu. Dopisni član od 3. junija 2021.

FORD, Derek Clifford, rojen 24. aprila 1935. Doktor znanosti, zaslužni profesor geografije in znanosti o Zemlji na Univerzi McMaster, Kanada. Dopisni član od 1. junija 2017.

HAYDON, Philip G., rojen 11. aprila 1958. Dr. nevroznanosti, redni profesor, predstojnik Oddelka za nevroznanosti na Univerzi Tufts, Boston, ZDA. Dopisni član od 21. maja 2009.

ILIJANIĆ, Ljudevit, rojen 27. septembra 1928. Zaslužni profesor za področje geobotanike, ekologije rastlin, fitocenologije in morfologije rastlin Prirodoslovno-matematične fakultete Univerze v Zagrebu, Hrvaška. Dopisni član od 12. junija 2003.

NEHER, Erwin, rojen 20. marca 1944. Redni profesor za fiziko, direktor ustanove Max-Planck-Institut für biophysikalische Chemie v Göttingenu, Nemčija. Nobelov nagrajenec za fiziologijo in medicino, 1991. Dopisni član od 1. junija 2007.

NOBLE, Denis, rojen 16. novembra 1936. Zaslužni profesor kardiovaskularne fiziologije in direktor Oddelka za računalniško fiziologijo Univerze v Oxfordu, Velika Britanija. Dopisni član od 5. maja 2011.

PAOLETTI, Elena, raziskovalna direktorica IRET CNR (Nacionalni inštitut za raziskave kopenskih ekosistemov). Dopisna članica od 1. junija 2023.

PARPURA, Vladimir, rojen 5. decembra 1964. Doktor medicinskih znanosti (vzporedno z zoologijo in nevroznanostjo), profesor nevrobiologije na Univerzi Alabama v Birminghamu, ZDA. Dopisni član od 1. junija 2017.

PIGNATTI, (Sandro) Alessandro, rojen 28. septembra 1930. Botanik, fitocenolog, ekolog, redni profesor na Univerzi La Sapienza v Rimu, Italija. Dopisni član od 5. maja 2005.

STORM-MATHISEN, Jon, rojen 16. januarja 1941, nevroznanstvenik na področju imunocitokemije centralnega živčnega sistema, profesor medicine na oddelku za anatomijo Univerze v Oslu. Dopisni član od 3. junija 2021.

VERKHRATSKY, Alexei, rojen 30. julija 1961, profesor nevrofiziologije, Faculty of Life Sciences, The University of Manchester. Dopisni član od 6. junija 2019.

V. Razred za umetnosti

Redni člani

DEKLEVA, Milan, diplomirani komparativist in literarni teoretik, pesnik, pripovednik, dramatik, esejist, prevajalec. Rojen 17. oktobra 1946. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Aljaževa 13, 1000 Ljubljana, milan.dekleva@gmail.com.

GRAFENAUER, Niko, pesnik, pripovednik, esejist, prevajalec in publicist, glavni urednik Založbe Nova revija v pokoju. Rojen 5. decembra 1940 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Tajnik V. razreda SAZU od 1. oktobra 2009 do 30. septembra 2015.

Zasebni naslov: Bratovševa ploščad 21, 1000 Ljubljana, 01 534-26-27, 041 632-072, nina.grafenauer@nova-revija.si.

JANČAR, Drago, pisatelj, nekdanji tajnik in glavni urednik pri Slovenski matici v Ljubljani. Rojen 13. aprila 1948 v Mariboru. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001.

Zasebni naslov: Velika čolnarska 8, 1000 Ljubljana, 01 283-50-31.
Službeni naslov: Slovenska matica, Kongresni trg 8, 1000 Ljubljana, 01 422-43-42, faks: 01 422-43-43, drago.jancar@siol.net.

JEMEC, Andrej, akademski slikar, redni profesor za risanje in slikanje na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 29. novembra 1934 v Ljubljani. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001. Tajnik V. razreda SAZU od 11. aprila 2002 do 6. maja 2008; član predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU od 22. aprila 2008 do 6. maja 2014.

Zasebni naslov: Zabreznica 40b, 4274 Žirovnica, tel./faks: 04 580-21-66, studio: Prešernova 12, 1000 Ljubljana, 01 425-56-76, andrej.jemec@siol.net.

KOMELJ, (Bogomil) Milček, dr. znanosti, izr. profesor Oddelka za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 16. novembra 1948. Izredni član od 5. maja 2011, redni član od 1. junija 2017. Tajnik V. razreda SAZU od 1. decembra 2015 do 31. maja 2020. Podpredsednik SAZU od 1. junija 2020 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Glinškova ploščad 20e, 1000 Ljubljana, 01 537-18-83, 041 737-863, sumi.komelj@gmail.com.

LEBIČ, Lojze, skladatelj, dirigent, glasbeni publicist in redni profesor za glasbenoteoretične predmete in kompozicijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju. Rojen 23. avgusta 1934 na Prevaljah na Koroškem. Izredni član od 30. maja 1991, redni član od 6. junija 1995. Od leta 2003 izredni član Kraljeve flamske akademije za znanost in umetnost Belgije. Tajnik V. razreda SAZU od 1. junija 2008 do 23. avgusta 2009. Član predsedstva SAZU po 22. členu Zakona o SAZU od 6. maja 2014 do 31. maja 2020.

Zasebni naslov: Ulica bratov Učakar 134, 1000 Ljubljana, 01 518-31-55.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-64-29, faks: 01 425-34-23.

MUHOVIČ, Jožef, akademski slikar, doktor filozofskih znanosti, redni profesor za likovno teorijo na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani. Rojen 22. decembra 1954. Izredni član od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023. Tajnik V. razreda SAZU od 1. junija 2020.

Zasebni naslov: jozef_muhovic@t-2.net.

Službeni naslov: Akademija za likovno umetnost, Erjavčeva 23. 1000 Ljubljana; muhovicjo@aluo.uni-lj.si.

MUŠIČ, Marko Marijan, univ. dipl. inž. arhitekture. Rojen 30. januarja 1941 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 1. junija 2007. Podpredsednik SAZU od 6. maja 2008 do 27. februarja 2014, namestnik predsednika SAZU od 17. decembra 2013 do 27. februarja 2014. Predsednik SAZU od 27. februarja 2014 do 6. maja 2014.

Zasebni naslov: Stari trg 11a, 1000 Ljubljana, tel./faks: 01 425-52-90, info@ateljemarkomusic.si.

Službeni naslov: SAZU, Novi trg 3, 1000 Ljubljana, 01 470-61-27, faks: 01 425-64-92.

ROJKO, Uroš, redni profesor kompozicije na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani, skladatelj in klarinetist. Rojen 9. septembra 1954. Izredni član od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Član predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2020 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Tbilisijska 8, 1000 Ljubljana, 01 256-71-74, rojko-ur@gmail.com, uros-rojko.de.

SIMČIČ, Zorko, pisatelj in dramatik. Rojen 19. novembra 1921 v Mariboru. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 5. maja 2011.

Zasebni naslov: Metelkova 7/b, 1000 Ljubljana, 0590 27639, 031 200-866.

Izredni člani

BRATUŠA, Mirko, akademski kipar, redni profesor za kiparstvo na Oddelku za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 19. februarja 1963. Izredni član od 6. junija 2019.

Zasebni naslov: Linhartova cesta 42, 1000 Ljubljana, 041 692 516, mirko.bratusa@pef.uni-lj.si.

Službeni naslov: Oddelek za likovno pedagogiko, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana, 01 5892 248, mirko.bratusa@guest.arnes.si.

FLISAR, Evald, pesnik, pripovednik, dramatik, esejist, prevajalec, urednik. Rojen 13. februarja 1945. Izredni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Suhadolčanova 64, 1231 Lj - Črnuče, evald.flisar@sodobnost.com.

GVARDJANČIČ, Herman, akademski slikar. Rojen 21. oktobra 1943. Izredni član od 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Gorenja vas - Reteče 31, 4220 Škofja Loka, 041 665 834, herman.gvardjancic@siol.net.

JESIĆ, Milan, pesnik, dramatik in prevajalec. Rojen 14. aprila 1950. Izredni član od 6. junija 2019.

Zasebni naslov: Ulica pregnancev 5, 1000 Ljubljana, tel. 041 559 643, milan.jesic@guest.arnes.si.

NOVAK, Boris A., pesnik, dramatik, esejist, prevajalec in mladinski pisatelj, redni profesor na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 3. decembra 1953. Izredni član od 1. junija 2017.

Službeni naslov: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tel. 01 241-13-88, boris-a.novak@guest.arnes.si.

SENEGAČNIK, Brane, pesnik, prevajalec, esejist, klasični filolog in urednik, docent za rimsko in grško književnost na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Rojen 6. oktobra 1966. Izredni član od 1. junija 2023.

Domači naslov: brane.senegacnik@gmail.com.

Službeni naslov: Oddelek za klasično filologijo FF UL, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tel: 01 241 1 418, branko.senegacnik@ff.uni-lj.si.

ŠENK KOSEM, Nina, skladateljica, docentka na področju kompozicije. Rojena 14. februarja 1982. Izredna članica od 6. junija 2019. Članica predsedstva po 22. členu zakona o SAZU od 1. junija 2023. *Zasebni naslov:* tel. 041 533 233, senk.nina@gmail.com.

Dopisni člani

BIGGINS, Michael, slovenist, slavist in germanist, književni prevajalec, bibliotekar in profesor na Univerzi Washington v Seattlu. Rojen leta 1954. Dopisni član od 1. junija 2023.

GLOBOKAR, Vinko, rojen 7. julija 1934. Skladatelj, Pariz, Francija. Dopisni član od 1. junija 2007.

HADERLAP, Maja, rojena 8. marca 1961, pesnica, pisateljica, dramaturginja, Celovec, Avstrija. Dopisna članica od 1. junija 2017.

HAMANO, Tošihiro, rojen 6. decembra 1937. Slikar, grafik, kipar, Takamacu, Japonska. Dopisni član od 18. junija 2015.

HANDKE, Peter, rojen 6. decembra 1942. Pisatelj, dramatik, prevajalec, Salzburg, Avstrija. Nobelov nagrajenec za literaturo leta 2019. Dopisni član od 23. aprila 1987.

LIPUŠ, Florjan, rojen 4. maja 1937. Pisatelj, učitelj na Osnovni šoli Šentlipš na slovenskem Koroškem, Avstrija. Dopisni član od 23. maja 1985.

MAGRIS, Claudio, rojen 10. aprila 1939. Univerzitetni profesor nemške književnosti, pisatelj, pesnik, esejist, prevajalec, senator Republike Italije. Dopisni član od 3. junija 2021.

NEIDHARDT, Velimir, rojen 7. oktobra 1943. Arhitekt, Zagreb, Hrvaška. Dopisni član od 18. junija 2015.

OMAN, Valentin, rojen 14. decembra 1935. Akademski slikar, Finckenstein/Bekštanj, Avstrija. Dopisni član od 18. junija 2015.

PODRECCA, Boris, rojen 30. januarja 1940. Dipl. inž. arhitekture. Direktor inštituta Raumgestaltung und Entwerfen Tehnične univerze, Stuttgart, Nemčija, Dunaj, Avstrija. Dopisni član od 23. aprila 1987.

SCHIPHORST TER, Iris, rojena 22. maja 1956, skladateljica, profesorica medijske kompozicije. Dopisna članica od 3. junija 2021.

UGLJEN, Zlatko, rojen 15. septembra 1929. Arhitekt, urbanist in oblikovalec, redni profesor na Tehnični fakulteti in Akademiji likovnih umetnosti, Sarajevo, BiH, v pokoju. Dopisni član od 1. junija 2007.

VI. Razred za medicinske vede

Redni člani

ČERČEK, Bojan, dr. znanosti, kardiolog, redni profesor na Kalifornijski univerzi. Rojen 20. septembra 1949 v Ljubljani. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015.

Zasebni naslov: 4319 Manson Avenue, Woodlandhills, CA 91364, ZDA.

Službeni naslov: Cedars-Sinai Medical Center, 8700 Beverly Boulevard, Division of Cardiology, Room 5534, Los Angeles, CA 90048, ZDA, +1 310 423-38-36, faks: +1 310 423-02-45, bojan.cercek@cshs.org.

DOLENC, Vinko V., dr. znanosti, redni profesor za nevrokirurgijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 29. junija 1940 v Sestržah pri Ptujju. Izredni član od 23. aprila 1987, redni član od 27. maja 1993.

Zasebni naslov: Barvarska steza 7, 1000 Ljubljana, 01 282-18-00.

Službeni naslov: Klinični center, Klinični oddelek za nevrokirurgijo, Zaloška 7, 1525 Ljubljana, 01 522-53-57, vinko.dolenc@kclj.si.

FERLUGA, Dušan, dr. znanosti, redni profesor za patologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in njen zaslužni profesor. Rojen 28. maja 1934 v Grubišnjem Polju. Izredni član od 27. maja 1993, redni član od 27. maja 1997.

Zasebni naslov: Komenskega 20/II, 1000 Ljubljana, 01 232-21-36.

Službeni naslov: Inštitut za patologijo Medicinske fakultete, Korytkova 2, 1000 Ljubljana, 01 543-71-37, 01 543-71-03, faks: 01 543-71-04, dusan.ferluga@mf.uni-lj.si.

KORDAŠ, Marjan, dr. znanosti, redni profesor za patološko fiziologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani v pokoju in njen zaslužni profesor. Rojen 17. avgusta 1931. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001. Tajnik VI. razreda SAZU od 24. aprila 2002 do 24. aprila 2005.

Zasebni naslov: Ilirska 8, 1000 Ljubljana, 041-475-237, marjan.kordas@mf.uni-lj.si.

LAMOVEC, Janez, dr. medicinskih znanosti, raziskovalec na Onkološkem inštitutu v Ljubljani. Rojen 14. aprila 1941. Izredni član od 1. junija 2007, redni član od 18. junija 2015.

Zasebni naslov: Ulica bratov Učakar 132, 1000 Ljubljana.

Službeni naslov: Onkološki inštitut, Zaloška 2, 1000 Ljubljana, 01 587-97-19, jlamovec@gmail.com.

NOČ, Marko, specialist kardiologije, vaskularne medicine in intenzivne medicine. Predstojnik Kliničnega Oddelka za intenzivno interno medicino na Univerzitetnem kliničnem centru od 2001. Redni profesor interne medicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani od 2007. Rojen 6. marca 1963. Izredni član SAZU od 1. junija 2017, redni član od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Center za intenzivno interno medicino, Univerzitetni klinični center, Zaloška 7, 1000 Ljubljana, 01 522-37-90, 041 723-807; marko.noc@mf.uni-lj.si.

PETERLIN, Matija, dr. znanosti, redni profesor medicine, mikrobiologije in imunologije na Kalifornijski univerzi v San Franciscu, ZDA. Rojen 4. julija 1947 v Ljubljani. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: 14 Hill Point Ave., San Francisco, US-CA 94117, +1 415 665-20-71.

Službeni naslov: +1(415)518-2733, matija.peterlin@gmail.com.

ROZMAN, Blaž, dr. znanosti, redni profesor za interno medicino Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, višji svetnik. Rojen 29. septembra 1944 v Ljubljani. Izredni član od 5. maja 2005, redni član od 21. februarja 2013.

Zasebni naslov: Dermastjeva ul. 17, 1235 Radomlje, 01 534-65-66, bostjan.doma@gmail.com.

Službeni naslov: Klinični center, Klinični oddelek za revmatologijo, Vodnikova 62, 1000 Ljubljana, 01 522-55-33, faks: 01 522-55-98.

SERŠA, Gregor, dr. znanosti, redni profesor za molekularno biologijo in radiobiologijo Zdravstvene fakultete Univerze v Ljubljani ter vodja Oddelka za eksperimentalno onkologijo Onkološkega inštituta Ljubljana. Rojen 4. marca 1956 v Ljubljani. Izredni član SAZU od 18. junija 2015, redni član od 3. junija 2021. Tajnik VI. razreda SAZU od 1. junija 2017 do 1. junija 2023.

Zasebni naslov: Kopališka 6, 1000 Ljubljana, 031 648-015.

Službeni naslov: Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška 2, 1000 Ljubljana. Tel: 01 587-94-34, gserasa@onko-i.si.

SKETELJ, Janez, redni profesor za patološko fiziologijo, predstojnik Inštituta za patološko fiziologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 23. junija 1947 v Ljubljani. Izredni član od 7. junija 2001, redni član od 1. junija 2007. Tajnik VI. razreda SAZU od 24. aprila 2005 do 30. aprila 2011.

Zasebni naslov: Jesihov štradon 47, 1000 Ljubljana, 01 427-56-26.

Službeni naslov: Inštitut za patofiziologijo, Zaloška 4, 1000 Ljubljana, 01 534-70-46, faks: 01 543-70-21.

STRLE, Franc, dr. znanosti, redni profesor za infektologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, predstojnik Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja na Kliničnem centru v Ljubljani in predsednik raziskovalnega sveta Kliničnega centra v Ljubljani. Rojen 18. februarja 1949 v Ljubljani. Izredni član od 12. junija 2003, redni član od 21. maja 2009. Tajnik VI. razreda SAZU od 1. maja 2011 do 1. junija 2017.

Zasebni naslov: Kmečka pot 20, 1000 Ljubljana, 01 517-12-91.

Službeni naslov: Klinika za infekcijske bolezni in vročinska stanja, Japljeva 2, 1525 Ljubljana, 01 522-21-10, faks: 01 522-24-56, franc.strle@kclj.si.

SVETINA, Saša, dr. znanosti, redni profesor za biofiziko Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Rojen 16. oktobra 1935 v Celju. Izredni član od 6. junija 1995, redni član od 7. junija 2001; član predsedstva SAZU po 22. členu zakona o SAZU od 4. novembra 2004 do 22. aprila 2008.

Zasebni naslov: Gradišče 6, 1000 Ljubljana, 041 778-235.

Službeni naslov: Inštitut za biofiziko Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, tel. 01 543-76-19, faks: 01 543-76-01, sasa.svetina@mf.uni-lj.si.

Izredni član

BATTELINO, Tadej, specialist pediatrije in subspecialist pediatrične endokrinologije, diabetologije in boleznih presnove. Od 1997 predstojnik Kliničnega oddelka za endokrinologijo, diabetes in boleznih presnove na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana. Od 2007 redni profesor pediatrije in od 2014 predstojnik Katedre za pediatrijo na Medicinski fakulteti UL. Rojen 7. januarja 1966. Izredni član od 3. junija 2021. Tajnik VI. razreda SAZU od 1. junija 2023.

Službeni naslov: Pediatrična klinika UKC Ljubljana, Bohoričeva 20, 1000 Ljubljana, 01 522 9235, tadej.battelino@mf.uni-lj.si

Dopisni člani

CARDESA, Antonio, rojen 23. marca 1939. Redni profesor za patologijo Univerze v Barceloni, Španija. Dopisni član od 7. junija 2001.

DIMITRIJEVIĆ, Milan R., rojen 27. januarja 1931. Redni profesor za nevrologijo in predstojnik Oddelka za fizikalno medicino in rehabilitacijo, Baylor College of Medicine, Houston, Teksas, ZDA. Dopisni član od 24. aprila 1981.

SHOENFELD, Yehuda, rojen 14. februarja 1948. Redni profesor za interno medicino na Medicinski fakulteti Univerze v Tel-Avivu, vodja Centra za avtoimune bolezni Medicinskega centra Sheba v Tel-Avivu, Izrael. Dopisni član od 21. maja 2009.

STÅLBERG, Erik Valdemar, rojen 21. aprila 1936. Zaslužni profesor za klinično nevrofiziologijo univerzitetne bolnišnice v Uppsali, Švedska. Dopisni član od 27. maja 1997.

UNGER, Felix, rojen 2. marca 1946, kardiolog. Predstojnik Klinike za kardiokirurgijo in predsednik Evropske akademije znanosti in umetnosti, Salzburg, Avstrija. Dopisni član od 6. junija 1995.

WERNIG, Anton, rojen 14. oktobra 1944. Redni profesor za nevrofiziologijo Univerze v Bonnu, Nemčija. Dopisni član od 7. junija 2001.

Znanstveni svetniki in svetovalci SAZU

Znanstveni svetniki SAZU

CVETKO-OREŠNIK, Varja, rojena 3. maja 1947. Jezikoslovka in pedagoginja, redna profesorica za primerjalno jezikoslovje indoevropskih jezikov. Znanstvena svetnica SAZU od leta 1991.

GUBINA, Ferdinand, rojen 16. maja 1939. Doktor elektrotehniških znanosti, redni profesor za elektroenergetiko in predstojnik Katedre za elektroenergetske sisteme Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani v pokoju. Član Sveta za energetiko SAZU. Znanstveni svetnik SAZU od leta 2007.

GUNDE CIMERMAN, Nina, rojena 28. decembra 1958. Doktorica biotehnologije in redna profesorica za področje mikrobiologije, vodja Katedre za molekularno genetiko in biologijo mikroorganizmov na Oddelku za mikrobiologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Znanstvena svetnica SAZU za področje ekstremofilnih raziskav v zvezi s podnebnimi spremembami je od 13. septembra 2022.

MAVKO, Borut, rojen 29. februarja 1944. Doktor elektrotehniških znanosti, redni profesor za jedrsko tehniko na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Član Sveta za energetiko SAZU. Znanstveni svetnik SAZU od leta 2007.

POREDOŠ, Alojz, rojen 20. maja 1953. Doktor strojništva, redni profesor za ogrevanje, hlajenje in klimatizacijo ter prenos toplote in snovi na Fakulteti za strojništvo. Tajnik Sveta za energetiko SAZU. Znanstveni svetnik SAZU od leta 2007.

Svetovalci SAZU

GLOBOKAR, Roman, rojen 11. decembra 1971, doktor znanosti, docent na Katedri za moralno teologijo na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani; direktor Zavoda sv. Stanislava, Ljubljana – Šentvid, svetovalec SAZU na področju šolske vzgoje od 24. junija 2013.

LOBNIK, Franc, rojen 17. decembra 1942, zaslužni profesor pedologije in rabe in varstva tal Centra za pedologijo in varstvo okolja na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Svetovalec SAZU za varstvo okolja od 3. junija 2014.

MALLE, Avguštin, rojen 5. januarja 1944, dr., vodja Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu. Svetovalec SAZU za področje narodnih manjšin in Slovencev v zamejstvu od 26. marca 2012.

MARTELANC, Ivan, rojen 6. oktobra 1938, upokojeni univerzitetni diplomirani pravnik, svetovalec SAZU za raziskave kulturnega delovanja Slovencev po svetu od 1. decembra 2009.

MUSEK, Janek, rojen 3. junija 1945, doktor znanosti, redni profesor za občo psihologijo, svetovalec SAZU na področju psihologije osebnosti in etičnih vrednot v šolski vzgoji od 24. junija 2013.

PLUT, Dušan, rojen 17. avgusta 1950. Zaslužni profesor za področje geografije. Član Sveta za varovanje okolja SAZU od leta 2015. Svetovalec SAZU na področju okoljevarstva od 13. septembra 2022.

TORELLI, Niko, rojen 4. julija 1940, prof. dr., dr. h. c., dipl. gozdarski inženir in mag. lesarstva. Profesor na lesarskem in agronomskem oddelku Biotehniške fakultete in na Visoki šoli za dizajn. Svetovalec SAZU za področje naravoslovja od 14. junija 2011.

VOLJČ, Božidar, rojen 3. januarja 1939, dr. med., dr. sci., specialist družinske medicine, diplomant javnega zdravstva z magisterijem

in doktoratom v pokoju, strokovni svetovalec pri Inštitutu Emomicum za aktivno in zdravo življenje. Svetovalec SAZU za javno zdravstvo, zdravstveno gerontologijo in medgeneracijsko sožitje od 24. junija 2013.

Bibliografija članov akademije v letu 2024

(Objavljenih je do pet najpomembnejših bibliografskih enot člana oz. članice. Bibliografski podatki so sicer dostopni v bazah podatkov Cobiss, Sicris ipd.)

TATJANA AVŠIČ - ŽUPANC

Avšič-Županc T. et al.: Osterhaus ADME, Rimmelzwaan GF. Poor virus-specific T-cell responses early after tick-borne encephalitis virus infection correlate with disease severity. *Emerging Microbes & Infections* 2024, Vol. 13, 2317909. <https://doi.org/10.1080/2221751.2024.2317909>.

Avšič-Županc T. et al.: Herpesviridae and Atypical Bacteria Co-Detections in Lower Respiratory Tract Samples of SARS-CoV-2-Positive Patients Admitted to an Intensive Care Unit. *Microorganisms*. 2024 Mar 31;12(4):714. DOI: 10.3390/microorganisms12040714.

Avšič-Županc T. et al.: ICTV Virus Taxonomy Profile: *Nairoviridae* 2024. *J Gen Virol* 2024 Apr;105(4) DOI: 10.1099/jgv.0.001974.

Avšič-Županc T. et al.: Sequencing analysis of SARS-CoV-2 cases in Slovenian long-term care facilities to support outbreak control. *Front Public Health*. 2024 May 15;12:1406777. DOI: 10.3389/fpubh.2024.1406777.

Avšič-Županc T. et al.: Tick-borne encephalitis vaccine breakthrough infections induce aberrant T cell and antibody responses to non-structural proteins. *Npj Vaccines* 2024 9:141. <https://doi.org/10.1038/s41541-024-00936-7>.

TADEJ BAJD

Bajd T. et al.: *Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike*. zv. 18, Ljubljana: Slovenska matica, 2024.

Bajd T. et al.: *Lojze Vodovnik : katalog : [Bistra, od 28. 5. 2024 do 31. 12. 2024]*. Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije, 2024.

Bajd T. et al.: *Primer dobre terminološke prakse : slovenska in angleška različica Terminološkega slovarja avtomatike : predstavitev terminološkega slovarja : Znanstveno popoldne Univerze v Novi Go-*

rici, Vipava, 20. 11. 2024. https://videlectures.net/videos/znanostnacesti_karba_kocijan_karer_bajd.

IVAN BRATKO

Bratko I. et al.: Robot NAO integrated lesson vs. traditional lesson : measuring learning outcomes on the topic of “societal change” and the mediating effect of students’ attitudes. *British Journal of Educational Technology*. Vol. 56, str. 435–450 (online julij 2024).

Farič A., Bratko I.: Machine bias: a survey of issues. *Informatica*, Vol. 48 (2024), str. 205–212.

Košmrlj L., Bratko I.: Vpliv umetne inteligence na demokracijo, Zbornik 27. medn. multikonf. Informacijska družba, zvezek B - Konferenca kognitivna znanost, str. 59–63 (oktober 2024).

Farič A., Bratko I.: Razložljiva umetna inteligenca: kako naprej? Zbornik 27. medn. multikonf. Informacijska družba, zvezek B - Konferenca kognitivna znanost, str. 64–68 (oktober 2024).

Bratko I. et al.: AI-enabled prediction of extreme weather events: a case study in river flooding. Communicating Climate Crisis and Extreme Weather Events, 2nd International Science Communication Conference, Ljubljana, October 2024.

RAJKO BRATOŽ

Bratož R.: Grška zgodovina: kratek pregled s temeljnimi viri in izbrano literaturo. Četrta, spremenjena in dopolnjena izdaja. Ljubljana 2024. Zbirka Zgodovinskega časopisa št. 53, 352 str.

Bratož R.: Marcellinus von Dalmatien und die Frage der Verselbständigung von Dalmatien zu seiner Zeit. – Marcellin iz Dalmacije in vprašanje osamosvojitve Dalmacije v njegovem času.

Bratož R.: Alexander Demandt, Diokletian. Kaiser zweier Zeiten. Eine Biographie. München. Beck 2022 Beck. 432 str.

MIRKO BRATUŠA

Bratuša M.: *Skotom*, samostojna razstava, Galerija Bažato, Ljubljana, 12. 9.–19. 10. 2024.

Bratuša M. et al: *Nove pridobitve 2013–2023. Izbor iz stalne zbirke Galerije Murska Sobota*, skupinska razstava, Galerija Murska Sobota, Murska Sobota, 24. 10.–24. 12. 2024.

Bratuša M. et al: *Talumentnost*, skupinska razstava, Galerija mesta Ptuj, Ptuj, 19. 11. 2024–5. 1. 2025.

Jesih M., Bratuša M.: *Tudi*, pesniška zbirka, Založba Goga, Novo mesto, 2024.

Bratuša M.: Osnutek spomenika Števanu Küzmiču in prekmur-skemu knjižnemu jeziku. V: Jesenšek M. (ur.): *Monografija Števana Küzmiča, Ob tristoletnici rojstva*, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, 2024, str. 195–203.

MIHAEL BREŇČIČ

Brenčič M. et al.: Ambient intraborehole flow in a highly productive aquifer in Ljubljana, Slovenia. *Journal of Hydrology. Regional Studies*. 2024, vol. 57, 17 str. DOI: 10.1016/j.ejrh.2024.102139.

Brenčič M. et al.: Contaminant trends in urban groundwater: case study from Ljubljana (central Slovenia). *Water*. 2024, vol. 16, no. 6, 20 str. DOI: 10.3390/w16060890.

Brenčič M.: Esej o geodiverziteti. *Geografski obzornik : časopis za geografsko vzgojo in izobraževanje*. 2024, letn. 71, št. 3-4, str. 4–11.

Brenčič M.: Gamsovo razumevanje odnosa med vodo in krasom. V: Zorn M., Ogrin D. : »Ne damo se«. *Ivan Gams in slovenska geografija*. Slovenska matica, ZRC SAZU, Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2024, str. 105–123.

MATEJ BREŠAR

Brešar M. et al: f-zpd algebras and a multilinear Nullstellensatz. *Journal of algebra*. Jun. 2024, vol. 647, str. 584–618.

BOJAN ČERČEK

Cercek B. et al: A Novel Pathway of Platelet Activation in ACS Mediated by LL-37. Immunoglobulin G Autoantibody Immune Complexes OPEN ACCESS. *J Am Coll Cardiol Basic Trans Science*. 2024 Jul, 9 (7) 877–887.

MILAN DEKLEVA

Dekleva M.: *Lističi*, Založba Pivec, Maribor 2024 (roman).

Dekleva M.: *Heloiza in Abelard* (operni libreto, avtor glasbe Peter Kopač), uprizorjeno 2024 v Cankarjevem domu, natisnjeno v re-

viji Apokalipsa, 2024.

Dekleva M.: Kekec in škrat Skovik, libreto za muzikal Tomaža Habeta, uprizorjeno 2024 v Cankarjevem domu.

Dekleva M.: Medenje, besedilo za suito (za mešani pevski zbor, čelo in tolkala) Kristijana Krajnčana, krstna izvedba 2024.

IGOR EMRI

Emri I. et al.: Effect of weight on dynamic ropes' responses in indoor climbing. Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers. Part P, *Journal of sports engineering and technology*. 2024, str. 1–8. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/17543371241265997>, DOI: 10.1177/17543371241265997.

Emri I. et al.: Electric double layer and structure of the Li-ion battery separator/ liquid electrolyte interface detected with the atomic force microscope. *The journal of physical chemistry. C, Nanomaterials and interfaces*. 2024, vol. 128, issue 43, str. 18182–18190. RUL, DOI: 10.1021/acs.jpcc.4c04758.

Emri I. et al.: Smallscale measuring setup for sound insulation characterization. V: Kowalewski Z. L. (ur.). Book of abstracts. 40th Danubia-Adria Symposium on Advances in Experimental Mechanics, 24 - 27 September 2024, Gdańsk, Poland. Warszawa: Institute of Fundamentals Technological Research, Polish Academy of Science, 2024. Str. 156–157.

Emri I. et al.: On the influence of container geometry on the damping performance of granular damping elements. V: Kowalewski Z. L. (ur.). Book of abstracts. 40th Danubia-Adria Symposium on Advances in Experimental Mechanics, 24 - 27 September 2024, Gdańsk, Poland. Warszawa: Institute of Fundamentals Technological Research, Polish Academy of Science, 2024. Str. 158–159.

Emri I. et al.: Sound insulation element: United States Patent US 11,887,573 B2, 2024-01-30. Alexandria: Unated States Patent and Trademark Office, 2024. 33 str.

<https://worldwide.espacenet.com/patent/search/family/062196362/publication/US11887573B2?q=pn%3DUS11887573B2>.

patentna družina: US2021217397A1, 2021-07-15; EP3794584B1, 2022-05-11; CN112119452A, 2020-12-22; EP3570274A1, 2019-11-20; ES2920606T8, 2022-11-29; WO2019219474A1, 2019-11-21.

PETER FAJFAR

Vukobratović V., Fajfar P.: Direct floor response spectra for nonlinear nonstructural components. *Bulletin of earthquake engineering*. 2024, letn. 22, str. 1033–1053. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10518-023-01818-4>, DOI: 10.1007/s10518-023-01818-4.

Vukobratović V., Fajfar P.: Floor response spectra for nonlinear SDOF nonstructural components. V: *SMiRT 27, 27th International Conference on Structural Mechanics in Reactor Technology, 3-8 March 2024, Yokohama, Japan*. [S. l.: IASMiRT], 2024, str. 1–10, <https://confit.atlas.jp/guide/event/smirt27/subject/Th.3.E-04/advanced>.

Vukobratović V., Fajfar P.: Direct inelastic floor response spectra. V: *Proceedings of the 18th World Conference on Earthquake Engineering : 30th June to 5th July 2024, Milan, Italy*. Japan: International Association for Earthquake Engineering, 2024. Str. 1. <https://proceedings-wcee.org/wcee18.html>.

Vukobratović V., Fajfar P.: Etažni spektri odgovora za projektovanje nekonstrukcijskih elemenata izloženih seizmičkom dejstvu. *eGlasnik* 7(2), str. 2–6. Srpsko udruženje za zemljotresno inženjerstvo –SUZI, 2024. <https://suzi-sae.rs/publikacije/Suzi-Elektroniski-glasnik/eglasnik-god-7-br-2-decembar-2024>.

EVALD FLISAR

Flisar E.: Potovanje preblizu: spovedi in izpovedi. Avtoanalitični roman. KUD Sodobnost International, Ljubljana 2024.

Flisar E.: Almurāqib (Opazovalec). Roman. Prev. Mohamed Fouad. Al Arabi Publishing, Cairo 2024.

Flisar E.: Zelta Krasta/Na zlati obali. Roman. Prev. Mara Gredzena. Aminori, Riga 2024.

Flisar E.: Ek adbhut duniya mein elis/Alica v nori deželi. Roman. Prev. Yuyutsu Ram Das Sharma. Nirala Publishing, New Delhi 2024.

Flisar E.: Ravithakur/Kaj pa Leonardo?. Gledališka igra. Prev. Amitava Dutta. Režija Amitava Dutta. Academy of Fine Arts, Kolkata 2024.

FRANC FORSTNERIČ

Forstnerič F., Kalaj D.: Schwarz-Pick lemma for harmonic maps which are conformal at a point. *Analysis & PDE*. 2024, vol. 17, no. 3, str. 981–1003.

Alarcón A., Forstnerič F.: Embedded complex curves in the affine plane. *Annali di matematica pura ed applicata*. Aug. 2024, vol. 203, iss. 4, str. 1673–1701.

Forstnerič F., Wold E. F.: Oka domains in Euclidean spaces. *International mathematics research notices*. Feb. 2024, vol. 2024, iss. 3, str. 1801–1824.

Alarcón A., Forstnerič F.: Complete nonsingular holomorphic foliations on Stein manifolds. *Mediterranean journal of mathematics*. Jan. 2024, vol. 21, iss. 1, 25.

Forstnerič F.: Minimal surfaces with symmetries. *Proceedings of the London Mathematical Society*. Mar. 2024, vol. 128, iss. 3, e12590, 32 str.

FRANCI GABROVŠEK

Gabrovšek F. et al: Gravimetry and hydrologic data to constrain the hydrodynamics of a karstic area: the Škocjan Caves study case. *Journal of hydrology*. Feb. 2024, vol. 629, [article no.] 130453, str. 1–10, 1694. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0022169423013951?via%3Dihub>, DOI: 10.1016/j.jhydrol.2023.130453.

Gabrovšek F. et al: Assessment of climatic and anthropogenic effects on flood dynamics in the Cerknjško Polje (SW Slovenia) based on a 70-year observation dataset. *Journal of hydrology. Regional studies*. Feb. 2024, vol. 51, article no. 101609, str. 1–16.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214581823002963>, DOI: 10.1016/j.ejrh.2023.101609.

Gabrovšek F. et al: »CO₂ Emission from Caves by Temperature-Driven Air Circulation—Insights from Samograd Cave, Croatia« *Climate* 12, no. 12: 199. 2024. <https://doi.org/10.3390/cli12120199>.

ŠPELA GORIČAN

Goričan Š. et al.: Radiolarian response to environmental changes at the Sinemurian–Pliensbachian transition in the Northern Cal-

careous Alps, Austria. *Papers in palaeontology*. July/August 2024, vol. 10, no. 4, e1581 (21 str.), <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/spp2.1581>, DOI: 10.1002/spp2.1581.

IGOR GRABEC

Grabec I. et al.: *Barve in oblike, kot jih vidijo člani IAS* : razstava Inženirske akademije Slovenije (IAS), 21. februar–22. marec 2024, Galerija ZVKDS, Spomeniškovarstveni center, Ljubljana.

NIKO GRAFENAUER

Grafenauer N.: *Pedenjped*. 1. izd. Ljubljana: Grafenauer, 2024.

HERMAN GVARDJANČIČ

Tepina B.: Pogovori z sodobniki: Herman Gvardjančič (intervju), *Revija Sodobnost*, Letnik 88, št. 10, založba Sodobna umetnost 2024.

Beer N., Gvardjančič H.: *Slike in risbe*, (katalog), Galerija Murska Sobota, Slovenija, 25. 1.–27. 3. 2024.

Gvardjančič H.: *EKO 9. Triennale umetnost in okolje: Oči v skali; EKO 9. Stari sanatorij*, (katalog), Maribor, Slovenija, 17. 5.–25. 8. 2024.

Jesih M., Beer N., Gvardjančič H.: *Ilo*, (katalog), Pavšlerjeva hiša, Galerija Prešernovih nagrajencev, Kranj, Slovenija, december 2023–27. 1. 2024.

Gvardjančič H.: *Trenutek na poti*, Galerija Bažato, Ljubljana, Slovenija, 13. 12. 2024–25. 1. 2025.

JANEZ HÖFLER

Höfler J.: *Das Missale Ms 2000 der National- und Universitätsbibliothek Ljubljana* : ein Beitrag zur Erforschung von Herstellung und Vertrieb liturgischer Handschriften im spätmittelalterlichen Augsburg. *Codices manuscripti* : Zeitschrift für Handschriftenkunde. Jän. 2024, h. 148, str. 13–32.

Höfler J.: O uporabi pečatov pri posvetitvah cerkva in oltarjev v srednjem veku na Slovenskem. *Arhivi* : glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije. 2024, letn. 47, št. 1, str. 143–161. https://www.arhivsko-drustvo.si/wp-content/uploads/2024/10/Arhivi_2024-1_Internet.pdf.

Höfler J.: Pomen pisnih virov za datiranje in interpretiranje umetnostnih spomenikov srednjega veka : primer Tomaža Beljaškega v Gorjanah (Göriach) v Ziljski dolini. V: Vidmar P., Lazarini F. (ur.). *Studio et labore, arte et humanitate : jubilejni zbornik za Marjeto Ciglenečki*. 1. izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2024. Str. 109–119. Opera Instituti artis historiae.

JANA HORVAT

Horvat J. et al.: *Roman urban landscape: towns and minor settlements from Aquileia to the Danube*. Belak M. (ur.). Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 47. Ljubljana: Založba ZRC, 2024. <https://doi.org/10.3986/9789610508281>.

Horvat J.: Latest research in Poetovio. V: Horvat J. in dr. (ur.), *Roman urban landscape : towns and minor settlements from Aquileia to the Danube. Roman urban landscape: towns and minor settlements from Aquileia to the Danube*. Opera Instituti Archaeologici Sloveniae, 47, str. 429–446. Ljubljana: Založba ZRC, 2024. 47. DOI: 10.3986/9789610508281_22.

TINE HRIBAR

Hribar T.: Bučarjevo stališče do arbitražnega sporazuma, v: France Bučar med politiko in pravom, Slovenska matica, Ljubljana 2024, str. 153–160.

Hribar T.: Začeti iz predzačetka, v: Kovačič Peršin P.: Kako misliti Boga, KUD Apokalipsa, str. 417– 458.

Hribar T.: Tri tisoč let Gaze in biblijskih vrednot, Ljubljana: Delo - Sobotna priloga, 24. februarja 2024, str. 8–10.

Hribar T.: Protislovenskost vikariata Slovenske vojske, Ljubljana: Dnevnik – Objektiv, 8. decembra 2024, str. 16–18.

Hribar T.: Svetopisemska maščevalnost, Ljubljana: Delo – Sobotna priloga, 28. decembra 2024, str. 10–14.

MIHA HUMAR

Humar M. et al.: Lastnosti lesa iz rudnika Sitarjevec = Properties of wood from the Sitarjevec mine. *Acta Silvae et Ligni*. 2024, [št.] 133, str. 29–43. <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=19137>, DiRROS – RUL, DKS - dLib.si, DOI: 10.20315/ASetL.133.3.

Humar M. et al.: Changes in wood durability due to leaching of biologically active substances (extractives) resulting from weathering. *Case studies in construction materials*. 2024, vol. 21, [article no.] e03921, 1–18 str. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214509524010726>, RUL, DOI: 10.1016/j.cscm.2024.e03921.

Humar M. et al.: Origin-specific differences in the durability of black locust (*Robinia pseudoacacia*) wood against wood-destroying basidiomycetes. *Wood science and technology*. 2024, vol. 58, str. 1427–1449. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00226-024-01571-0>, DOI: 10.1007/s00226-024-01571-0.

Humar M. et al.: Crack size in coating and moisture problems comparing thermally modified and native spruce window frame profiles using hygrothermal simulation. *European journal of wood and wood products*. Oct. 2024, str. 1–11. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00107-024-02149-0#rightslink>, DiRROS – RUL, DOI: 10.1007/s00107-024-02149-0.

Humar M. et al.: An Integrated Testing Strategy (ITS) to assess the environmental compatibility of wood protection techniques. *Journal of Hazardous Materials*. July 2024, vol. 472, [article no.] 134484, str. 1–11. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S030438942401063X>, DOI: 10.1016/j.jhazmat.2024.134484.

DRAGO JANČAR

Jančar D.: Zakaj pisati : eseji in drugi zapisi. Ljubljana : Slovenska matica, 2024.

Jančar D.: I natt såg jag henne (To noč sem jo videl). Roman. Prev. Ann-Sofie Öman. Göteborg : it-lit, 2024.

Jančar D.: Au commencement du monde (Ob nastanku sveta). Roman. Prev. Andrée Lück Gaye. Paris : Phébus, cop. 2024.

Jančar D.: Akoma kai o erōtas (In ljubezen tudi). Roman. Prev. Lojzka Avajanos. Athéna : Ekdoseis Kastaniōtē, 2024.

Jančar D.: Severni sij – Marjetica. Dramatizacija in režija Primož Ekart. Mestno gledališče Ptuj, Premiera 1. 2. 2024.

ANDREJ JEMEC

Jemec A.: Slike in grafike, Galerija Staneta Kregarja, Šentvid, 5. 2.–20. 3. 2024.

Jemec A.: Udarec nedolžnosti, Galerija Družina, Ljubljana, 21. 3–18. 5. 2024.

Jemec A.: Barvna potovanja, Akvareli, Čopova rojstna hiša, Žirovnica, 27. 6.–18. 9. 2024.

Jemec A.: Zbrano v Leku, Ljubljana, 28. 2.–6. 5. 2024.

Jemec A.: Majski salon ZDSLJ, Jakopičevo sprehajališče, Ljubljana, 8. 3.–19. 4. 2024.

ROMAN JERALA

Jerala R. et al.: Designed allosteric protein logic. *Cell discovery*. 16 Jan. 2024, vol. 10, article no. 8, str. 1-15. <https://www.nature.com/articles/s41421-023-00635-y>.

Jerala R. et al.: Coupling of spectrin repeat modules for the assembly of nanorods and presentation of protein domains. *ACS nano*. Oct. 22, 2024, vol. 18, iss. 42, str. 28748–28763. <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acsnano.4c07701>, DOI: 10.1021/acsnano.4c07701.

Jerala R. et al.: Mucoadhesive film for oral delivery of vaccines for protection of the respiratory tract. *Journal of controlled release*. [Print ed.]. 2024, vol. 371, str. 179–192. DOI: 10.1016/j.jconrel.2024.05.041.

Jerala R. et al.: Preorganized cyclic modules facilitate the self-assembly of protein nanostructures. *Chemical science*. 2024, vol. 15, iss. 10, str. 3673–3686, <https://pubs.rsc.org/en/content/articlehtml/2024/sc/d3sc06658d>, DOI: 10.1039/D3SC06658D.

Jerala R. et al.: Ultrasound-mediated spatial and temporal control of engineered cells in vivo. *Nature communications*. 2024, vol. 15, iss. 1, article no. 7369, str. 1–14. <https://www.nature.com/articles/s41467-024-51620-2>, DOI: 10.1038/s41467-024-51620-2.

MARKO JESENŠEK

Jesenšek M.: *Imenitnost slovenskega jezika*. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. 330 str. Mednarodna knjižna zbirka Zora, 157. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/8ff24>.

Jesenšek M.: *Poglavja o različicah slovenskega jezika*. Maribor:

Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. 496 str. Mednarodna knjižna zbirka Zora, 155. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/6ff24>.

Jesenšek M.: Števan Küzmič v Smejevi prekmuriani. Jesenšek M. (ur.). *Monografija Števana Küzmiča: ob tristoletnici rojstva*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024, str. 135–168. Razprave II. razreda, 32.

Jesenšek M.: Dajnkov pokrajinski knjižnojezikovni in črkopisni načrt ter poskus prevajanja Svetega pisma. V: Jesenšek M. (ur.). *Dajnkova monografija*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024, str. 117–155. Razprave II. razreda, 30.

Jesenšek M.: »Gospe in gospodje, lepo je biti Slovenec!«. V: Stanonik M. (ur.). *Franc Saleški Finžgar (1871-1962): župnik, pisatelj, akademik*. Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba, 2024, str. 193–217.

MILAN JESIH

Jesih M., Bratuša M.: *Tudi*. Novo mesto: Goga, 2024. 139 str., Literarna zbirka Goga.

Jesih M.: *Španska vas*. Kabaretna opera po drami Govedina legendarno. SNG Opera in balet Ljubljana, premiera 16. 10. 2024.

MARKO JUVAN

Juvan M.: Dvoglasna beseda v slovenskem zgodovinskem romanu : od Visoške kronike do Kronosove žetve. V: Virk T. (ur.). *Od Svetinove Metke do Visoške kronike : znanstvene razprave ob stoletnici smrti Josipa Stritarja in Ivana Tavčarja*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. Str. 88–111. Razprave, 31.

Juvan M.: Wordliness, worlds, and worlding of literature. V: Shunqing, C. (ur.). *New horizons in international comparative literature*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2024. Str. 166–189.

Juvan M.: Darasz, Zdzisław : (1945–). *Slovenska biografija, Novi Slovenski biografski leksikon*. 2024. <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1025440/>.

Juvan M.: *The Last Season of Modernism and May '68 : the World, Paris, Ljubljana* : predavanje v seminarju "World-Systems Theory

and Literary Studies,” The 2024 ACLA Annual Meeting, Montréal, Québec, 15. 3. 2024.

Juvan M.: *The Luddite in ludism : literary play as the destruction of the ideological state apparatuses* : predavanje na mednarodni konferenci Xe Congrès biennal de la SELC (Société Européenne de Littérature Comparée): *Le Jeu : gaming, gambling and play in literature*, Sorbonne Université, Paris, 5. 9. 2024.

ŽELJKO KNEZ

Knez Ž. et al.: α P-x,y equilibrium data of the binary systems of 1-Butanol and 2-Butanol with argon at 313.15 K and 333.15 K – measurements and modeling. *The Journal of supercritical fluids*. [Online ed.]. 2024, vol. 204, 7 str. DOI: 10.1016/j.supflu.2023.106113.

Knez Ž. et al.: Dynamic supercritical CO₂ extraction to reduce VOC emission and odor intensity of polypropylene. *The Journal of supercritical fluids*. [Online ed.]. 2024, vol. 204, 7 str. DOI: 10.1016/j.supflu.2023.106118.

Knez Ž. et al.: Supercritical fluid extraction of cannabinoids and their analysis by liquid chromatography and supercritical fluid chromatography : a short review. *Journal of CO₂ utilization*. [Online ed.]. Aug. 2024, vol. 86, [article no.] 102907, 13 str. DKUM, DOI: 10.1016/j.jcou.2024.102907.

Knez Ž. et al.: Nov postopek čiščenja vodikovega peroksida : patent SI 26410 A, 2024-03-29. Ljubljana: Urad RS za intelektualno lastnino, 2024. 13 str., [1] f. pril., <https://worldwide.espacenet.com/patent/search/family/088965271/publication/SI26410A?q=SI26410>, <http://www3.uil-sipo.si/PublicationServer/documentpdf.jsp?iDocId=54020&iepatch=.pdf>.

Knez Ž. (ur.) et al.: 20th European Meeting on Supercritical Fluids : book of abstracts : [26th of May 2024 - 29th of May 2024, Maribor, Slovenia]. 1st ed. Maribor: University of Maribor, University Press: Faculty of chemistry and chemical engineering, 2024. 1 spletni vir (1 datoteka Pdf (XIII, 327 str.)), <https://dk.um.si/Dokument.php?id=181750&lang=slv>, <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-GC5BOSIF/2ac9405a-a132-44e3-9ca4-b9ca828716ca/PDF>, DKUM, Digitalna knjižnica Slovenije - dLib.si, DOI: 10.18690/um.fkkt.2.2024.

MILČEK KOMELJ

Komelj M.: Portreti predsednikov Slovenske matice. Slovenska matica ob 160-letnici. Ljubljana, Slovenska matica, 2024, str. 10–21.

Komelj M.: Alojz Rebula – oznanjevalec življenjskega smisla, glasnik neuničljivega slovenstva. V Rebulovem vetru. Zbornik esejev ob 100-letnici rojstva Alojza Rebule. Trst, Mladika, 2024, str. 135–159.

Komelj M.: Boge Dimovski – tihi glas v tišini naravnega sveta. Aco Šopov in Boge Dimovski: Zlati krog časa. Izbor pesmi ob stoletnici rojstva Aca Šopova in izbor likovnih del Bogeta Dimovskega ob petdesetletnici umetniškega ustvarjanja. Ljubljana, Zveza MKD v Republiki Sloveniji, 2024, str. 24–33.

Komelj M.: Simoniškovo vračanje k čistosti. Spremna beseda k pesniški zbirki Robert Simonišek: Vračanje k čistosti. Ljubljana, Slovenska matica, 2024, zbirka Mozaiki 7, str. 113–120.

Komelj M.: Danes kraljuje zmeda. Pogovor z umetnostnim zgodovinarjem Milčkom Komeljem. Naša luč. Mesečnik za Slovence po svetu. 2004, št. 7–8, str. 4–8. (Delno ponatisnjeno v Slovenskem času.)

JANKO KOS

Kos J.: Slovenski liberalizem v kulturi in politiki 19. stoletja – od Josipa Stritarja do Ivana Tavčarja. V: Od Svetinove Metke do Vi-soške kronike : znanstvene razprave ob stoletnici smrti Josipa Stritarja in Ivana Tavčarja / [Virk T (ur.)]. – Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. – (Razprave / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede = Dissertationes / Academia scientiarum et artium Slovenica, Classis II: Philologia et litterae ; 31). Str. 172–176.

Kos J.: Franc Saleški Finžgar in problem zgodovinskega romana. V: Franc Saleški Finžgar (1871–1962) : župnik, pisatelj, akademik / [Štih P. (ur.)]. – Celje : Društvo Mohorjeva družba : Celjska Mohorjeva družba, 2024. Str. 235–240.

HOJKA KRAIGHER

Kraigher H. et al.: Ectomycorrhizal symbionts of silver fir in Slovenia = Ektomikorizni simbionti navadne jelke v Sloveniji. *Folia biologica*

et geologica. [Spletna izd.]. 2024, vol. 65, no. 1, str. 53–63. https://ojs.sazu.si/fovia_bio_geo/article/view/8059/7534, DOI: 10.3986/fbg0107. Kraigher H. et al.: European genetic resources conservation in a rapidly changing world : three existential challenges for the crop, forest and animal domains in the 21st century. *Genetic resources*. 2024, vol. 5, iss. 9, str. 13–28. <https://www.genresj.org/index.php/grj/article/view/genresj.REJR6896>, DiRROS, RUL, DOI: 10.46265/genresj.REJR6896.

Kraigher H. et al.: Different patterns of inter-annual variability in mean vessel area and tree-ring widths of beech from provenance trials in Slovenia and Hungary. *Trees*. 2024, vol. 38, iss. 1, str. 179–195. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00468-023-02476-4>, RUL, DiRROS, DOI: 10.1007/s00468-023-02476-4.

Kraigher H. et al.: How beech provenance affects the structure of secondary xylem, leaf traits, and the ectomycorrhizal community under optimal growth conditions. *Trees*. 2024, vol. <v tisku>, iss. <v tisku>, str. 1-17. <https://link.springer.com/article/10.1007/s00468-024-02502-z>, DiRROS, DOI: 10.1007/s00468-024-02502-z. KRAIGHER H.: *Ohranjanje gozdnih genskih virov s semenskim praktikumom*. 1. izd. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. 110 str., <https://doi.org/10.18690/um.fnm.3.2024>, <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/890>, <https://dirros.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=19193>.

ALOJZ KRALJ

Kralj A.: V: Strojnik P. Aleš *Strojnik : znanstvenik, inženir, graditelj*. Elektronska izd. Ljubljana: Slovenska matica, 2024. <https://beletri-nadigital.si/e-knjiga/ales-strojnik-znanstvenik-inzenir-graditelj>. Kralj et al.: *Lojze Vodovnik : katalog* : [Bistra, 28. 5.–31. 12. 2024]. Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije, 2024. 29 str. Publikacija TMS, št. 86.

JANEZ KRANJC

Kranjc J.: Boundaries and boundary violations in Roman law. V: Karlović T., Ivičević Karas E. (ur.). *Legatum pro anima : zbornik radova u čast Marku Petranku*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, 2024. Str. 185–208. Biblioteka Zbornici.

Kranjc J.: France Bučar na Pravni fakulteti v Ljubljani. V: Gašparič J. (ur.). *France Bučar med politiko in pravom*. Ljubljana: Slovenska matica, 2024. Str. 85-109. Odstiranje, 12.

Kranjc J.: The germs of environmental protection in Roman law. *Hungarian journal of legal studies : acta juridica Hungarica*. Mar. 2024, vol. 65, iss. 1, str. 18–37. <https://akjournals.com/view/journals/2052/65/1/article-p18.xml>, DOI: 10.1556/2052.2024.00526.

Kranjc J.: Pravice in njihova zloraba v rimskem pravu. V: Novak A. (ur.) et al. *Izvrševanje in zloraba pravice*. 1. natis. Ljubljana: Lexpera, GV Založba, 2024. Str. 49–75, 257, 267. Zbirka Pravna obzorja, 61.

Kranjc J.: Le projet yougoslave de la soi-disant propriété sociale comme un concept »non-propiétaire« de la propriété. V: Gojossó É. (ur.). *Cahiers poitevins d'histoire du droit. Quatorzième cahier*. [Paris]: LGDJ; [Poitiers]: Université de Poitiers. 2024, str. 185–197. Collection de la Faculté de droit et des sciences sociales, 128.

JOŽE KRAŠOVEC

Krašovec J.: *Dios : su rectitud y su justicia en el Antiguo testamento*. Salem (Oregón): Kerigma, 2024. 533 str.

Krašovec J.: Genesis of seven complete : Slovene Bible translations. V: Camarã I. (ur.), et al. *Biblica and Philologica : studies in honor of Eugen Munteanu*. 1st ed. Konstanz: Hartung-Gorre, cop. 2024, str. 279–313.

Krašovec J.: Pot do novega katoliškega prevoda Svetega pisma (2024) med teorijo in prakso. *Bogoslovni vestnik* 84, 2024, str. 525–544.

Krašovec J. (ur., prevajalec): *Sveto pismo : Stara in Nova zaveza : jeruzalemska izdaja*. 1. ponatis. Ljubljana: Slovenska škofovska konferenca: Družina, 2024. 2.879 str., [23] str.

Krašovec J.: Okoliščine nastanka in značilnosti celotnih slovenskih prevodov Svetega pisma. Ljubljana: Slovenska škofovska konferenca : Družina, 2024, 64 str.

IVAN KREFT

Kreft I. et al.: *Soba no kagaku*. Tōkyō: Asakurashoten, 2024. VI, 165 str. Shokumotsu to kenkō no kagaku shirizu.

Kreft I. et al.: *Ajda = Buckwheat*. Ponatis dopolnjene izd. Ljubljana: Kmečki glas, 2024. 143 str.

Kreft I.: *Buckwheat utilization in Europe : history, present situation, and future prospects : 190th lecture meeting for the members of BDJ-SCS - The board of directors of Japanese Society for Cereal Scientists, zoom webinar, 20th February 2024*.

Kreft I. et al.: Genomic insight into the origin, domestication, dispersal, diversification and human selection of Tartary buckwheat. *Genome biology*. [Online ed.]. 2024, vol. 25, art. 61, 24 str., DOI: 10.1186/s13059-024-03203-z.

Kreft I. et al.: Global nutritional challenges and opportunities : buckwheat, a potential bridge between nutrient deficiency and food security. *Trends in food science & technology*. 2024, vol. 145, art. 104365, 18 str.

PETER KRIŽAN

Križan P. et al.: Characterization of neutron-irradiated SiPMs down to liquid nitrogen temperature. *European physical journal. C, Particles and fields*. Sep. 2024, vol. 84, article no. 970, str. 1–14. <https://link.springer.com/article/10.1140/epjc/s10052-024-13302-7>, DOI: 10.1140/epjc/s10052-024-13302-7.

Križan P. et al., Belle Collaboration: Measurement of branching-fraction ratios and CP asymmetries in $B_{\pm} \rightarrow DCP_{\pm} K_{\pm}$ decays at Belle and Belle II. *The journal of high energy physics*. 17 May 2024, vol. 2024, article no. 212, str. 1–25. [https://link.springer.com/article/10.1007/JHEP05\(2024\)212](https://link.springer.com/article/10.1007/JHEP05(2024)212), DOI: 10.1007/JHEP05(2024)212.

Križan P. et al.: Experimental results using large area picosecond photo-detectors. *Nuclear instruments and methods in physics research*. Section A, Accelerators, spectrometers, detectors and associated equipment. Dec. 2024, vol. 1069, [article no.] 169864, str. 1–3. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0168900224007903>, RUL, DOI: 10.1016/j.nima.2024.169864.

Križan P. et al.: First measurement of $R(X\tau/\ell)$ as an inclusive test of the $b \rightarrow c\tau\nu$ anomaly. *Physical review letters online*. [Online ed.]. 2024, vol. 132, 211804, str. 211804-1–211804-8. <https://journals.aps.org/prl/abstract/10.1103/PhysRevLett.132.211804>, DOI: 10.1103/PhysRevLett.132.211804.

Križan P.: Flavour physics as a window to new physics searches. *Philosophical Transactions. Mathematical, Physical and Engineering Sciences*. [Online ed.]. 5 Feb. 2024, vol. 382, iss. 2266, [article no.] 20230088, str. 1–14. <https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rsta.2023.0088>, DOI: 10.1098/rsta.2023.0088.

LOJZE LEBIČ

Lebič L.: Srce – uganka živa za sopran in klavir. Prevalje : Kulturno društvo Mohorjan, 2024.

Lebič L.: Izbrana dela, Slavnostni koncert ob 90-letnici rojstva skladatelja akademika Lojzeta Lebiča, 29. 8. 2024, Prevalje. Izvajalci: Zbor Slovenske filharmonije, dirigentka Jerica Bukovec.

Lebič L.: Ekspresije za klavirski trio, 11. 11. 2024, Koncertni atelje DSS. Izvajalci: Sae Lee, klavir; Janez Podlesek, violina; Eldar Sapa-rayev, violončelo.

Lebič L.: Novembrske pesmi. 27. 11. 2024, Cankarjev dom, Ljubljana, Izvajalci: Orkester Slovenske filharmonije, dirigent Berislav Šipuš, mezzosopran Barbara Jernejčič Fürst.

Lebič L.: kons a, kons b. 30. 11. 2024, Slovenska filharmonija, Ljubljana. Izvajalci: Ansambel Foruma nove glasbe.

JOŽE MAČEK

Maček J.: *O kmetijstvu in kmečkem stanu na slovenskem ozemlju pred več tisoč leti*. Ljubljana: samozal., 2024. 11 str.

IGOR MAVER

Maver I.: *Letters by the Slovenian missionary Marcus Antonius Kappus to the Habsburg monarchy including the 1701 map of California as a peninsula*. [Vienna]: Austrian Academy of Sciences Press, cop. 2023. 174 str., [1] str. *Sitzungsberichte*, Bd. 933, Edition Woldan, Bd. 10. Izšlo 2024.

Maver I. (ur): Željko Oset. *Pisma Georga Fabra Josipu Plemlju*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 233 str. *Korespondence pomembnih Slovencev*.

ZDRAVKO MLINAR

Mlinar Z.: *Družboslovno raziskovanje : med profesionalizacijo in podružbljanjem. Zv. 2, Občanska znanost*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 465 str. Prispevki in izzivi sociologije na Slovenskem, 2.

Mlinar Z., Toš N.: Sociologija, politologija in politika : ob 'šestdesetletnici FDV'. V: Toš N. (ur.). *Vrednote v prehodu XIV. : slovensko javno mnenje 2020–2023 : Slovenija v medčasu in mednarodnih primerjavah SJM, ESS, ISSP in CSES*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, IDV, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij, 2024. Str. 12–34. Knjižna zbirka Dokumenti SJM, 33.

Mlinar Z., Toš N.: Neizkoriščeni potenciali za družbeni razvoj. V: Toš N. (ur.). *Slovenska družba in sociologija : na prehodu v sedemdeseta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV, CJMMK, 2023. Str. 251–373. Zbirka Dokumenti SJM, 32. (izšlo 2024)

Mlinar Z.: Družboslovne znanosti in družbeni razvoj. V: Toš N. (ur.). *Slovenska družba in sociologija : na prehodu v sedemdeseta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV, CJMMK, 2023. Str. 150–160. Zbirka Dokumenti SJM, 32. (izšlo 2024)

Mlinar Z. (intervjuvanec): Uvodni pogovor s profesorjem Zdravkom Mlinarjem : sociologija kot »enfant terrible«?. *Družboslovne razprave*. 2024, letn. 40, priložnostna izd. 1, str. 15–29.

JOŽEF MUHOVIČ

Muhovič J.: *Prepadi navzgor. Rise, slike, skulpture / The Abysses Upwards*. Drawings, Paintings, Sculptures, samostojna razstava, Galerija Luna, Ptuj, 4. 12. 2024–11. 2. 2025.

Muhovič J.: *O minevanju in trajanju / On Pasing and Duration*, dela na papirju, samostojna razstava, Galerija Društva likovnih umetnikov Ljubljane, Ljubljana, 31. 1.–26. 2. 2024.

Muhovič J.: *Umetnost in religija. Ponatis ob avtorjevi sedemdesetletnici* (prva izdaja 2002). Ljubljana, Logos, (2024); 550 str.

Muhovič J.: (2024): *Jaz in moj svet. Skice za avtoportret*. Ljubljana, Logos; 196 str.

Muhovič J.: *Zgodba o periferiji in izgubljenem središču. Problemi orientacije in iskanja smisla v postmoderni umetnosti – referat na*

znanstveni konferenci *Smiselna dezorientacija in nihilistični precep danes* (24. in 25. 9. 2024), Inštitut nove revije. Zavod za humanistiko, Ljubljana.

MARKO MARIJAN MUŠIČ

Mušič M: Svetišče sv. Janeza Krstnika, Podmilačje pri Jajcu, BiH, izvedbeni projekt zunanjšega oltarja in ureditve doline svetišča.

Mušič M: Osrednje ljubljansko pokopališče Žale, izvedbeni projekt novega južnega klasičnega grobnega polja.

Mušič M: Osrednje ljubljansko pokopališče Žale, Osrednja aleja, Cardo celotnih Žal, noveliran projekt za izvedbo.

Mušič M: Razstava "SOCMODERNISM", International Cultural Centre, Krakow, Poljska (3. 10. 2024–19. 01. 2025), predstavljeni projekti Marka Mušiča: Univerzitetno središče v Skopju ter kulturni in spominski centri v Kolašinu, Bosanskem Šamcu in Niškiću.

Mušič M: Park spomina Teharje, avtor prof. dr. Edvard Kovač, arhitekt Marko Mušič. Izdali in založili: Atelje Marko Mušič, d. o. o., Društvo Mohorjeva družba in Celjska Mohorjeva družba, d. o. o. SAZU. Knjiga natisnjena ločeno v slovenskem in angleškem jeziku.

MIRJANA NASTRAN ULE

Nastran Ule M., Kurdija S.: Intercultural relations and attitudes towards immigrants : the case of Slovenia. *Razprave in gradivo : revija za narodnostna vprašanja*. 2024, no. 92, str. 31–47, DOI: 10.2478/tdjes-2024-0002.

Ule M.: Družbeni konteksti duševnega zdravja otrok in mladostnikov = Social contexts of child and adolescent mental health. *Kairos : slovenska revija za psihoterapijo*. 2024, letn. 18, št. 3/4, str. 193–217.

Nastran Ule M.: Social aspects of the Covid-19 pandemic. V: Salecl R. (ur.). *Legal, ethical and medical aspects of triage : whom to save during a pandemic?*. Cham: Springer, cop. 2024. Str. 113–125. European Union and its neighbours in a globalized world, vol. 18. DOI: 10.1007/978-3-031-73754-1_6.

Nastran Ule M. (ur.): *Kakšno šolo v prelomnih časih?*. Ljubljana: Založba FDV, 2024. Knjižna zbirka Psihologija vsakdanjega življenja.

Nastran Ule M., Strmljan Kreslin E. (ur.). *Na ulice! : odraščanje v današnjem času*. Ljubljana: Založba FDV, 2024. Knjižna zbirka Psihologija vsakdanjega življenja.

MARKO NOČ

Noč M. et al.: Immediate Platelet Inhibition Strategy for Comatose Out-of-Hospital Cardiac Arrest Survivors Undergoing Percutaneous Coronary Intervention and Mild Therapeutic Hypothermia. *J Clin Med*. 2024 Apr 6;13(7):2121. doi: 10.3390/jcm13072121. PMID: 38610886; PMCID: PMC11012382.

Noč M. et al.: Early unfractionated heparin treatment in patients with STEMI - trial design and rationale. *PLoS One*. 2024 May 9;19(5):e0303376. doi: 10.1371/journal.pone.0303376. PMID: 38723003; PMCID: PMC11081261.

Noč M. et al.: Transcatheter aortic valve implantation in the first 500 patients: a single-center retrospective study. *Croat Med J*. 2024 Oct 31;65(5):424-430. PMID: 39492452.

Noč M. et al.: Prevention of Air Embolism in Extracorporeal Membrane Oxygenation Systems: An In Vitro Study on Protection of Central Venous Catheter Lumen. *Medicina (Kaunas)*. 2024 Nov 17;60(11):1883. doi: 10.3390/medicina60111883. PMID: 39597068.

Noč M. et al.: Routine Extracorporeal Life Support in Infarct-Related Cardiogenic Shock: 1-Year Results of the ECLS-SHOCK Trial. *Eur Heart J*. 2024 Sep 2;ehae610. doi: 10.1093/eurheartj/ehae610. PMID: 39219338.

BORIS A. NOVAK

Novak B. A.: *Fotografija je umetnost, ki včeraj ohrani za zmeraj 1 - 9 (pesmi); Photography is an art that saves yesterday forever in the heart 1 - 9 (translated by Erica Johnson Debeljak and Lukas Debeljak)*. V: Sluban K. (umetnik), Skočir M. (avtor dodatnega besedila, ur.). *Nekje drugje tukaj = Elsewhere [!] here : [katalog razstave = exhibition catalogue]*. Ljubljana: Galerija Jakopič, Muzej in galerije mesta Ljubljane: = Jakopič Gallery, Museum and Galleries of Ljubljana, 2024. Str. 16–26. Novak B. A.: Gospa Ana Frank gre v Gazo : pravljica. *Delo, Sobotna priloga*. 11. maj 2024, št. [19]. Novak B. A.:

Vstihovzetje Eve Č. iz molka pozabe : odlomki iz neromantične pesnitve. *Sodobnost*, junij 2024, letn. 88, št. 6, str. 674–688.

Novak B. A.: Slovenščina med Babilonom, Bledom in ledom. *Sodobnost*, jul.–avg. 2024, letn. 88, št. 7–8, str. 950–967.

Novak B. A.: Stritarjev sonet in svet : Prešeren kot kánon in verz kot kanón. V: Virk T. (ur.). *Od Svetinove Metke do Visoške kronike : znanstvene razprave ob stoletnici smrti Josipa Stritarja in Ivana Tavčarja*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. Str. 13–31. Razprave, 31.

MARIJAN PAVČNIK

Pavčnik M.: (Nekatere) razsežnosti prava : Kelsnov, Pitamičev in Radbruchov pogled na pravo. *Odvetnik : glasilo Odvetniške zbornice Slovenije*. poletje 2024, leto 26, št. 3, str. 7–13, 83.

Pavčnik M.: Ločeno mnenje sodnika dr. Marijana Pavčnika. Meje pravnosti. *Odločbe in sklepi Ustavnega sodišča*. 2022, zv. 27, str. 891–893.

Pavčnik M.: Občutek za sočloveka. *Pravna praksa : PP*. 11. apr. 2024, leto 43, št. 14/15, str. 8–9.

Pavčnik M.: Normativna konkretizacija ustave in zakonov : (nekatere teze za razpravo). V: Novak A. (ur.), et al. *Izvrševanje in zloraba pravice*. Ljubljana: Lexpera, GV Založba, 2024. Str. 13–27, 255, 265–266. Zbirka Pravna obzorja, 61.

Pavčnik M.: Understanding law : reaction to the challenge of Leonid Pitamic. V: Accetto M., Škrubej K., Weiler J. (ur.). *Law and revolution : past experiences, future challenges*. London [i. e.] Abingdon; New York: Routledge, Taylor & Francis Group, cop. 2024. Str. [69]–85.

JOŽE PIRJEVEC

Pirjevec J.: *The Partisans at War*, Abigdon, Oxion, New York, NY: Routledge, 2024, 1–424.

Pirjevec J.: *The Partisans and Politics*, Abigdon, Oxion, New York, NY: Routledge, 1–318.

Pirjevec J.: Prefazione, v: Brecej M., *Il triplice omicidio di via Rossetti: Anatomia di un delitto politico nella Trieste occupata*, Udine: Gaspari ed., 2024, 7–10.

Pirjevec J.: *The Slovene Roman Catholic Church Yesterday and*

Today, v: Liberals, Conservatives and Mavericks. v: On Christian Churches of Eastern Europe since 1980. A Festschrift for Sabrina P. Ramet, ed.

Frank Cibulka and Zachary T. Irwin, Budapest: CEU, 242, 207–352.

JANEZ PLAVEC

Plavec J. et al.: Unveiling the solution structure of a DNA duplex with continuous silver-modified Watson-Crick base pairs. *Nature communications*. 2024, vol. 15, article no. 7763, str. 1–11. <https://www.nature.com/articles/s41467-024-51876-8>, DiRROS - DiRROS, DOI: [ttp10.1038/s41467-024-51876-8](https://doi.org/10.1038/s41467-024-51876-8).

Plavec J. et al.: Fuzzy recognition by the prokaryotic transcription factor HigA2 from *Vibrio cholerae*. *Nature communications*. 10 Apr. 2024, vol. 15, article no. 3105, str. 1–12. <https://www.nature.com/articles/s41467-024-47296-3>, DOI: [10.1038/s41467-024-47296-3](https://doi.org/10.1038/s41467-024-47296-3).

Plavec J. et al.: Dimeric structures of DNA ATTC repeats promoted by divalent cations. *Nucleic acids research online*. 28 Feb. 2024, vol. 52, iss. 4, str. [1591]–1601. <https://academic.oup.com/nar/article/52/4/1591/7595397>, DiRROS – RUL, DOI: [10.1093/nar/gkae052](https://doi.org/10.1093/nar/gkae052).

Plavec J. et al.: Structure of native four-repeat satellite III sequence with non-canonical base interactions. *Nucleic acids research online*. 12 Apr. 2024, vol. 52, iss. 6, str. [3390]–3405. <https://academic.oup.com/nar/article/52/6/3390/7611908>, DiRROS, DOI: [10.1093/nar/gkae113](https://doi.org/10.1093/nar/gkae113).

Plavec J. et al.: Protein G-quadruplex interactions and their effects on phase transitions and protein aggregation. *Nucleic acids research online*. 8 May. 2024, vol. 52, iss. 8, str. 4702–4722. <https://academic.oup.com/nar/article/52/8/4702/7640530>, <https://www.researchgate.net/scientific-contributions/Daniel-Dominguez-2116398063>, DiRROS, DOI: [10.1093/nar/gkae229](https://doi.org/10.1093/nar/gkae229).

TOMAŽ PROSEN

Prosen T. et al.: *Dynamics of magnetization at infinite temperature in a Heisenberg spin chain*, *Science* 384, 48–53 (2024); DOI: [10.1126/science.adi7877](https://doi.org/10.1126/science.adi7877).

Prosen T. et al.: *Localized dynamics in the Floquet quantum East*

model, Phys. Rev. Lett. 132, 080401 (2024); DOI: 10.1103/PhysRevLett.132.080401.

Prosen T. et al.: *Dynamical criticality of magnetization transfer in integrable spin chains*, Phys. Rev. Lett. 132, 017101 (2024); DOI: 10.1103/PhysRevLett.132.017101.

Prosen T. et al.: *Ergodicity breaking and deviation from eigenstate thermalization in relativistic quantum field theory*, Phys. Rev. Lett. 132, 021601 (2024); DOI: 10.1103/PhysRevLett.132.021601.

Prosen T. et al.: *Quantum many-body spin ratchets*, Phys. Rev. X. Quantum 5, 030356 (2024); DOI: 10.1103/PRXQuantum.5.030356.

UROŠ ROJKO

Rojko U.: *Odtokanje časa VII - Koncert za dva klavirja in orkester*. Ljubljana, velika dvorana Slovenske filharmonije, Otvoriteni koncert 38. Dnevovo slovenske glasbe Festivala Ljubljane, solistki Lovorka Nemeš Dular & Nina Prešiček Ličen, Orkester Slovenske filharmonije, dirigent Davorin Mori. <https://www.youtube.com/watch?v=cbGqWMk88FM>. 17. 4. 2024.

Rojko U.: *Odtokanje časa I za klarinet in akordeon (verzija z elektronom - krstna izvedba); Monolog padlega angela za pol-klarinet; Quasi neoliberalmente za klarinet in akordeon*. Weimar, Hochschule für Musik Franz Liszt, Master Classes, Koncert Uroš Rojko & Luka Juhart. <https://www.hfm-weimar.de/weimar-master-classes/64th-weimar-master-classes-2024/kurse/luka-juhart-improvisation-komposition-akkordeon>. 21. 7. 2024.

Rojko U.: *Glasbeni simpozij za 6 glasbenikov in igro zvočnih fresk iz lastnih umetniških del v dobi tehnične ponovljivosti* (2024). Ljubljana, Cankarjev dom, Zvokotok v CD, sodelujoči: Anja Clift – flavte, Irena Tomažin – glas, Špela Mastnak – tolkala, Luka Juhart – akordeon, Matej Šarc – oboa, Uroš Rojko – klarinet. <https://www.cd-cc.si/en/node/7025>. 24. 10. 2024. Ponovitve: 25. 11. 2024, Maribor, 26. 11. 2024, Nova gorica, 28. 11. Celje, 29. 11. Koper. <https://www.sploh.si/si/dogodki/2024/11/25/757-Zvokotok-Glasbeni-simpozij>.

Rojko U.: *In memoriam Tomaž Lorenz za violino, violončelo in klavir*. Ljubljana, Forum za novo glasbo, »Slavljenci«, Sae Lee – klavir, Janez Podlesek – violina, Eldar Saparajev – violončelo.

<https://www.cd-cc.si/kultura/glasba/forum-nove-glasbe-2024-v-cd-slavljeni>. 11. 11. 2024.

Rojko U.: Odtokanje časa II za klarinet in harmoniko (verzija z elektrono); Monolog padlega angela za polklarinet; Quasi neoliberalmente za klarinet in harmoniko. Ljubljana, Narodna galerija, Koncertni cikel Obrazi sodobne glasbe. Sodobna glasba za klarinet, harmoniko in elektrono, Uroš Rojko – klarinet, polklarinet, Luka Juhart – harmonika, elektrona. https://www.ng-slo.si/si/dogodki/koncertni-cikel-obrazi-sodobne-glasbe?id=6127&_gl=1*eifiqy*_up*MQ.*_ga*MTI0MzQyNTUxMy4xNzIxMxODU3NzU3*_ga_0ZD9RK1WKB*MTczMTg1Nzc1N. 4. 12. 2024.

RENATA SALECL

Salecl R. (ur.): *Legal, ethical and medical aspects of triage : Whom to save during a pandemic?*. Cham: Springer, 2024. 195 str., DOI: 10.1007/978-3-031-73754-1.

Salecl R.: Exemples de sublimation face à l'angoisse de la fin du monde. *Savoirs et clinique : revue de psychanalyse*. octobre 2024, n. 31, str. 99–104, 176.

Salecl R.: Apatija in krepitev avtoritarnosti v neoliberalnem post-socializmu. V: Kanduč Z. (ur.). *Odklonsko, nepravo in zlo (činsko) v krizi neoliberalnega kapitalizma in zahodnega imperalizma: razprave ob sedemdesetletnici Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti*. V Ljubljani: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 2024. Str. 39–50, 359, 365.

Salecl R.: Se boste izvili iz primeža neoliberalne tesnobe?. V: Vidmar K. H. (ur.) et al. *Pisma zanamcem*. 1. izd. Ljubljana: Založba Univerze, 2024. Str. 35–40.

Salecl R.: Art, human rights, and threats from above. *Digital war*. 2024, n.5, 29-32. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1057/s42984-023-00077-6.pdf>, DOI: 10.1057/s42984-023-00077-6.

BRANE SENEGAČNIK

Senegačnik B.: *Prosojnosti*. Celje : Društvo Mohorjeva družba : Celjska Mohorjeva družba, 2024.

Senegačnik B.: Alojz Rebula: *Slovenec med zgodovino in nadča-*

snim : znanstveni posvet ob stoti obletnici rojstva akademika Alojza Rebule : program posveta in povzetki referatov : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Dvorana SAZU, Ljubljana, Novi trg 3, 21. in 22. oktober 2024 / ur. Senegačnik B.

Senegačnik B.: »Gledališče besed.« Priskevek na znanstvenem posvetu Alojz Rebula: *Slovenec med zgodovino in nadčasnim* ob stoti obletnici rojstva akademika Alojza Rebule : program posveta in povzetki referatov : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Dvorana SAZU, Ljubljana, Novi trg 3, 21. in 22. oktober 2024 / ur. Senegačnik B. (Str. 41).

Senegačnik B.: »Meja in mera obzorja.« Priskevek na znanstveni konferenci *Smiselna dezorientacija in nihilistični precep danes* : povzetki in programski zaris : 24.–25. september 2024, City Hotel, Dalmatinova 15 Ljubljana, Slovenija.

Senegačnik B.: »Subjekt, historični narativ in lirično obzorje v poeziji Ivana Minattija.« Priskevek na znanstvenem posvetu *Od intimizma do reizma : spremembe literarnega subjekta* : ob stoti obletnici rojstva akademika Ivana Minattija ter dvajseti obletnici smrti akademikov Janeza Menarta in Rudija Šeliga : program posveta in povzetki referatov : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Velika dvorana, Ljubljana, Novi trg 3, 1. oktober 2024 (Str. 13–15).

GREGOR SERŠA

Serša G. et al.: Intraoperative electrochemotherapy of the posterior resection surface after pancreaticoduodenectomy: preliminary results of a hybrid approach treatment of pancreatic cancer. *Bioelectrochemistry* 2024 155: 108576.

Serša G. et al.: Safety and efficacy of IL-12 plasmid DNA transfection into pig skin: Supportive data for human clinical trials on gene therapy and vaccination. *Int J Mol Sci* 2024; 25: 3151.

Serša G. et al.: Electrochemotherapy (ECT) in treatment of mucosal head and neck tumors. An international network for sharing practices on ECT (InspECT) study group report. *EJSO* 2024; 50: 108473.

Serša G. et al.: Non-clinical evaluation of pmIL12 gene therapy for approval of the phase I clinical study. *Scientific Reports* 2024; 14: 22288.

Serša G. et al.: Treatment strategies with electrochemotherapy for limb in-transit melanoma: Real-world outcomes from a European, retrospective, cohort study. *EJSO* 2024; 108740.

MARKO SNOJ

Snoj M.: O priimkih *Stritar* in *Tavčar*. V: Od Svetinove Metke do Visoške kronike, Razprave II. razreda SAZU 31, str. 9–12. Ljubljana.

Snoj M.: O priimku *Pleteršnik*. V: Pleteršnikova dediščina. Ob stoletnici smrti Maksa Pleteršnika, str. 9–11. Zora 154, Maribor.

Snoj M.: Šport je naš – vprašanje je le, kdo smo mi. Mladina, 16. 8. 2024, str. 4–5. Ljubljana.

Snoj M.: O priimku *Dajnko*. V: Dajnkova monografija, Razprave II. razreda SAZU 30, str. 7–10. Ljubljana.

Snoj M.: Naš odnos do živali nekdanj, včeraj, danes in jutri. V: Sobivanje človeka in živali skozi čas. Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov, str. 13–15. Ljubljana.

SLAVKO SPLICHAL

Splichal S.: *Upodatkovanje javnosti in mnenjske tehnologije*. Razširjena in predelana slovenska izd. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 205 str. Knjižna zbirka Javnost.

Splichal S.: Between (conceptual) crisis and critique : reclaiming the critical epistemic value of publicness. *Critical sociology*. Jul. 2024, vol. 50, no. 4/5, str. 673–690.

Splichal S.: The rise of contractual publics : conceptual crisis and the tech-driven siege of the public sphere. *Javnost-The Public*. 2024, vol. 31, no. 1, str. 1–25.

Splichal S.: Societal embedding of the Lippmann/Dewey debate : from opinion expression to opinion polling and mining. V: Bjørkdahl K. (ur.). *The problematic public : Lippmann, Dewey, and democracy in the twenty-first century*. University Park (Pennsylvania): The Pennsylvania State University Press, cop. 2024. Str. 88–110.

Mance B., Splichal S.: Refugees and (im)migrants : (re)con-

ceptualizing and (re)contextualizing migration in the media. *Journal of immigrant & refugee studies : international, national, and regional theory, research, and practice*. 2024. DOI: 10.1080/15562948.2024.2324305.

MARIJA STANONIK

Stanonik M.: *Dar Poljanski dolini*. Besedna umetnost v porečju Poljanske Sore, s pogledom na Selško in zahod Sorškega polja, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka, Ljubljana, Škofja Loka 2024, 614 str.

Stanonik M.: Dva pramena slovenske besedne umetnosti. Prepletanje slovstvene folklore in literature od antike do današnjih dni. Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana 2024, 553 str.

Stanonik M.: Slovstvena folkloristika da ali ne, *Jezik in slovstvo* LXIX, št. 3, 2024, 193–207.

Stanonik M.: Prostor in čas v Tavčarjevi poljanski literaturi, *Od Svetinove Metke do Visoške kronike*. Znanstvene razprave ob stoletnici smrti Josipa Stritarja in Ivana Tavčarja. *Razprave* II. razreda, 31, Ljubljana 2024, 112–124.

BRANKO STANOVNIK

Stanovnik B.: (predsednik ur. sveta 1977–, član ur. odbora 1977–) *Acta chimica slovenica*. Ljubljana: Slovensko kemijsko društvo: =Slovenian Chemical Society.

Stanovnik B.: (član ur. odbora 2003–) *Advances in heterocyclic chemistry*. New York [etc.]: Academic Press, 1963–.

Stanovnik B.: (ur. 2010–, član ur. sveta 2010–) *ARKIVOC*. Gainsville: Arkat USA Inc., 2000–.

Stanovnik B.: (član ur. odbora 1985–) *Croatica chemica acta*. Zagreb: The Croatian Chemical Society, 1956–.

Stanovnik B.: (član ur. odbora 2011–) *International journal of organic chemistry*. Irvine, CA: Scientific Research Pub., 2011–.

ALENKA ŠELIH

Šelih A.: Criminal law and crime policy in transition countries : between human rights and effective crime control. V: Accetto M., Škrubej K., Weiler J. (ur.). *Law and revolution : past experiences*,

future challenges. London Abingdon; New York: Routledge, Taylor & Francis Group, cop. 2024. Str. [89]–95.

Šelih A.: Evropski in mednarodni razvoj sodstva za mladoletnike. *TFL glasnik*. 9. apr. 2024, letn. 16, št. 13. <https://www.tax-fin-lex.si/Dokument/Podrobnosti?rootEntityId=0d978b1b-055d-487f-b0a2-cd0ae30ae765>.

Šelih A., Drenik Bavdek S.: Inkluzija otrok s posebnimi potrebami v večinsko šolo kot človekova pravica. V: Ule M. (ur.). *Kakšno šolo v prelomnih časih?* Ljubljana: Založba FDV, 2024. Str. 215–235. Knjižna zbirka Psihologija vsakdanjega življenja.

Šelih A.: Uvod. V: Šelih A., Filipčič K., Briški L. (ur.): *Otrok kot žrtev kaznivih ravnanj*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti: Pravna fakulteta, 2024. Str. 9–13, 167, 175. Razprave, 42.

Šelih A. (ur., avtor dodatnega besedila) et al.: *Pozabljena polovica : portreti žensk 19. in 20. stoletja na Slovenskem*. 2. ponatis. Ljubljana: Združenje Ona ve: SAZU: Tuma, 2024. 598 str. Razprave, 22. 9.

NINA ŠENK KOSEM

Šenk N.: Immortali glorie (krstna izvedba, naročilo SWR). SWR Vokalensemble, dirigent Yuval Weinberg. Liederhalle, Stuttgart, 29. 2. 2024.

Šenk N.: Koncert za orkester. Nacionalni simfonični orkester RAI, dirigent Matthias Pintscher. Auditorium Rai "Arturo Toscanini", Torino, 23. 5. 2024.

Šenk N.: Flux (2021, revidirano 2024), Trojni koncert za rog, trobento, harmoniko in godalni orkester; Christoph Walder, Anders Nyqvist, Krassimir Sterev; Radio Symphonie Orchester Wien, dirigent Ingo Metzmacher. Wiener Konzerthaus, Otvoritveni koncert festivala Wien Modern, 30. 10. 2024.

Šenk N.: Koncert za orkester, Wiener Symphoniker, dirigentka Elena Schwarz. Musikverein Wien, Wien Modern, 31. 10. 2024.

Šenk N.: November Night za ansambel (Erste Bank Kompositionspreis 2024), Klangforum Wien, dirigent Vimbayi Kaziboni. Wiener Konzerthaus, Wien Modern, 21. 11. 2024.

JOŽICA ŠKOFIC

Škofic J.: Fonološki opis govora kraja Zibika (SLA T334). *Jezi-koslovni zapiski: zbornik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramo- vša*. 2024, 30, št. 1, str. 173–194. <https://ojs.zrc-sazu.si/jz/article/view/13631>, DOI: 10.3986/JZ.30.1.08.

Škofic J.: Slovenski lingvistični atlas kot didaktični pripomoček. V: Jožef-Beg J., Hočevar M., Kočnik N. (ur.). *Jezik in književnost v spreminjanju: [Slovenski slavistični kongres, Celje, 26.-28. septem- ber 2024]*. Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije, 2024. Str. 41–60. Zbornik Slavističnega društva Slovenije.

Škofic J.: Rastoči besednjak Slovenskega lingvističnega atlasa. V: Jesenšek M. (ur.). *Pleteršnikova dediščina: ob stoletnici smrti Maksa Pleteršnika*. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. Str. 152–162. Mednarodna knjižna zbirka Zora, 154. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/889>, DOI: 10.18690/um.ff.3.2024.10.

Škofic J.: *Interactive Slovenian Linguistic Atlas: new tools in Slove- nian geolinguistics for international use*. Prispevek na *International scientific conference Methodological Innovations in the Study of Linguistic Variation, Institute of the Lithuanian Language, Vilnius*, 10. okt. 2024.

PETER ŠTIH

Štih P.: *Addeda minora ad Liudewiti rebellionem*. V: Basić I. (ur.) et al. *Fortunas ligo : zbornik povodom sedamdesetog rođendana Ante Miloševića : Festschrift on the occasion of the Ante Milošević's 70th birthday*. Zagreb; Motovun: University of Zagreb, International Research Center for Late Antiquity and the Middle Ages; Split: Faculty of Humanities and Social Sciences; Zadar: University of Zadar, 2024. Str. 317–330. *Dissertationes et monographiae*, 20. DOI: 10.1484/M.DEM-EB.5.143802.

Štih P.: Die Kärntner Herzogseinsetzung und der Fürstenstein als slowenischer Erinnerungsort. V: Augustynowicz C., Kühnel F. (ur.). *Vom Meer zu den Bergen : Festschrift für Marija Wakounig*. Wien; Berlin: Lit, 2024. Str. 149–158. Austria: Forschung und Wis- senschaft, Geschichte, Bd. 20.

Štih P.: The early Slavs; The Carolingian period of the 9th century.

V: *The land between : a history of Slovenia*. Berlin [etc.]: P. Lang, cop. 2024. Str. 89–117.

Štih P.: *Frühe Slawen im Ostalpenraum (6.-9. Jh.) : die Ansiedlung der Slawen – neue Namen und Identitäten auf dem zuvor römischen Boden, Kontinuitäten und Brüche : die Vorlesung am Institut für Osteuropäische Geschichte der Historisch-Kulturwissenschaftlichen Fakultät*, Universität Wien, 19. 3. 2024.

Štih P. (odgovorni ur. 2000–) *Zgodovinski časopis : glasilo Zveze zgodovinskih društev Slovenije*. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 1947–.

BIBA TERŽAN

Teržan B.: Bronasta doba v severovzhodni Sloveniji – v Prekmurju in na Štajerskem. Uvodnik in kratek oris/ Bronze Age in north eastern Slovenia –in the Prekmurje and Štajerska regions. An introduction and brief outline. V: *Arheološki vestnik* 75, 2024, 443–462; DOI: <https://doi.org/10.3986/AV.75.14>; CC BY-SA 4.0.

Teržan B.: Gebaute Monumente der Hallstattzeit. V: Schneeweiß J., Nawroth M., Piezonka H., Schwarzenberg H. (ur.), *Man sieht nur, was man weiß – man weiß nur, was man sieht. Globalhistorische Perspektiven auf interkulturelle Phänomene der Mobilität. Festschrift für Hermann Parzinger zum 65. Geburtstag. Prähistorische Archäologie in Südosteuropa* 33 (Rahden/Westf. 2024) 127–136.

Teržan B.: The transition from the Late Urnfield to the Early Iron Age Period: a case study of the warrior from Vače. V: Kobylnski Z., Metzner-Nebelsick C., Pare C., Teßmann B., Zdeb K. (ur.), *Archaeology without borders. Papers in honour of Louis Daniel Nebelsick. Archaeologia Hereditas* 23 (Warszawa 2024) 317–324.

MARKO TOPIČ

Topič M. et al.: Performance of triple-cation perovskite solar cells under different indoor operating conditions. *ACS applied materials & interfaces*. [Online ed.]. 4 Nov. 2024, vol. 16, iss. 45, str. 62195–62202. <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acsami.4c14736>, RUL, DOI: 10.1021/acsami.4c14736.

Topič M. et al.: From sunrise to sunset: unraveling metastability in perovskite solar cells by coupled outdoor testing and energy yield

modelling. *Advanced energy materials*. 2024, 2304452, str. 1–10. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/aenm.202304452>, DOI: 10.1002/aenm.202304452.

Topič M. et al.: Monitoring solar irradiance and PV module performance in mobile applications. *Solar energy materials and solar cells*. [Online ed.]. 15 Oct. 2024, vol. 277, 113101, 12 str. 1879–3398. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0927024824004136>, RUL, DOI: 10.1016/j.solmat.2024.113101.

Topič M. et al.: The effect of Al₂O₃ on the performance of perovskite solar cells. *Solar RRL*. 2024, vol. 8, issue 12, str. 1–9. RUL, DOI: 10.1002/solr.202400247.

Topič M. et al.: Unraveling temperature distribution within crystalline silicon PV modules by different finite element method-based thermal modeling approaches. *Advanced theory and simulations*. 2024, 2401026, 11 str. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/adts.202401026>, DOI: 10.1002/adts.202401026.

TOMAŽ TOPORIŠIČ

Toporišič T.: »Kosovel in njegovi hibridni konstruktivistični dnevnik.« *Slavia Centralis*. 2024, letn. 17, št. 2, str. 164–176. DOI: 10.18690/scn.17.2.164-176.2024.

Toporišič T.: »Avant-garde on the border : the case of Trieste/Trst/Triest.« »Migrant artists and political activists of the Slovene avant-garde.« »Slovenian magazines : Novi oder, Tank.« »The Ljubljana workers' stage and the transnational proletarian movement.« »The model of Slavko Grum's new drama and the influence of Tairov.« V: Kosiński D. (ur.). *A lexicon of the Central-Eastern European interwar theatre avant-garde*. Warsaw: Zbigniew Raszewski Theatre Institute; Aberystwyth: Performance Research Books, 2023. Reclaimed avant-garde. 45. str.

Toporišič T.: »Trieste–Ljubljana–Zagreb–Belgrade : Černigoj, Delak, Micić. Linking Slovene, Italian and Serbian avant-garde.« V: Tratnik P. (ur.). *The European avant-garde : a hundred years later*. Leiden; Boston: Brill, 2023. Str. 124–139. Transcultural aesthetics, vol. 1. DOI: 10.1163/9789004685871_007.

Toporišič T.: »Kako revolucionirati odnos med periferijo in središčem : trije zgodovinski avantgardni cikli med vzhodom, za-

hodom, jugom in severom.« Plenarno predavanje. Na mednarodnem simpoziju *Avantgardna umetnost, gledališče in revolucioniranje razmerja med periferijo in središčem*. Ljubljana: Slovenski gledališki inštitut, 2024.

Toporišič T.: »Un lieu de débat entre le théâtre, la danse et la performance : réappropriation des termes venus de France, du Royaume-Uni, d'Amérique du Nord dans les revues et magazines en Europe (post)socialiste.« Predavanje na mednarodni konferenci *Journée d'étude - les revues, lieu du débat entre théâtre, danse et performance (France, Royaume-Uni, Amérique et Nord; 1950-2020)*. Pariz: Sorbonne Nouvelle, Maison de la Recherche, december 2024.

VITO TURK

Turk V., Stoka V.: Lysosomal Proteases and Their Inhibitors. *Int J Mol Sci*. 2024 Sep 19;25(18):10070. doi: 10.3390/ijms251810070.

Turk V. et al.: Structural Elucidation and Antiviral Activity of Covalent Cathepsin L Inhibitors. *J Med Chem*. 2024 May. 9;67(9):7048-7067. doi: 10.1021/acs.jmedchem.3c02351.

TOMO VIRK

Virk T.: Stritar, Tavčar in Dostojevski. V: Virk T. (ur.). *Od Svetinove Metke do Visoške kronike : znanstvene razprave ob stoletnici smrti Josipa Stritarja in Ivana Tavčarja*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. Str. 177–194. Razprave, 31.

Virk T.: Literary interpretations between Hermeneutics and Ideology. V: Figueira D. M., Bessière J. (ur.). *Criticism, literary theory and ideology = Critique, théorie littéraire et idéologie*. Paris: Honoré Champion, 2024. Str. 75–86. Bibliothèque de littérature générale et comparée, 182.

Virk T.: Kitajska različica etičnega literarnega kritištva : Nie Zhenzhao: Introduction to Ethical Literary Criticism. London and New York: Routledge, 2024. 239 str. *Primerjalna književnost*. 2024, letn. 47, št. 1, str. 215–225.

Virk T. (prevajalec): Safranski, Rüdiger. *Goethe in Schiller : zgodba o prijateljstvu*. Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2024. 285 str. Zbirka Labirinti, 68.

PETER VODOPIVEC

Vodopivec P., Pivec F.: O študentskem organiziranju 1945-1969. V: Kšela T. (ur.). *Zbornik o Skupnosti študentov 1968–1974 : prispevki za novejšo zgodovino*, Maribor: Kulturno društvo Mariborska literarna družba; Ljubljana: Beletrina; Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2024. str. 612.

Vodopivec P.: Vasilij Melik v slovenskem zgodovinopisju. V: Vodopivec P. (ur.) et al. *Zbornik ob stoletnici rojstva akademika profesorja dr. Vasilija Melika*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razprave 43, 2024. str. 23–31.

Vodopivec P. e al. (ur.) *Zbornik ob stoletnici rojstva akademika profesorja dr. Vasilija Melika*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razprave 43, 2024. 155 str.

DARJA ZAVIRŠEK

Zaviršek D.: Transnational solidarity in rough times : documenting and engaging for peace. *Journal of human rights and social work*. sep. 2024, str. 1–12. <https://link.springer.com/article/10.1007/s41134-024-00338-8>, RUL, DOI: 10.1007/s41134-024-00338-8.

Zaviršek D., Cox J.: Navigating minefields : social work with people with disabilities in the context of war. *Journal of human rights and social work*. sep. 2024, str. [1-12]. https://link.springer.com/article/10.1007/s41134-024-00329-9?utm_source=rct_congratemail&utm_medium=email&utm_campaign=oa_20240926&utm_content=10.1007%2Fs41134-024-00329-9, RUL, DOI: 10.1007/s41134-024-00329-9.

Zaviršek D.: People with disabilities and older people in long-term residential institutions in emergencies : the importance of transdisciplinarity for ethical decision-making. V: Salecl R. (ur.). *Legal, ethical and medical aspects of triage : Whom to save during a pandemic?*. 1st ed. Cham: Springer, cop. 2024. Str. 175–195. European Union and its Neighbours in a Globalized World, 18. DOI: 10.1007/978-3-031-73754-1_9.

Zaviršek D.: The silencing of social workers during COVID-19 emergency measures : an assessment. V: Ottmann G., Noble C. (ur.). *Post-pandemic welfare and social work : re-imagining the new normal*. London; New York: Routledge, 2024. Str. 158–172.

Zaviršek D.: Spolne zlorabe otrok : preventiva, prepoznavanje in podpora preživelim. V: Šumi I., Urek M. (ur.). *Od dehumanizacije do diskriminacije : vztrajne socialne problematike v Sloveniji*. V Ljubljani: Založba Univerze, 2024. Str. 263–284.

ROBERT ZOREC

Zorec R.: *Understanding vesicle fusion in astrocytes to treat solid tumors by immunotherapy* (vabljeno predavanje), Jiaying University International Neuroscience Meeting, The brain Active Milieu in Norm and Pathology; April 17-19, 2024; April 19th 2024, Jiaying, China.

Zorec R.: *Adrenergic control of astrocyte function in cognitive decline* (vabljeno predavanje), Symposium: Astrocytes in Brain Function and Disease, Nobel Forum Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden, June 10-11, 2024.

Zorec R.: *From Understanding Lysosome Fusion in Astrocytes to Treating Prostate Cancer by Personalized Electrofused Dendritic-Tumor Cell Immunohybridomas* (vabljeno predavanje), Kurume University Medical School, Fukuoka Japan, 25. 11. 2024.

Zorec R.: *From Understanding Lysosome Fusion in Astrocytes to Treating Prostate Cancer by Personalized Electrofused Dendritic-Tumor Cell Immunohybridomas* (vabljeno predavanje), Kobe University, Kobe, Japan. 29. 11. 2024.

ANDREJA ŽELE

Žele A.: *Slovenski glagoli in njihove leksikalizacije*. 1. natis. Ljubljana: samozal., 2024. 148 str.

Žele A.: *Slovar neglagolske vezljivosti v slovenščini*. 1. e-izd. Ljubljana: Založba ZRC, 2024. 1 spletni vir (172 str.). Rastoči slovarji. <https://doi.org/10.3986/9789610508519>, DKS - dLib.si, DOI: 10.3986/9789610508519.

Žele A.: Slovar kot obnovljivi vir : uporabne nerabljene »Pleteršnikove« glagolske tvorjenke. V: Jesenšek M. (ur.). *Pleteršnikova dediščina : ob stoletnici smrti Maksa Pleteršnika*. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. Str. 199-213. Mednarodna knjižna zbirka Zora, 154. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/889>, DOI: 10.18690/um.ff.3.2024.13.

Žele A.: Do kod (lahko) seže norma v skladnji?. V: Štumberger S. (ur.). *Predpis in norma v jeziku*. 1. natis. Ljubljana: Založba Univerze, 2024. Str. 425-431. Zbirka Obdobja, 43. <https://centerslo.si/wp-content/uploads/2024/11/ZelevObdobja-43.pdf>, DOI: 10.4312/Obdobja.43.425-431.

Žele A.: Valenca ali vezljivost kot osnova za tvorbo sporočil tudi v slovenščini. V: Nikolovski G., Ulčnik N. (ur.). *Slavistična prepletanja* 5. 1. izd. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. Str. 29–38. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/view/871/1258/4043>, DOI: 10.18690/um.ff.2.2024.2.

Umrli v letu 2024

JANEZ OREŠNIK

(1935–2024)

Na velikonočni ponedeljek nas je v 88. letu zapustil akad. Janez Orešnik, član Razreda za filološke in literarne vede (od leta 1987 izredni, od leta 1993 redni član SAZU), redni profesor splošnega jezikoslovja in primerjalne slovnice germanskih jezikov ter zaslužni profesor Univerze v Ljubljani. Na Filozofski fakulteti je raziskoval in poučeval med letoma 1961 in 2022. Leta 1988 je ustanovil študijsko smer Splošno jezikoslovje. Med letoma 1990 in 2010 je z manjšimi presledki tudi predstojnikoval Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje.

Doktorsko delo *Menjava sprege v zgodovini islandskega glagola* je obranil spomladi 1965.

Obdobje intenzivnejšega ukvarjanja s skandinavistiko, še zlasti z islandščino, je zaokrožil z odmevno monografijo *Stúdiés in the phonólogy and morphólogy of modern Icelándic* (Hamburg, 1985). V času intenzivnejšega ukvarjanja z islandsko morfofonologijo je v pogovorih z ameriškim slavistom Waylesom Brownom izvedel tudi za tvorbeno slovnico, kar je odločilno vplivalo na njegovo nadaljnje jezikoslovno delovanje.

Težišče znanstvenega dela prof. Orešnika je bilo opisno jezikoslovje, tako imenovano naravno jezikoslovje, ki se je v 60. letih že razmahnilo zlasti po nekaterih nemških in avstrijskih univerzah, raziskovalo pa je predvsem morfologijo različnih jezikov. Orešnik je to vrsto jezikoslovja samostojno razširil na skladnjo in svoj različek naravnega jezikoslovja poimenoval naravna skladnja. Kot deduktivno jezikoslovno teorijo jo je utemeljil na

algoritmu, ki ga je sam določil, in s tem algoritmom se utemeljujejo tudi lestvice naravnosti, ki jih je profesor preizkušal na slovenskem gradivu, in sicer na ravnini oblikoskladnje. Tako je zasnoval poseben model naravnega jezikoslovja, opisan v zadnjih dveh monografijah *Diahrona naravna skladnja* (iz leta 2013) in *Naravna skladnja* (iz leta 2015), in iz tega jezikoslovnega modela je zrastle tudi samostojna šola naravne skladnje pri nas. Tu je prišla do izraza njegova mentorska žilica: imeti svojo jezikoslovno šolo v našem prostoru je bil vsekakor dosežek, in to bo tudi v prihodnje.

Obširno jezikoslovno razgledanost je po letu 1990 usmeril v raziskovanje predvsem splošnojezikoslovnih tem s poudarkom na prispevku slovenščine k reševanju splošnojezikoslovnih vprašanj. Sam je rad poudaril, da je njegovo jezikoslovje predvsem uporabno, ker si je med drugim tudi želel, »da bi bila slovenska slovnica uporabna v računalništvu«, zlasti v smislu samodejnega prepoznavanja skladnje; tu je nezanemarljivo njegovo sodelovanje z računalničarji in programerji, ki so potrebovali njegovo poznavanje jezikov in jezikoslovja. Teoretično pa se je opiral na tvorbeno slovnico, ki je po njegovem prepričanju najbolj razvila prav skladnjo, in bi potemtakem skladijska teorija tvorbene slovnice lahko koristno prispevala k hitrejšemu razvoju tudi slovenske skladijske teorije. Nastale so monografije, ki niso ostale neopažene, še več, z leti smo čedalje večkrat pogledovali vanje. Med najbolj braniimi sta bili, in še sta, deli *Udeleženske vloge v slovenščini* (SAZU, 1992) in *Slovenski glagolski vid in univerzalna slovnica* (SAZU, 1994). Vsaj v našem prostoru malo manj razširjene in razpravljajno odmevne so bile samostojne razprave s področja opisne naravne skladnje, npr. *Krepke in šibke dvojnice v skladnji/Strong and weak variants in syntax* (SAZU, 1999), *Predvidljiv vidik (obliko) skladijskih dvojníc (SAZU/A predictable aspect of (morpho) syntactic variants, 2001) in Jezikovna naravnost v (obliko)skladnji – angleški zgledi/Naturalness in (morpho)syntax: English Examples* (SAZU, 2004). Zlasti z informativno-predstavitvenim namenom pa je nastalo delo *Uradi za jezik v Skandinaviji*

(SAZU, 1995), ki je imelo takrat za naš prostor praktičnouporabno primerjalno vrednost.

Skupno vsem njegovim naštetim in nenaštetim monografijam je to, da v komentarjih in bibliografijah vključujejo tudi pomembne tuje jezikoslovne vire – in takrat zagotovo najaktualnejše, danes pa še vedno pomembne ali celo temeljne. To pa je seveda bilo vsakomur izmed nas dragocena ponudba in vabilo za nadaljnje raziskovanje.

Branje njegovih besedil ni dolgočasno, metajezik je jasen in zato lažje dostopen, svoje dodajo še slikoviti in pogosto nagajivi zgledi, ki človeško pritegnejo in naredijo v osnovi sicer zahtevno strokovno vprašanje nekako bolj življenjsko in celo prijetno. Tako npr. pri branju njegovih *Udeleženskih vlog* poleg jezikoslovnih komentarjev pri opisih vezljivosti posameznih glagolov pozornost vzbudijo zgledi z namerno nagajivo vsebino, kjer osrednji udeleženski vlogi osebkov zasedata Janez in Micka.

Druga monografija o univerzalni slovnici pa že v naslovu pomenljivo loči glagolski vid, kot specifiko posameznega jezika, od univerzalnejših slovničnih kategorij, kot sta npr. vezljivost oz. valenca ali način.

Orešnik ni skrival zadreg in težav pri iskanju dovolj povednih slovenskih jezikoslovnih ustreznih za kakšne sorazmerno redke jezikovne ali jezikoslovne pojave. S svojim delovanjem je poskrbel, da je slovensko jezikoslovje vsebinsko in tudi terminološko razgibal. Kot pozoren in strokovno kritičen sogovornik pa je bil zelo hvaležen za vsak odziv na svoje delo.

Orešnikova vzporedna strokovna stalnica je bil Lingvistični krožek Filozofske fakultete, ki s kratico LK označuje tudi ljubljanski krožek, primerjalno z zagrebškim, kopenhavnskimi in navsezadnje tudi znamenitim praškim krožkom. Tudi po njegovi zaslugi se je sredi šestdesetih let začel urejati arhiv krožka, ki bo v prihodnje kot rastoča celota odkrival dragocen vpogled v jezikoslovne

razprave in hkrati ponudil pregled obravnavanih problemskih ter aktualnih jezikovnih in jezikoslovnih vprašanj. Lani maja je ljubljanski lingvistični krožek obhajal sedemdesetletnico, ob šestdesetletnici pa je na tisočem sestanku prof. Orešnik predstavil njegovo zgodovino, ki jo je sklenil z besedami: »Mi, jezikoslovci, in posebej naš krožek se nikakor ne moremo izogniti odgovornosti za sedanje strokovne razmere. Zato krožek ne sme nehati skrbeti za ozaveščenost članov o vsem jezikoslovnem, temveč se bo moral tudi v prihodnosti spoprijemati s starimi in novimi izzivi. Torej se vidimo na 1001. sestanku.«

Še posebej zadnji dve desetletji so ga kar intenzivno zaposlovala vprašanja kot: Kaj je s slovenščino kot učnim jezikom in jezikom znanosti in kaj je z znanostjo v jezikoslovju in na področju humanistike nasploh?

Razvrednotenje jezikoslovja kot znanosti je razkrinkal tudi s hkratnim spoznanjem, da »o slovenščini v znanosti in visokem šolstvu želijo odločati strokovno nepristojni – in pika«, zato je nosilce takega pogleda na jezikovno vprašanje razglasil za »strokovno nepristojne«: »Torej tako, kakor bi jaz kot nematematik, a kot redni uporabnik matematike (računanja), imel javni nastop o tem, ali je rezultat $2 + 2$ bliže 3 ali 5. (Nihče mi ne krati pravice, da govorim o tej temi, a če imam resne namene, in ker smem utemeljeno domnevati, da ve matematik nekaj več o $2 + 2$ kot jaz, bom najprej stopil v stik z matematiko.«

In na eni od lanskih sej razreda sva soglašala, da če se znanstvenost meri z določljivo oz. izmerljivo dodano vrednostjo, potem tovrstna *merljivost* tudi v jezikoslovju ni in ne sme biti vprašljiva, saj resno raziskovanje jezikov temelji na preverljivosti, enoznačnosti, dokazljivosti in razumljivosti.

Za znanstvenoraziskovalno delo je prejel številna odlikovanja, in sicer leta 1987 nagrado Sklada Borisa Kidriča in istega leta tudi veliko priznanje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani; leta 2004 zlati red za zasluge Republike Slovenije, leta 2007 Zoisovo

nagrado za življenjsko delo na področju jezikoslovja, leta 2010 pa priznanje Študentskega sveta Filozofske fakultete za nadpovprečno pedagoško delo. Po upokojitvi je bil leta 2011 imenovan še za zaslužnega profesorja Univerze v Ljubljani.

Bil je in ostaja eden najbolj cenjenih slovenskih jezikoslovcev doma in v tujini, erudit na svojem področju. Ob vsej svoji svetovljanskosti pa je ostajal tudi slovensko samozavesten. Zaradi vsega povedanega bo z nami ostajal še naprej.

ANDREJA ŽELE

SAVO BRATOS

(1926–2024)

Rodil se je 28. julija 1926 v Trstu, umrl 19. maja 2024. Bil je redni profesor za fiziko v Laboratoriju za teoretično fiziko tekočin na Univerzi Pierra et Marie Curie v Parizu. Za dopisnega člana SAZU je bil izvoljen 23. aprila 1987.

Leta 1951 je diplomiral iz fizike na Univerzi v Ljubljani. Pripravil je dve doktorski disertaciji: prvo leta 1955 o značilnih vibracijskih frekvencah pod mentorstvom prof. D. Hadžija na Univerzi v Ljubljani in drugo leta 1964 o infrardečih spektrih stisnjenih plinov pod mentorstvom prof. R. Daudela na Univerzi v Parizu. Imenovan je bil za atašeja *chargé* in *maître de recherche* v Centru za nacionalne znanstvene raziskave (CNRS) v Franciji. Leta 1969 je bil imenovan za izrednega profesorja, leta 1973 pa za rednega profesorja fizike na Univerzi Pierre in Marie Curie (Pariz VI). Po upokojitvi je bil zaslužni profesor na tej ugledni univerzi.

Ustanovil in vodil je Sekcijo za tekočine pri Evropskem fizikalnem združenju od leta 1983 do 1991 ter raziskovalno skupino za ultrahitro kemijsko reaktivnost v tekočinah od leta 1992 do 2000.

Leta 1987 je bil izvoljen za dopisnega člana SAZU, leta 1995 pa za rednega člana Evropske akademije umetnosti, znanosti in humanistike. Istega leta mu je Univerza Pierre in Marie Curie podelila medaljo te univerze. Poleg tega sta ga leta 1999 Poljska akademija znanosti in umetnosti v Krakovu ter leta 2000 Poljska akademija znanosti v Varšavi izvolili za tujega člana teh institucij. Leta 2006 mu je Univerza v Vroclavu podelila naslov častnega doktorja.

Znanstvena dejavnost Sava Bratosa se večinoma nanaša na molekularno dinamiko tekočin, raziskano s pomočjo statistične mehanike. Tako je preučeval več področij. Najprej je preučeval oblike infrardečih in Ramanovih pasov kemično inertnih raztopin. Rezultat te raziskave je bila metoda, ki omogoča ločevanje spektralnih učinkov vibracijskih in rotacijskih gibanj. Ta metoda se danes pogosto uporablja. Drugo raziskovalno področje so bile oblike infrardečih pasov tekočin z vodikovo vezjo. Spektralne značilnosti vodikove vezi so bile pripisane neharmoničnosti vibracij OH-O. Sprejem te hipoteze je bil počasen in je zahteval več kot deset let strastnih razprav. Nedavne Bratosove raziskave vključujejo ultrahitro infrardečo spektroskopijo in ultrahitro rentgensko difrakcijo tekočin. Ti dve tehniki omogočata »snemanje« atomskih gibanj med kemijsko reakcijo v realnem času. S pomočjo infrardečih tehnik je Bratosu z G. Galom uspelo spremljati gibanja OH-O v vodi na femtosekundni časovni lestvici. Nazadnje jima je s tehnikami ultrahitre rentgenske difrakcije skupaj z M. Wulffom uspelo »posneti« rekombinacijo fotodisorbirane molekule joda v raztopini. Sto let po Röntgenu, Braggu in Laueju je tako postalo mogoče spremljanje atomskih gibanj v realnem času z rentgenskimi žarki.

DRAGAN MIHAILOVIĆ

BOGDAN POVH

(1932–2024)

Februarja je III. razred izgubil uglednega dopisnega člana Bogdana Povha. Bogdan Povh se je rodil leta 1932 v Beogradu staršem izseljencem iz Trsta. Leta 1936 se je družina preselila v Ljubljano, kjer je maturiral in leta 1955 končal študij fizike. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil na Institutu Jožef Stefan.

Od leta 1957 do 1959 je bil asistent na Caltechu, kjer je delal v skupini Williama Fowlerja, Nobelovega nagrajenca za raziskave o nastanku elementov v zvezdah. Leta 1960 je raziskoval na Univerzi v Freiburgu in istega leta doktoriral v Ljubljani s temo o jedrskih reakcijah v Soncu. Oktobra 1962 je z ženo emigriral v Nemčijo, kjer se je leta 1964 habilitiral in leta 1965 postal profesor na Univerzi v Heidelbergu.

Leta 1968 je ustanovil raziskovalno skupino v CERN-u, kjer je 25 let raziskoval hiperjedra, antiprotonsko fiziko in sipanje mionov. Del eksperimentov je izvedel na Japonskem in v ZDA. V letih 1973/74 je bil dekan Fakultete za fiziko v Heidelbergu, leta 1975 pa je postal direktor na Inštitutu Maxa Plancka za jedrsko fiziko (Max-Planck-Institut für Kernphysik) in dopisni član SAZU. V ta čas sega tudi njegovo razvejeno sodelovanje s slovenskimi znanstveniki.

Do upokojitve je bil član številnih znanstvenih komitejev in svetovalec nemškega ministrstva za znanost. Bil je glavni urednik revij *Zeitschrift für Physik A* in *The European Physical Journal A*. Leta 2005 je prejel Stern-Gerlachovo medaljo za pionirsko delo v spektroskopiji hiperjeder. Objavil je približno 450 publikacij, ki so imele skupno več kot 14.000 citatov.

PETER KRIŽAN

IVAN GUŠIĆ
(1938–2024)

Prof. dr. Ivan Gušić je bil med najprodornejšimi in vsestranskimi hrvaškimi geologi. Rodil se je 17. novembra 1938 v Zagrebu. Na Prirodoslovno-matematični fakulteti Univerze v Zagrebu je iz geologije leta 1962 diplomiral, leta 1968 magistriral in leta 1974 doktoriral. Na Oddelku za geologijo iste fakultete se je leta 1963 zaposlil kot asistent in nato napredoval v docenta in izrednega profesorja. V letih 1977–1980 se je izpopolnjeval na Inštitutu za geologijo in paleontologijo Univerze v Frankfurtu kot štipendist Humboldtove ustanove. V Nemčiji je naslednjih pet let delal kot raziskovalec na Inštitutu za geologijo in paleontologijo Univerze v Münstru. Leta 1985 se je preselil nazaj v Zagreb in se kot znanstveni svetnik zaposlil na Geološkem zavodu Hrvaške. Nato se je leta 1990 kot redni profesor vrnil na Prirodoslovno-matematično fakulteto. Leta 2009 se je upokojil in bil imenovan za zaslužnega profesorja Univerze v Zagrebu.

V geološko znanost se je zapisal predvsem z raziskavami plitvomorskih karbonatnih razvojev v Dinaridih. Na začetku kariere ga je zanimal v glavnem fosilni inventar. Proučeval je taksonomijo, biostratigrafijo in paleoekologijo jurskih in krednih velikih bentoških foraminifer in apnenčastih alg. Še posebej pomembna se mu je zdela biostratigrafija v povezavi z evolucijo. Sam ali v soavtorstvu je opisal več novih vrst, ki so bistveno prispevale k boljši rekonstrukciji filogenetskih nizov in k večji natančnosti biokronoloških lestvic. Po vrnitvi iz Nemčije, kjer je imel priložnost delati v multidisciplinarnih in večnacionalnih skupinah in kjer je imel boljši dostop do literature in sodobne raziskovalne opreme, se je preusmeril v interpretacijo podatkov v širšem regionalnem kontekstu. O starosti in okolju sedimentacije platformnih apnenec v Zunanjih Dinaridih je že prej zbral precej podatkov, ki jih je nato še dopolnil z natančno študijo mikrofaciesov. V soavtorstvu z Vladimirjem Jelasko je leta 1990 objavil monografijo o kredni

stratigrafiji otoka Brača in sedimentarno evolucijo Jadranske karbonatne platforme razložil v odvisnosti od regionalne geodinamske evolucije in globalnih nihanj morske gladine. Rekonstrukcija razvoja Jadranske karbonatne platforme se je uveljavila kot referenčni model za druge kredne karbonatne platforme v Sredozemlju. Model je postal znan kot »Braški model« razvoja karbonatne platforme.

V poznejših letih je bil Gušić član mednarodnega konzorcija za rekonstrukcijo DNK neandertalcev (*Neandertal Genome Analysis Consortium*). V konzorciju je poskrbel za analize kosti neandertalcev iz Vindije, kar je bilo za projekt ključnega pomena. V letih po upokojitvi se je z veliko vnemo posvečal promociji znanosti. Napisal je dve knjigi, *Zar doista nije bilo dovoljno vremena? Razmišljanja o znanosti, evoluciji, istini i još koječemu* (2014) in *Kreacionizam – stari mit u novome ruhu* (2017), v katerih je poudaril pomen znanstvenih dokazov za evolucijsko teorijo.

Od leta 1992 je bil redni član Hrvaške akademije znanosti in umetnosti. Na HAZU je opravljal več funkcij. Bil je član predsedstva (2004–2010), tajnik Razreda za naravoslovne vede (2011–2018), predsednik Znanstvenega sveta za telemetrijo (2006–2009), predsednik Nacionalnega odbora INQUA (*International Union for Quaternary Research*) (2008–2014), predstojnik Inštituta za paleontologijo in geologijo kvartarja HAZU (od 2011) ter glavni urednik *Glasnika HAZU* (od 2014). Za znanstvenoraziskovalne dosežke je leta 1992 skupaj z Vladimirjem Jelasko prejel državno nagrado Ruđerja Boškovića. Leta 2012 je prejel državno nagrado za življenjsko delo na področju naravoslovja. Junija 2019 je bil izvoljen za dopisnega člana SAZU. Umrli je 10. julija 2024.

S slovenskimi geologi je bil povezan od začetka svoje znanstvene poti. Sodeloval je pri paleontoloških raziskavah, organizaciji mednarodnih paleontoloških kolokvijev in mentorstvu mladim raziskovalcem. Ocenjeval je naše raziskovalne skupine in projekte ter recenziral članke. Poznali smo ga kot zanesljivega sodelavca, izjemno razgledanega in duhovitega sogovornika, prijatelja in

nadvse prijaznega človeka, ki je bil vsakomur vedno pripravljen pomagati. Pogrešali ga bomo.

ŠPELA GORIČAN

LIVIO POLDINI

(1930–2024)

Prvi dan leta 2024 je umrl Livio Poldini, tržaški botanik, fitocenolog, ekolog, naravovarstvenik, ena najbolj izstopajočih osebnosti s teh področij v drugi polovici 20. stoletja in v prvi četrtini 21. stoletja v srednji Evropi. Izjemno sposoben, ustvarjalen in delaven je še nekaj tednov pred smrtjo skupaj z zvesto sodelavko dr. Mariso Vidali delal zadnje popravke v knjigi o gozdnem rastju Furlanije in Krasa. Njenega izida žal ni dočakal, a jo je imel v mislih še nekaj dni pred smrtjo, ob slovesu z Mariso Vidali.

Prof. Poldini je vseskozi deloval v Trstu. Doktorat iz naravoslovja je dosegel 1959 v Padovi. Od leta 1958 do 1960 je bil kurator Naravoslovnega muzeja v Trstu, od leta 1961 asistent za farmacevtsko botaniko. Specializiral se je iz fitocenologije na Mednarodni postaji za geobotaniko Sredozemlja in Alp (Station Internationale de Géobotanique Méditerranéenne et Alpine) v Montpellieru pod vodstvom prof. J. Braun-Blanqueta. Leta 1968 je bil izvoljen za docenta, 1976 za izrednega profesorja fitocenologije, od leta 1979 pa je bil redni profesor za ekologijo rastlin na tržaški univerzi. Leta 2003 je bil imenovan za zaslužnega profesorja (profesor emeritus).

Že v mladih letih je bil prijateljsko povezan s profesorjema botanike na Univerzi v Ljubljani, Ernestom Mayerjem in Tonetom Wraberjem, prav tako tudi s fitocenologi s SAZU (ZRC SAZU) – Maksom Wraberjem, Mitjem Zupančičem, Lojzetom Marinčkom, Ivom Puncerjem in drugimi. Bil je dolgoletni dejaven član Vzho-

dnoalpsko-dinarskega društva za vegetacijsko ekologijo. Enako naklonjenost je gojil do mlajše generacije slovenskih botanikov in bil med drugim mentor Mitji Kaligariču, zdajšnjemu profesorju botanike na Univerzi v Mariboru. Bil je član uredniških odborov ali uredniških svetov večine slovenskih revij s področja botanike in naravoslovja, tudi revij *Annales*, *Folia biologica et geologica* (prej *Razprave 4. razreda SAZU*), *Hladnikia* in *Hacquetia*, in v njih tudi občasno objavljaj. Dopisni član SAZU je postal 6. junija 1995. Njegova bibliografija je izjemno obsežna in raznovrstna, vključuje skoraj vsa botanična in nekatera z botaniko stična področja (gozdarstvo, agronomija, krajinsko načrtovanje, naravovarstvo). Vsebuje floristične članke, taksonomske študije, opise novih taksonov in številnih novih rastlinskih združb in višjih sintaksonov, obsežne analize rastja in rastlinstva v povezavi z okoljem, atlase razširjenosti rastlin. Članke in knjige odlikujejo izjemna temeljitost, bogastvo podatkov, statistične obdelave, nazorni prikazi, upoštevanje spoznanj raziskovalcev sosednjih dežel in bližnjih držav. Ti so po njem imenovali dve novo odkriti vrsti. Poldinijeva mastnica (*Pinguicula poldinii* J. Steiger & Casper) ima za zdaj znana nahajališča le v prigorju alpskih gorovij v severovzhodni Italiji, Poldinijeva zlatica (*Ranunculus poldinii* Dunkel) pa je takson iz skupine zlatorumene zlatice (*Ranunculus auricomus* agg.), z doslej znanimi le tremi nahajališči. Eno je na jugovzhodnem robu Furlanije pri Krminu (Cormons), drugo v italijanskem delu Goriških brd (Kalvarija/M. Calvario) pri Podgori (Piedimonte del Calvario), tretje pa v spodnji Vipavski dolini pri Vrtočah.

Večino raziskav je v prostorskem smislu posvetil svoji rodni deželi Furlaniji - Julijski krajini, a zdi se, da je bila njegova srčna pokrajina prav Kras. Temu je namenil dve temeljni, klasični knjigi o njegovem rastlinstvu in rastju (1989, 2009). Že od mladih let je raziskoval tudi v Sloveniji, na Krasu ter tudi na Nanosu, na južnih obronkih Trnovskega gozda, na Sabotinu, v Brkinih, Čičariji in Istri. S svojimi raziskavami je zelo obogatil poznavanje našega rastlinstva in rastja. Zaradi njegove odprtosti, naklonjenosti slovenskim botanikom, pripravljenosti za pomoč in sodelovanje, mentorstva, izmenjave mnenj in skupne objave ter gostoljubja na

univerzi v Trstu smo profesorja Poldinija imeli tudi za svojega. Vedeli smo, da se vedno lahko obrnemo nanj. V njegovem delovanju je bil očiten duh Kugyja, Tommasinija, Pospichala, znamenitih Tržačanov, botanikov 19. in začetka 20. stoletja.

Spoštovanemu in dragemu pokojnemu profesorju Liviu Poldiniju velja naša iskrena in velika zahvala za njegovo celo življenjsko predanost botaniki, prijateljstvo, mentorstvo, za njegove knjige in članke, za njegov naklonjeni in dobrohotni odnos do Slovencev in ljubezni do naših pokrajin.

IGOR DAKSKOBLER, MITJA ZUPANČIČ

FEDJA KOŠIR

(1940–2024)

Tragično je, da se Slovenska akademija znanosti in umetnosti zapored poslavlja od najuglednejših osebnosti iz sveta arhitekture. Po akademiku Milanu Miheliču in akademiku Stanku Kristlu, ki nas je zapustil v začetku letošnjega leta, se zdaj, le nekaj mesecev kasneje, pretreseni poslavljamo od njenega dolgoletnega svetovalca za arhitekturo in urbanizem, izrednega člana SAZU Fedje Koširja.

Po neprijaznih mladih letih, ki jih je tragično zaznamovala izguba očeta na Golem otoku, se je, razkošno talentiran, po dokončani klasični gimnaziji predal arhitekturi. Že med študijem ga je prof. Edvard Ravnikar kot izbranca vključil v izdelavo lastnih natečajnih in drugih projektov. Po diplomi pa v skupino arhitektov, s katerimi je snoval Trg revolucije. Tam se je Fedja Košir še posebej izkazal z izrednim projektom granitnih fasad obeh stolpnic.

Sledila je dolga, izjemno uspešna in odmevna pot samostojnega arhitekta. Arhitekta, ki je zmagoval na največjih ter najzahtevnej-

ših arhitekturnih in urbanističnih natečajih v nekdanji skupni domovini. Po zmagah na natečajih za Zimsko kopališče v ljubljanskem Tivoliju in za Park hotel na Bledu, ki ju je tudi uresničil, se vrstijo prve nagrade za Središče Južnega Zagreba, za Center Beograda, za Center Nikšića, za Center Kragujevca, za Center Bugojna in za Novi Osijek, mesto za 70.000 prebivalcev, ter za cerkev Vseh svetih in Islamski verski center v Ljubljani.

Ta ustvarjalna, projektantska izkušnja je močno vplivala na dozorevanje svojskih pogledov na arhitekturo in urbanizem. Kmalu po doktorskem nazivu postane profesor in dekan na Ljubljanski šoli za arhitekturo. Vse bolj se stopnjuje njegovo esejistično in kritiško delovanje, pri čemer se je posvetil predvsem arhitekturni teoriji. Tako nastane ob številnih člankih sedmero temeljnih monografij.

Knjiga *Zamisel mesta* je pionirski pregled urbanističnih celot od najstarejših sestojev v predurbani prazgodovini do recentne sodobnosti. Sledi monumentalno delo o razvoju arhitekture v treh zvezkih in na skoraj tisoč straneh, naslovljeno *K arhitekturi*. V prvih dveh knjigah so predstavljeni pogledi na arhitekturo sveta, tretja pa je posvečena naši, slovenski ustvarjalnosti in arhitekturnoteoretski misli. Ob vsem zapisanem je glavni cilj avtorjevih prizadevanj, da Slovenci ne bi bili kljub deklariranemu evropejstvu oziroma svetovljanstvu zamudniški ali celo provincialni.

Naslednje, resnično veliko delo je izvrstni integralni prevod znamenitega antičnega spisa o stavbarstvu *De architectura libri decem*, *O arhitekturi*. Spisa, ki ga je sestavil Vitruvij, praoče in prvi analitik arhitekturne teorije, kakršno pozna naša zahodna civilizacija. Knjigo s starodavnim besedilom, s katero se Slovenci uvrščamo med arhitekturno ozaveščene narode, spremlja enako zajetna in enako tehtna knjiga *O antičnem inženirstvu*. Knjiga poglobljenih Koširjevih komentarjev, ki jih je sam tudi mojstrsko lastnoročno ilustriral.

Med publikacijami, ki obravnavajo posameznike kot značilne in vrhunske arhitekturne ustvarjalce, sta med drugimi predsta-

vljena veliki renesančni arhitekt Andrea Palladio in Le Corbusier, utemeljitelj in oznanjevalec moderne arhitekture. V knjigi s pomenljivim naslovom *Od človeškega k onstrančloveškemu* pa se posveti dandanes v svetu visoko cenjeni arhitekturi jugoslovskega modernizma. Arhitekturi torej, ki jo je tudi sam pomembno soustvarjal.

Bolj kot kdorkoli pa je Košir seveda poznavalec dela Edvarda Ravnikarja. Svoje ugotovitve je zbral v nadvse informativni knjigi Edvard Ravnikar kot arhitekturni teoretik.

Prejel je vrsto priznanj, med njimi nagrado Prešernovega sklada in dve Plečnikovi medalji. Bil je član Evropske in Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Izjemna osebnost torej, ki jo bomo ob čedalje večjem nepoznavanju in nespoštovanju modrosti in dosežkov v zgodovini arhitekture ter v naši sedanji tukajšnjosti zmagoslavja zvečine podpovprečne arhitekture in uničevanja kulturne krajine toliko bolj pogrešali.

Dragi Fedja, še posebej mi je hudo ob misli, kaj vse bi še lahko ustvaril. Vendar nam zapuščaš gigantski opus, ki ga občudujemo po njegovi obsežnosti in najgloblje spoštujemo v njegovi brezčasnosti.

Počivaj v miru.

MARKO MUŠIČ

STANKO KRISTL

(1922–2024)

Arhitekt Stanko Kristl je mojster kompozicije nekonvencionalnih zasnov v treh delikatnih programih, ki so v slovenski gradbeni praksi normativizirani do ekstrema kvaziracionalnosti. Vrh vsega zna utemeljevati svoja izrazito neortodoksna stališča kot artikuliran pisec. Pri tem doseže tisto, kar se zdi nemogoče: kot inovator konceptov uvaja izjemno jasen komunikacijski skelet, na katerega naveže dinamične grozdaste sestave in gmote z nedvoumno racionalno, toda hkrati tudi pristno poetično noto.

Arhitektova likovna senzibilnost se kaže v raznolikosti nalog, pri čemer so najzanimivejše in najzgovornejše ravno tiste, ki so na prvi pogled miniaturne, tako kot grafika znakov, emblemov ali plakatov, ki jih vselej nadgrajuje duhovita semantika. Nujni pogoj za učinkovitost znaka je presenetljiv pomenski premik. Poslanstvo Dopisne šole, denimo, je predstavljeno kot regratova lučka! Ne samo oblikovalsko, potencirano pomensko fineso vidimo tudi v vrsti specifično sporočilnih spomenikov in nagrobnikov.

Kristl se ne loteva nobene naloge šablonsko konformistično. Zato ne preseneča, da je njegov kompozicijski prispevek pionirsko inovativen tudi v polju stanovanjske arhitekture, saj je, kot pravi, pri nas prvi, ki uvaja atrijski tip enoetažne individualne hiše, tesno povezane z naravo. A ta tloris nikakor ni enostaven »stanovanjski stroj« kot izrazito tehnični razrastek okoli »racionalnega« instalacijskega jedra. Nasprotno, gre za natanko odtehtano grozdasto zasnovo, razvito kot smiselno artikuliran sestav, intimno navezan na vrt, ki ga oklene v obliki črke L. V tako zastavljenem objektu je arhitekturni divertimento do neke mere celo labirinten, kar nedvoumno poveča privlačnost prostorske zamisli. Inovacija je tudi binomska zasnova prereza. Streha oziroma ostrešje je samostojna konstrukcija, ločena od volumna bivalnih prostorov: dvoboj z

zamakanjem, ki ga toliko arhitektov izgubi, je tukaj dobljen vsaj načeloma. Ni nezanimivo, da ima binomsko zasnovo tudi druga arhetipska rešitev, konstrukcija stanovanjskega »bloka« (z več etažami). Tukaj je konvencionalna tektonika zavestno zanikana. Lokalom namenjeno pritličje je prosojen betonski skelet v kvadratnem rastru, na katerem slone štiri klasična stanovanjska nadstropja, izvedena s tremi nosilnimi stenami kot dosledno »čist« sprimek vzporednih lamel. Kot stavbna gmota je stanovanjski blok edini tip, ki ni zasnovan izrazito grozdasto. Toda »pod kožo« je izjemno dognan funkcionalni sklop. Nasprotje konstrukcijske jasnosti je dispozicija stanovanjskih tlorisov, ki so ravno zaradi domiselne povezave prostorov zgledno uporabni.

V naši stanovanjski gradnji, ki jo obvladujejo ustaljeni klišeji, sta to nedvomna presežka. Toda resnično vrhunski domet se arhitektu posreči pri programih, ki sta družbeno strogo nadzorovana ne le vsebinsko, potemtakem ideološko, temveč tudi formalno. Gre za stavbe, namenjene vzgoji in izobraževanju, predvsem na osnovni ravni. To programsko polje je pri nas področje neprekinjenega eksperimentiranja, kar zadeva vsebino pedagoškega procesa, v oblikovnem pogledu pa kontaminirano s tako zakovanimi normativi, da se tu arhitektu, če smem tako reči, posreči pravi pravcati čudež. Tretje področje, kjer je družbeni nadzor enako rigorozen, je polje zdravstva.

Kristlove nestanovanjske objekte odlikuje svojska urejenost komunikacijskega ogrodja. Njegovi stanovanjski tlorisi so diskretno labirintni, javni program pa je organiziran dosledno pregledno, vendar ne aksialno simetrično, kar bi bilo klasično konservativno. Magistralna poteza obeh unikatnih zasnov je komunikacijska os kot tista interna hrbtenica, okrog katere se zvrstita na eni strani primarni pedagoški program in na drugi strani prostori sekundarnega servisa. Ta os ni monoton koridorski volumen, temveč domiselno, a funkcionalno absolutno korektno artikulirana vzdolžna prostornina z različno širino, kar učinkuje kot pretanjeno razčlenjeno sosledje intimnih zalivov. V obeh primerih sta servisni in tudi primarni program izoblikovana kot nemonotono

sestavljeno celičje enot, ki so izrazito nekonvencionalne, toda tudi docela logično individualizirane. Osnovni gradnik enoetažne zasnove vrtca so v tlorisu trapezaste, v prerezu pa z lupino prekrite enote, ki so posledica raziskav o otrokovem odnosu do prostora, kakor se začne oblikovati v materinem telesu. Mehko uvita betonska konstrukcija je zaradi zahtevnosti izvedbe v slovenski gradbeniški praksi posebnost, če že ne kar redkost. Podoben, le da programski unikum so v dvoetažnem objektu kranjske šole introvertirani ozelenjeni atriji, ki so razširitev razreda v intimen naravni ambient.

Glavnino Kristlovega projektiranja pomenijo načrti velikih bolnišnic. Gre za program, ki ga arhitekt obvlada tako suvereno, da rešitve niso samo funkcionalno, temveč tudi kompozicijsko do skrajnosti izbrušene. V načelu so zasnovane podobno kot ravno, kar obravnavani stavbi, namreč kot smotrno urejeno ožilje komunikacij, le da se tu dodatno razčleni še volumen glede na binomski karakter vsebine na tako imenovano široko nogo diagnostičnega, terapevtskega in servisnega dela ter večetažni stacionarij oziroma posteljni del. V bistvu so to arhitekture, ki so izoblikovane kot urbanistični ansambli. To so res hiše, ki so kakor »mesta v malem«. Koncepta, ki jih opredeljujeta, sta alternativna. Sistem komunikacij je bodisi strogo ortogonalen bodisi hibridno radialen. Tudi stacionarij je lahko krožen ali vzdolžen, kar nekoliko spominja na tipologijo sakralnih prostorov, toda brez kakršnegakoli mističnega prizvoka.

V dispoziciji ljubljanskega kliničnega centra je v zadnji verziji vhodna avla kot mestni trg, ki povezuje posteljni trakt, diagnostično-terapevtsko servisni trakt in trakt predavalnic: spričo raznolikosti vsebine bi utegnil nastati labirintno nepregleden sprimek, kar pa preprečuje jasna hierarhija v ortogonalni mreži hodnikov, organiziranih kot smiselno artikuliran »hipodamski« sistem.

Vrhunsko dognana je kompozicija centra za fizikalno medicino in spremljajočo rehabilitacijo v Kuvajtu. Diagnostično-terapevtski del se deli v dva trikotniška trakta, stacionarija pa sta valjasta.

In ker je projekt namenjen za islamski kulturni ambient, ne more umanjhati džamija (ki v načrtu ni vrisana in jo je mogoče videti samo v modelu).

Kako natančno so izoblikovane te stavbne gmote! Niso niti izzi-valno kontrastne niti nedinamično nekontrastne – v svoji nevsak-danji razčlenjenosti so izbrano harmonične, kot ubrano uglašen instrument. Značilna je njihova čitljivost. Niti za trenutek ni mo-goče podvomiti, kaj je glavna in kaj je drugotna sestavina celote.

Smotrna organizacija komunikacij je usodno pomembna pred-vsem v bolnišnicah, kjer je lahko dobesedno vsak korak na pre-dolгих poteh odločilna ločnica med smrtjo in življenjem. Arhitek-tom, ki načrtujejo manj zahtevne programe, je dokaj manj jasno, za kako pomembne postulate gre. Kristlu tega ni mogoče očitati.

Pri vseh omenjenih realizacijah velja posebej poudariti preračuna-no skrbni odnos do gradiv, pri čemer se uporabi beton zlasti za no-silne prvine in, denimo, neometani zidaki za oblogo. Brutalistična elementarnost materiala je vselej umirjena s sordinirano eleganco detajlov in kombinacijo značilnih, a neizzivalno skladnih barv.

Vse Kristlove zasnove so zgledni primeri dinamičnega svobodne-ga tlorisa, ki zveže stavbne člene v odtehtano uravnotežen sklop. Vsaka sestavina ima izjemno svojsko naravo, toda tudi natančno določeno mesto v strukturi celote, kakor organi v človeškem te-lsu. Nič ni zgolj naključno, nič ni samo sebi namen. Celo v rešitvah posamičnosti, ki so na prvi pogled tega simetrične, tega ne zazna-mo kot edino zveličavni vodilni motiv, temveč kot logični rezultat enega in edinega načela generalne usmeritve – reda, ki sledi rdeči niti smotrne rabe prostora, neizmerno daleč od kakršnekoli izu-metničnosti.

Kristlova dela so tako individualna, da jih je nesmiselno in nemo-goče razvrščati v nekakšne »stilne faze«. Lahko bi ga sicer zlahka uvrstili med strukturaliste, toda taka etiketa je verjetno prepoce-ni. Osrednji objekt njegovega snovanja je namreč človekovo me-

sto v prostoru: dobesedno od zametka embria do pomnjenja po preminutju. To izhodišče, ki sega daleč onstran kroga slogovnih etud ter ga razbiramo v vsaki arhitekturni rešitvi in celo v vsaki posameznosti, obvladuje njegovo oblikovanje tako enkratno in dominantno, da ga ni mogoče prezreti in ga moramo oceniti kot neizpodbitno prepoznaven osebni izraz.

FEDJA KOŠIR

LUKO PALJETAK

(1943–2024)

Poslovilni pozdrav poetu Luku Paljetku, ki bo ostal

(Zamirajoči sonet)

Luko, kar pomnim, si bil tam, glas Dubrovnika,
dedič kraljestev Renesanse in Baroka.
Ni bilo boljšega prestolonaslednika
Mediterana in modernega preroka.

Luko, kar pomnim, si bil tam, *gospar* Jezika.
Vsak tvoj stih je žarel, vsak tvoj spev zvenel do oboka ...
Glas ti je potemnel ob obleganju Dubrovnika;
sprijateljil sem se z beguncem, ki si jokal ...

Zate je bil smeh zakon, igra pa usoda.
Do konca si ostal otrok. Slavil si raj dotika,
kjer je ljubezen živa pesen in svoboda.

Zate je največji izziv bil zid prevoda,
meja jezikov: bil si optimalno zvest
izvirniku ... in mu dodal sol sončnega vzhoda.

Ob osemdesetletnici življenjskih cest
sem spisal odo, da imaš osemsto let ...

Zdaj pravijo, da te ni več. To je lažna vest.
Dragi moj Luko, dobro vem, da si še tam,

neviden, na Stradunu, kjer je tvoj večni hram,

in tu, v pesnih, ki odmevajo do zvezd ...

Ob slovesu poeta Luka Paljetka

Luko Paljetak (1943–2024) je eden izmed največjih hrvaških in evropskih pesnikov našega časa. Njegova izvirna poezija, formalno vezana predvsem na izročilo klasičnih pesniških oblik, je sinteza čustvene avtentičnosti, mojstrskega jezika, lucidnega, kritičnega uma in nalezljivega občutka za humor. Paljetak si zasluži tudi posebno mesto v zgodovini soneta in sonetnega venca. Dragocen del svojega bogatega prevajalskega opusa je posvetil tudi slovenski poeziji in literaturi; kongenialno je prevedel najzahtevnejša pesniška dela iz zgodovine svetovne književnosti, s Prešernom vred. Za njegov značaj in temperament pa je pomenljivo

dejstvo, da je bil inovativen režiser lutkovnega gledališča z občutkom za otroško dušo.

Rodil se je leta 1943 v Dubrovniku. Diplomiral je na Filozofski fakulteti v Zadru, v Zagrebu pa je doktoriral iz filologije. Bil je režiser in dramaturg v Lutkovnem gledališču v Zadru in asistent na tamkajšnji Filozofski fakulteti, večino življenja pa je preživel kot svobodni književnik v Dubrovniku, kjer je med drugim urejal literarno revijo *Dubrovnik*. Bil je redni član Hrvaške akademije znanosti in umetnosti, dopisni član SAZU in član Evropske akademije znanosti, umetnosti in književnosti Leonardo da Vinci.

Velika ljubezen njegovega življenja je bila Slovenka Ana Marija, rojena Kopal, za prijateljke Anuška, doma iz Idrije, tudi sama pe-

snica, pisateljica in prevajalka. Srečno sta se srečala na Univerzi v Zadru, kjer sta oba delala kot asistenta. Bila sta lep par, globoko navezana drug na drugega. Njena smrt leta 2019 je bila zanj konec sveta.

Dubrovnik je s svojo starodavno in plemenito kulturo bistveno zaznamoval nadarjenega in vsestranskega Luka Paljetka. V Lukovih sonetih odmeva renesančna poezija, ki je prav v Dubrovniku našla svojo najpomembnejšo luko v slovanskem svetu. Paljetak je pesnik Mediterana. Sredozemska kultura se pozna na vseh ravneh njegove poetike: od himnične vznesenosti pesniške dikcije prek tematske navezanosti na mediteranske kulturološke reference do muzikalnosti njegovega pesniškega jezika. Zato je za Paljetkovo poetiko značilen izrazit občutek za mero: emocionalno globino uravnoveša humor, visoko kulturo pa življenjska ozemljenost. Eno izmed znamenj te mediteranske obarvanosti je tudi izjemna skrb za pesniško obliko. Prav s to naravnostjo h klasičnosti je pretresel hrvaško literarno sceno ob svojih prvih nastopih v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja, saj so v tistem času prevladovale avantgardistične poetike. Jezikovno mojstrstvo pa Paljetku nikoli ni bilo samo sebi namen, saj mu je vselej uspevalo strogo obliko sintetizirati z živim, utripajočim, metaforično zastrtim jezikom (post)moderne poezije. Pred akademskim perfekcionizmom sta ga ščitili ironija in avtoironija.

Na literarno sceno je stopil leta 1968, na vrhuncu liberalne usmeritve tedanjega političnega sistema, v času močnih študentskih demonstracij in prvega vala nacionalističnih gibanj v nekdanji Jugoslaviji. Po logiki generacijskih trenj se je odmaknil od prejšnjih dveh močnih hrvaških literarnih gibanj: od »*krugovašev*«, sodelavcev revije *Krug* (*Krog*) v petdesetih letih, »prvoborcev« za svobodo ustvarjanja, estetski pluralizem in odpiranje sodobnim tokovom svetovne književnosti (med njimi sta bila pisatelja Slobodan Novak in Antun Šoljan, vsestranski nadrealist Radovan Ivšić, pesnica Vesna Parun, pesnika Vlado Gotovac in Milivoj Slaviček itn.) ter od »*razlogovcev*«, sodelavcev revije *Razlog* v šestdesetih letih, ki so bistveno modernizirali hrvaški literarni jezik (med

njimi so bili pesniki Danijel Dragojević, Nikica Petrak, Tonči Petrasov Marović, Igor Zidić, Zvonimir Mrkonjić in Tonko Maroević, pripovednik Zvonimir Majdak, pesnik in pisatelj Dubravko Horvatić, pesnik in dramaturg Vjeran Zuppa, »krugovaš« Vlado Gotovac pa je tu z *razlogom* nadaljeval svojo pot). Divji in nori duh 60. let je »razlogovce« gnal k radikalnejši raziskavi jezika in izraznih možnosti – k avantgardistični brezkompromisnosti, ki jo je na obzorju tedanjih jugoslovanskih kulturnih prostorov najbolj drzno udejanjal Tomaž Šalamun. Potem pa v tem kompleksnem poetološkem kontekstu pride do novega obrata – stran od avantgardizma, ki se je proti koncu 70. let že sprevrgel v svojevrsten formalistični kliše: s ponovnim odkritjem tradicije – tudi lastne, hrvaške, ki je dosegla mednarodno raven že v času renesanse in baroka – postanejo Luko Paljetak, Tonko Maroević in Zvonimir Mrkonjić (slednja dva prej »razlogovca«) pionirji in veliki pesniki hrvaškega postmodernizma.

Logika hrvaške literarne zgodovine je torej – z vsemi razlikami – v osnovi enaka logiki slovenske literarne zgodovine v teh desetletjih: »krugovaši«, sodelavci revije »Krug«, so vzporednica naši »kritični generaciji« in literarnim revijam, ki so bile vse po vrsti na koncu politično prepovedane (*Beseda*, *Revija 57*, *Perspektive*); »razlogovci«, sodelavci revije »Razlog«, so vzporednica slovenski avantgardi na čelu s Šalamunom in skupino *OHO*, se pravi generaciji, ki je objavljala predvsem v reviji *Problemi* in v knjižni *Znamenja* (založba Obzorja), ki jo je urejal Dušan Pirjevec; hrvaška pesniška trojka Paljetak-Maroević-Mrkonjić pa ustreza slovenskemu postmodernizmu, kakor smo ga po razlagi akademika Janka Kosa uvajali Venko Taufer, Ivo Svetina in podpisani, najbolj radikalno pa ga je udejanjal Aleš Debeljak.

Ne more biti naključje, da so vsi trije akterji postmodernističnega preobrata na Hrvaškem Dalmatinci: Paljetak iz Dubrovnika, Mrkonjić iz Splita in Maroević s Hvara. Gre za tri prestolnice hrvaške renesančne in baročne književnosti. Eno izmed znamenj te mediteranske obarvanosti je tudi izjemna skrb za pesniško obliko; ti trije pesniki so veliko prispevali k ponovni in pesniško izjemno

plodni uveljavitvi vezane besede in klasičnih pesniških oblik. Mediteranska kultura se pozna na vseh ravneh njihovega ustvarjanja, žitja in bitja. Za poetiko teh treh pesnikov je značilen izrazit občutek za mero: emocionalno globino uravnoveša humor, visoko, kozmopolitsko, polihistoriko kulturo pa življenjska ozemljenost. Prav s to naravnostjo h klasičnosti je ta trojka pretresla hrvaško literarno sceno v 80. letih, ko je ideološka kontrola izgubljala svojo moč nad javnostjo, kulturni prostor so še zmeraj obvladovale že precej utrujene veličine politično podprte Tradicije, alternativne prostore pa v formalizem reducirani avantgardistični kanoni.

Naštejmo nekaj zbirk iz Paljetkovega bogatega opusa: *Hudič iz vrtnice* (*Nečastivi iz ruže*, 1968), *Najbližji konec sveta* (1968), *Rožnata deževja* (1973), *Pesmi za precej hvaljeno in ne povsem zadovoljivo gospo* (1977), *Noro petje v planinah* (1978), *Soneti in druge zaprte forme* (1983), *Živali iz Brehma in druge pesmi* (1984), *V megli drobne sintetike* (1988), *Znižana vrata* (1989), *Angelovanje* (*Anđelovanje*, 1993), *Bdenje* (1994), *Sonetarni glas* (2005), *Pregovarjanja: Pjesme* (2007) itn. Med njegova najbolj priljubljena dela spada zbirka narečnih *Pesmi v dubrovščini* (*Pjesni na dubrovačku*), ki je izšla v več izdajah. Leta 2004 je objavil roman *Skrivni vrt*. Je avtor številnih pesniških zbirk, pravljič ter lutkovnih in radijskih iger za otroke, režiranje na lutkovnem odru pa je bila ena izmed njegovih velikih umetniških ljubezni.

Za nas je posebej pomembna dvojezična hrvaško-slovenska zbirka *Ubežne pesmi – Izbjegle pjesme*, ki je nastala leta 1991, ko se je Luko Paljetak iz obleganega Dubrovnika in pred vojno, ki je vihrala na Hrvaškem, z ženo Anuško umaknil v Slovenijo. Čeprav sva se poznala in sodelovala že prej, sva se v težkih vojnih razmerah prijateljsko zblížala. Luko je bil vse svoje življenje čista, odprta, otroška duša, polna čudenja in topline. Koliko lepih ur sva preživela ob strastnih pogovorih, polnih smeha in besednih iger, ki jih je Luko stresal iz rokava, ob kozarčku (bolj primerna bi najbrž bila množinska oblika besede, brez pomanjševalnice) dalmatinskega ali slovenskega vina!

Paljetak je tudi navdihnjen in plodovit prevajalec in presajevalec najvišjih dosežkov svetovne poezije v hrvaški jezik. Naštejmo le nekatere: med klasiki angleške književnosti Chaucerjeve *Canterburyjske povesti*, Shakespearovi *Soneti* in več iger, pesmi Williama Blaka, Byronovo *Romanje grofiča Harolda*, *Portugiški soneti* Elizabeth Barrett Browning, *Alica v čudežni deželi* Lewisa Carrolla, pravljice Oscarja Wildea, *Ulikses* Jamesa Joycea, radijska igra *Pod mlečnim gozdom* Dylana Thomasa, *Izbrane pesmi* Dereka Walcotta, iz španščine je prevedel *Ciganski romancero* F. G. Lorce, iz makedonščine pesmi Konstantina Miladinova itn.

Kult forme je najbrž eden izmed razlogov njegove ljubezni do Prešernove poezije: kongenialno je prepesnil celotne Prešernove *Poezije* (tudi *Sonetni venec*, kjer mu je uspelo ohraniti celo akrostih). Iz slovenščine je prevedel tudi *Kekca nad samotnim breznom* Josipa Vandota in pesniško zbirko *Mojster nespečnosti* podpisanega.

S svojo jezikovno igrivostjo je Paljetak odkril nekatere nove oblikovne možnosti starodavnih form soneta in sonetnega venca. Naj med njimi omenimo sonetni dvojec *Narcis in voda*: oba soneta vsebujeta enake verzze, njihovo zaporedje od 1 do 14 iz prvega soneta (*Voda*) pa se v drugem sonetu (*Narcis*) obrne na glavo (od 14 do 1), kar grafično poudarja, kako Narcis opazuje lastno podobo na zrcalu vodne gladine, tovrsten kompozicijski in pomenski obrat istih verzov pa povzroči naravnost vrtoglav občutek padanja v brezno vode, v globino, v smrt. Soneta navajamo v prevodu Francija Zagoričnika:

NARCIS IN VODA

V o d a

*V vodi se gleda Narcis, v njem Voda,
ustnice iščejo ustnice, zénica zeníco želi,
oblak je dobrodušen madež na koži svoda.
K sebi se mladec poda, z roko želji sledi.*

*Gladko površje se v hipu skali,
prsti so stegnjeni, podoba je tamkaj spred,
krog se iz kroga rodi in spet v krog pomiri,
mladec se v zadnji krog spusti brez besed.*

*Voda počasi odteka, kot steklo leži
v zlatem okvirju, ki nanj se muha spusti,
lasten poljub ji je na lepem vse težji.*

*Proti morju odteka voda, a zre v nebo,
lokvanj se zapre, val se od strasti najéži,
poljubil se Narcis zares nikdar ne bo.*

N a r c i s

*Poljubil se Narcis zares nikdar ne bo,
lokvanj se zapre, val se od strasti najéži,
proti morju odteka voda, a zre v nebo,*

*lasten poljub ji je na lepem vse težji.
V zlatem okvirju, ki nanj se muha spusti,
voda počasi odteka, kot steklo leži.*

*Mladec se v zadnji krog spusti brez besed,
krog se iz kroga rodi in spet v krog pomiri,
prsti so stegnjeni, podoba je tamkaj spred,
gladko površje se v hipu skali.*

*K sebi se mladec poda, z roko želji sledi,
oblak je dobrodušen madež na koži svoda,
ustnice iščejo ustnice, zénica zeníco želi,
v vodi se gleda Narcis, v njem Voda.*

V tem sonetnem dvojcu prihaja do izraza Paljetkovo inventivno raziskovanje pesniškega jezika. Paljetak namreč ni parazitiral na klasičnih pesniških oblikah, temveč jih je ustvarjalno prenašal iz

preteklosti v naš, bistveno drugačni čas. S temi prastarimi vzorci se je rad poigral in jih ob vsem spoštovanju pravil navdal s sodobnim občutjem in sporočili. Njegova raba klasičnih pesniških oblik je izvirala iz duha radikalnega modernizma in avantgarde. V tem smislu je Paljetkovo raziskovanje in pre-igra-vanje klasičnih pesniških oblik sorodno eksperimentom francoske neo-avantgardistične skupine *OuLiPo* (okrajšava za *Ouvroir de Littérature Potentielle – Delavnica Potencialne Literature*).

Na Prešernovi sledi je Paljetak napisal tudi nekaj sonetnih vencev, nazadnje venec, posvečen nedavno umrlemu prijatelju, hrvaškemu pesniku in umetnostnemu zgodovinarju Tonku Maroeviću (Edition Biškupić, 2020). Iz te izdaje navajamo magistralni, 15. sonet, ki vsebuje tudi akrostih *Tonku Maroeviću*:

TVOJ TUŽNI DRUG TI SADA VIJENAC VIJE
OVAJ ŠTO OD TEŽINE SAV SE SLÂMA,
NA ISTOJ CESTI, TONKO, KAO PRIJE,
KAD RIMA JE ZA RIMOM TEKLA SAMA.

UVJERIT NAS NE MÒGU DA TE NEMA,
MA KÒLIKO SE TRUDE, TO JE VARKA,
A SVAKU OD NJIH ZNAO SI POSVÈMA,
RAZDVOJIT, RASJEĆ, TI SI BIO BARKA,

ONA ĆE NAS NA OTOK K TEBI VODIT,
EOLSKI VJETAR PNIT ĆE JOJ JEDRA,
VINO ĆE NAS OPIJAT, SRCU GODIT,

I PRAVEDNA ĆE RADOST BIT, A KRATKA
ĆUDOREDNA ĆE PJESMA ĆUT SE ŠTEDRA
U NOĆI ŠTO I GORKA JE I SLATKA.

Smrt Tonka Maroevića leta 2020 je vse nas globoko prizadela. Spominjam se majskega dne 2023, ko je g. Božo Biškupić, trikratni hrvaški minister za kulturo in založnik, prinesel lepo grafično mapo s Paljetkovim sonetnim vencem, posvečenim pokojnemu

prijatelju Tonku, na SAZU, kjer sta bila oba, Maroević in Paljetak, dopisna člana. Najbrž gre za zadnje večje Paljetkovo pesniško delo. Srečanje v pisarni predsednika SAZU, akad. Petra Štiha, je bilo zelo toplo in kljub žalostnemu povodu prijetno. Obžalovali smo le to, da se nam ni mogel pridružiti tudi avtor in naš dragi član Luko Paljetak, ki je pa obljubil, da kmalu pride. Zdaj razumemo, da takrat ni mogel priti zaradi bolezni.

Ob osemdesetletnici Luka Paljetka sem jeseni 2023 za znanstveni simpozij v organizaciji Univerze v Mostarju napisal prispevek *Sonetna corona in sonetni venci: od Sienske akademije prek Prešerna do Paljetka*. Svojo verzološko in literarnozgodovinsko študijo sem sklenil na edino primeren način – s pesniško hvalnico prijatelju Luku Paljetku ob njegovem visokem jubileju, ki sem ga humorно preimenoval v 800-letnico:

Oda ob osemstoletnici poeta Luka Paljetka

Luko je lutkar, Paljetak – poet.
Po božji milosti. Dokaz, da Muze
še danes ljubijo Prostost Raguze.
Otrok po srcu, star osemsto let.

Gospar. V njem je Mediteran sežet,
čar renesanse, strast i smijeh i suze,
barokna čulnost koju vječnost uze.
Njegov verz je magija in magnet.

Takega prevajalca je Prešeren
čakal: *Sonetni vijenac*, svež in zvest,
diši pri njem z zvenenjem morskih cest ...

Njegov slovar je davno neizmeren.
Paljetak je maestro stare forme,
ki se požvižga na razumske norme.

Je pesnik absolutnega posluha,

ki sliši zvezde in Duha poduha.

Ta angel in vrag, ta mag, ki praznuje
poljube in izgube iz pra-nuje,

ta varuh vrat, starejši brat, *il miglior fabbro*,

naj tisoč let živi, začudeno in hrabro! ...

Nekaj mesecev po osemdesetletnici in simpoziju, ki mu je bil posvečen, nas je veliki pesnik in lepi človek Luko Paljetak zapustil. In moja oda je usodno potemnela.

BORIS A. NOVAK

ABEL LAJTHA

(1922–2024)

Abel Lajtha, rojen 22. septembra 1922 v Budimpešti, je jeseni umrl v 103. letu v New Yorku.

V Budimpešti je obiskoval prezbiterijansko visoko srednjo šolo in Univerzo v Budimpešti, kjer je dosegel akademski naziv doktorja znanosti. Podoktorsko izobraževanje je nadaljeval kot študent Alberta Szent-Györgyija, Nobelovega nagrajenca, odkritelja vitamina C. Znanstveno kariero je pod njegovim vodstvom začel na Inštitutu za biokemijo v Budimpešti, kjer je preučeval dogajanja ob mišični kontrakciji. Ko je Szent-Györgyi zapustil Madžarsko, je Lajtha nadaljeval z delom na Zoološkem inštitutu v Neaplju s preučevanjem mišične kontrakcije morskih živali. Nato je eno leto delal v Londonu kot štipendist Kraljevega inštituta Velike Britanije. Znova se je pridružil Szent-Györgyiju na Inštitutu za raziskovanje mišičevja v Morskem biološkem laboratoriju v Woods Holu v ZDA. Ko se je lotil raziskovanja živčevja, se je 1950 vključil v laboratorij dr. Heinricha Waelscha, enega začetnikov nevrokemije na Univer-

zi Columbia. V New Yorku je ostal do konca poklicne poti in proučeval biokemične mehanizme v živčevju. Waelschovi laboratoriji so bili del Psihiatričnega inštituta države New York, Urada za duševno zdravje države New York in Univerze Columbia. Naslednjih 12 let je dr. Lajtha delal na tem inštitutu v pionirskih raziskavah o žilno-možganski pregradi ter o presnovnih raziskavah možganskih beljakovin. To so bila leta, ko se je nevrokemija uveljavljala kot disciplina in so se oblikovala nevrokemična združenja in so nastajale nevrokemične revije; pri teh je bil dr. Lajtha mnogokrat ustanovni član. Postal je direktor Raziskovalnega inštituta države New York za nevrokemijo in zasvojenosti z drogami na Ward's Island. Vodil je delovno skupino, ki je imela okoli 60 članov. Leta 1971 je bil na medicinski fakulteti v New Yorku imenovan za akademskega raziskovalca na področju psihiatrije. Ta inštitut se je kmalu potem združil z Inštitutom NS Kline za psihiatrične raziskave; tu je dr. Lajtha postal direktor Centra za biokemijo.

Dr. Lajtha je k nevrokemičnim raziskavam prispeval na mnogo načinov, ne samo z raziskavami, ampak tudi z organizacijo številnih konferenc in simpozijev, deloval je v številnih svetovalnih telesih in vedno poskušal podpirati nevroznanosti in raziskovalce. Prejel je mnogo častnih naslovov, med drugim tudi častni naziv dr. med. Univerze v Padovi. Bil je predsednik Mednarodnega združenja za nevrokemijo, maja 1989 je bil izvoljen za dopisnega člana SAZU, postal je dopisni član madžarske Akademije znanosti, Indijske akademije za nevroznanosti in Armenske nacionalne akademije znanosti ter častni član številnih inštitutov in združenj po svetu. Objavil je več kot 600 člankov v raziskovalnih revijah in 100 preglednih člankov oz. poglavij v knjigah. Bil je ustanovitelj in glavni urednik revije *Journal of Neurochemical Research*, ki izhaja že 45 let. Bil je urednik pri 16 knjigah in pri približno 20 revijah. Sodeloval je pri mnogih ameriških zveznih komisijah in odborih, štiri leta pri sekcijah za Veteransko upravo, Nacionalno znanstveno fundacijo in Nacionalne inštitute za zdravje. Bil je član in predsednik pri približno 30 znanstvenih komisijah in član 20 združenj za nevrokemijo. Dobrih 20 let je bil predsednik Raziskovalne fundacije za mentalno higieno, organizacije s proraču-

nom več kot 100 milijonov dolarjev, in dobrih 12 let predsednik Revizijske komisije Inštituta Nathan Kline.

Najbolj so ga zanimale možganske beljakovine, membrane in receptorji, posebno njihova funkcija in spremembe zaradi različnih učinkovin, patologija ter staranje, še posebno pa kognitivni ter nagrajevalni mehanizmi in učinek zdravil nanje. Meril je razpolovni čas, ugotavljal dinamični obrat (turnover) možganskih beljakovin, ugotovil navzočnost približno 10 aminokislinskih prenašalcev (transporterjev) kot del žilno-možganske pregrade. Ugotavljal je spremembe katabolizma možganskih beljakovin pri staranju in v zadnjih letih preiskal kompleksne receptorske interakcije, ki modulirajo centralne učinke tistih zdravil, ki podpirajo kognicijo, ter zdravila, ki se zlorabljajo. Hotel je pojasniti pomen medsebojno sklopljenih nevroreceptorjev pri kognitivnih ter nagrajujočih procesih. V njegovem laboratoriju je bilo mnogo mladih raziskovalcev iz vsega sveta, ki so bili bodisi obiskovalci bodisi so se tam formalno izobraževali.

TADEJ BATTELINO

IV
BIBLIOTEKA IN PUBLIKACIJE

Biblioteka SAZU

V Biblioteki smo se sredi leta soočili z izpraznjenjem dveh delovnih mest, prvega zaradi upokojitve in drugega zaradi menjave delodajalca. S tem je število zaposlenih padlo z 18 na 16, med temi sta dva zaposlena s skrajšanim delovnim časom, skupno torej zgolj 15 FTE. Za nobeno od obeh mest nismo dobili nadomestila; zato se je večmesečno umanjkanje storitev v knjigovезnici kazalo v kopičenju gradiva, namenjenega za popravilo, delovne naloge strokovne sodelavke, ki je odšla iz tajništva, pa smo morali razdeliti med ostale bibliotekarke. Ob tem je treba poudariti, da nam brez prilagodljivosti spremenjenim delovnim razmeram, ki so posledica že siceršnje strategije organizacije dela v Biblioteki, da naj vsako delovno nalogo in obveznost obenem obvlada več oseb, ne bi uspelo; le tako smo lahko s skupnimi močmi prebrodili izpraznjenje delovnih mest in zagotovili več kot le najnujnejše delovne rezultate.

Na novo smo obdelali 5752 enot monografskih in serijskih publikacij; poleg obdelave na novo pridobljenega gradiva je potekala tudi retrospektivna obdelava gradiva, torej gradiva, ki je bilo že inventarizirano v preteklosti, vendar še neobdelano v bazi CO-BIB; retrospektivnega vnosa je bilo več kot 1500 enot. Skupen prispevek obdelanih enot v sistemu COBISS v letu 2024 je torej okoli 7300 enot. Odpis je v tem letu obsegal 689 inventarnih enot oz. skupno s posameznimi številkami serijskih publikacij 1155 zvezkov.

Dejanski prirast in povečanje skupnega knjižničnega fonda z upoštevanjem odpisa sta tako v letu 2024 obsegala 5063 enot, celotni fond Biblioteka SAZU pa je konec leta štel 584.365 enot.

V bibliografsko bazo COBIB smo prispevali 5813 novih bibliografskih zapisov, s čimer se je skupni prispevek Biblioteke SAZU v bazi povzpел na 281.269 bibliografskih zapisov. Za namen bibliografij smo ustvarili 2745 zapisov, dopolnili ali popravili smo 2387 zapisov. V bazi normativnih osebnih imen CONOR smo ustvarili 1756 zapisov, prevzeli 56 zapisov in verificirali 1835 značnic. Skupni prispevek Biblioteke v bazi CONOR je ob koncu leta štel 42.444 zapisov.

Na področju izposoje smo ob koncu leta beležili 4232 vpisanih članov; sicer na področju izposoje ni bilo večjih sprememb, velja pa omeniti dva dogodka.

V maju nas je ponovno obiskala skupina celovških in dunajskih študentov z Dunajske univerze, v spremstvu mentorjev Tatjane Vučajnk, Petra Svetine in Jerneja Ključevška; predstavili smo delo Biblioteke ter nekatere pomembnejše poudarke iz našega gradiva, zapuščin in trezorskih dragocenosti; dogodek je minil v živahnem zanimanju in številnih radovednih vprašanih vedoželjnih študentov.

Prav tako v maju smo na pobudo učiteljice Osnovne šole Riharda Jakopiča gospe Maje Selko gostili skupino nadarjenih učencev 4. in 5. razreda in jim na kratko predstavili poslanstvo Akademije, delo v Biblioteki, poklic bibliotekarja ter nekaj dragocenosti iz trezorja; vzdušje je bilo čudovito, otroci so bili navdušeni in hvaležni.

Obe izkušnji nas spodbujata, da podobne dogodke organiziramo tudi v prihodnje in s tem našo ustanovo odpiramo in predstavljamo tudi po tej poti.

Septembra je Biblioteka na obzorju živahne dejavnosti in pobud akademika Zdravka Mlinarja, ki je v slovenskem prostoru dejansko znanstveno-teoretsko utemeljil področje občanske znanosti, postala partnerica Mreže občanske znanosti (<https://citizenscience.si/mreza/partnerji/>) in se tudi tako odprla možnostim delovanja na tem trenutno tako aktualnem področju.

Naše delovanje pri spletnem portalu *Slovenska biografija* je potekalo kontinuirano kakor doslej: dopolnjevanje in redakcija podatkov pri vseh treh leksikonih, Slovenskem biografskem leksikonu, Primorskem slovenskem biografskem leksikonu in Novem Slovenskem biografskem leksikonu; do konca leta 2024 je bilo v spletni *Slovenski biografiji* objavljenih 10.895 gesel za 9480 oseb (za isto osebo gesla v več leksikonih) in 147 gesel za 141 rodbin, skupno 11.042 gesel. Ob tem je pomembno tudi sodelovanje z uporabniki, ki s svojimi komentarji – spletni obrazec namreč omogoča enostavno sporočanje pripomb, popravkov in dopolnil – prispevajo marsikateri posodobljen biografski podatek; tudi v tej obliki lahko govorimo, da se udejanja občanska znanost.

Na portalu *Open Journal System* (https://ojs.sazu.si/fofia_bio_geol/issue/view/715) smo objavili nove številke revij *Folia biologica et geologica* in *Fagopyrum*, s čimer omogočamo prost dostop najširši zainteresirani javnosti.

V okviru sodelovanja pri OSICH je Biblioteka pregledala, potrdila in ustrezno dopolnila 2276 bibliografskih zapisov, v petletnem obdobju od 2020 do 2024 skupno 9152; verifikacija znanstvenokritičnih izdaj vira je bila še vedno posebna naloga OSICH, povečalo pa se je tudi sodelovanje pri dopolnjevanju obstoječega sistema vrednotenja raziskovalnega dela.

Ohranili smo sodelovanje s *Komisijo za delo zgodovinskih krožkov* pri *Zvezi prijateljev mladine Slovenije*, ki vsako leto izda publikacijo *Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov* s prispevki področnih strokovnjakov; Biblioteka je v katalog vpisala tudi rednega in s tem simbolno podprla dejavnost ZPMS.

Ohranili smo tudi sodelovanje s *Študijskim centrom za narodno spravo* ter za njihove raziskovalce urejali bibliografijo in vrednotenje prispevkov v sistemu COBISS.

Muzejsko zbirko SAZU smo obogatili za 35 umetniških del. Me-

stnemu muzeju v Ljubljani smo za razstavo *Od korzeta do žaketa* (10. 4. 2024–25. 2. 2025, z možnostjo podaljšanja) izposodili portret Jovana Hadžija, delo Ivana Vavpotiča; Narodni galeriji smo za razstavo *Barok v Sloveniji* (9. 4.–7. 12. 2025) izposodili album diskalceatske bratovščine sv. Jožefa; oddelku za restavriranje na ALUO smo dali v restavriranje sliko *Portret moža iz 17. stol.*, ki bo sliko restavriral v okviru učnega procesa.

Razstava o akademiku Lojzetu Vodovniku, ki smo jo na SAZU pripravili v letu 2023, je bila v nekoliko spremenjeni obliki ponovno postavljena v Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri in bo zaradi velikega zanimanja odprta do 30. 6. 2025.

V polkletnih prostorih Finžgarjeve vile smo postavili stalno razstavo del iz zapuščine Ivana Jagra, izpostavljeni sta zlasti obe zbirki pisanic in vzhodnoazijskih predmetov, s čimer se je izpolnila zaveza iz pogodbe ob predaji Jagrove zapuščine Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, da se zapuščini nameni poseben prostor. Celotno zapuščino smo pred prenosom v Finžgarjevo vilo tudi digitalizirali (skupno 3270 fotografij/skenogramov).

Aktivni smo bili tudi v nekaterih strokovnih telesih, na primer v *Osrednjem specializiranem informacijskem centru za humanistiko (OSICH)*, v *Svetu članic COBISS* in v *Izvršnem odboru Sekcije za specialne knjižnice ZBDS*.

Prirast knjižničnega gradiva

V letu 2024 je bilo na novo obdelanih 5752 enot knjižničnega gradiva. Prirast po posameznih vrstah gradiva in načinu nabave je viden iz naslednjih preglednic:

Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti

	Nakup	Zamenjava	Dar	Stari fond	Lastne izdaje	Skupaj
Monografske publikacije	1247	399	1900	186	351	4083
Serijske publikacije	135	636	542	214	142	1669
Skupaj	1382	1035	2442	400	493	5752

Od tega obsega neknjižno gradivo 30 enot:

	Nakup	Zamenjava	Dar	Stari fond	Lastne izdaje	Skupaj
Kartografsko gradivo	0	0	18	0	0	18
Slikovno gradivo	0	2	2	0	0	4
CD, DVD, e-gradivo	1	0	7	0	0	8
Skupaj	1	2	27	0	0	30

Poleg obdelave na novo pridobljenega gradiva je potekala tudi obdelava gradiva, ki je bilo sicer že inventarizirano v preteklosti, vendar še neobdelano v bazi COBIB; v tem letu je bil velik delež retrospektivne obdelave namenjen tistemu gradivu, ki so ga sicer inštituti izločili in smo ga presignirali na lokacijo CB (Bibliotečna skladišča); skupno je bilo retrospektivnega vnosa več kot 1500 enot. Skupen prispevek obdelanih enot v sistemu COBISS v letu 2024 je torej okoli 7300 enot.

Zahvaljujemo se tudi posameznikom, ki so Biblioteki in inštitutskim knjižnicam darovali dragocene knjižnice, med katerimi po obsegu in pomenu darovanega gradiva posebej izstopajo Branko Stanovnik, Branko Marušič, Rudolf Flotzinger in Zdravko Mlinar; zahvala tudi gospe Špeli Dittrich, ki je darovala gradivo iz družinske knjižnice po pokojnem odvetniku dr. Milanu Orožnu; Mateju Gabrovcu in družini pokojnega člana akademije Staneta

Gabrovca pa posebna zahvala za dragocen in redek izvod dijaškega lista iz leta 1940 *Bistrica, izpoved mlade volje*.

Celotni knjižnični fond

Prirast gradiva v letu 2024 obsega 5752 inventariziranih enot v bazi COBIB (4286 naslovov), med serijskimi publikacijami skupno 4531 zvezkov in skupaj z monografijami 8614 zvezkov. Odpis je v tem letu obsegal 689 inventarnih enot oz. skupno s posameznimi številkami serijskih publikacij 1155 zvezkov.

Dejanski prirast z upoštevanjem odpisa v letu 2024 tako obsega 5063 enot. Celotni fond Biblioteke SAZU je ob koncu leta 2024 obsegal 584.365 enot. Iz preglednice so vidni podrobnejši podatki:

Knjige in letniki revij	565.782
Rokopisna zapuščina	154
Mikrofilmi	706
Kartografsko gradivo	5.091
Slikovno gradivo	9.804
Avdio- in videogradivo, e-viri	2.828
Skupaj enot	584.365

Katalogi in baze podatkov

V bibliografsko bazo COBIB smo prispevali 5813 novih bibliografskih zapisov, s čimer se je skupni prispevek Biblioteke SAZU v bazi povzpел na 281.269 bibliografskih zapisov. Za namen bibliografij smo ustvarili 2745 zapisov, dopolnili ali popravili smo 2387 zapisov.

V bazi normativnih osebnih imen CONOR smo ustvarili 1756 zapisov, prevzeli 56 zapisov in verificirali 1835 značnic. Skupni prispevek Biblioteke v bazi CONOR je ob koncu leta štel 42.444 zapisov.

Lastne publikacije – zamena, darovi, recenzije

V tem letu smo zabeležili 4257 odhodov lastnih izdaj; 2029 izvodov je bilo poslanih v zameno v tujino, 467 pa po Sloveniji; v dar smo razdelili 1443 izvodov – med njimi so upoštevani tudi dolžnostni izvodi zaradi sofinanciranja drugih ustanov in lastne izdaje preteklih let; prodali smo 236 izvodov; skupni podatki so vidni iz preglednice.

Zamena – tujina	2029
Zamena – Slovenija	467
Dar	1443
Prodaja	236
Recenzija	61
Knjižnični fond	21
Skupaj	4257

Izposoja

Ob koncu leta 2024 je imela Biblioteka 4232 vpisanih članov. Izposoja je potekala na oba načina, klasični listkovni in avtomatizirani prek sistema COBISS. Članarine in zamudnin nismo zaračunavali.

Avtomatizirana izposoja je štela 1347 enot; klasično izposojno ocenjujemo na okoli 2000 enot. Rokopisno in trezorsko gradivo si je v raziskovalne namene ogledalo sedem uporabnikov.

Na področju medknjižnične izposoje smo zabeležili izposojno 247 monografskih enot in 34 enot v elektronski obliki, skupno 281 enot iz drugih knjižnic za naše uporabnike; ter izposojno 79 monografskih enot in šest enot v elektronski obliki, skupaj 85 enot našega gradiva za uporabnike drugih knjižnic. Storitve medbibliotečne izposoje nismo zaračunavali.

Za naše uporabnike smo opravili tudi 293 informacijskih poizvedb.

Biblioteka je v svojih prostorih omogočala dostop do naslednjih baz podatkov: ScienceDirect, SpringerLink, SAGE Journals Online, Scopus, JSTOR in Academic Search Complete. Dostop do posameznih baz podatkov je bil omogočen s spletne strani Biblioteke (<http://www.sazu.si/biblioteka>), kjer je naveden tudi seznam drugih prosto dostopnih relevantnih spletnih virov.

Digitalizacija

Slovenska biografija

Pri spletnem portalu *Slovenska biografija* sta potekala dopolnjevanje in redakcija pri vseh treh leksikonih.

Pri Novem Slovenskem biografskem leksikonu je bilo dodanih 89 novih gesel z biogrami in sorodstvenimi povezavami (večinoma pri črki D, pa tudi E in drugih). Do konca leta je bilo na spletu objavljenih 1458 gesel (1430 oseb in 28 rodbin), od tega 445 zgolj v spletni različici.

Pri Primorskem slovenskem biografskem leksikonu je bilo na novo objavljenih 371 gesel z biogrami in sorodstvenimi povezavami, skupno do konca leta 2024 kar 4536 gesel (4502 osebi in 34 rodbin).

Obenem je potekala kontinuirana redakcija geolokacij in redakcija datumov rojstva in smrti ter variantnih imen avtorjev gesel; dopolnjevala se je taksonomija poklicev in dodajale so se sorodstvene vezi, dodajalo se je tudi fotografsko gradivo. Obravnavali smo več kot 60 komentarjev uporabnikov.

Do konca leta je bilo v *Slovenski biografiji* objavljenih 10.895 gesel za 9480 oseb (za isto osebo gesla v več leksikonih) in 147 gesel za 141 rodbin, skupno 11.042 gesel; če bi k temu prišteli še podatke o osebah (večidel sorodstveno povezanih), ki nimajo svojega gesla, bi številka narasla na več kot 20.000.

Objave na portalu Open Journal System

Na portalu *Open Journal System* (https://ojs.sazu.si/fofia_bio_geo/issue/view/715) – ki je odprtokodni sistem in omogoča prost

dostop do znanstvenoraziskovalnih objav, med drugim tudi enostaven izvoz metapodatkov posameznih objavljenih prispevkov, uporabo identifikatorjev ORCID in DOI ter ustreznih licenc – smo objavili nove številke revij *Folia biologica et geologica* in *Fagopyrum*, s čimer sta reviji dostopni najširši zainteresirani javnosti.

Osrednji specializirani informacijski center za humanistiko, OSICH

V okviru sodelovanja pri OSICH je Biblioteka pregledala, potrdila in/ali ustrezno dopolnila 2276 bibliografskih zapisov, v petletnem obdobju od 2020 do 2024 skupno 9152. Obenem smo na področju urejanja bibliografij članov SAZU in raziskovalcev ZRC SAZU vpisali 2745 bibliografskih enot.

Verifikacija znanstvenokritičnih izdaj vira ostaja posebna naloga OSICH.

V preteklem letu smo redno sodelovali pri izboljšavah obstoječega sistema vrednotenja raziskovalnega dela. Ta prispevek se je v letu 2024 nekoliko povečal.

Sodelovanje z Zvezo prijateljev mladine slovenije

Ohranili smo tudi sodelovanje s Komisijo za delo zgodovinskih krožkov pri ZPMS, ki vsako leto izda publikacijo Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov s prispevki področnih strokovnjakov. Biblioteka SAZU je v katalog vpisala tudi rednega in s tem simbolno podprla dejavnost ZPMS.

Bibliografije

Na področju urejanja bibliografij v sistemu COBISS smo za člane SAZU in raziskovalce ZRC SAZU ustvarili 2745 bibliografskih zapisov. Za urejanje bibliografij je pomembno sodelovanje pri Osrednjem specializiranem informacijskem centru za humanistiko (OSICH), saj s tem ne samo spremljamo novosti in aktualno

problematiko, temveč tudi aktivno sodelujemo s strokovnimi rešitvami glede vrednotenja znanstveno-raziskovalnega dela.

Muzejska zbirka

Zbirka MSAZU je bogatejša za 35 umetniških del, ki smo jih fotografirali, dokumentirali in inventarizirali (MSAZU 279/1–MSAZU 279/34 in MSAZU 280).

Mestnemu muzeju v Ljubljani smo za razstavo *Od korzeta do žaketa* (10. 4. 2024–25. 2. 2025, z možnostjo podaljšanja) izposodili portret Jovana Hadžija, delo Ivana Vavpotiča (MSAZU 116).

Na ALUO smo dali v restavriranje sliko *Portret moža iz 17. stol.* (MSAZU 152). Oddelek za restavratorstvo bo sliko restavriral v okviru učnega procesa (brezplačno). Slika je sicer med tistimi, ki jih je ALU dobila iz FZC in so bile kasneje prenesene na SAZU.

Narodni galeriji v Ljubljani smo za razstavo *Barok v Sloveniji* (9. 4.–7. 12. 2025) izposodili album diskalceatske bratovščine sv. Jožefa (R 102).

Arhiv, zapuščine

Arhiv Biblioteke SAZU je narasel za 38 arhivskih enot.

Iz Škerkove hiše v Trnovci smo prenesli še 158 predmetov, predvsem slik, ki smo jih fotografirali, dokumentirali in inventarizirali (ŠH 2196–ŠH 2353). V Trnovci je ostalo še nekaj grafik, ki jih nameravamo prenesti na SAZU.

Razstava o akad. Lojzetu Vodovniku, ki smo jo na SAZU pripravili 6.–11. 9. 2023, je bila v nekoliko spremenjeni obliki ponovno postavljena v Tehniškem muzeju Slovenije. Večino razstavljenega gradiva hrani Biblioteka SAZU v zapuščini Lojzeta Vodovnika (R 151). Razstava v Bistri naj bi bila na ogled do konca leta 2024, a bo zaradi velikega zanimanja odprta do 30. 6. 2025.

Zapuščini Giorgia Pillerija je bilo dodanih in popisanih še 27 enot (R 149/10), ki jih je SAZU podaril prof. Luc Ciompi ob svojem obisku 10. 6. 2024.

Pridobili smo gradivo iz pisarne akad. Cirila Zlobca (R 155), ki smo ga uredili kot rokopisno zapuščino. Gradivo obsega biografsko gradivo (30 enot), korespondenco (67 enot), zapise o delu Cirila Zlobca (9 enot), dela Cirila Zlobca (39 enot), dela drugih avtorjev (11 enot) in dela na video- in avdiokasetah ter na CD-jih oz. DVD-jih (16 enot), skupaj torej 172 enot.

V letu 2024 je bila v polkletnem prostoru Finžgarjeve vile nameščena razstavna oprema. V teh prostorih smo postavili razstavo dveh najbolj izstopajočih zbirk zapuščine Ivana Jagra – zbirke pisanic in zbirke vzhodnoazijskih predmetov. Razstavljenih je 186 predmetov, od tega 124 v zbirki pisanic in 62 v zbirki vzhodne Azije. Razstavo dopolnjuje še pet panojev z vsebinsko razlago in približno 70 fotografij predmetov, ki so predstavljene kot prezentacija na monitorju v predprostoru. V zbirko smo prenesli tudi Jagrov portret, ki ga je leta 1958 v Minneapolisu narisal Božidar Jakac (MSAZU 167). Predmete iz zapuščine, ki niso razstavljeni, nameravamo prav tako prenesti v Finžgarjevo vilo.

Jagrovo zapuščino smo pred prenosom v Finžgarjevo vilo tudi v celoti digitalizirali (skupno 3270 fotografij/skenogramov).

Knjigoveznica

V letu 2024 smo z upokojitvijo sodelavke, ki je dolga leta strokovno in vestno opravljala knjigoveška in delno tudi restavratorska dela, ostali spričo pomanjkanja tovrstnega znanja in kadrov na trgu dela brez knjigovezke. To pomeni za Biblioteko velik udarec: bibliotečni fond ima namreč kontinuirane potrebe po popravilu knjig – večinoma dragocene starejše slovenike –, ki so v slabem stanju in zato brez popravila niso primerne za izposajo uporabnikom. Upamo, da se čim prej najde rešitev, kajti količina gradiva v knjigoveznici, ki čaka na popravilo, vztrajno narašča.

Bibliografija osebja biblioteke SAZU

BARBARA BIZILJ

»*Publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti*«, Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti 74 (2023): 305–308.

MOJCA MLINAR STRGAR

Slovenska biografija [Elektronski vir]. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti : Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013–
(Ročna redakcija zapisa TEI 2013-)

NENA ŠKERLJ

Denko, Jože: (1958-)[Elektronski vir] / Nena Škerlj. – Način dostopa: <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi1025060/> V: Slovenska biografija. – (2024) = Novi Slovenski biografski leksikon

PETRA VIDE OGRIN

Biblioteka SAZU, Slovenska biografija in občanska znanost. V: Družboslovno raziskovanje. Zv. 2, Občanska znanost / Zdravko Mlinar. – Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. – (Prispevki in izzivi sociologije na Slovenskem ; 2): 422–428

Slovenska biografija [Elektronski vir]. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti : Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013– (Urednica zbirke podatkov 2013–)

»*Biblioteka SAZU*«, Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti 74 (2023): 292–301.

Biblioteka. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1952–
(Glavna urednica zbirke 2013–)

Osebj

V Biblioteki je bilo v prvi polovici leta zaposlenih 18 oseb, od tega tri osebe s skrajšanim delovnim časom. Junija se je upokojila knjigovezka; septembra je zaradi menjave delodajalca odšla strokovna sodelavka iz tajništva vodstva Biblioteke; konec leta pa se je upokojila še knjižničarka.

Zelo smo občutili oba odhoda sredi leta, saj nismo dobili nadomestila: večmesečno umanjkanje storitev v knjigovезnici se je poznalo v kopičenju gradiva, namenjenega za popravilo, delovne naloge strokovne sodelavke iz tajništva vodstva pa smo morali razdeliti med štiri bibliotekarke.

Konec leta je tako Biblioteka štela zgolj 15 zaposlenih oseb, med njimi je bila ena s skrajšanim delovnim časom.

Glede delovnih nalog posameznih zaposlenih lahko povzamemo, da je bila ob takšni dinamiki odhodov in izpraznitev delovnih mest ter nenadomestil za ta delovna mesta potrebna prilagodljivost pri prevzemanju delovnih nalog, ki so bile sicer zunaj opisa bibliotekarskih nalog. Usmeritev in organizacija dela v Biblioteki že tudi sicer – na podlagi preteklih izkušenj – sledita načelu, da naj bodo vse delovne naloge in obveznosti delo več oseb, kar omogoča lažje prevzemanje obveznosti v primerih nadomeščanja in hitrejše prilagajanje na morebitne spremenjene kadrovske razmere. Le tako nam je v Biblioteki s skupnimi močmi uspelo prebroditi izpade in zagotoviti najnujnejše delovne rezultate.

Na področju kontinuiranega usposabljanja se je devet zaposlenih udeležilo desetih različnih tečajev; šest zaposlenih se je udeležilo tudi različnih posvetovanj in delavnic; Lucija Peršin Arifović je s predstavitvijo svoje osebne izkušnje tudi aktivno sodelovala na strokovnem srečanju »Kadri in zaposlovanje v knjižnicah«.

Delovali smo tudi v strokovnih telesih, in sicer Mateja Švajncer kot predstavnica v Svetu članic COBISS, Simona Frankl in Marjana Benčina v Osrednjem specializiranem informacijskem centru

za humanistiko (OSICH), Marjana Benčina tudi v Izvršnem odboru Društva bibliotekarjev Ljubljana.

PETRA VIDE OGRIN, *vodja Biblioteke SAZU*

Publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Publikacije SAZU

Alojz Rebula: Slovenec med zgodovino in nadčasnim: znanstveni posvet ob stoti obletnici rojstva akademika Alojza Rebule: program posveta in povzetki referatov: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Velika dvorana Ljubljana, Novi trg 3, 21. in 22. oktober 2024. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 50 str.

Dajnkova monografija. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 333 str. (Razprave / Razred za filološke in literarne vede, 30)

Energetska prihodnost Slovenije: znanstveno srečanje: program posveta in povzetki referatov: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Dvorana SAZU, Ljubljana, Novi trg 3, 8. november 2024. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 37 str.

Fagopyrum. El. časopis. Letn. 41, št. 1-2. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024

Način dostopa (URL): <https://ojs.zrc-sazu.si/fagopyrum/> , ISSN 2712-2859

Folia biologica et geologica. El. časopis. Letn. 65, št. 1-2. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024

Način dostopa (URL): https://ojs.zrc-sazu.si/fovia_bio_geo , ISSN 2335-2914

Letopis Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Knj. 74/2023. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 375 str.

Mlinar, Zdravko: Družboslovno raziskovanje: med profesionalizacijo in podružbljanjem. Zv. 2, Občanska znanost. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 465 str. (Prispevki in izzivi sociologije na Slovenskem, 2)

Monografija Števana Küzmiča: ob tristoletnici rojstva. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 228 str. (Razprave / Razred za filološke in literarne vede, 32)

Od intimizma do reizma: spremembe literarnega subjekta: znanstveni posvet ob stoti obletnici rojstva akademika Ivana Minattija ter dvajseti obletnici smrti akademikov Janeza Menarta in Rudija Šeliga: program posveta in povzetki referatov: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Velika dvorana, Ljubljana, Novi trg 3, 1. oktober 2024. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 38 str.

Otrok kot žrtev kaznivih ravnanj. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti; Pravna fakulteta, 2024. 191 str. (Razprave / Razred za zgodovinske in družbene vede, 42)

Oset, Željko: Pisma Georga Fabra Josipu Plemlju. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 233 str. (Korespondence pomembnih Slovencev / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za filološke in literarne vede [in] Razred za matematične, fizikalne, kemijske in tehniške vede, 16)

Zbornik ob stoletnici rojstva akademika profesorja dr. Vasilija Melika. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 155 str. (Razprave / Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Razred za zgodovinske in družbene vede, 43)

Publikacije SAZU v sozaložništvu z ZRC SAZU

Acta carsologica = Krasoslovni zbornik. Letn. 53, št. 1, 2/3. Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Postojna: ZRC SAZU, Inštitut za raziskovanje krasa, 2024.

Dostopno tudi na: <https://ojs.zrc-sazu.si/carsologica/about>, ISSN 0583-6050

Acta geographica Slovenica = Geografski zbornik. Letn. 64, št. 1–3. Ljubljana: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU; Založba ZRC: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024

Dostopno tudi na: <https://ojs.zrc-sazu.si/ags/issue/archive>, ISSN 1581-6613

Arheološki vestnik = Acta archaeologica. Letn. 75. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2024

Dostopno tudi na: http://av.zrc-sazu.si/Si/AV_seznam.html, ISSN 0570-8966

Art at a cultural crossroads: art historical outline of the Nova Gorica Municipality. 1st ed., 2nd print run. Ljubljana: Založba ZRC, 2024. 209 str.

Cigler, Janez: Zbrano delo. Knj. 1: Pripovedništvo, pesmi. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2024. 427 str. (Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, 291)

Gallus, Jacobus: Šest osemglasnih motetov = Six eight-part motets. 1. izd., 1. Natis. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2024. LXVI, 70 str., [4] str. pril. faks. (Monumenta artis musicae Sloveniae, 65)

Izbrana dela iz Hrenovih kornih knjig = Selected works from the Hren choirbooks. 3, Simone Gatto, Tri maše = Simone Gatto, Three Masses. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2024. LXVIII, 111 str., [5] str. pril. faks. (Monumenta artis musicae Sloveniae, 64)

Kritične izdaje stare glasbe med preteklostjo in prihodnostjo: ob štiridesetletnici zbirke Monumenta artis musicae Sloveniae. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2024. 88 str.

»Ne damo se!« Ivan Gams in slovenska geografija. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Slovenska matica; Založba ZRC; Založba Univerze, 2024. 259 str. (Odstiranje, 13)

Traditiones: zbornik Inštituta za slovensko narodopisje in Glasbenonarodopisnega inštituta. Letn. 53, št. 1–3. Ljubljana: Založba ZRC: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024
Dostopno tudi na: <https://ojs.zrc-sazu.si/traditiones>, ISSN 0352-0447

Umetnost na stičišču kultur: umetnostnozgodovinski oris Mestne občine Nova Gorica. 1. izd., 2. natis. Ljubljana: Založba ZRC, 2024. 206 str.

Publikacije SAZU v sozaložništvu z drugimi založbami

Bratož, Rajko. Grška zgodovina: kratek pregled s temeljnimi viri in izbrano literaturo. 4., spremenjena in dopolnjena izd., 1. natis. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 2024. 352 str. (Zbirka Zgodovinskega časopisa, 53)

Franc Saleški Finžgar (1871–1962): župnik, pisatelj, akademik. Celje: Društvo Mohorjeva družba; Celjska Mohorjeva družba, 2024. 437 str.

Izvrševanje in zloraba pravice. 1. natis. Ljubljana: Lexpera, GV Založba, 2024. 293 str. (Zbirka Pravna obzorja, 61)

Kakšno šolo v prelomnih časih?. Ljubljana: Založba FDV, 2024. 321 str. (Knjižna zbirka Psihologija vsakdanjega življenja)

Kovač, Edvard: Park spomina Teharje: [arhitekt Marko Mušič]. Dopolnjena izd. Ljubljana: Atelje Marko Mušič; Celje: Društvo Mohorjeva družba; Celjska Mohorjeva družba, 2024. 103 str.

Kovač, Edvard: Teharje Memorial Park: [architect Marko Mušič]. Revised ed. Ljubljana: Atelje Marko Mušič; Celje: Društvo Mohorjeva družba; Celjska Mohorjeva družba, 2024. 103 str.

Moravec, Dušan: Utrinki spomina. Ljubljana: Beletrina; Slovenski gledališki inštitut, 2024. 289 str. (Knjižna zbirka Beletrina, 619)

Pleteršnikova dediščina: ob stoletnici smrti Maksa Pleteršnika. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2024. 379 str. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 154)

Prebujanje plemenitosti in modrosti: 6. letno srečanje članic in članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti z mladimi: umetnost vse odvečno poradira in vse na bistveno zgosti: Ljubljana, 14. marec 2024. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti; Ustanova Slovenska znanstvena fundacija, 2024. 63 str.

Splichal, Slavko: Upodatkovanje javnosti in mnenjske tehnologije. Razširjena in predelana slovenska izd. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV; Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2024. 205 str. (Knjižna zbirka Javnost)

Stanonik, Marija: Dar Poljanski dolini: besedna umetnost v porečju Poljanske Sore, s pogledom na Selško in zahod Sorškega polja: ob 1050-letnici Loškega gospostva, 100-letnici smrti Ivana Tavčarja, 10-letnici smrti Branka Berčiča, 10-letnici smrti Vladimirja Kavčiča. Škofja Loka: Knjižnica Ivana Tavčarja, 2024. 614 str.

Šeligo, Rudi: Ohranjeni spomin: izbrane novele. Ljubljana: Beletrina, 2024. 245 str. (Knjižna zbirka Beletrina, 597)

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike = History reviews-science and technology. Zv. 18. Ljubljana: Slovenska matica, 2024

Žepič, Vid: Martin Pegius: (1519-1592): življenje in delo kranjske-

ga učenega pravnika. Ljubljana: Založba Pravne fakultete, Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani, 2025. 173 str.

Pripravila BARBARA BIZILJ

V
SUMMARY

REPORT ON THE WORK OF SASA

The Slovenian Academy of Sciences and Arts in the Year 2024

Presidential Report on the Work of SASA in the Year 2024

If I were to summarise the 2024 report on the work of the Slovenian Academy of Sciences and Arts in one sentence, I would say it involved regular activities. For the SASA, it was business as usual, the tasks undertaken were traditionally many and varied, and overall the Academy had a calm year. In accordance with the mission of our predecessor, the Academy of the Operosi, the members strove to contribute their scientific and creative activities »for us and others«, for they strove to contribute to the betterment of all Slovenians and Slovenia and the greater good, which is evident from the list of our activities. Clearly the name of our predecessor, established in 1693 has served as an ongoing inspiration.

Organizing symposia, conferences, round tables, lectures and other events intended for the general public presents the backbone of SASA work. As always, The Academy addressed relevant current topics pertaining to the role and development of sciences, arts and social progress in Slovenia, and also reminisced about important individuals and events from the nation's past. All Academy sections participated in the organisation of said events, which are presented in full at the Academy website. I will therefore only mention some of them below.

Once more, the SASA year opened with a congress on judicial practice, traditionally co-organised with the Faculty of Law of the

University of Ljubljana and hosted at our hall. The 2024 congress focused on the exercise and abuse of rights, and was well attended by representatives of the judiciary. In early September, the Academy hosted a well attended international symposium entitled *Antika in zgodnji srednji vek na prostoru vzhodnih Alp, severne Italije in zahodnega Balkana (The Roman period and the Early Middle Ages in the Eastern Alps, Northern Italy and the Western Balkans)*, co-organised by the Departments of History and Archaeology on the occasion of 100th birthday of Jaroslav Šašel, (1924–1988), Associate SASA Member. *The 15th International Conference on Brain Energy Metabolism (ICBEM 2024, 15. Mednarodna konferenca o energetske presnovi v možganih)*, co-organised with the Faculty of Medicine of the University of Ljubljana, the US National Institute of Health, the US National Institute on Ageing, the Slovenian Physiology Society and others was by far the largest event of the year.

The SASA also hosted symposia on (patho)physiology of neuroglia (in co-operation with the Slovenian Neuroscience Association, on the chemistry of nucleic acids (together with the National Institute of Chemistry, and on modernism in music (co-organised with the Department of Musicology at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana, The New Music Forum and the Slovenian Musicological Society, in honour of the 90th birthday of Academician Lojze Lebič and Corresponding Member Vinko Globokar. Thematic symposia were also organised to commemorate the 90th birthday of painter and Full SASA Member, Acad. Andrej Jemec and on 100th birthday of the late Acad. Alojz Rebula (also in co-operation with the Slovene Society), while the 100th birthday of Acad. Ivan Minatti and 20th anniversary of the passing of Acad. Janez Menart and Associate Member Rudi Šeligo inspired the literary history symposium entitled *Od intimizma do reizma (From Intimism to Reism)*, together with the SRC SASA Institute of Slovenian Literature and Literary Studies).

Additional symposia were (co)organised by individual Academy sections, as well as those organised by SASA commissions, which

also include input from external specialists, thus providing extra relevance. Generally speaking, special working bodies are important for Academy operations. It is therefore my pleasure to announce that in 2024, the Academy succeeded in reviving the Commission for Ethnic Minorities Studies, which had all but ceased functioning. The symposia organised by SASA working bodies addressed generally relevant social, developmental and environmental issues. The Council for Environmental Protection prepared a symposium on light pollution, The Council for Development a gathering on the issues pertaining to the construction of new sewage and water infrastructure in Slovenia, on technological development in connection with social development and about the reasons for Slovenia's falling behind in relation to comparative EU member states (this one together with the Slovenian Academy of Engineering), while the Antarctic and Arctic research Council delved into the problems Slovenian scientists experience when seeking to join Arctic and Antarctic research projects.

The symposium *O energetski prihodnosti Slovenije (Slovenia's Energy Future)*, organised by The Council for Environmental Protection, The Council for Development and the Council for Energetics together with the Environmental Council of the Republic of Slovenia. On this occasion, the symposium organisers issued a special statement highlighting the necessity to plan the energy future of Slovenia in agreement with the policy of sustainable energy use, environmentally friendly technologies and the preservation of environment and nature.

In 2024, the SASA addressed the general public with different statements and opinions on varied topics, including the national energy and environmental plan, threats to the Ljubljana Botanical Gardens due to the envisaged expansion of the Dolenjska railroad, threats of standing glass surfaces to migrating birds, learning/teaching mother tongues of immigrant children, and the role of the Slovenian language in the proposed new Higher Education Act. The SASA has been actively involved with the preparations and, in accordance with the Academy mission concerning the im-

portance of the Slovenian language for Slovenian national identity, managed to secure Slovenian as the language of instruction for Slovenian students during the entire course of their university studies. Thus, the SASA, at least partly prevented university courses lectured in foreign languages (English), that was initially proposed to be permissible with almost no restrictions.

The above-enumerated statements, together with conference and symposia recommendations, were regularly forwarded to competent ministries and the Office of the Prime Minister.

By doing so, the SASA continued to fulfil one of the most important tasks of 21st century academies, namely dispensing science-based advice to policy makers. Judging from the latter (lack of) reaction, however, the recipients have failed to recognise such form of social participation particularly noteworthy.

That is also the reason why the SASA and the Slovenian Academy of Engineering addressed an initiative to the Prime Minister of the Republic of Slovenia, for the establishment of a body, formed on the model of the EU Commission's Scientific Advice Mechanism, able and competent to produce science-based opinions on demand of the national governments or ministries, regarding specific topics.

The Academy hosted numerous lectures in 2024. Through the extremely varied and very well attended introductory lectures, SASA members and the general public had the opportunity to learn more about the work of the new Academy associate and corresponding members (Evald Flisar, Herman Gvardijančič, Darja Zaviršek, Janez Plavec, Mihael Brenčič, Špela Goričan, Brane Senegačnik, Elena Paoletti, Gerhard Neweklowsky, Anton Zeilinger). We were particularly happy to welcome in our midst our new Corresponding Member Anton Zeilinger, the 2023 Nobel Laureate for Physics and the former President of the Austrian Academy of Sciences. During his tenure, both academies established excellent bilateral co-operation. In spite of the multitude

of his obligations, Professor Zeilinger kindly responded to our invitation and honoured the Academy day on 12 November 2024 with a festive lecture: *Sporočilo kvanta našemu dojemanu sveta* (*The Messages of the Quantum for Our World View*). Other featured lecturers included Professor Grega Strban from the Faculty of Law of the University of Ljubljana on the problems with the availability of healthcare services and SASA members: Acad. Jože Krašovec on the dilemmas in the preparation of the new Slovenian translation of the Bible (2024, s. c. Jerusalem version, currently the official translation of the Catholic Church in Slovenia), Acad. Igor Emri about the new generation of nanoporous membranes, a field in which he is among global forerunners. At the traditional Christmas time lecture of the Section I Subsection for Historical Sciences, Acad. Biba Teržan presented an exceptional Bronze Age hill fort (proto-urban settlement) in Monkodonja near Rovinj and the adjacent burial mound Mušengo, where she has worked as (co)head of excavations for many years.

The traditionally rich SASA publishing activities continued in 2024. Section I published Volumes 42 *Otrok kot žrtev kaznivih dejanj*, (*Children as Victims of Criminal Acts*, edit. by Acad. Alenka Šelih) and 43 *Zbornik s posveta ob 100-letnici rojstva akad. prof. Vasilija Melika*, (*Proceedings from the Conference on 100th Birthday of Acad. Vasilij Melik*, edit. by Associate Member Peter Vodopivec), as part of its serial publications *Razprave* (*Treatises*). The SASA published Acad. Zdravko Mlinar's impressive monograph on citizen science *Družboslovno raziskovanje med profesionalizacijo in podružbljanjem II* (*Citizen Science between Professionalization and Collectivization*), a concept successfully gaining traction in Slovenia. Also from Section I, the SASA co-published Acad. Slavko Splichal's digital monograph *Upodatkovanje javnosti in mnenjske tehnologije*, an expanded Slovene translation of his English language monograph *Datafication of Public Opinion and the Public Sphere*, for which Acad. Splichal received the 2023 international Media and Democracy Karol Jakubowicz Award. The SASA also co-financed the monographs *Kakšno šolo v prelomnih časih* (*Schools in Transitional Periods*, FDV Publishing House), founded

on the findings of a SASA symposium and edited by Associate Member Mirjam Nastran Ule, *Izvrševanje in zloraba pravice (Exercise and Abuse of Rights)*, GV Publishing, Editors Acad. Marijan Pavčnik and Professor Aleš Novak) and the fourth updated edition of *Grška zgodovina* by Acad. Rajko Bratož (*History of Greece*, with the Historical Association of Slovenia). Section II, recently the most active symposium organiser and leader in the number of Academy publications, added three new volumes to the series *Treatises* in 2024. They are dedicated to linguist Peter Dajnko and his time: Vol. 30 *Danjkov zbornik, (The Danjko Proceedings)*, edited by Acad. Marko Jesenšek), writers Josip Stritar and Ivan Tavčar (Vol. 31: *Od Svetinove Metke do Visoške kronike*, Edited by Associate Member Tomo Virk) and the Protestant writer and translator Števan Küzmič (Vol. 33: *Monografija Števana Küzmiča – ob 300 letnici rojstva – On 300th Birthday of Števan Küzmič – A Monograph*, edited by Acad. Marko Jesenšek). Section II also prepared an impressive monograph on Acad. Fran Saleški Finžgar *Franc S. Finžgar (1871-1962) – župnik, pisatelj, akademik (Franc S. Finžgar (1871-1962) – Pastor, Writer, Academician)* which was published together with Celjska Mohorjeva družba, edited by Acad. Marija Stanonik, the book *Pleteršnikova dediščina (Pleteršnik's Heritage)*, the Šiftar Foundation, edited by Acad. Marko Jesenšek), and *Poljanski besedni umetniki (The Literati of Poljanska Dolina)*, The Ivan Tavčar Library in Škofja Loka, edit. by Acad. Marija Stanonik). Together with Section III, Section II published *Pisma Georga Fabra Josipu Plemlju* (Vol. 16, *George Faber's Letters to Josip Plemelj*, edit. by Associate Member Igor Maver), as part of the SASA series *Korespondence pomembnih Slovencev (Correspondence of Famous Slovenians)*, to commemorate the 150th birthday of Academician Josip Plemelj. It was prepared by Dr. Željko Oset, as a continuation of his studies in the history of the Academy and its members. Members of Section IV published the periodicals *Fagopyrum*, *Folia biologica et geologica* and *Acta Carsologica*, which are their responsibility. In addition, the SASA co-financed books, proceedings and periodicals (10 in total), published by SRC Publishing, the Slovene Association and Beletrina Publishing, related either to SASA members or the Academy itself. Some of these publica-

tions, particularly those issued by Section II, were also presented at press conferences. Among these are the (long overdue and postponed because of the Covid pandemic) presentation of the impressive monograph-proceedings *Mi vsi živeti ščemo* (*We All Want to Live*) at the Pomurje Museum in Murska Sobota. It was created to accompany the centennial of Prekmurje rejoining its homeland, and the presentation of *Hot Clinical Topics in Heart Failure* (*Sodobna spoznanja o srčnem popuščanju*), a monograph-textbook published by the European Society of Cardiology, also attended by members of the Croatian Academy of Sciences and Arts and the Serbian Academy of Sciences and Arts. In conclusion of this section of my report, allow me to mention Vol. 74 of the SASA Yearbook (*Letopis SAZU* for the year 2023), published in 2024 graphically re-designed and in revised content format.

Annual meetings of SASA members with secondary school students from Slovenia and students of Slovenian secondary schools from Austria and Italy, entitled *Prebujanje plemenitosti in modrosti* (*Evoking Virtue and Wisdom*) have become a staple among Academy annual events. At the meetings, the SASA opens its door to young people and presents to them, in an attractive and intelligible manner, different fields of sciences and arts. The meetings, co-organized with the Slovenian Science Foundation (SZF), generally take place on European Science Day for Youth (14 March), and the 2024 meeting was the sixth time the event occurred. It was organized by Section V for the Arts. The SASA Hall was filled to the brim as young students learned about artificial intelligence and art, poetry as the collective lung of language, painting, the visual arts and Slovenian impressionism, which served as a perfect introduction to the afternoon visit to the National Gallery. In addition to hosting meetings with secondary school students, the SASA also supports (through cooperating with) young Slovenian intellectuals studying or working abroad, maintaining personal contacts and contacts with their native country, members of the VTIS Association. They awarded their 2024 Award to Corresponding SASA Member Michael Biggins. The ASEF Foundation is also endorsed by the SASA.

As with the SASA, international co-operation is an important part of work for any national academy. We have in place 45 bilateral agreements on mutual co-operation, and are currently in the process of finalizing the contents of a bilateral agreement with the National Academy of Sciences of the Republic of Kyrgyzstan in Bishkek, after Academician Robert Zorec established co-operation with them. As part of bilateral scientist exchanges, eleven foreign scientists visited Slovenian science and research institutions in 2024 (81 days in total), while twenty Slovenian scientists spent 174 days abroad. The scope of scientific exchange has increased compared to 2023, particularly on the Slovenian part, but many as of yet unexploited opportunities remain.

The adaptation and renovation works on the Finžgar Villa have been completed, and the Villa was open for viewing to Academy members in mid December 2024 (before the official opening planned for the second half of 2025, when landscaping work will also be finalised). The Villa offers excellent facilities for housing visiting foreign scientists, artists and other Academy guests. As part of bilateral co-operation, the SASA also cultivates and maintains contacts with some national academies in our more immediate vicinity. In 2024, the SASA and the Austrian Academy of Sciences successfully finished a joint project in the form of a historical study of Slovenian – Austrian (German) relations. The comprehensive, opulently illustrated monograph, equipped with a multitude of maps analyses the history of Slavic and Bavarian settlement of the Eastern Alps, expanding from the early Middle Ages to the joint EU membership of Slovenia and Austria, reaching over a millennium and a half.

Entitled *Na obeh straneh Alp – Slovensko-avstrijska zgodovina*, (*On Both Sides of the Alps – Slovenian-Austrian History*) the monograph will be published in two separate editions (in Slovenian and German) in the first half of 2025, and presented to the public at both academies. In January 2024, SASA representatives: President, Acad. Peter Štih, Vice-President, Acad. Tatjana Avšič Županc and Acad. Jožef Muhovič, Section V Secretary, visited the Ser-

bian Academy of Sciences and Arts (SANU) in Belgrade. At the meeting with SANU President, Acad. Zoran Knežević and other SANU Executive Board members, the parties agreed to strengthen bilateral co-operation in fields and scientific projects involving members or associates of both academies, in the fields of scientific exchanges, art exhibitions, conferences and other events. A delegation of the Serbian Academy of Sciences and Arts visited Ljubljana in December of the same year. Representatives of both academies met to review the realisation of agreed upon objectives and discussed further paths of co-operation. In March 2024 President, Acad. Peter Štih and Vice-President, Acad. Avšič Županc also visited the Montenegrin Academy of Sciences and Arts (CANU) in Podgorica to promote further scientific co-operation. The Montenegrin Academy recently moved to new academy facilities, where its President, Acad. Dragan K. Vukčević and members of the CANU Executive Board received their SASA guests. At the meeting, the SASA offered to share experience gained in the preparation of *The Encyclopaedia of Slovenia* and *The Slovenian Biographical Lexicon*, and assistance with the compilation of *The Encyclopaedia of Montenegro*. To this end, a delegation of CANU specialists visited Ljubljana in May 2024. The SASA has had exceptional co-operation with the Salzburg-based European Academy of Sciences and Arts. Its members also include many SASA members. In 2023, SASA co-organised (for the second time in Ljubljana), a Danube Academies Conference. In October 2024, it took place at the Serbian Academy of Sciences and Arts in Belgrade. Acad. Peter Štih attended and continued his trip by a visit to the Bulgarian Academy of Sciences in Sofia. He was invited to join in the festivities on the occasion of its 155th anniversary. On this occasion, Acad. Štih presented President Julijan Revalski with a new SASA protocol gift, created by sculptor and Associate SASA Member Mirko Bratuša and graphic designer Ranko Novak. It draws on SASA tradition and is made of bronze. In keeping with the spirit of the Operosi and their emblem, it represents a beehive as a metaphor of a temple of arts and learning, equipped with a circle bearing the inscription *Academia operosorum 1693* (on the left-hand side from the observer's perspective), and three smaller

circles with inscriptions *Academia philharmonicorum 1701*, *Academia Emonia 1709* and *Academia pictorale 1712* on the observer's right. Of the single science and two arts academies of Baroque Ljubljana, two bees carry nectar of sciences and arts to the SASA, the symbol of which is prominently featured in the front central circle.

On the multilateral level, the SASA continues membership in several inter-academy associations, most prominently ALLEA – All European Academies and the EASAC – European Academies Science Advisory Council. Through both associations, the SASA is a member of the SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies) network, where expert opinions are prepared in regard to individual points of interest of the European Commission within the above-mentioned scientific advisory mechanism. The SASA is either a member of or co-operates with other international (academy) associations and partnerships, namely IAP – InterAcademy Partnership, UAI – Union Académique Internationale, UEAA – Union of European Academies for Science Applied to Agriculture, Food and Nature (Associate Member Hovjka Kraigher was recently elected new UEAA Executive Board Member), and ANSO – Alliance of International Science Organisation, from Beijing. Through its Human Rights Commission, the SASA is also an active member of the International Human Rights Network (IHRN). We are one of eight founding members of the ISCAR – International Scientific Committee on Research in the Alps. Its current head is SASA representative, Dr Janez Nared. In June 2024, ISCAR organised the conference *Alpine Convention Biodiversity Conference & Forum Alpinum: The Alps- a Refuge for Bio- and Geodiversity?* in Kranjska Gora. As part of SASA international co-operation, it is worth mentioning that SAS President, Acad. Štih is among the signatories of the joint initiative entitled *The Future of Europe Depends on Robust, Open and Free Science and Education - Address of the Presidents of National Academies of Sciences of the European Union Member States to the Candidates for the 2024 European Parliament Elections*, emphasizing the importance of science and education for the future of Europe.

The last academies related information is about the opinion of the SASA Presidency, adopted at the 4 July 2024 session, concerning the increasing number of academies in Slovenia and an appeal for legal regulation of their establishment (*Stališče SAZU do vedno večjega števila akademij v Sloveniji in predlog izhodišč za njihovo ustanovitev z zakonom* (SASA Statement on the Increasing Number of Academies in Slovenia and Call for Provision of Special Establishment Legislation). The document was created in reaction to the founding of the Slovenian Academy for Sustainable Development Sciences, which is seeking immediate settlement of its legal status, and the proposed founding of the Slovenian Academy of Legal Sciences. SASA has expressed reservations towards the establishment of new academies (based on special legislation) since the five academies currently operating in Slovenia likely place the nation first in the number of academy members per capita in Europe. SASA advises policy makers to ensure the fields of expertise do not overlap with those of presently operating academies, and account for their potential and competence for integration in international academic networks, as well as the fact that the Slovenian Academy of Sciences and Arts is the highest Slovenian scientific and artistic institution (as stipulated by The Law of the Slovenian Academy of Sciences and Arts). This is also reflected on a symbolic level (the honorific of Academician should exclusively remain reserved only for full members of the Slovenian Academy of Sciences and Arts). Consequently, all other academies in the country can only be sectoral (for individual scientific, professional or artistic disciplines, to which their tasks and competences are also linked).

Like international contacts, visits of Slovenian and foreign guests are an integral part of SASA operations. Customarily, the number of guests the Academy welcomed in 2024 was impressive and some had already been mentioned above. To enumerate a few more, the SASA also welcomed Matej Arčon, Deputy Prime Minister, with whom we discussed matters related to the Škerk Estate in Trnovca in the Trieste Karst hinterland, about which we have finally managed to reach an agreement with the Region of

Friuli-Venezia Giulia, concerning the physical division of assets and ownership registration in the land registry, which is about to be concluded.

We also received Prof Dr Igor Papič, Minister of Higher Education, Science and Innovation, Rector of the University of Ljubljana, Prof Dr Gregor Majdič, Senior Representative of the Republic of Slovenia for Succession Issues Mateja Vraničar Erman, MA, the Ambassador of the Republic of Slovenia in Austria, his Excellency Mr Aleksander Geržina and the Austrian Ambassador to the Republic of Slovenia, his Excellency Dr Konrad Bühler. Both Ambassadors followed the development of the project of the Slovenian-Austrian history. Dr Jana Kolar, the new Director of the National University Library, with which the SASA had traditionally has cooperated exceptionally well, also paid a visit.

As proposed by the SASA, the National University Library was awarded the Order of Exceptional Merit on the 250th anniversary in May 2024; SASA President was among the keynote speakers at the festive academy, organised on the occasion of this respectable jubilee. SASA President or members of the SASA Executive Board hold addressing the public at various events and occasions in high regard, since invitations for Academy representatives as speakers demonstrate general understanding of the importance and reputation of the SASA in Slovenian society. We were also happy to welcome the former Minister of Culture of the Republic of Croatia, Mr Božo Biškupić, MA, who presented the Academy with a print portfolio of Academician Luko Paljetak, a member of the Croatian Academy of Sciences and Arts and Corresponding SASA Member, who passed on in 2024. The said portfolio also includes prints by three Slovenian artists. In 2023, Acad. Biškupić also gifted the SASA a print portfolio of another SASA Corresponding Member and Member of the Croatian Academy of Sciences and Arts, Dr Tonko Maroević.

We are always happy to receive news of awards, recognitions, medals and honours awarded to our members. Among the 2024

laureates were Acad. Željko Knez who received the Zois Lifetime Achievement Award. Composer Nina Šenk Kosem, Associated SASA Member received one of the most respectable awards for modern music, the 2024 Erste Bank Kompositionspreis. Associate Member Janez Plavec became the winner of the National Institute of Chemistry Grand Pregl Award for exceptional achievements in the field of nuclear magnetic resonance spectroscopy. At the 90th PEN International Annual Congress in Oxford, Associate Member Boris A. Novak was nominated Honorary President of the Writers for Peace Committee, and he was awarded the 2024 Poetry Gold Medal for his lifetime poetry opus. Associate Member Renata Salecl was elected Honorary Professor at Universidad Argentina John F. Kennedy. Academicians Jože Maček and Mitja Zupančič received the Prometheus of Sciences Award from the Slovenian Science Foundation. On the occasion of the 30th anniversary of its establishment, the Foundation also honoured the SASA as one of its founding members, with a special prize. We were also glad to receive news that Associate Member Dragan Mihailović has been awarded his third ERC project in the field of quantum systems research, and that his fellow Associate Section III Member Tomaž Prosen became the first Slovenian to be elected member of the European Research Council. In 2024, the Cankar Award, co-founded by the SASA, went to the deserving hands of poet Denis Škofič for his collection of poems *Tuskulum*. Sincere congratulations to all.

Regrettably, this annual report also includes a memorial mention of a number of Members to whom the Academy bade final farewell in 2024: Academicians Stanko Kristl, Janez Orešnik, Associate Member Fedja Košir and Corresponding Members Bogdan Povh, Savo Bratos, Livio Poldini, Ivan Gušić, Luko Paljetak and Abel Lajtha.

Acad. PETER ŠTIH, SASA President

SASA Organization

A) The Presidency

President: Peter Štih

Vice-Presidents: Tatjana Avšič - Županc, Marko Snoj

Secretary-General: Franc Forstnerič

SECTION ONE Historical and Social Sciences

Secretary: Rajko Bratož until May 31, Jana Horvat since June 1

SECTION TWO Philological and Literary Sciences

Secretary: Marko Jesenšek

SECTION THREE Mathematical, Physical, Chemical and Technical Sciences

Secretary: Matej Brešar

SECTION FOUR Natural Sciences

Secretary: Hojka Kraigher

SECTION FIVE Arts

Secretary: Jožef Muhovič

SECTION SIX Medical Sciences

Secretary: Tadej Battelino

Members of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA: Janez Kranjc, Marija Stanonik, Nina Šenk Kosem Branko Stanovnik, Head of Department for International Relations and Scientific Coordination, and Zoran Mezeg, Managing Director, are also invited to the Presidency meetings.

B) SASA Organizational Units

1. Library

2. Department of International Relations and Scientific Coordination

C) Councils, Committees and Commissions

1. Environment Council

2. Council for Energetics

3. Council for Slovenian Spatial Culture and Identity

4. SASA Development Council

5. Antarctic and Arctic Research Council
6. Committee for Ethnic Minorities Studies
7. The Orthography Commission
8. Committee for Printing and Publications
9. Commission for Statutory Issues
10. The Human Rights Commission
11. Commission for Advancing Slovenian Language in Public Use

D) Foundations

1. Dr. Bruno Breschi Foundation
2. The Ivan Vidav Foundation

E) SASA Management

Members of the Slovenian Academy of Sciences and Arts

SECTION ONE Historical and Social Sciences

Full Members

BRATOŽ, Rajko, D. Sc., born on February 17, 1952. Emeritus Professor of Ancient History, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001. *Home*: Malgajeva 6, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 231-18-14, Mobile + 386 31-268-395.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 241-11-92, 231-18-14, Fax: +386 1/ 425-93-37, rajko.bratoz@guest.arnes.si.

HÖFLER, Janez, born on December 11, 1942. PhD, Musicology; PhD, Art History; Distinguished Professor, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017, Full member since June 1, 2023.

Office: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; + 386 1/ 241 12 10; janez.hoefler@ff.uni-lj.si.

HRIBAR, Valentin, D. of Political Sciences, born on January 28, 1941. Professor of Phenomenology and Philosophy of Religion, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Tomišelj 31 a, SI-1292 Ig, +386 059-939-439, valentin.hribar@siol.net.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 241-10-06, Fax: +386 1/ 425-93-37.

MLINAR, Zdravko, Ph. D., born on January 30, 1933. Emeritus Professor of Spatial Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana. Associate Member since April 24, 1981, Full Member since April 23, 1987.

Home: Pod topoli 93, SI-1000 Ljubljana, +386 1/28-31-032.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-64-23,

Fax: +386 1/ 425-34-23, zdravko.mlinar@fdv.uni-lj.si.

PAVČNIK, Marijan, D. Sc., born on December 8, 1946. Professor of Legal Theory and Legal Philosophy, Faculty of Law, University of Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Poljanski nasip 28, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 232-26-90 or +386 1/ 232-58-62.

Office: Faculty of Law, Poljanski nasip 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 420-31-97, *Fax:* +386 1/ 420-31-15, marijan.pavcnik@pf.uni-lj.si.

PIRJEVEC, Jože, Ph. D., born on June 1, 1940. Professor of Contemporary History at the Faculty of Humanities, University of Primorska, Koper. Corresponding Member since June 6, 1995, Associate Member since May 5, 2005, Full Member since May 21, 2009.

Home: Trg 28. avgusta 6, SI-6210 Sežana, pirjevecj@gmail.com.

Office: University of Primorska, Faculty of Humanities, Titov trg 5, SI-6000 Koper, +386 5/ 663-77-40, *Fax:* +386 5/ 663-77-42, info@fhs-kp.si or joze.pirjevec@fhs.upr.si.

SPLICHAL, Slavko, D. Sc., born on June 14, 1947. Professor of Communication, Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Pot na Golovec 1, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 515-20-80, slavko.splichal@guest.arnes.si.

Office: Faculty of Social Sciences, Kardeljeva ploščad 5, SI-1000 Ljubljana, +386/ 1 580-52-42, *Fax:* +386 1/ 580-51-06, slavko.splichal@fdv.uni-lj.si.

ŠELIH, Alenka, Ph. D., born on October 2, 1933. Emeritus Professor of Criminal Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, Researcher at the Institute of Criminal Law. Associate Member since

Summary

May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 5, 2005 to May 6, 2008. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from April 22, 2008 to May 6, 2014.

Home: Pod bukvami 40, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 283-47-01 or SI-4260 Bled, Grič 7a.

Office: Faculty of Law, Institute of Criminal Law, Poljanski nasip 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 420-31-93, Fax: +386 1/ 420-32-45, alenka.selih@pf.uni-lj.si.

ŠTIH, Peter, Ph. D., born on November 27, 1960. Professor of Medieval History and Auxiliary Historical Sciences, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since May 8, 2017 to May 31, 2020. President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2020.

Home: Bratovševa ploščad 36, SI-1000 Ljubljana, +386 1/059-018-908, peter.stih@siol.net.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/241-11-98, Fax:+386 1/425-93-37, peter.stih@guest.arnes.si.

TERŽAN, Biba, D. Archaeol. Sc., born on July 25, 1947, Emeritus Professor of Prehistoric Archaeology, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since June 1, 2007.

Office: Faculty of Arts, Dept. of Archaeology, Zavetiška 5, SI-1000 Ljubljana, Fax: +386 1/423-12-20, biba.terzan@ff.uni-lj.si.

ŽIŽEK, Slavoj, Ph. D., born on March 21, 1949. Professor of Philosophy and Theoretic Psychoanalysis, researcher at the Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: Metelkova 7 B, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 431-70-16, ssizek@yahoo.com.

Office: Faculty of Arts, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 241-10-00.

Associate Members

HORVAT, Jana, born on 1 May 1959, PhD in Archaeology, Senior Research Associate at the SRC SASA Institute of Archaeology. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 4706 386, + 386 41 816 914, jana.horvat@zrc-sazu.si.

KRANJC, Janez, born on May 11, 1949, PhD of Legal Sciences, Full Professor of Roman Law and Legal History at the Faculty of Law of the University of Ljubljana and the University of Maribor and Professor of German Legal Terminology at the Faculty of Law of the University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA since June 1, 2023.

Office: Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, +386 1 420 31 98, janez.kranjc@pf.uni-lj.si.

NASTRAN ULE, Mirjana, born on 17 July, 1947, PhD in Psychological Sciences, retired Professor Emeritus of Social Psychology at the Faculty of Social Sciences of the University of Ljubljana. Associate Member since June 3, 2021.

Home: mirjana.ule@guest.arnes.si.

Office: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani, mirjana.ule@fdv.uni-lj.si.

SALECL, Renata, born on January 9, 1962, Full Professor, Research Councillor at the Institute of Criminology of the Faculty of Law of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017.

Office: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, Poljanski nasip 2, 1000 Ljubljana, 01 4203246, renata.salecl@pf.uni-lj.si.

VODOPIVEC, born on July 7, 1946, PhD of Historical Sciences, Full Professor of General 18th and 19th Century History at the Department of History of the Faculty of Arts of the University of

Ljubljana until 1999, then Research Counsellor at the Institute of Contemporary History (1999–2012). He retired in 2012. Associate Member since June 6, 2019.

Home: Poljanska 15, 1000 Ljubljana, +386 1 2313 354, +386 41 796 713, peter.vodopivec@guest.arnes.si.

ZAVIRŠEK, Darja, born on August 31m 1962, Doctor of Sociological Sciences, Professor at the Faculty of Social Work of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Fakulteta za socialno delo, Topniška 31, 1000 Ljubljana, +386 1 280 92 40, + 386 41 973 333, darja.zavirsek@fsd.uni-lj.si.

Corresponding Members

EGG, Markus, born 26 June 1954, Head of the Department of Ancient History at the Research institute and Restoration Office, Vice-CEO of the Mainz Roman-Germanic Central Museum, in retirement since 2019. Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: Römisch-Germanisches Zentralmuseum, Ernst-Ludwig-Platz 2, 55116 Mainz, Germany, 004916096968962, egg@rgzm.de.

DÜNKEL, Frieder, born on May 10, 1950, Professor Emeritus of Criminology at the University of Greifswald, where he also served as Dean of the Faculty of Law and Vice-Rector. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: Am Ryck 15, D-17498 Greifswald, Germany, +49-3834-799236*, duenkel@uni-greifswald.de

Office: University of Greifswald, Department of Criminology, Ernst-Lohmeier-Platz 1, D-17487 Greifswald, duenkel@uni-greifswald.de.

FLOTZINGER, Rudolf, born on September 22, 1939. Director of the Institute of Musicology, University of Graz. Corresponding Member since May 23, 1985.

Home: Hans-Mauracher-Str. 81, AT-8044 Graz.

GLEIRSCHER, Paul, born on October 7, 1960. Head of the Department of Prehistory and Early History at the State Museum of Carinthia in Klagenfurt, Austria. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: Landesmuseum Für Kärnten, Abteilung für Ur- und Frühgeschichte 9021 Celovec - Klagenfurt am Wörthersee, Museumgasse 2, Austria.

GOMBOCZ, Wolfgang L., born on September 28, 1946, Retired (since 2010) Professor of History of Philosophy, University of Graz, Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Riesstrasse 362, AT-8010 Kainbach bei Graz, +43 316/ 302-324. wum@utanet.at.

Office: Institut für Philosophie, Karl-Franzens-Universität Graz, Heinrichstrasse 26, AT-8010 Graz. Fax: +43 316/ 380-9705, +43 316/ 380-2302, gombocz@uni-graz.at.

HÄRTEL, Reinhard, born on November 24, 1945. Professor of Medieval History and of Historical Auxiliary Sciences at the Graz University, retired. Corresponding member since June 6, 2019.

Home: Johann Paierlweg 7 / 17, A-8043 Graz.

Office: Institut für Geschichte, Karl-Franzens-Universität Graz, Heinrichstrasse 26 / III, A-8010 Graz, reinhard.haertel@uni-graz.at.

KLINGEMANN, Hans-Dieter, born on February 3, 1937, PhD., Emeritus Professor, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB). Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: BAU International Berlin, University of Applied Sciences, Heinrich-Heine-Strasse 15, D-10179 Berlin, Germany, +49-30-8105808-0, lingemann@bauinternational-berlin.de.

KOHLER, Jürgen, born on March 14, 1953, Professor for Private Law and Private Litigation at Greifswald University since 1992, Rector of Greifswald University from 1994 until 2000, Professor Emeritus since 2018. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: Am Ryck 13, D-17498 Wackerow, Germany.

MADŽAR, Ljubomir, born on September 30, 1938, PhD., retired Professor of Economics and President of the Academy of Economic Sciences at the University of Belgrade Faculty of Economics. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: Alfa BK Univerzitet, Palmira Toljatija 3, 11070 Novi Beograd, Serbia, 381 11 2 609 754.

MOORE, Henrietta L., born on 18 May 1957, DBE, FBA, FAcSS, Member of the British Academy, Founder and Director of the Institute for Global Prosperity and the Chair of Culture Philosophy and Design at University College London (UCL). Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: UCL Institute for Global Prosperity (IGP), Floor 7, Maple House, 149 Tottenham Court Road, London W1T 7NE, +447887578508, henrietta.moore@ucl.ac.uk.

O'LOUGHLIN, Niall, Ph. D., born on September 30, 1941. Musicologist, Senior Lecturer in Music and Director of the Arts Center at the Loughborough University, retired. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: 7 St Augusta Court, Batchwood View, St Albans, Hertfordshire, AL3 5SS, United Kingdom. niall.oloughlin@hotmail.co.uk.

PFALLER, Robert, Ph. D., Professor of Philosophy at University of Art and Industrial Design in Linz, Austria. Born in 1962. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: robert.pfaller@kunstuni-linz.at

SCALON, Cesare, born on November 20, 1939. PhD., retired Latin Paleography at the Udine Faculty of Arts. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: Istituto Pio Paschini per la storia della chiesa in Friuli, Via Treppo 5/B, 33100 Udine, Italia, + 0432 414585, info@istitutopiopaschini.it.

STRAUS, Jože (Joseph), born on 14 December 1938, Title Full Intellectual Property Law Professor at the Faculty of Law of the

University of Ljubljana, Professor Honoris Causa in Patent Law at the Munich Ludwig Maximilian University, Director Emeritus of the Max Planck Institute for Innovation and Competition (formerly The Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law, Munich). Doctor Honoris Causa, University of Ljubljana and University of Kragujevac. Corresponding Member since 6 June, 1995.

Office: Max-Planck-Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law, Marstallplatz 1, D-80539 München, +49 89/ 24-246-410, Fax: +49 89/ 24-246-506, joseph.straus@ip.mpg.de.

SUPIČIĆ, Ivan, born on July 18, 1928. Professor at the Music Academy, University of Zagreb. Director of the Institute for Musicological Research, Croatian Academy of Sciences and Arts, Zagreb, retired. Corresponding Member since April 24, 1981.

Home: Boškovičeva 9, HR-10000 Zagreb, +385 1/ 487-32-73.

Office: Croatian Academy of Sciences and Arts, Zrinski trg 11, HR-10000 Zagreb, +385 1/ 489-51-11.

TALBOT, Michael, born on January 4, 1943, Cavaliere, Fellow of the British Academy (FBA), Emeritus Professor of Music at the University of Liverpool. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: mtalbot@liverpool.ac.uk.

TAVANO, Sergio, born on March 13, 1928. Professor of Early Christian and Byzantine Archaeology, University of Trieste. Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Via Margotti 9, IT-34170 Gorizia.

Office: Dipartimento di Storia e Storia dell'arte, Università degli studi di Trieste, Via Economo 4, IT-34123 Trieste, +39 040/ 676-7617.

WAKOUNIG, Marija, born on 19 March 1959. Historian, Associate Professor at the Institute for Eastern-European History at the University of Vienna. SASA Corresponding Member since May 5, 2011.

Home: Klopstockgasse 49/9, A-1170 Wien, Avstrija.

Office: Universität Wien, Institut für Osteuropäische Geschichte, Spitalgasse 2, Hof 3 (Campus), 1090 Wien, Avstrija.

WEILER, Joseph H. H., born 2 September 1951, Joseph Straus Professor of Law, European Union, Jean Monnet Chaired Professor, Co-Director, Jean Monnet Center for International and Regional Economic Law and Justice, New York University School of Law. Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: NYU School of Law, 40 Washington Square South, Room 109, New York, NY 10012, joseph.weiler@nyu.edu.

WOLFRAM, Herwig, born on February 14, 1934. Emeritus Professor of Medieval History and Historic Auxiliary Sciences at the University of Vienna, former Director of the Institute for Austrian Historical Research. Corresponding Member since June 18, 2015. *Home:* Sommeregg 13, 5301 Eugendorf, Austria. +43 664 73392522, herwig.wolfram@univie.ac.at.

SECTION TWO Philological and Literary Sciences

Full Members

JESENŠEK, Marko, born on March 14, 1960, PhD in linguistic sciences, Full Professor of Slovenian Language at the Faculty of Arts of the University of Maribor. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Filozofska fakulteta, Koroška cesta 166, 2000 Maribor, +386 2 22 93 630, + 386 51 324 250, marko.jesensek@um.si; marko@jesensek.si.

KMECL, Matjaž, D. Sc., born on February 23, 1934. Professor of Slovenian Literary History, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired. Associate Member since May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003.

Home: Pot v Čezelj 14, SI-1231 Ljubljana Črnuče, +386 1/ 537-40-14.

KOS, Janko, Ph. D., born on March 9, 1931. Emeritus Professor of Comparative Literature and Literary Theory, Faculty of Arts, University of Ljubljana. Associate Member since March 10, 1977, Full Member since June 6, 1983.

Home: Pleteršnikova 1, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 436-80-99.

KRAŠOVEC, Jože, Sc. B. D., Ph. D., Th. D. and Anth. Rel. D., born on April 20, 1944. Professor of Biblical Sciences, Faculty of Theology, University of Ljubljana. Associate Member since May 30, 1991, Full Member since June 6, 1995. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2014 to May 8, 2017.

Home: Dolničarjeva 1, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 434-01-98, Fax: +386 1/ 433-04-05.

Office: Faculty of Theology, Poljanska 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 434-58-10, Fax: +386 1/, 434-58-54, joze.krasovec@guest.arnes.si.

SNOJ, Marko, born on April 19, 1959. Comparative linguist, etymologist, lexicographer at the Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language, SRC SASA, Professor at the Department of Comparative and General Linguistics at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2023.

Office: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, + 386 1 4706 235, marko.snoj@zrc-sazu.si.

STANONIK, Marija, born on May 23, 1947, literary historian, literary folklorist, ethnologist; retired scientific advisor; Professor at the Department of Slovenian Studies at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA since June 1, 2020.

Office: Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU, Novi trg 5, 1000 Ljubljana; + 386 1 519 88 64, stanonik@zrc-sazu.si.

Associate Members

JUVAN, Marko, born on June 2, 1960, PhD in Literary Sciences, Scientific Research Counsellor at the Institute of Slovenian Literature and Literary Studies of the SASA Science Research Centre, Full Professor of Slovenian Literature at the Department of Slovenian Studies at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, Novi trg 2, 1000 Ljubljana, tel. +386 1 4706 305, marko.juvan@zrc-sazu.si.

MAVER Igor, born on December 1, 1960, PhD of Literary sciences, Full Professor of English and American Literature at the Department of English at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Office: Filozofska fakulteta, Oddelek za anglistiko, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, igor.maver@ff.uni-lj.si.

ŠKOFIC, Jožica, born on 4 March, 1964, PhD in Language Sciences, dialectologist, Research Councillor at the SRC SASA Fran Ramovš Institute of the Slovenian Language, Full Professor of the Slovenian Language at the Faculty of Humanities of the University of Primorska in Koper. Associate Member since 3 June, 2021.

Office: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Novi trg 4, 1000 Ljubljana, +386 1 4706 221, jozica.skofic@zrc-sazu.si.

TOPORIŠIČ, Tomaž, born on December 27, 1962, in Ljubljana. PhD of Literary Sciences, Full Professor at the Department of Dramaturgy and Performing Arts at the Academy of Theatre, Radio, Film, and Television, University of Ljubljana. Associate member as of June 1, 2023.

Office: AGRFT UL, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, 01 251 04 12, tomaz.toporistic@agrft.uni-lj.si.

VIRK, Tomo, born on May 31, 1960. PhD in Literary Sciences, Full Professor of Comparative Literature and Literary Theory at the Department of Comparative Literature and Literary Theory at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 3, 2021.

Office: Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, tomo.virk@ff.uni-lj.si.

ŽELE, Andreja, born on August 7, 1963, Professor at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana, Scientific Councillor at the Fran Ramovš Institute for the Slovenian Language at the SRC SASA. Associate Member since June 6, 2019.

Home: +386 51 335 052, andrejaz@zrc-sazu.si.

Office: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Aškerčeva 2/II, SI-1000 Ljubljana, +386 1 241 10 00, andreja.zele@ff.uni-lj.si.

Corresponding Members

COOPER, Henry R. Jr., born on September 30, 1946. Professor and Head of Department of Slavic Languages and Literatures, University of Bloomington, Indiana. Corresponding Member since June 6, 1995. *Home:* 2420 720 W. Gordon Terrace, Apartment 19L Chicago IL 60613.

Office: Indiana University, Department of Slavic Languages and Literatures, Ballantine Hall 502, 1020 E. Kirkwood Avenue, Bloomington, US-Indiana 47405-7013, +1 812/ 855-2608, Fax: +1 812/ 855-2107, cooper@indiana.edu.

GREENBERG, Marc Leland, born on November 9, 1961, Ph. D., Professor of Slavic Languages & Literatures, Department of Slavic Languages & Literatures, School of Languages, Literatures & Cultures, University of Kansas, USA. Director, School of Languages, Literatures & Cultures, University of Kansas. Corresponding Member since June 1, 2017.

Home: 4209 Wheat State St., Lawrence, KS 66049-3585, USA, +1-785-218-4767; +1-785-218-4767, mlg@ku.edu.

Office: Dept of Slavic Languages & Literatures, School of Lan-

Summary

guages, Literatures & Cultures; University of Kansas; 1445 Jayhawk Blvd., Rm. 2080, Lawrence, KS 66045-7594, USA.

HANNICK, Christian, born on September 3, 1944. Head of Department of Slavic Philology at Julius-Maximilians-Universität in Würzburg. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: Am Trimmelter Hof 70, D-54296 Trier.

Office: Ostkirchliches Institut an der Universität Würzburg, D-97082 Würzburg, Steinbachtal 2a, +49-931-7841973, fax: +49-931-7841979, hannick@uni-wuerzburg.de.

KARNIČAR, Ludvik, born on August 23, 1949, retired Associate Professor (Graz University), Slavist, dialectologist and lexicographer. Corresponding Member since June 1, 2017.

Home: + 43 664 870 33 18, ludwig.karnicar@uni-graz.at.

KOZAR - MUKIČ, Marija, born on March 8., 1952, Retired Senior Custodian and Ethnologist (Savaria Museum, Szombathely, Hungary), Ethnologist and Slavist. Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: Váci M. u. 39. H-9700 Szombathely, +36 94 315 411, +36 30 9970 077; mukic@t-online.hu.

KURKINA, Ljubov Viktorovna, born on February 17, 1937. Professor of Slavic Studies, etymologist, lexicographer, leading Research Associate at the Institute of Russian Language V. V. Vinogradova at the Russian Academy of Sciences in Moscow, Russia. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: Институт русского языка имени В. В. Виноградова РАН, 119019, Москва, ул. Волхонка, д. 18/2, Россия.

LAUER, Reinhard, born on March 15, 1935. Head of Seminar of Slavic Philology and Professor at the Georg-August University in Göttingen. Associate Member since June 12, 2003.

Office: Seminar für slawische Philologie, Georg-August-Universität Göttingen, Humboldtallee 19, D-37073 Göttingen, +49 551/394-702, Fax: +49 551/ 394-707, rlauer@gwdg.de.

MOSKOVICH, Wolf, born on April 7, 1936. Professor at the Department of Russian and Slavic Studies of The Hebrew University of Jerusalem. Corresponding Member since May 5, 2005.

Home: POB 7823, Jerusalem 91078, Izrael, wmoskovich@yahoo.com.

NEWEKLOWSKY, Gerhard, born on April 14, 1941. Retired Professor of Slavic linguistics at the University of Vienna. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: gerhard.neweklowsky@aau.at.

POHL, Heinz Dieter, born on September 6, 1942. Professor of General and Diachronic Linguistics, University of Klagenfurt. Corresponding Member since May 5, 2005.

Home: Limburggasse 21, AT-9073 Klagenfurt, +43 463/ 913-001, +43 664-433-5436, Faks: +43 463/ 281-330, El. pošta: heinz.pohl@chello.at.

Office: Universität Klagenfurt, Universitätsstrasse 65-67, AT-9020 Klagenfurt, +43 463/ 270-028-12 / 2802, Faks: +43 463/ 270-028-99.

SPINOZZI MONAI, Liliana, born on October 30, 1936. External associate at the International multilinguality centre (CEIP) of the University of Udine and former researcher at the Institute of Linguistics at the same institution. She studies theoretical linguistics and researches Slovenian dialects of the Friuli region. She has published several manuscript texts by Jan Badouin de Courtenay. Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: Viale Marconi, 35 I -33043 Cividale del Friuli, +39 0432 730426, +39 3336883150, ianaspinozzi@gmail.com.

STEENWIJK, Johannes Jacobus, born 27 May 1959, PhD in Slavic Languages and Literatures, Associate Professor of Slovenian Language and Literature at the Department of Slavic Languages and Literatures (DiSLL) of the University of Padua. Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: Università di Padova, Dipartimento di Studi Linguistici e Letterari, Via Suor Elisabetta Vendramini 13, 35137 Padova (PD), Italy, +39 049 8279650, han.steenwijk@unipd.it.

TOKARZ, Bożena, born on October 17, 1946. Literary Theorist, Professor of Polish and Slovenian Studies, comparativist, Full Professor at the University of Silesia in Katowice, where she is Head of Chair of Literary theory and Theory of Translation at the Department of Slavic Philology at the Faculty of Arts at the University of Silesia in Katowice, Poland, editor in Chief of the periodical *Prevajanje slovanskih književnosti*. Corresponding Member since June 18, 2015.

Home: Ul. Zamknięta 5/1, 41-205 Sosnowiec, Poland, + 48 / 32 266 66 06; 739 33 34 26, tokarzbozena@gmail.com.

Office: Ul. Gen. Grota-Roweckiego 5, p. 4. 15, 41-200 Sosnowiec, Poland, + 48 / 32 364 08 19; + 48 / 32 364 09 12, filslow@us.edu.pl.

TOKARZ, Emil, born on October 6, 1944, Linguist, Slavist and general linguist retired Full Professor at the University of Silesia in Katowice and University of Bielsko Biala (Poland). Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: ul. Zamknięta 5, 41-2015 Sosnowiec, Poland, +48 727 711 706, tokarzemil@gmail.com.

VERČ, Ivan, born on February 2, 1950, Essayist and specialist of slavic studies, Full Professor of Russian Language and Russian Literature at the University of Trieste (retired). Corresponding Member since June 6, 2019.

Home: iverc@spin.it.

WOSCHITZ, Karl Matej, born on September 19, 1937. Professor at the Faculty of Theology, University of Graz, retired. Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Treffelsdorf 28, AT-9064 Pischeldorf, +43 4224/29-569 or: AT-8010 Graz, Geidorfgürtel 28.

Office: Karl-Franzens-Universität Graz, Institut für Religionswissenschaft, Attemsgasse 8, AT-8010 Graz, +43 316/ 380-3164, Fax: +43 316/ 380-9315.

SECTION THREE Mathematical, Physical, Chemical and Technical Sciences

Full Members

BAJD, Tadej, D. Sc., born on January 19, 1949, Professor of Robotics, Faculty of Electrical Engineering, University of Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 5, 2011 to May 6, 2014. President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2014 to May 31, 2020. *Home*: Bobenčkova 12, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-23-80, tadej.bajd@robo.fe.uni-lj.si.

BRATKO, Ivan, D. Sc., born on June 10, 1946. Professor of Computer and Information Science, Faculty of Computer and Information Science, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003. *Home*: Podrožniška 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 251-39-11. *Office*: Faculty of Computer and Information Science, University of Ljubljana, Tržaška 25, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 476-83-93, 476-83-87, Fax: +386 1/ 426-46-47, bratko@fri.uni-lj.si.

BREŠAR, Matej, born on September 26, 1963. PhD, Full Professor of Mathematics at the Faculty of Natural Sciences and Mathematics of the University of Maribor and at the Faculty of Mathematics and Physics of the University of Ljubljana. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021. *Home*: Kosarjeva 47b, 2000 Maribor, Phone.: + 386 2 251 47 34. *Office*: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, tel. + 386 1 476 66 23, faks: + 386 1 251 72 81, or: Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Koroška c. 160, 2000 Maribor, + 386 2 229 36 91, Fax: + 386 2 251 81 80; matej.bresar@fmf.uni-lj.si ali matej.bresar@um.si.

EMRI, Igor, D. Sc., born on May 22, 1952. Professor of Mechanics, Faculty of Mechanical Engineering, University of Ljubljana. Asso-

ciate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from June 1, 2020 to June 1, 2023.

Home: Grampovčanova 17, SI-1125 Ljubljana, +386 1/ 257-27-52, ie@emri.si.

FAJFAR, Peter, D. Sc., born on May 27, 1943. Professor Emeritus of Structural and Earthquake Engineering, Faculty of Civil and Geodetic Engineering, University of Ljubljana. Associate Member since May 18, 1989, Full Member since May 27, 1993. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from May 6, 2014 to May 31, 2020.

Home: Puharjeva 6, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 251-98-52.

Office: Faculty of Civil and Geodetic Engineering, Jamova 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 476-85-92, peter.fajfar@fgg.uni-lj.si.

FORSTNERIČ, Franc, D. Math. Sc., born on May 1, 1958. Professor of Mathematical Analysis, Faculty of Mathematics and Physics, University of Ljubljana. Associate Member since April 8, 1999, Full Member since May 5, 2005. Secretary-General of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2020.

Home: Pot v Hrastovec 8, SI-1231 Ljubljana Črnuče, +386 1/ 561-17-87.

Office: FMF, Jadranska 19, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 476-65-56, 476-65-00, Fax: +386 1/ 251-72-81, franc.forstneric@fmf.uni-lj.si.

GLOBEVNIK, Josip, D. Math. Sc., born on December 6, 1945. Retired Professor, Professor Emeritus of Mathematical Analysis, Faculty of Mathematics and Physics, University of Ljubljana. Associate Member since May 23, 1985, Full Member since May 18, 1989.

Home: Trnovska 2, 1000 Ljubljana, + 386 1 283-50-11.

Office: Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Jadranska 19, 1111 Ljubljana, + 386 1 476-65-48, + 386 1 476-65-00, Fax: + 386 1 251-72-81; josip.globevnik@fmf.uni-lj.si.

GRABEC, Igor, D. Sc., born on November 17, 1939. Professor of Physics, Faculty of Mechanical Engineering, University of Lju-

bljana, retired. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Kantetova 75, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-37-18, igor.grabec@fs.uni-lj.si.

KERNEL, Gabrijel, D. Phys. Sc., born on September 14, 1932. Emeritus Professor of Physics, Faculty of Mathematics and Physics, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Pod bukvami 7, 1000 Ljubljana, +386 1/ 425-96-61.

KNEZ, Željko, born on the August 26, 1954. Dr. Sci., Full Professor of Chemical Engineering at the Faculty of Chemistry and Chemical Technology of the University of Maribor. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Home: Aljaževa 15, 2000 Maribor; + 386 2 320 3000, + 386 41 672 545; zeljko.knez@guest.arnes.si.

Office: Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Univerza v Mariboru, Smetanova 17, 2000 Maribor, + 386 2 22 944 31, 041 371 666; zeljko.knez@um.si.

KRALJ, Alojz, D. Sc., born on March 12, 1937. Emeritus Professor of Biomedical Engineering, Biomechanics and Robotics, Faculty of Electrical Engineering, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1993, Full Member since May 27, 1997. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 1999 to April 25, 2002.

Home: Planinska 26, SI-1231 Ljubljana Črnuče, +386 1/ 537 4825, alojzkralj7@gmail.com.

KRIŽAN, Peter, born on May 21, 1958. PhD of Physical Sciences, Full Physics Professor at the Faculty of Mathematics and Physics of the University of Ljubljana, Research Councillor at the Jožef Stefan Institute, Visiting Professor at Nagoya University, Japan. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Fakulteta za matematiko in fiziko, UL, Jadranska 19, 1000 Ljubljana, peter.krizan@ijs.si.

PIRC, Raša, D. Phys. Sc., born on June 15, 1940. Professor of Physics and researcher at the Jožef Stefan Institute, Ljubljana, Dept. of Theoretical Physics. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Home: Jamova 52, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-57-20.

Office: Jožef Stefan Institute, Dept. of Theoretical Physics, Jamova 39, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 477-35-88, Fax: +386 1/ 251-93-85, rasa.pirc@ijs.si.

STANOVNIK, Branko, D. Chem. Sc., born on August 11, 1938. Professor of Organic Chemistry, Faculty of Chemistry and Chemical Technology, University of Ljubljana. Professor Emeritus of the University of Ljubljana. Associate Member since May 30, 1991, Full Member since June 6, 1995. Head of the SASA Department for International Relations and Scientific Coordination since September 21, 1999.

Home: Tičnica 26, SI-1360 Vrhnika, +386 1/ 755-11-40.

Office: Faculty of Chemistry and Chemical Technology, Večna pot 113, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 4798 567, branko.stanovnik@fkkt.uni-lj.si; SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-61-34, Fax: +386 1/ 425-53-30, international@sazu.si.

TOMAŽEVIČ, Miha, D.Sc., born on September 19, 1942. Scientific Adviser at Slovenian National Building and Civil Engineering Institute, Ljubljana, Professor of Earthquake Engineering and Masonry Structures at Faculty of Civil and Geodetic Engineering, University of Ljubljana, retired. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since May 21, 2009.

Home: SI-1000 Ljubljana, Kvedrova 1, +386 41/667-497.

Office: Slovenian National Building and Civil Engineering Institute, SI-1000 Ljubljana, Dimičeva 12, +386 1/ 280-44-00, Fax: +386 1/280-44-84, miha.tomazevic@zag.si.

TURK, Vito, D. Chem. Sc., born on June 27, 1937. Professor of Biochemistry. Scientific Adviser at the Jožef Stefan Institute, Dept. of Biochemistry and Molecular Biology. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: Lamutova 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 519-96-51.

Office: Jožef Stefan Institute, Dept. of Biochemistry and Molecular Biology, Jamova 39, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 477-33-65 or +386 1/ 477-39-25, Fax: +386 1/ 477-39-84, vito.turk@ijs.si.

ŽEKŠ, Boštjan, D. Sc., born on June 26, 1940. Professor of Biophysics, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since April 23, 1987, Full Member since May 30, 1991. President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from April 25, 2002 to May 6, 2008.

Home: Poštna 4, SI-1360 Vrhnika, +386 41 741-898.

Office: Inštitut za biofiziko Medicinske fakultete, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana, + 386 1 543-76-18, + 386 1 543-76-00, Fax + 386 1 431-51-27 bostjan.zeks@mf.uni-lj.si; SAZU, 1000 Ljubljana, Novi trg 3.

Associate Members

JERALA, Roman, born on January 24, 1962, DSc of Chemical Sciences, Full Biochemistry and Molecular Biology Professor at the University of Ljubljana and Head of the Department of Synthetic Biology and Immunology at the National Institute of Chemistry in Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Office: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, roman.jerala@ki.si.

MIHAILOVIĆ, Dragan, born on 2 March, 1958. PhD in Physical Sciences, Research Councillor and Head of Department of Complex Matter at the Jožef Stefan Institute, Full Professor of Physics at the Faculty of Mathematics of the University of Ljubljana, the Jožef Stefan International Postgraduate School and Director of CEEN Nanocenter. Associate Member since 3 June, 2021.

Office: Institut Jožef Stefan, +386 1 4773388, +386 41 787 196, dragan.mihailovic@ijs.si.

PLAVEC, Janez, born on July 4, 1962, Ph.D. in Chemical Sciences, Full Professor of Structural Biochemistry at the University of Ljubljana and Head of the National Centre for High Resolution

NMR Spectroscopy at the National Institute of Chemistry in Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Kemijski institut, Hajdrihova 19, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 476 03 53, + 386 31 689 342, janez.plavec@ki.si.

PROSEN, Tomaž, born on April 6, 1970, Doctorate (PhD) in physical sciences, Full Professor at the Faculty of mathematics and physics, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Fakulteta za matematiko in fiziko, Jadranska 19, SI-01000 Ljubljana, + 386 1 4766 578, tomaz.prosen@fmf.uni-lj.si.

TOPIČ, Marko: born on 8 July, 1967. DSc in Electrical Engineering, Full Professor of Electrical Engineering at the Faculty of Electrical Engineering of the University of Ljubljana. Associate Member since 3 June, 2021.

Office: UL FE, Tržaška 25, 1000 Ljubljana. +386 1 4768 470, marko.topic@fe.uni-lj.si.

Corresponding Members

BOLDYREVA, Elena Vladimirovna, born on February 4, 1961, Chief Researcher at the Institute of Solid State Chemistry and Mechanochemistry, Siberian Branch of Russian Academy of Sciences, Novosibirsk and Head of the Chair of Solid State Chemistry of Novosibirsk State University. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: Institute of Solid State Chemistry and Mechanochemistry, Siberian Branch of Russian Academy of Sciences, ul. Kutateladze, 18, Novosibirsk, 630128, Russian Federation, +73833321550, boldyrev@solid.nsc.ru.

CARBONELL, Ruben G., born on rojen December 27, 1947. Ph.D., Professor of Chemical and Biomolecular Engineering, North Carolina State University. Corresponding Member since June 1, 2017.

Home: 5217 Hartfelt Drive, Garner, NC 27529, 919-971-2815, ruben@ncsu.edu.

Office: Kenan Institute for Engineering, Technology & Science, North Carolina State University, 1070 Partner's Way, Hunt Li-

brary, Suite 5100, Raleigh, NC 27606; 919-515-5118 or 919-513-0050, 919-971-2815, ruben@ncsu.edu.

GEIGER, Manfred, born on June 13, 1941. Ph. D. in Mechanical Engineering. Professor of Manufacturing Technology, University Erlangen-Nürnberg, Germany. D. h. c. University of Ljubljana. Member of Berlin Brandenburg Academy of Sciences. Corresponding Member since May 21, 2009.

Office: Lehrstuhl für Fertigungstechnologie, Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg, Egerlandstr. 13, D-91058 Erlangen, Germany. +49-9131/85-28599, Fax: +49-9131/85-27141, geiger@lft.uni-erlangen.de.

HALDANE, Duncan, born on September 14, 1951, Professor of Physics at Princeton University, USA, co-recipient of the 2016 Nobel Prize in Physics, 2016. Corresponding Member since June 6, 2019.

Office: F. Princeton University, 330 Jadwin Hall, Princeton, NJ 08544-0708, USA, (609) 258-5856, Secretary: (609) 258-5650, (Antonia Sarchi, asarchi@princeton.edu). Fax: (609) 258-1549, haldane@princeton.edu.

JENNI, Peter, born on April 17, 1948, Honorary Professor (Freiburg, Germany, and USTC Hefei, China) in experimental particle physics. Initial Spokesperson (i.e. Project Leader) of the ATLAS Collaboration at CERN's Large Hadron Collider. Now retired. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: Chemin de Fin d'Elez 16, CH-1273 Arzier-Le Muids, Switzerland, +41 22 3613771, +41 75 411 0064, peter.jenni@cern.ch.

LEHN, Jean-Marie Pierre, born on September 30, 1939. Director of Laboratory of Supramolecular Chemistry at the Institute of Supramolecular Science and Engineering of the University of Strasbourg. Professor at the University of Strasbourg Institute of Advanced Study (USIAS). Nobel Prize for Chemistry, 1987. Corresponding Member since June 12, 2003.

Office: ISIS, University of Strasbourg, 8, Allée Gaspard Monge,

Summary

F-67000 Strasbourg, +33 368 / 85-51 45, Fax: +33 368 / 85-50 40, lehn@unistra.fr.

MERLETTI, Roberto, born on March 6, 1945. PhD. Former Assoc. Prof. of Biomedical Engineering at Boston University, USA and Former full. Prof. of Rehabilitation Engineering at Politecnico di Torino, Italy. Corresponding Member since June 3, 2021. Corresponding Member since June 3, 2021.

Home: Via Artisti 26, Torino 10124, Italy, 34716, roberto@robertomerletti.it.

Office: roberto.merletti@formerfaculty.polito.it.

NAKASHIMA, Masajoshi, born on January 28, 1952. Professor Emeritus of Kyoto University, Japan. Corresponding Member since June 3, 2021.

Office: Kobori Research Complex, KI Building, 6-5-30, Minato-ku, Tokyo, 107-8502, JAPAN, tel: +81-3-5561-2421.

RAO, Chintamani Nages Ramachandra, born on June 30, 1934. Professor of Chemistry, President of the Jawaharlal Nehru Center for Advanced Scientific Research, Bangalore. Corresponding Member since April 24, 1981.

Office: Indian Institute of Science, IN-Bangalore 560012, cnrrao@incasr.ac.in.

RUBBIA, Carlo, born on March 31, 1934, physicist, Nobel Laureate. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: carlo.rubbia@cern.ch.

SAMMUT, Claude, born on March 9, 1956, Professor in the School of Computer Science and Engineering at University of New South Wales, Sydney, Australia, Head of the Artificial Intelligence Research Group. Corresponding Member since June 6, 2019.

Office: School of Computer Science and Engineering, The University of New South Wales, Sydney 2052, Australia, Email: c.sammuto@unsw.edu.au, +61-2-9385-6932, Fax: +61-2-9385-5995.

ZEILINGER, Anton, born on May 20, 1945, Professor Emeritus in the group *Quantum Optics, Quantum Nanophysics and Quantum Information*, Faculty of Physics, University of Vienna and Senior Scientist at the Institute for Quantum Optics and Quantum Information, Austrian Academy of Sciences, Vienna. co-recipient of the 2022 Nobel Prize in Physics. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: IQOQI Vienna, Boltzmanngasse 3, 1090 Vienna, Austria, +43 (1) 51581 - 9512, anton.zeilinger@oeaw.ac.at.

SECTION FOUR Natural Sciences

Full Members

ANDERLUH, Gregor, born on July 15, 1969, PhD. in Biological Sciences, Full Biochemistry Professor at the Faculty of Biotechnology of the University of Ljubljana, Research Councillor at the Institute of Chemistry. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Kemijski inštitut, Hajdrihova 19, 1000 Ljubljana, 01 476 02 61, gregor.anderluh@ki.si.

AVŠIČ - ŽUPANC, Tatjana, D. Sc., born on July 11, 1957. Professor of Microbiology and Immunology, University of Ljubljana, Medical Faculty, Institute of Microbiology and Immunology. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Head of Laboratory at the Institute of Microbiology and Immunology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts since June 1, 2023.

Home: Močilnikarjeva 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 529-20-87.

Office: Institute of Microbiology and Immunology, Medical Faculty, Zaloška 4, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 543-74-50, Fax: +386 1/ 543 74 01, tatjana.avsic@mf.uni-lj.si.

GABROVŠEK, Franci, born on October 20, 1968. PhD in Physics, Associate Karstology Professor at the University of Nova Gorica, Scientific Advisor at the Karst Research Institute of the Scientific Research Centre of SASA in Postojna. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 1, 2023.

Home: Stara Vrhnika 79, 1360 Vrhnika, + 386 31 530 711, gabrovsek@zrc-sazu.si.

Office: Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU, Titov trg 2, 6230 Postojna, + 386 5 700 19 07.

GOGALA, Matija, D. Sc., born on December 11, 1937. Retired Scientific Adviser and Director, Slovenian Museum of Natural History, Ljubljana; Professor of Animal Physiology, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana. Associate Member since May 30, 1991, Full Member since April 8, 1999. Secretary-General of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from April 25, 2002 to May 6, 2008. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2008 to May 5, 2011. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from May 5, 2011 to May 8, 2017.

Home: Pot na Tičnico 6, SI-1351 Brezovica, +386 1/ 756-55-39.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-61-26, Fax: +386 1/ 425-64-92, matija.gogala@guest.arnes.si.

KREFT, Ivan, D. Sc., Dr. h. c., born on November 23, 1941. Emeritus Professor of Genetics, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1997, Full Member since June 12, 2003.

Home: Kremžarjeva ulica 36, 1000 Ljubljana, +386 1 517-44-29, ivan.kreft@guest.arnes.si.

Office: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1001 Ljubljana, +386 1 320-32-61.

MAČEK, Jože, D. Agr. Sc., D. Econ., D. Hist. Sc., born on October 28, 1929. Emeritus Professor of Phytopathology and Phytopharmacology, Biotechnical Faculty, University of Ljubljana. Associate Member since May 18, 1989, Full Member since June 6, 1995,

Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from November 27, 2003 to April 22, 2008.

Home: Jerančičeva 12, SI-1133 Ljubljana Brod, +386 1/ 512-35-31.

ZOREC, Robert, D. Sc., born on January 23, 1958. Professor of Pathophysiology, Institute of Pathophysiology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since June 1, 2007. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 8, 2017 to June 1, 2023.

Home: Brdnikova 31, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 256-13-84.

Office: Institute of Pathophysiology, Faculty of Medicine, Zaloška 4, SI-1104 Ljubljana, +386 1/ 543-70-80, Fax: +386 1/ 543-70-21, robert.zorec@mf.uni-lj.si.

ZUPANČIČ, Mitja, D. Sc., born on December 25, 1931. Phytocoenologist, Scientific Adviser at the Jovan Hadži Institute of Biology, SASA Scientific Research Centre, Ljubljana, retired. Associate Member since May 27, 1993, Full Member since June 7, 2001.

Home: Dom upokoencev Tabor, Enota Tabor, Tabor 10, SI-1000 Ljubljana.

Office: Jovan Hadži Institute of Biology, Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-63-24, +386, Fax: +386 1/ 425-33-24.

Associate Members

BRENCIČ, Mihael, born on August 20, 1967, Full Professor of geology at the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Oddelek za geologijo, Naravoslovnotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Aškerčeva cesta, SI-1000 Ljubljana, + 366 1 4704 523, mihael.brencic@ntf.uni-lj.si.

GORIČAN, Špela, born on February 17, 1960, Ph.D., geologist, Principal Research Associate at the Ivan Rakovec Institute of Palaeontology, Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts. Associate Member since June 1, 2023.

Summary

Home: Polje c. XXXVI št. 7, 1260 Ljubljana - Polje.

Office: Paleontološki inštitut Ivana Rakovca ZRC SAZU, Novi trg 2, SI-1000 Ljubljana, 01 4706 371, spela.gorican@zrc-sazu.si.

HUMAR, Miha, born on January 27, 1975, PhD in Biotechnical Sciences, majoring in Wood Science, Full Professor of Wood Science at the Biotechnical faculty, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Office: Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 3203 638, miha.humar@bf.uni-lj.si.

KRAIGHER, Hojka, born on September 4. 1956, DSc of Chemical Sciences, DSc of Agricultural Sciences from the field of forestry, Full Professor at the Faculty of Biotechnology of the University of Ljubljana, Research Counsellor at the Slovenian Forestry Institute in Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Home: Brdnikova 31, 1125 Ljubljana, +386 1 256 13 84, +386 41 330 543, hojkakz@gmail.com.

Office: Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, 01 200 78 20, hojka.kraigher@gozdis.si.

Corresponding Members

BOSÁK, Pavel, born on August 14, 1951. Karstologist, Geologist, Sedimentologist, Professor of Earth Sciences. Corresponding Member since May 5, 2005.

Office: Institute of Geology of the ASCR, v.v.i, Rozvojová 269, 165 00 Praha 6, CZ-16502 Praha 6, Lysolaje, bosak@gli.cas.cz.

CEULEMANS, Reinhart, born on January 15, 1954. Emeritus Professor of Ecology at the University of Antwerp, Belgium. Honorary doctor of the Mendel University of Brno (Czech Republic) and of the Université d'Orléans (France). Member of the Royal Academy of Sciences and the Arts, Belgium. Corresponding Member since June 18, 2015.

Home: Oosterveldlaan 51, B-2610 Wilrijk (Antwerp), Belgium, Reinhart.Ceulemans@uantwerpen.be.

Office: University of Antwerp, Department of Biology, Universiteitsplein 1, B-2610 Wilrijk (Antwerp), Belgium, + 32 / 3265 2256 ++32 478790696, Reinhart.Ceulemans@uantwerpen.be.

DREYBRODT, Wolfgang, born 10 January 1939, Professor of Experimental Physics at the University of Bremen. Corresponding Member since 3 June 2021.

Office: dreybrodt@ifp.uni-bremen.de

FORD, Derek Clifford, born on April 24, 1935, Doctor of Philosophy, Professor Emeritus of Geography and Earth Sciences at McMaster University (Canada). Corresponding Member since June 1, 2017.

Home: 187 Cedar Island Road, Orillia, ON L3V 1T2, Canada, 17053263057, Mobile 17059550150, dford@mcmaster.ca

HAYDON, Philip G., born on April 11, 1958. Ph. D. in Neurosciences, Head of Department for Neuroscience, University Tufts, Boston, USA. Corresponding Member since May 21, 2009.

Office: Annetta and Gustav Grisard Professor and Chair Department of Neuroscience, Tufts University School of Medicine, 136 Harrison Avenue, Boston, MA 02111, USA. +1-617/636 2190, Fax: +1-617/636-2413. philip.haydon@tufts.edu.

ILIJANIĆ, Ljudevit, born on September 27, 1928. Emeritus Professor of Geobotany, Plant ecology, Phytocoenology and Plant morphology, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, University of Zagreb. Corresponding Member since June 12, 2003.

Home: Savska cesta 1 a, HR-10000 Zagreb.

NEHER, Erwin, Ph. D., born on March 20, 1944. Professor of Physics, Director of the Max-Planck Institute for Biophysical Chemistry, Göttingen. Nobel Prize for Physiology and Medicine, 1991. Corresponding Member since June 1, 2007.

Office: Max-Planck Institut für biophysikalische Chemie, Am Fassberg 11, D-37077 Göttingen, +49 551/ 201-1630, Fax: +49 551/ 201-1688, eneher@gwdg.de.

Summary

NOBLE, Denis, born on November 16, 1936, CBE FRS FRCP held the Burdon Sanderson Chair of Cardiovascular Physiology at Oxford University from 1984 to 2004. Appointed Professor Emeritus and co-Director of Computational Physiology at Oxford University. SASA Corresponding Member since May 5, 2011.

Office: University of Oxford, Department of Physiology, Parks Road, Oxford, OX1 3PT, UK, denis.noble@dpag.ox.ac.uk.

PAOLETTI, Elena, Research Director at the Italian National Research Council (IRET CNR) and the Institute of Research on Terrestrial Ecosystems. Corresponding Member since June 1, 2023.

Office: elena.paoletti@cnr.it.

PARPURA, Vladimir, born on December 5, 1946. MD, PhD (co-major in Zoology and Neuroscience), Professor of Neurobiology at University of Alabama at Birmingham, Birmingham, AL, USA. Corresponding Member since June 1, 2017.

Office: 1719 6th Avenue South, CIRC 429, University of Alabama at Birmingham, Birmingham, AL 35294-0021, +1-205-996-7369, +1-951-288-4970, vlad@uab.edu.

PIGNATTI, Alessandro (Sandro), born on September 28, 1930. Botanist, Phytocoenologist, Ecologist, Professor at the La Sapienza University in Rome. Corresponding Member since May 5, 2005.

Home: Via Angelo Tittoni 4, IT-00153 Roma, +39 06 5812398, sandro.pignatti@gmail.com.

STORM-MATHISEN, Jon, born on January, 16, 1941. Neuroscientist in immunocytochemistry of the central nervous system, Professor of Medicine at the Department of Anatomy of the University of Oslo. Corresponding Member since 3 June 2021.

Home: Domus Medica, Room 0283, Sognsvannsveien 9, 0372 Oslo, Tel: +47 97193044, Email: jonsm@medisin.uio.no.

Office: Division of Anatomy, Department of Molecular Medicine, Institute of Basic Medical Sciences (IMB) & CMBN/SERTA Healthy Brain Ageing Centre (HBAC), University of Oslo, POBox 1105 Blindern, N-0317 Oslo, Norway.

VERKHRATSKY, Alexei, born on July 30, 1961, Professor of Neurophysiology at the Faculty of Life Sciences, The University of Manchester, UK. Corresponding Member since June 6, 2019.

Office: The University of Manchester, Oxford Road, M13 9PT, Manchester, UK, +44 161 2755 414, alexej.verkhratsky@manchester.ac.uk.

SECTION FIVE Arts

Full Members

DEKLEVA, Milan, born on October 17, 1946. BA in Comparative Literature and Literary Theory, poet, author, playwright, essayist, translator. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Home: Aljaževa 13, 1000 Ljubljana, milan.dekleva@gmail.com.

GRAFENAUER, Niko, born on December 5, 1940, poet, story-writer, essayist, translator, publicist, Editor-in-chief of the publishing house Nova revija, retired. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Bratovševa ploščad 21, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 534-26-27, +386 41/ 632-072, nina.grafenauer@nova-revija.si.

JANČAR, Drago, writer, born on April 13, 1948. Secretary and editor-in-chief of Slovenska matica (Slovenian Society), Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Velika čolnarska 8, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 283-50-31.

Office: Slovenska matica, Kongresni trg 8, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 422-43-42, Fax: +386 1/ 422-43-43, drago.jancar@siol.net.

JEMEC, Andrej, painter, born on November 29, 1934. Professor of Drawing and Painting, Academy of Fine Arts and Design, University of Ljubljana, retired. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001. Member of the Presidency pur-

Summary

suant to Art. 22 of the Law on the SASA from April 22, 2008 to May 6, 2014.

Home: Zabreznica 40 b, SI-4274 Žirovnica, Phone & Fax: +386 4/ 580-21-66.

Studio: Prešernova 12, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 425-56-76, andrej.jemec@siol.net.

KOMELJ, (Bogomil) Milček, born on November 16, 1948. Ph. D., retired Associate Professor at the Department of Art History at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since 5 May 2011, Full Member since June 1, 2017. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from June 1, 2020 to June 1, 2023.

Home: Glinškova ploščad 20e, 1000 Ljubljana, +386 1/ 537 18 83, +386 41/ 737 863, sumi.komelj@gmail.com.

LEBIČ, Lojze, composer and conductor, born on August 23, 1934. Professor of Music Theory Subjects and Composition, Faculty of Arts, University of Ljubljana, retired. Associate Member since May 30, 1991, Full Member since June 6, 1995. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from May 6, 2014 to May 31, 2020.

Home: Ulica bratov Učakar 134, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 518-31-55.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-64-29, Fax: +386 1/ 425-34-23.

MUHOVIČ, Jožef, born on December 22, 1954. Fine Artist (painting, graphic art), Doctor of Philosophy, Full Professor of Art Theory at the Academy of Fine Arts and Design, University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Home: jozef_muhovic@t-2.net.

Office: Akademija za likovno umetnost, Erjavčeva 23. 1000 Ljubljana.

MUŠIČ, Marko Marijan, architect, born on January 30, 1941. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since June 1,

2007. Vice-President of the Slovenian Academy of Sciences and Arts from May 6, 2008 to February 27, 2014; Deputy President from December 17, 2013 to February 27, 2014; President from February 27, 2014 to May 6, 2014.

Home: Stari trg 11a, SI-1000 Ljubljana, Phone & Fax: +386 1/ 425-52-90, info@ateljemarkomusic.si.

Office: SASA, Novi trg 3, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 470-61-27, Fax: +386 1/ 425-64-92.

ROJKO, Uroš, born on September 9, 1954. Full Professor of Composition at the Ljubljana Academy of Music of the University of Ljubljana, composer and clarinetist. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from June 1, 2020 to June 1, 2023.

Home: Tbilisijska 8, 1000 Ljubljana, + 386 1/ 256 71 74, rojkour@gmail.com, uros-rojko.de.

SIMČIČ, Zorko, writer, playwright, born on November 19, 1921. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since May 5, 2011.

Home: Metelkova 7/B, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 431-11-03, +386 1/ 31-200-866.

Associate Members

BRATUŠA, Mirko, born on February 19, 1963, Sculptor, Full Sculpting Professor at the Department of Fine Art of the Faculty of Education of the University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 2019.

Home: Linhartova cesta 42, 1000 Ljubljana, +386 41 692 516, mirko.bratusa@pef.uni-lj.si.

Office: Oddelek za likovno pedagogiko, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, SI-1000 Ljubljana, Phone.: +386 1 5892 248, mirko.bratusa@pef.uni-lj.si.

FLISAR, Evald, born on February 13, 1945, poet, author, playwright, essayist, translator, editor. Associate Member since June 1, 2023.

Summary

Home: Suhadolčanova 64, 1231 Ljubljana, evald.flisar@sodobnost.com.

GVARDJANČIČ, Herman, born on October 21, 1943, painter. Associate Member since June 1, 2023.

Home: Gorenja vas - Reteče 31, SI-4220 Škofja Loka, 041 665 834, herman.gvardjancic@siol.net.

JESIŠ, Milan, born on April 14, 1950, poet, playwright and translator. Associate Member since June 6, 2019.

Home: Ulica pregnancy 5, 1000 Ljubljana, +386 41 559 643, milan.jesih@guest.arnes.si.

NOVAK, Boris A., born on December 3, 1953. Poet, playwright, translator and author of youth literature, Full Professor at the Department of Comparative Literature and Literary theory at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2017.

Office: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1/ 241-13-88, boris-a.novak@guest.arnes.si.

SENEGAČNIK, Brane, born on October 6, 1966, poet, translator, essayist, classical philologist, editor, Assistant Professor of Roman and Greek Literature at the Department of Classics at the Faculty of Arts of the University of Ljubljana. Associate Member since June 1, 2023.

Home: brane.senegacnik@gmail.com.

Office: Oddelek za klasično filologijo FF UL, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 2411 418, branko.senegacnik@ff.uni-lj.si.

ŠENK KOSEM, Nina, born on February 14, 1982, Composer, Assistant Professor of Music Composition. Associate Member since June 6, 2019. Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA since June 1, 2023.

Home: +386 41 533 233, senk.nina@gmail.com.

Corresponding Members

BIGGINS, Michael, born in 1954, PhD in Slavic Languages and Literatures, MA in Germanic Languages, MS in Librarianship, translator and Professor at the University of Washington in Seattle. Corresponding Member since June 1, 2023.

Home: mbiggins@uw.edu.

GLOBOKAR, Vinko, born on July 7, 1934. Composer, Paris. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: 82 Rue de Crimée, F-77019 Paris, +33 1/420-108-66, vinkoglobokar@wanadoo.fr.

HADERLAP, Maja, born on March 8, 1961. PhD, poet, writer, playwright; Celovec/Klagenfurt, Austria.

Corresponding Member since June 1, 2017.

HAMANO, Toshihiro, born on December 6, 1937. Painter, graphic artist, sculptor, Takamatsu, Japan. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: 1-13-14 Matsushima-cho, Takamatsu, Kagawa, 760-0068 Japan.

HANDKE, Peter, born on December 6, 1942. Writer, playwright and translator, Salzburg. Corresponding Member since April 23, 1987.

Home: Mönchsberg 17/A, AT-5020 Salzburg.

LIPUŠ, Florjan, born on May 4, 1937. Writer. Corresponding Member since May 23, 1985.

Home: Sele/Sielach 52, AT-9133 Miklavčevo/Miklauzhof, lipusflorjan@gmail.com.

MAGRIS, Claudio, born 10 April 1939. University Professor of German Literature, writer, poet, essayist, translator, Senator of the Republic of Italy. Corresponding Member since 3 June 2021.

NEIDHARDT, Velimir, born on October 7, 1943. Architect, Zagreb, Croatia. Corresponding Member since June 18, 2015.

Office: Neidhardt Arhitekti d.o.o., Ilica 26, 10000 Zagreb, Croatia; Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, zrinski trg 11, Zagreb, Croatia.

OMAN, Valentin, born on December 14, 1935. Painter, Finkenstein/Bekštajn, Austria. Corresponding Member since June 18, 2015.

Home: Villacher Weg 19, 9584 Finkenstein, Österreich, 0676/4258236 0676 / 425 82 35, elisabeth@oman-valentin.com.

PODRECCA, Boris, architect, born on January 30, 1940. Director of the Institute Raumgestaltung und Entwerfen, Technical University, Stuttgart. Corresponding Member since April 23, 1987.

Home: Architekturatelier Podrecca, Jörgerbadgasse 8, AT-1170 Vienna, +43 1/ 427-210, Fax: +43 1/ 427-21-20, boris.podrecca@podrecca.at.

SCHIPHORST TER, Iris, born on 22 May 1956, composer, Professor of Media Composition. Corresponding Member since 3 June 2021.

UGLJEN, Zlatko, born on September 15, 1929. Architect and designer. Professor at the Technical Faculty and Academy of Fine Arts in Sarajevo, retired. Corresponding Member since June 1, 2007.

Home: Hazima Šabanovića 3, BA-71000 Sarajevo, +387 33/ 212-413, nnug5@bih.net.ba.

SECTION SIX Medical Sciences

Full Members

ČERČEK, Bojan, Ph. D., born on September 20, 1949. Cardiologist, Professor at the University of California, Los Angeles, and Director of the Coronary Care Unit at the Cedars-Sinai Medical Center, L. A. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Home: 4319 Manson Avenue, Woodlandhills, CA 91364, USA.

Office: Cedars-Sinai Medical Center, 8700 Beverly Boulevard, Division of Cardiology, Room 5534, Los Angeles, CA 90048, USA, + 1/ 310-423-38-36, Fax: +1/ 310-423-02-45, bojan.cercek@cshs.org.

DOLENC, Vinko V., D. Sc., born on June 29, 1940. Professor of Neurosurgery, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since April 23, 1987, Full Member since May 27, 1993.

Home: Barvarska steza 7, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 282-18-00.

Office: University Medical Centre, Clinic of Neuro-Surgery, Zaloška 7, SI-1525 Ljubljana, +386 1/ 522-53-57, vinko.dolenc@kclj.si.

FERLUGA, Dušan, D. Sc., born on May 28, 1934. Emeritus Professor of Pathology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since May 27, 1993, Full Member since May 27, 1997.

Home: Komenskega 20/II, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 232-21-36.

Office: Institute of Pathology, Faculty of Medicine, Korytkova 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 543-71-37, 543-71-03, Fax: +386 1/ 543-71-04, dusan.ferluga@mf.uni-lj.si.

KORDAŠ, Marjan, D. Sc., born on August 17, 1931. Emeritus Professor of Pathophysiology, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001.

Home: Ilirska 8, SI-1000 Ljubljana, +386 41/475-237, marjan.kordas@mf.uni-lj.si.

LAMOVEC, Janez, D. Sc., born on April 14, 1941. Researcher at the Institute of Oncology in Ljubljana. Associate Member since June 1, 2007, Full Member since June 18, 2015.

Home: Ul. Bratov Učakar 132, SI-1000 Ljubljana.

Office: Onkološki inštitut, Zaloška 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 587-97-19, jlamovec@gmail.com.

Noč, Marko, born on March 6, 1963. Specialist of Cardiology, Vascular and Intensive Care Medicine. Head of the Intensive Care and Internal Care Medicine Department of the Ljubljana University Clinic, since 2001. Full Professor of Internal Medicine at the Faculty of Medicine of the University of Ljubljana since 2007. Associate Member since June 1, 2017, Full Member since June 1, 2023.

Office: Center za intenzivno interno medicino, Univerzitetni klinični center, Zaloška 7, 1000 Ljubljana, + 386 1/ 522 37 90, + 386 41 723 807; marko.noc@mf.uni-lj.si.

PETERLIN, Matija, D. Sc., born on July 4, 1947. Professor of Medicine, Microbiology and Immunology, University of California, San Francisco. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: 14 Hill Point Avenue, San Francisco, US-CA 94117. +1 415/ 665-2071.

Office: +1(415)518-2733, matija.peterlin@gmail.com.

ROZMAN, Blaž, MD, Ph. D., born on September 29, 1944. Professor of Internal Medicine, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since May 5, 2005, Full Member since February 21, 2013.

Home: Dermastjeva 17, SI-1235 Radomlje, +386 1/ 534-65-66.

Office: University Medical Center, Clinical Department of Rheumatology, Vodnikova 62, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 522-55-33, Fax: +386 1/ 522-55-98. bostjan.doma@gmail.com.

SERŠA, Gregor, born on March 4, 1956. Doctor of Sciences, Full Professor of Molecular Biology and Radiobiology at the College of Health of the Faculty of Health Sciences of the University of Ljubljana and Head researcher at the Department of Experimental Oncology at the Ljubljana Institute of Oncology. Associate Member since June 18, 2015, Full Member since June 3, 2021.

Home: Kopališka 6, SI-1000 Ljubljana, + 386 31 648 015

Office: Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška 2, SI-1000 Ljubljana, + 386 1 58 79 434, gserša@onko-i.si

SKETELJ, Janez, D. Sc., born on June 23, 1947. Professor of Pathophysiology, Head of the Institute of Pathophysiology. Associate Member since June 7, 2001, Full Member since June 1, 2007.

Home: Jesihov štradon 47, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 427-56-26.

Office: Institute of Pathophysiology, Faculty of Medicine, Zaloška 4, SI-1104 Ljubljana, +386 1/ 534-70-46, Fax: +386 1/ 543-70-21.

STRLE, Franc, D. Sc., born on February 18, 1949. Professor of Infectology at the Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Head of the Clinic of Infectious Diseases and Febrile Illnesses and Chairman of the Research Council of the University Medical Centre in Ljubljana. Associate Member since June 12, 2003, Full Member since May 21, 2009.

Home: Kmečka pot 20, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 517-12-91.

Office: Clinic of Infectious Diseases and Febrile Illnesses, Japljeva 2, SI-1525 Ljubljana, +386 1/ 522-26-10, Fax: +386 1/ 522-24-56, franc.strle@kclj.si.

SVETINA, Saša, D. Sc., born on October 16, 1935. Professor of Biophysics, Faculty of Medicine, University of Ljubljana. Associate Member since June 6, 1995, Full Member since June 7, 2001, Member of the Presidency pursuant to Art. 22 of the Law on the SASA from November 4, 2004 to April 22, 2008.

Home: Gradišče 6, SI-1000 Ljubljana, +386 41/ 778-235.

Office: Institute of Biophysics, Faculty of Medicine, University of Ljubljana, Vrazov trg 2, SI-1000 Ljubljana, +386 1/ 543-76-19, Fax: +386 1/ 543-76-01, sasa.svetina@mf.uni-lj.si.

Associate Member

BATTELINO, Tadej, born on 7 January, 1966. Specialist in Paediatrics and subspecialist of Paediatric Endocrinology, Diabetology and Metabolic Diseases. Since 1997, Head of the Clinical Department of Endocrinology, Diabetes and Metabolic Disease at the Paediatric Department of the Ljubljana University Medical Centre Full Paediatrics Professor at the Ljubljana Faculty of Medicine of the University of Ljubljana since 2007, Head of the Chair

of Paediatrics at the same faculty since 2014. Associate Member since 3 June, 2021.

Office: Pediatrična klinika UKC Ljubljana, Bohoričeva 20, 1000 Ljubljana, + 386 1 522 9235, tadej.battelino@mf.uni-lj.si.

Corresponding Members

CARDESA, Antonio, born on March 23, 1939. Professor of Pathology, University of Barcelona. Corresponding Member since June 7, 2001. *Office:* Hospital Clínic, Universidad de Barcelona, Villarroel, 170, ES-08036 Barcelona, +34 93/ 227-54-50, Fax: +34 93/ 227-57-17, acardesa@clinic.ub.es.

DIMITRIJEVIĆ, Milan R., born on January 27, 1931. Professor of Neurology, Head of Department of Physical Medicine and Rehabilitation, Baylor College of Medicine, Houston, Texas. Corresponding Member since April 24, 1981.

Office: Baylor College of Medicine, S-821, Houston, One Baylor Plaza, US-77030 Texas, +713/ 664-22-60, Fax: +713/ 664-01-58, naisus@cs.com.

SHOENFELD, Yehuda, born on February 14, 1948. Appointed Professor of Medicine, Head, Department of Medicine 'B' and Center for Autoimmune Diseases, Sheba Medical Center, Incumbent of the Laura Schwarz-Kipp Chair for Research of Autoimmune Diseases, Tel-Aviv University, Israel. Corresponding Member since May 21, 2009.

Home: +972-3/ 534-48-77.

Office: Tel-Hashomer 52621, Israel. +972-3/-530-26-52, +972-52/ 666-61-20, Fax: +972-3/-535-28-55, shoenfel@post.tau.ac.il.

STÅLBERG, Erik Valdemar, born on April 21, 1936. Emeritus Professor of Clinical Neurophysiology, University Hospital Uppsala. Corresponding Member since May 27, 1997.

Home: Rorbaksvagen 40, Vilan, S-752 57 Uppsala.

Office: Department of Clinical Neurophysiology, University Hospital, S-751 85 Uppsala.

UNGER, Felix, born on March 2, 1946. Cardiologist, Head of the Clinic of Cardiac Surgery, Salzburg. President of Academia Scientiarum et Artium Europaea. Corresponding Member since June 6, 1995.

Office: Academia Scientiarum et Artium Europaea, St-Peter-Bezirk 10, AT-5020 Salzburg, +43 662/ 841-345, Fax: +43 662/ 841-343, felix.unger@european-academy.at.

WERNIG, Anton, born on October 14, 1944. Professor of Neurophysiology, University of Bonn. Corresponding Member since June 7, 2001.

Home: Wernig Anton, D: Odertalweg 6, D-76275 Ettlingen, Germany, anton.wernig@ukb.uni-bonn.de, anton.wernig@ukb.uni-bonn.de.

SASA LIBRARY

The SASA Library in 2024

Two work vacancies occurred in mid-2024 at the SASA Library – one due to retirement and another due to change of employer – which saw the number of SASA staff drop from 18 to 16. Two employees work short-time, resulting in only 15 FTE. Neither employee has been replaced, consequentially, several months without bookbinding services caused a backlog in the amount of books requiring repair, while the departure of the library secretary resulted in secretarial tasks being divided between the remaining librarians. It is essential to emphasize that without flexibility and adaptability of the SASA Library staff, already part of the extant work organization, this could not have been achieved; only in this way, we were able to jointly overcome the lack of two essential employees and achieve more than just the bare minimum work results.

In 2024 the SASA library contributed 5752 new entries in the form of monograph units and serial publications; in addition to processing newly acquired materials, the Library continued with retrospective processing of previously inventoried materials, not yet processed in the COBIB database; the number of retrospectively recorded materials exceeds 1500 units. The total contribution of new COBIB entries in 2024 was about 7.300 units. 689 units of inventory as well as individual volumes of serial publications in the total number of 1155 had been discarded.

In 2024, the Library fund (accounting for discarded materials) expanded to 5063 units, with the total number of units in the SASA Library fund rising to 584.365 units.

We contributed 5813 new bibliographic entries and records to the COBIB bibliographic database, thus increasing the total SASA Library contribution to the database to 281.269 bibliographic entries. We have created 2745 bibliography entries, and 2387 were either updated or revised. 1756 new entries were added to the normative personal names database CONOR, 56 entries were adopted and 1835 verified. The total SASA Library contribution to the CONOR database was 42.444 entries by the end of the year.

At the same time, the total number of library members was 4232; in the field of book lending, the year saw no drastic changes. Two events do, however, deserve mentioning:

In May 2024, a group of students from Klagenfurt and Vienna, studying at the University of Vienna under their mentors - Tatjana Vučajnk, Peter Svetina and Jernej Ključevšek visited the SASA Library. We organised a presentation of Library activities and demonstrated some of our treasures, and valuable items from individual estates entrusted to our care. The event was marked by vivid interest and countless questions of inquisitive students.

Also in May, we hosted a group of gifted 4th and 5th graders from the Rihard Jakopič Primary School, following up on the proposal by their teacher, Mrs Maja Selko. The children learned more about the mission of the SASA, activities of the SASA Library, the occupation of librarian and were shown some precious items from the Library vault. The atmosphere of the visit was incredible, with the children elated and grateful for the opportunity.

Both experiences serve as strong motivation to organise other similar events and thus open our institution to the public and present it in this manner as well.

In September, the SASA Library became a partner in the Slovenian Citizen Science Network <https://citizenscience.si/mreza/partnerji/>, inspired by the instigator and theoretical proponent of citi-

zen science in Slovenia, Acad. Zdravko Mlinar. We thus expanded our options for also working in this currently topical field.

Our cooperation on the Web-portal *Slovenska biografija* continued as usual: it involved data updating and revision in all three lexicons, the *Slovenian Biographical Lexicon*, the *Slovenian Biographical Lexicon of Primorska* and the *New Slovenian Biographical Lexicon*. At the end of 2024, the online *Slovenska biografija* (*Slovenian Biography*) featured 10.895 entries for 9480 individuals (entries for the same individual in several lexicons) and 147 entries for 141 families, with 11.042 in total. It is important to highlight the cooperation with lexicon users who are able – using the online form – to leave remarks, revisions and updates, to contribute many biographical data revisions, thus also exemplifying the benefits of citizen science.

New issues of journals *Folia biologica et geologica* and *Fagopyrum* were published at the *Open Journal System* (https://ojs.sazu.si/folia_bio_geo/issue/view/715) portal, making them more accessible to wider interested audiences.

As part of the OSICH cooperation, the SASA Library revised, confirmed and amended 2276 bibliographic entries. From 2020 to the end of 2024, the number amounted to 9152 entries in total; the verification of scientific and critical publications of the source was a particular task of OSICH, and cooperation concerning the updating of the existing research work evaluation system intensified.

We maintained cooperation with the History Clubs Commission at the *Slovenian Association of Friends of Youth* (ZPMS). They issue an annual journal entitled *Zbornik znanstvenih in strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov* (*Journal of Scientific and Professional Texts for History Club Mentors*) featuring contributions from history-related experts. The SASA Library has also included the journal as an independent entry to show a symbolic endorsement to ZPMS activities.

The SASA Library also continued contacts and cooperation with the Study Centre for National Reconciliation and edited their researchers' bibliographies and evaluations of their texts in the COBISS database.

We have expanded the SASA museum collection with 35 artefacts. For their exhibition entitled *Od korzeta do žaketa (From Corset to Jacket, 10 April 2024–25 February 2025, with possible extension)* the SASA Library has leased a portrait of Acad. Jovan Hadži, painted by Ivan Vavpotič to the Ljubljana City Museum. In view of the exhibition *Barok v Sloveniji (Baroque in Slovenia, 9 April –7 December 2025)* the SASA Library leased the album of the Ljubljana Discalceated Augustines of the Church of St. Joseph to the National Gallery. We temporarily transferred the painting *Portret moža iz 17. stol. (Portrait of a 17th century man)* to the Department of Conservation and Restoration of the Academy of Fine Arts and Design of the University of Ljubljana for restoration, which is to be completed as part of the restoration training process.

The exhibition about Academician Lojze Vodovnik, which the SASA prepared in 2023, was displayed (in slightly altered format) at the Technical Museum of Slovenia in Bistra. Due to its popularity, it will remain available for viewing until 30 June 2025.

We used the semi-basement of the newly renovated Finžgar Villa to put on a permanent exhibition from the estate of Ivan Jager, with particular emphasis on both Easter egg collections and objects from Eastern Asia, in honour of the contractual obligation, stipulated in the contract of transfer of the Jager Estate to the care of the Slovenian Academy of Sciences and Arts, to display the collection in a specially designated place. Prior to the transfer to the new location, the complete estate had been digitalised (about 3270 photos/scans in total).

The Library actively participated in expert bodies, i.e. *Osrednji informacijski center za humanistiko (the Central Specialized Humani-*

Summary

ties Information Centre - OSICH), the Council of COBISS Members and the Executive Board of The Special Libraries Section (ZBDS).

PETRA VIDE OGRIN
Head of SASA Library

Imensko kazalo članov SAZU / Members in alphabetical order

- Anderluh, Gregor 10, 82, 190, 332
Andolšek-Jeras, Lidija 20
Avšič-Županc, Tatjana 10, 12, 19, 30, 69, 88, 90, 91, 107, 133, 190, 208, 307, 332
Bajd, Tadej 10, 18, 19, 35, 43, 82, 146, 182, 208, 208–209, 307, 324
Batis, Janez 20
Battelino, Tadej 10, 12, 52, 203, 272, 307
Bernik, France 18
Bernik, Janez 140
Biggins, Michael 11, 29, 51, 74, 82, 198, 300, 342
Blinc, Robert 19
Boldireva, Jelena Vladimirovna 11, 188, 329
Bosák, Pavel 11, 75, 193, 335
Bratko, Ivan 10, 14, 16, 127, 182, 209, 324
Bratos, Savo 11, 35, 42, 247–248, 306
Bratož, Rajko 10, 12, 15, 28, 37, 170, 209, 290, 299, 307, 309
Bratuša, Mirko 10, 14, 32, 50, 153, 197, 209–210, 302, 340
Brenčič, Mihael 10, 13, 16, 27, 53, 64, 120, 121, 141, 192, 210, 297, 334
Brešar, Matej 10, 12, 16, 42, 44, 68, 183, 210, 307, 324
Cankar, Izidor 148
Carbonell, Ruben G. 11, 188, 329
Cardesa, Antonio 11, 82, 203
Ceulemans, Reinhart 11, 82, 193, 335
Cooper, Henry R. jr. 11, 180, 320
Čerček, Bojan 10, 200, 210, 343
Dekleva, Milan 10, 16, 64, 95, 195, 210–211, 338
Dempsey, Charles D. 11
Dimitrijević, Milan R. 11, 203
Dolenc, Vinko V. 10, 200, 344
Dreybrodt, Wolfgang 11, 82, 193, 336
Drovenik, Matija 20
Dünkel, Frieder 11, 174, 313
Egg, Markus 11, 82, 175, 313
Emri, Igor 10, 14, 21, 27, 42, 43, 59, 86, 136, 153, 183, 211, 298, 324
Fajfar, Peter 10, 14, 21, 183, 212, 325

- Ferluga, Dušan 10, 82, 200, 344
- Finžgar, Fran Saleški 299
- Flisar, Evald 10, 27, 50, 139, 197, 212, 297, 340
- Flotzinger, Rudolf 11, 82, 175, 278, 313
- Ford, Derek Clifford 11, 193, 336
- Forstnerič, Franc 10, 12, 14, 15, 20, 59, 120, 184, 213, 307, 325
- Gabrovec, Stane 279
- Gabrovšek, Franci 10, 13, 47, 71, 190, 213, 333
- Gams, Ivan 210, 290
- Gantar, Kajetan 16, 19, 20, 68
- Geiger, Manfred 11, 188, 330
- Gleirscher, Gerhard 11, 175, 314
- Gleirscher, Paul 11, 175, 314
- Globevnik, Josip 10, 14, 15, 16, 68, 184, 325
- Globokar, Vinko 11, 25, 49, 82, 128, 129, 198, 295, 342
- Gogala, Matija 10, 14, 16, 19, 20, 21, 190, 333
- Gombocz, Wolfgang L. 11, 175, 314
- Goričan, Špela 10, 27, 47, 142, 192, 213–214, 252, 297, 334
- Goričar, Jože 20
- Grabec, Igor 10, 14, 15, 82, 184, 214, 325
- Grafenauer, Niko 10, 15, 195, 214, 338
- Greenberg, Marc L. 180, 320
- Greenberg, Marc Leland 11, 180, 320
- Gušić, Ivan 35, 45, 250–252, 306
- Gvardjančič, Herman 10, 27, 140, 197, 214, 341
- Haderlap, Maja 11, 199, 342
- Hadži, Jovan 334
- Haldane, Duncan 11, 188, 330
- Haldane, Duncan F. 11
- Hamano, Tošihiro 11, 131, 199, 342
- Handke, Peter 11, 199, 342
- Hannick, Christian 11, 82, 180, 321
- Härtel, Reinhard 11, 175, 314
- Hausen, Harald zur 11
- Haydon, Philip G. 11, 193, 336
- Höfler, Janez 10, 170, 214–215, 309
- Horvat, Jana 10, 12, 37, 38, 82, 103, 106, 173, 215, 307, 312
- Hribar, Valentin 10, 15, 64, 72, 170, 215, 309
- Humar, Miha 10, 14, 47, 99, 192, 215–216, 216, 335
- Ilijanić, Ljudevit 11, 193, 336
- Jakac, Božidar 284
- Jana, Horvat 307
- Jančar, Drago 10, 51, 195, 216, 338
- Jemec, Andrej 10, 14, 15, 16, 20, 25, 49, 51, 82, 95, 131, 195, 217, 295, 338
- Jenni, Peter 11, 189, 330
- Jerala, Roman 10, 44, 187, 217, 328

- Jesenšek, Marko 10, 12, 15, 16, 28, 39, 40, 42, 61, 67, 68, 86, 109, 124, 125, 126, 148, 149, 150, 151, 152, 177, 217–218, 299, 307, 317
- Jesih, Milan 10, 16, 50, 198, 218, 341
- Juvan, Marko 10, 14, 39, 42, 76, 109, 111, 149, 179, 218–219, 319
- Karničar, Ludvik 11, 82, 180, 321
- Kermauner, Taras 109
- Kernel, Gabrijel 10, 185, 326
- Kidrič, France 18
- Klingemann, Hans-Dieter 11, 175, 314
- Kmecl, Matjaž 10, 15, 82, 85, 86, 177, 317
- Knez, Željko 10, 14, 35, 44, 82, 86, 87, 185, 219, 306, 326
- Kohler, Jürgen 11, 175, 314
- Komelj, Milček 10, 16, 19, 48, 51, 86, 95, 112, 114, 131, 145, 196, 220, 307, 339
- Kordaš, Marjan 10, 14, 15, 200, 344
- Kos, Janko 10, 112, 114, 150, 177, 220, 264, 318
- Kos, Milko 20
- Košir, Fedja 10, 35, 48, 254, 254–256, 261, 306
- Kovič, Kajetan 110
- Kozar - Mukič, Marija 11, 180, 321
- Kraigher, Hojka 10, 12, 13, 32, 45, 47, 53, 73, 99, 123, 160, 193, 220–221, 303, 307, 335
- Kralj, Alojz 10, 14, 19, 185, 221, 326
- Kranjc, Andrej 10, 13, 19, 20
- Kranjc, Janez 10, 12, 15, 16, 21, 61, 63, 82, 89, 173, 221–222, 307, 312
- Krašovec, Jože 10, 15, 19, 27, 39, 40, 64, 82, 137, 178, 222, 298, 318
- Kreft, Bratko 19
- Kreft, Ivan 10, 15, 45, 46, 64, 191, 222, 333
- Krek, Gregor 19
- Kristl, Stanko 10, 14, 35, 48, 254, 257–261, 306
- Križan, Peter 10, 42, 185, 223–224, 249, 326
- Kuhelj, Anton 19
- Kurkina, Ljubov Viktorovna 11, 181, 321
- Kušej, Gorazd 20
- Lajtha, Abel 11, 35, 270–272, 306
- Lamovec, Janez 10, 15, 201, 344
- Lauer, Reinhard 11, 181, 321
- Lavrič, Božidar 18
- Lebič, Lojze 10, 14, 21, 25, 49, 51, 82, 128, 129, 131, 196, 224, 295, 339
- Lehn, Jean-Marie Pierre 11, 189, 330
- Lipuš, Florjan 11, 199, 342
- Maček, Jože 10, 20, 35, 82, 86, 191, 224, 306, 333

- Madžar, Ljubomir 11, 175, 315
 Magris, Claudio 11, 82, 199, 342
 Maroević, Tonko 34, 264, 268, 305
 Maver, Igor 10, 15, 16, 28, 40, 67, 151, 179, 224, 299, 319
 Mavretič, Anton 43
 Mayer, Ernest 20
 Melik, Vasilij 240, 298
 Menart, Janez 295
 Mencinger, Jože 21
 Merkuš, Pavle 129
 Merletti, Roberto 11, 189, 331
 Mihailović, Dragan 10, 35, 44, 187, 248, 306, 328
 Milčinski, Janez 18
 Minatti, Ivan 110, 111, 295
 Mlinar, Zdravko 10, 14, 28, 171, 225, 275, 278, 285, 288, 298, 309
 Moore, Henrietta L. 11
 Moravec, Dušan 291
 Moskovich, Wolf 11, 181, 322
 Muhovič, Jožef 10, 12, 30, 50, 51, 69, 82, 94, 131, 196, 225–226, 301, 307, 339
 Müller, Karl-Alexander 11
 Mušič, Marko Marijan 10, 14, 18, 19, 196, 226, 339
 Nahtigal, Rajko 18
 Nakašima, Masajoši 11, 189
 Nastran Ule, Mirjana 10, 14, 28, 174, 226–227, 299, 312
 Neher, Erwin 11, 82, 194, 336
 Neidhardt, Velimir 11, 199, 342
 Neweklowsky, Gerhard 11, 27, 143, 181, 297, 322
 Noble, Denis 11, 194, 337
 Noč, Marko 10, 146, 147, 201, 227, 345
 Novak, Boris A. 11, 35, 50, 85, 86, 109, 111, 149, 198, 227–228, 270, 306, 341
 O’Loughlin, Niall 11, 176, 315
 Oman, Valentin 11, 199, 343
 Orešnik, Janez 10, 35, 39, 243–247, 306
 Pahor, Boris 10
 Paljetak, Luko 11, 35, 48, 261–270, 264, 265, 269, 270, 305, 306
 Paoletti, Elena 11, 27, 99, 101, 142, 194, 297, 337
 Parpura, Vladimir 11, 194, 337
 Pavček, Tone 20
 Pavčnik, Marijan 10, 14, 15, 28, 89, 171, 228, 299, 310
 Peterlin, Matija 10, 201, 345
 Pfaller, Robert 11, 176, 315
 Pignatti, (Sandro) Alessandro 11, 194, 337
 Pirc, Raša 10, 186, 327
 Pirjevec, Jože 10, 15, 62, 75, 171, 228–229, 229, 310
 Pitamic, Leonid 228
 Plavec, Janez 11, 27, 35, 42, 44, 86, 116, 119, 141, 187, 229, 297, 306, 328
 Plečnik, Jože 148, 155
 Plemelj, Josip 151, 299
 Podrecca, Boris 11, 199, 343

- Pohl, Heinz Dieter 11, 181, 322
- Poldini, Livio 11, 35, 45, 252, 306
- Povh, Bogdan 11, 35, 42, 249, 306
- Prosen, Tomaž 11, 35, 44, 188, 229–230, 306, 329
- Rakovec, Ivan 334
- Ramovš, Fran 18, 19, 76, 78, 178, 179, 180, 236, 318, 319, 320
- Ramovš, Primož 20
- Rao, Chintamani Nages Ramachandra 11, 82, 189, 331
- Ravnikar, Edvard 254, 256
- Rebula, Alojz 112, 113, 220, 287, 295
- Rojko, Uroš 10, 14, 21, 50, 82, 95, 96, 197, 230, 230–231, 340
- Rozman, Blaž 10, 15, 64, 82, 201, 345
- Rubbia, Carlo 11, 82, 189, 331
- Salecl, Renata 11, 15, 35, 37, 64, 72, 86, 98, 174, 231, 306, 312
- Sammut, Claude 11, 189, 331
- Scalon, Cesare 11, 82, 176, 315
- Schiphorst ter, Iris 11, 199, 343
- Senegačnik, Brane 11, 27, 50, 95, 109, 110, 113, 115, 144, 198, 231–232, 297, 341
- Serša, Gregor 10, 14, 52, 86, 202, 232–233, 307, 345
- Shoenfeld, Yehuda 11, 203
- Simčič, Zorko 10, 197, 340
- Skalerič, Uroš 20
- Sketelj, Janez 10, 13, 202, 346
- Snoj, Marko 10, 12, 15, 16, 19, 38, 40, 63, 82, 109, 110, 112, 113, 124, 125, 149, 178, 233, 307, 318
- Spinozzi Monai, Liliana 11, 181, 322
- Splichal, Slavko 10, 14, 28, 38, 59, 127, 171, 233–234, 291, 298, 310
- Stålberg, Erik Valdemar 11, 203
- Stanonik, Marija 10, 12, 21, 28, 40, 109, 110, 113, 115, 148, 149, 152, 178, 234, 291, 299, 307, 318
- Stanovnik, Branko 10, 12, 13, 14, 15, 16, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 77, 186, 234, 278, 307, 327
- Steenwijk, Johannes Jacobus 11, 82, 181, 322
- Storm-Mathisen, Jon 11, 194, 337
- Straus, Jože 11, 176, 315
- Strle, Franc 10, 82, 202, 346
- Supičič, Ivan 11, 176, 316
- Svetina, Saša 10, 20, 202
- Šalamun, Tomaž 264
- Šašel, Jaroslav 103, 104, 295
- Šeligo, Rudi 110, 291, 295
- Šelih, Alenka 10, 15, 19, 21, 27, 64, 172, 234, 298, 310

- Šenk Kosem, Nina 11, 12, 21,
35, 51, 198, 235, 306, 307,
341
- Škofic, Jožica 11, 41, 82, 179,
236, 319
- Štih, Peter 10, 12, 14, 18, 19,
30, 35, 37, 56, 69, 70, 72,
73, 90, 94, 109, 128, 131,
132, 145, 146, 153, 156,
158, 172, 236–237, 269,
301, 306, 307, 311
- Talbot, Michael 11, 176, 316
- Tavano, Sergio 11, 176, 316
- Teržan, Biba 10, 14, 27, 38, 86,
138, 173, 237, 298, 311
- Tokarz, Božena 11, 181, 323
- Tokarz, Emil 11, 82, 182, 323
- Tokarz, Emil 182
- Tomaževič, Miha 10, 14, 87,
186, 327
- Topič, Marko 11, 14, 120, 188,
237, 329
- Toporišič, Tomaž 11, 14, 109,
111, 149, 179, 238–239,
319
- Trontelj, Jože 18, 19
- Turk, Vito 10, 186, 239, 327
- Ugljen, Zlatko 11, 199, 343
- Unger, Felix 11, 204
- Velimir, Neidhardt 11, 199, 342
- Verč, Ivan 11, 182, 323
- Verkhratsky, Alexei 11, 194,
338
- Vidav, Ivan 16, 308
- Vidmar, Josip 18
- Vidmar, Milan 18
- Virk, Tomo 11, 28, 40, 149,
150, 179, 239, 299, 320
- Vodopivec, Peter 11, 15, 27,
37, 61, 174, 240, 298, 312
- Vodovnik, Lojze 20, 43, 208,
221, 277, 283
- Vratuša, Anton 61
- Wakounig, Marija 11, 82, 177,
236, 316
- Weiler, Joseph H. H. 11, 177,
317
- Wernig, Anton 11, 82, 204
- Wolfram, Herwig 11, 82, 177,
317
- Woschitz, Karl Matej 11, 182,
323
- Zaviršek, Darja 11, 16, 27,
38, 64, 98, 140, 174, 240,
240–241, 241, 297, 313
- Zeilinger, Anton 11, 27, 43,
138, 189, 297, 332
- Ziherl, Boris 19
- Zlobec, Ciril 19, 20, 110, 284
- Zorec, Robert 10, 14, 19, 29,
46, 47, 69, 107, 108, 133,
191, 241, 301, 307, 334
- Zupančič, Mitja 10, 14, 15, 35,
87, 99, 192, 252, 254, 306,
334
- Žekš, Boštjan 10, 12, 13, 16,
18, 43, 68, 187, 328
- Žele, Andreja 11, 16, 40, 67,
157, 180, 241, 247, 320
- Žižek, Slavoj 10, 82, 173, 311

Fotografije: arhiv SAZU in osebni arhivi posameznih članov SAZU

ISSN 0374-0315

LETOPIS
SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI
75. KNJIGA
2024

Uredniški odbor:
PETER ŠTIH, TATJANA AVŠIČ - ŽUPANC, MARKO SNOJ

Glavni in odgovorni urednik:
FRANC FORSTNERIČ

Zbiranje gradiva, urejanje in pregled:
SANDRA BRATUŠA, VERONIKA SIMONITI

Jezikovni pregled:
IRENA ANDROJNA MENCINGER

Prevod:
ŠPELA TRUDEN

Izdala:
Slovenska akademija znanosti in umetnosti
v Ljubljani

Oblikovanje:
RANKO NOVAK

Prelom:
Medija grafično oblikovanje, d. o. o.

Tisk
ABO grafika
Ljubljana, 2025

ISSN 0374-0315

15 €